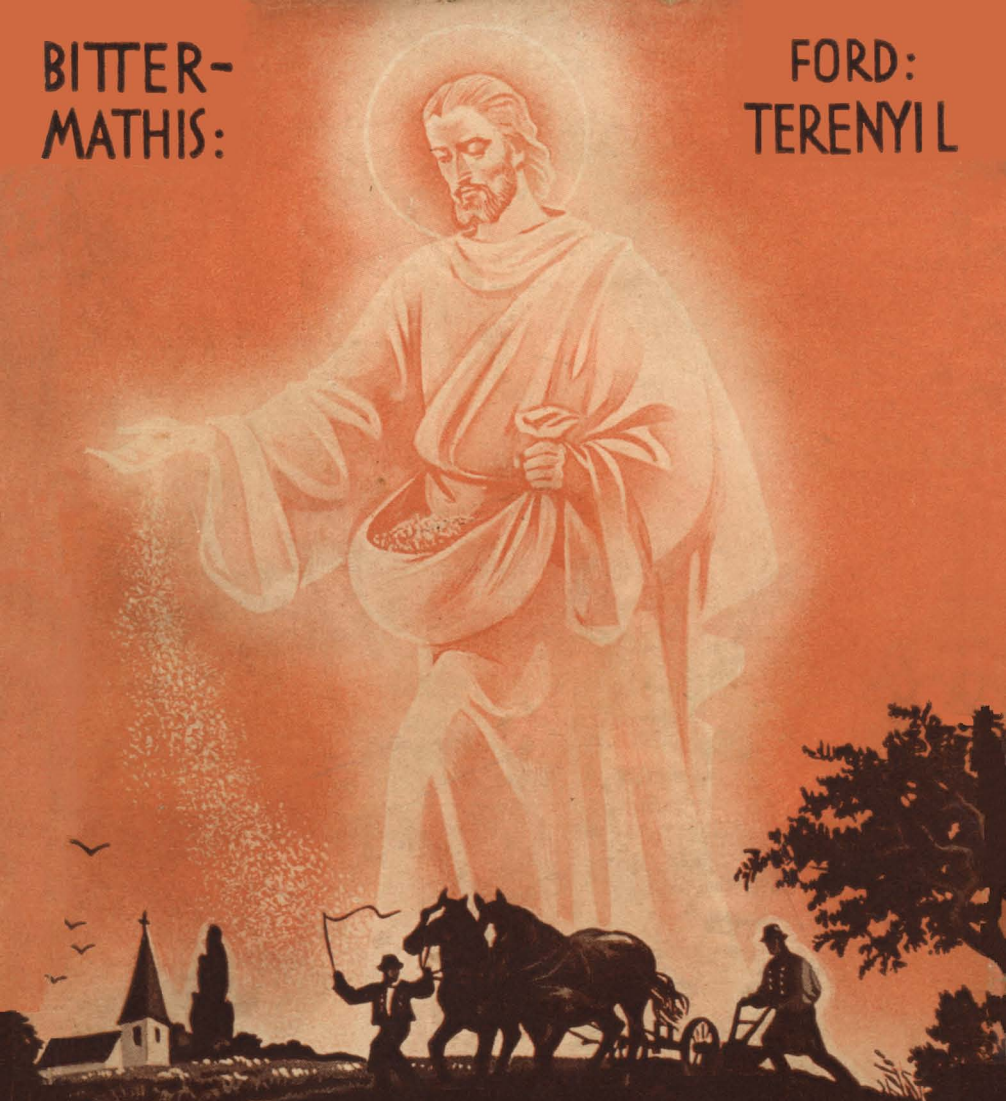

BITTER-
MATHIS:

FORD:
TERENYI L

PÁL GY.

AZ ÚR SZÁNTÓFÖLDJE

**P. BITTER EGYED O. M. CAP.
P. DR. MATHIS BURKHARD O. M. CAP.**

FÖLDMŰVESPRÉDIKÁCIÓK

AZ ÚR SZÁNTÓFÖLDJE

FORDITOTTA:

TERENYI LÁSZLÓ

EGRI FŐEGYHÁZMEGYEI ÁLDOZÓPAP

A FORDÍTÓ KIADÁSA, 1938.

A KORDA R. T. FŐBIZOMÁNYA

NYOMATOTT: KORDA R. T. NYOMDÁJÁBAN, BUDAPEST.

A kiadók előszava

A földművesosztály megbecsülése, a szeretet a földművesnép iránt, a hálás ragaszkodás a földművesnéphez, lelki és anyagi szükséglete iránti részvét képezték indítóokait a szóbanforgó földművesprédikációk nyilvánosságra hozásának.

Amiképen a föld formátlan rögeiből terem számunkra a mindennapi kenyér, azonképen e prédikációknak az a célja, hogy a falusi népnek a lelkipásztorok igehirdető ajkával lelki kenyeret nyujtson. Ez a kenyér talán inkább rozsból készül, mint búzából, de mégis igazi kenyér, ami a mi kedves földművesnépünket vallásilag és lelkileg táplálni, erősíteni, vigasztalni szeretné. Segíteni akarnak ezek a prédikációk a haza és a föld iránti szeretet megőrzésében, sőt gyarapításában, nem kevésbé a földművesmunka és gondok megnevelésében. Ezáltal lesz a hazai rög megszentelve. Ha ezekben a prédikációkban itt-ott a tősgyökeres svájci lép elénk, a főtisztelendő urak, akik más országokban a mi munkánkat felhasználják, könnyen alkalmazhatják azt földműveshallgatóikhoz. Erre szolgál a bevezetés a fenti prédikációkhoz a gyűjtemény elején.

Ennek a mi drága földünknek barázdáira szálljon áldás a két nagy földműves szent, parzhami Konrád és boldog flüi Miklós által, a földművesnép földi és lelki javára és boldogulására.

Soluthun (Svájc), 1936 Remete szent Antal ünnepén.

A kiadók.

A fordító előszava

Mind gyakrabban és gyakrabban hangzik fel napjainkban a panasz, hogy válságba jutott a falu. Falusi földművesnépünk tódul a város felé, ahol persze nem találja meg a számítását és kitermelődik egy milliós, sorsával elégedetlen tömeg, mely elhelyezkedni nem tud, a falura visszatérni szégyel és földöntutó, semmi veszténivalója nem lévén, minden telforgató törekvésre mindig kész proletár sereggé válik.

Igy van ez külföldön is. Ennek egyik főokát abban kell keresni, hogy falusi népünk nem tud felemelkedni hivatása magaslatára, nem tudja kellőleg értékelni foglalkozása szépségét és értékeit.

Bitter Egyed és dr. Mathis Burkhard svájci kapucinus atyák által „Heilige Scholle” címen összegyűjtött több kapucinus atya prédikációja azt a célt szándékszik szolgálni, hogy földművesnépünk előtt az ő hivatása szépségeit feltárja és így a föld és hivatása szeretetére ébressze.

A magyar prédikációs irodalom e téren meglehetősen szegény. Prédikációs könyveink leginkább általános téren mozognak. Az ország 1800 plébániájából legalább 1500-nak lakossága földműves s azért határoztam el ez érdekes felfogású és kevés módosítással a magyar viszonyokra is alkalmazható prédikációs gyűjtemény magyarra való fordítását. Szolgálatot vélek vele tenni a német eredetihez nehezen hozzájutó és német nyelvvél nehezebben megbírkózó magyar paptestvéreimnek, hogy ez értékes műhöz hozzájutva, földműves hivatásunkban a hivatás szeretetét ébresztgessék és fenntarthassák. Szolgálatot vélek teljesíteni

**a nálunk — különösen Mahunka Imre kedves pap-
testvérem „Te Deum laudamus”-ának megjelenése
óta mind általánosabbá váló aratóünnepek alkalmával
tartandó prédikációkhoz felhasználható gondolatok-
kal.**

**A műben előforduló prédikációk nagyrésze hosz-
szú, úgyhogy azok több prédikációra szedhetők szét.**

**Fogadják a magyar paptestvérek e könyvet oly
szeretettel, mint amilyen szeretettel iparkodtam azt
magyarra átültetni és adja Isten, hogy ennek nyomán
az őseink vérével és verejtékével megszentelt, áldott
magyar anyaföld és annak művelése megbecsültebbé
és szeretettebbé váljék és annak művelői felemelkedve
főnséges hivatásuk magaslatára, azt megszeretve,
örömmel végezzék munkájukat Egyházunk, Hazánk
és saját testük-lelkük javára.**

**Szuhogy, 1937 október 20-án, Szent Vendel
napján.**

A fordító.

BEVEZETÉS

A FÖLDMŰVESPRÉDIKÁCIÓKBA

Ha mi a földművesemberek javára akarunk valamit tenni, akkor hatványozott mértékben kell figyelmet fordítanunk a földművesprédikációkra. Éppen a prédikálásban találjuk meg a legjobb eszközt arra, hogy a földműves gondolkodását áldásosan befolyásoljuk. Nem képzelem természetesen, hogy ezekben a prédikációkban egészen újat és soha nem hallottakat fogok mondani. Szavaim csak a már elfelejtetteket akarják felfrissíteni és figyelmessé tenni sok dologra, amikkel nem törődnek, főleg pedig a falusi hallgatóságban örömet akarok ébresztetni a prédikációhallgatás iránt.

Az általános prédikációktól eltérőleg, itt azt adom elő, ami speciálisan a földművesprédikációkra vonatkozik.

I.

Magától értetődik, hogy a földművesprédikációknak időszerűeknek kell lenni. Ezért a prédikáció témáit úgy kell kiválogatni, hogy ez a mai földművesnek is mondjon valamit.

Az időszerű földművesprédikáció feltétele a *földműveslélek és földművesélet ismerete*. Nekünk papoknak tudnunk kell, hogy mint él és gondolkodik a falusi nép. Mik a gondjai, örömei, hibái és jótulajdonosságai, milyen kérdésekkel és problémákkal foglalkozik. A földműveskérdés ma sokkal bonyolultabb, mint a munkáskérdés. Nincs földművespszichológiánk, legkevesbbé a mai földművesnépről. Aki

erről írhatna, az egyedül a földműves maga, aki azonban szívesebben szánt egész nap, minthogy tollat vegyen a kezébe.

Azért magunknak kell kutatnunk. Meg kell tanulnunk ismerni a földművest, ha beszélünk vele, séta közben, családlátogatás alkalmával, az irodában, ha tanácsért jönnek, házuk népénél, munkájukban, örömeikben, bánatukban. Óvakodjunk attól, hogy egy földműves után ítéljük meg az egész földművesosztályt. Sokat kell addig tanulnunk, amíg nagy általánosságban ítéletet formálhatunk magunknak. Nem szabad elfelejtenünk, hogy ha a pappal beszélnek, mindig inkább a jobbik oldalukról mutatják magukat és ne mulasszunk el tapasztalt testvéreinktől tanulni és érdeklődjünk ilyen tárgyú könyvek, folyóiratok és cikkek iránt.

Ha a mostani földművesviszonyokat tekintetbe vesszük, a legégetőbb problémák egyikeként jelentkezik az, amit az *életlivatásról vallott földfogásnak* nevezhetnénk. A csekély jövedelem, a sok kiadás, a természetfölötti gondoskodás hiánya, a keserű panaszok, sok embernek elvették az életkedvét. Sokan nem hivatásnak, hanem csak egyszerű pénzszerző foglalkozási ágának tekintik a földműveshivatást s ezért kiábrándultak abból. Nekünk kell megmagyarázni a földműveseknek, hogy *hivatását az Istentől kapta* és hogy mennyi szépség van az ő hivatásában. Így kell hozzájárulni a földművesosztály megerősítéséhez.

A földművesszónoknak az a feladata, hogy az *Üdvözítőt közelebb hozza a földművesnéphez*. Mert a szentek tisztelete mellett sokszor elhomályosodik az Úr Jézus alakja, ezért időszerűek a következő témák: Jézus és a földművesosztály, az Üdvözítő és a földműves, a szenvedő Üdvözítő stb. Anyagot az evangélium nyújt.

Ma, amikor az állam gyakorta a földművesnép elé tárja, hogy mi mindent tesz érdekében, nekünk

is meg kell mutatnunk, hogy mit tett és mit tesz ma is az Egyház a földművesnépért. Az Egyház iránti hűséget és szeretetet kell megerősítenünk és elmélyítenünk, különösen ott, ahol a liberalizmus és szocializmus befolyásolja a földművesembereket.

Az önző kapitalista szellem ellen a keresztény felebaráti szeretetről szóló prédikációkat kell tartanunk. Témák lehetnek: a földműves és a felebaráti szeretet, a földműves és a faluközösség, az állam, a tulajdon, a munkabér, az igazságszolgáltatás, cseleldekérdés, szocializmus, kapitalizmus stb. Tehát szemünk előtt kell tartani a *szociális kiképzését* földműveseinknek. A Quadragesimo anno beható tanulmányozását nem lehet eléggé ajánlani.

Főleg a *földművescsaládok* képezzék aggodalmunk tárgyát. Sok szülő nem tud nevelni. A családokban a vallásos és erkölcsös szellem hanyatlóban van. Az egység és tekintély meglazult. A házasság előtti tiszta élet és a gyermek szeretete fogyóban. Nekünk kell a házasság szent és komoly voltát az emberek lelkébe belenevelni. A család iránti szeretetet és hűséget megerősíteni. A családdal áll, vagy pusztul a földművesosztály. Az asszonyokkal meg kell szívleltetni és lelkükre kötni a keresztény nevelés alaptételeit. Ha a földműves asszonyok lelkében él a vallás, tiszta az erkölcsük, akkor biztosítva van a földművesosztály élete. Ezért újból és újból hangsúlyozni kell: az igazi jámborságot, összetartást és egyszerűséget.

Az *elvárosiasodás* ellen minden erőnkkel küzdeni kell. E célt szolgálják az előadások, melyek a földművesfoglalkozás szépségére és értékes voltára mutatnak rá: a lakásban, ruházkodásban, népszokásokban és egész életmódjában. Különösen a fiatalságot kell erre meggyerni.

Minden alkalommal figyelmeztetnünk kell hallgatóinkat a város részéről fenyegető *veszélyre*, milyenek a házasságok megbecstelenítése, erkölcstelen-

ségek, divat, fürdő, strand, rossz olvasmányok, a fényűzés, szocializmus és bolsevizmus veszélyei. Az előadások témaválasztásánál a hallgatóság különféle szükségeire kell figyelemmel lenni, hogy azt mondjuk, amit szükséges mondani. Mi papok legyünk meggyőződve arról, amit az evangélium mond: „Az Úr lelke énrajtam, azért kent fel engem és elküldött engem örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket, szabadulást hirdetni a foglyoknak és látást a vakoknak, szabadon bocsátani a sanyargatottakat, hirdetni az Úr kegyes esztendejét és a fizetés napját.” (Lk. 4, 18—19.) Adjon a prédikáció a földművesembernek kedvet, örömet, bátorságot munkájához, hogy az evangéliumra hagyatkozva, minden szükség és küszködés ellenére is kitartszon hivatala mellett.

II.

A legfontosabb kérdés azonban az, hogy „*miként*” prédikáljunk a földművesnépnek? Nem szabad elfelejteni, hogy a mi életünk egészen más mint az övék. Mi fiatalságunkat szemináriumban töltöttük, távol a gyakorlati élettől. A könyvek bölcsesége volt mindennapi táplálékunk. Ifjúságunkat átizzotta a vallás, az állandó vallásos környezetben való élet, a gyakorlati élettel való érintkezést kizárva. Sokan közülünk alig ismerik saját tapasztalatukból a gondokat és szükségét. Egészen másként fest a földműves ember élete, akinek mi prédikálunk. Gyerekkorától fogva benne él a gyakorlati életben és munkában. Csupa kézzelfoghatóság az élete, nem fogalmakban él, hanem a materiális élet valóságában. A vallási életük nem lépi át a megszokottság határait. Tehát ezeknek az embereknek kell nekünk prédikálnunk, akiknek gondolkodását az anyagi gondok, a munka, a mindennapi életlehetőség veszélye foglalta le, akiknek vallási szükséglete nem nagyigényű.

Másképen élünk és gondolkozunk mint ők. Egé-

szen más a gondolatvilágunk, mint azoké, akik a falusi templom szószéke alatt hallgatnak minket.

Mi megszoktuk, hogy stúdiumaink során deduktív módon gondolkozzunk és következtessünk, ezzel szemben a falusi ember induktív módon következtet. P. o. mi így következtetünk: Az Isten igazságos, mert tökéletes lény, tehát mindenkinek megadja a magáét. Míg a földművesember konkrét példából látja, hogy Isten a jókat megjutalmazza, a gonoszokat megbünteti. Isten malmai lassan őrölnek, s így jut el az állításhoz: Isten igazságos. S ezzel a gondolkozásmóddal nekünk számolni kell.

Rendkívül vigyáznia kell a szónoknak beszédmódjára, stílusára, mert más a falusi nyelv és más az irodalmi, tudományos nyelvezet. Az ilyen szavak: p. o. kegyelemeszköz, kinyilatkoztatás, alapelv stb. magyarázatok nélkül homályosak maradnak a falusi emberek előtt. Nagyszerű, súlyos, komoly prédikációkra azt mondják esetleg, hogy szép, de semmit sem értettünk meg belőle. Hogy tehát haszna legyen a prédikációknak, ügyelni kell a következőkre:

Legyen a beszéd egyszerű. Egyszerű szavak, egyszerű mondasok. Mindig arra kell gondolni: megértik-e ezt a hallgatók, kiknek beszéd alatt nincs idejük egy-egy kifejezésen eltöprengeni, mert alig hallotta ezt, már más következik a beszédben. Egyszerűen kell beszélnünk, mégha nekünk másképen tetszene is. Ne használjunk idegen szavakat s ami nehezebb, azt magyarázzuk meg, mert nem az a cél, hogy a szónok gyönyörködjék annak szép stílusában, hanem, hogy megértse a hallgatóság.

Legyen a beszédünk szemléltető. Vagyis olyan, ahogyan a nép beszél, tele képpel, hasonlattal, példával. Milyen szemléletesen beszélt az Üdvözítő hallgatóinak, harmincnál több hasonlatot és példát találunk az evangéliumban a földműveséletből. Gondoljunk csak a magvetőre, jó pásztorra, tékozló fiúra. Jézus a palesztinai földművesnek beszél a liliumról,

a konkolyról, a búzáról, a szőlőről, a szántóföldről, vetésről, aratásról és az új borról, a jó és rest szolgálóról, s ezekkel a konkrét példákkal világította meg az elvont igazságokat. Így kell nekünk is beszélnünk. Legyen példa és történet az ő életükből. Sokszor az egész beszéd valami hasonlatra épüljön fel. Csak ne legyen erőszakolt, nehezen érthető.

Szükséges továbbá, hogy a földművesprédikáció stílusa legyen *körülményes*, alkalmazkodjék a nép lassú, kényelmes gondolkodásához.

Végezetül legyen a beszéd *érdekes*. Ha nem érdekes a beszéd, akkor falun könnyen megtörténik, hogy a nehéz munkában eltörődött emberek elalszanak a padokban. Ezért a hallgatóság érdeklődését, figyelmét állandóan ébren kell tartani. Ami azáltal érhető el, ha a beszéd témája az ő életük valamely körülményéhez, mozzanatához kapcsolódik. Figyelem ébrentartásához nagyban hozzájárul a jó előadás. Nagyon hálás eszköz egy-két történet, esemény belefűzése is a beszédbe. De nem szabad sem gyorsan beszélni, sem ordítani, hanem szívvel-lélekkel beszélni az embereknek. A prédikációnál is szem előtt kell tartani azt a tényt, hogy az hogyan fog majd hatni a nép előtt a szószeiken. Az érdekesség még nem zárja ki a beszéd természetességét. Míg ha nem érdekes a beszéd, könnyen unalmassá válhat és akkor hiába minden.

Hogy tehát a beszéd tessenek a népnek és elérje célját, szükséges, hogy egyszerűen beszéljünk. Gondolatainkat szemléltető módon fejezzük ki. A témát körülményesen boncolgassuk, érdekesen állítsuk be. A legszébb és legmélyebb gondolatok is értelmetlenné válnak a hallgatóság számára, ha nem elég világosak és érthetőek.

Azért kell ismerni a nép nyelvét, azért kell olvasni kiváló népies írókat.

A prédikáció sikerének titka Isten kegyelmén kívül a szeretet a hallgatóság iránt, mely megtalálja a megfelelő témát és eltalálja a megfelelő hangot,

melyen szólani kell a néphez. Ha a földműves ember érzi, hogy érdeklődünk sorsa és élete iránt, hogy szeretjük és becsüljük őt, akkor készséggel megnyitja zárkózott lelkét az igazság igéje előtt és a mag, melyet a falusi szószerőről hintettünk, százszoros termést fog hozni.

I. SZÁNTÁS-VETÉS

1. A FÖLDMŰVES ÉS AZ ÚRISTEN

*„Csak az esztelen mondja szívében: nincs Isten.”
(13. zsolt. 1.)*

Kedves Testvéreim!

Lehetséges-e teljesen Isten nélkül, istentelenül élni? Kérdezzetek meg mindenkit, akik a rosszat szeretik és Istent gyűlölik, vajjon álmatlan éjtszakákon nem riasztotta-e fel őket lelkük feljajdulása, kérdezzétek meg a gúnyolódót, érzett-e már lelki-nyugalmat?! Gyűlöljék bár Istent, mint azt az istentelenek milliós serege teszi és éljenek, mintha nem volna Isten, de Isten nélkül mégsem lehet élni, mert „Benne élünk, mozgunk és vagyunk”. (Ap. 17, 28.)

Legkevésbé a földműves élhet Isten nélkül. Igen, mert alig van hivatás, melyben Istennel és az Istenért való élet és munka oly világos volna, mint a földműves életében. Erre az egyedülálló viszonyra, ami a földműves és az Isten között van, szeretnék rámutatni és ennek kapcsán két kérdésre megfelelni: *Mit kap a földműves Istentől? Mivel tartozik a földműves Istennek?*

1. Mit kap a földműves Istentől?

Emlékeztek a bibliai tanításból, hogyan teremtette Isten a világot. „Kezdetben teremte Isten a mennyet és földet. A föld pedig pusztaság és üres volt. Sötétség vala a mélység színén. Akkor mondá a mindenható Isten: „Legyen!” és lett világosság, legyenek

hegyek, völgyek, folyók, tavak és tengerek, állatok és növények." Ez mind az Isten tulajdona. A föld minden kincsével és szépségével a mindenható Isten szavára és akaratára keletkezett. Az ő tulajdona tehát, az ő fenséges kertje, az ő birtoka. „És látá Isten, hogy ez jó.” (Gen. 1 s. kk.)

Még senki sem volt itt, aki a földet művelje, szántsa, vesse és gondozza, akkor mondá Isten: „Teremtsünk embert a mi képünkre.” A föld porából megalkotta az embert és a paradicsomba helyezte, azzal, hogy ezt a kertet gondozza és művelje. Ez az a nap, amelyen az Isten, az Úr, az ő tulajdonát, az ő birtokát, az embernek átadta. Isten Ádámot mint bérlőt helyezte a paradicsomba és őt az egész teremtet dolgok igazgatásával megbízta. (Gen. 1, 28.) Isten a tulajdonos, az ember a gondnok.

Kedves Testvéreim! Honnan van a ti házatok, istállótok és birtokotok? Természetesen atyáitoktól örököltétek, vagy vétel útján szereztétek. Vajjon ezek a belsőségek föltétlenül a mi atyáinké, a ti elődeiteké voltak-e? Nem. Ezek az Istené voltak és ma is azok: „Én vagyok az Úr és enyém a föld.” (Lk. 25, 23.) Amint az Isten Ádámot, az első földművest a paradicsomba helyezte és ezen Isten kertjének igazgatásával megbízta, úgy adta neked az isteni jószág és bölcsesség az életet egy földműves otthonban és az egész vagydonodat kezelésre és gondozásra rád bízta. Földműves testvérem, a te minden vagydonod az Isten birtoka.

Bizonyára a te belsőséged is egy rád bízott családi érték. És fiúi kötelesség az atyák örökségét hűen és lelkiismeretesen gondozni. Őseitek is elismerték, hogy a javakat magasabb hatalom bízta rájuk. Miért a sok kőkép a magános utakon, miért állították atyáink előszeretettel a házak és udvarok felett kiemelkedő keresztek? Talán a járványtól, villámtól, és jégveréstől való gyáva félelemből, vagy talán arra számítottak, hogy az Úristennel a földművesi

jámborságból jó üzletet lehet csinálni? Nem! Hanem azért, mert nekik a rög szent volt, mert meggyőződésük volt, hogy mint vándorok és jövevények e világban, az Isten hatalmas birtokából egy részt bérbe kaptak. „Mert enyém a föld — mondja Isten — és ti csak jövevények és zsellérek vagytok mellettem.” (Lev. 25, 23.) Isten a tulajdonos, ti az ő bérlői vagytok. Az Isten az ő fenséges birtokát, nektek, mint bérlőknek rendelkezésekre adta és hivatást és megbízatást adott nektek, hogy azt arcotok verejtékével műveljétek meg, hogy ő ezáltal az egész emberiség kenyéradó atyja legyen.

Akik bérlők közületek, tudják, hogy a birtokos, a földesúr, amíg birtokának bérlete tart, nem áll az-
zal szemben közömbösen, hanem mint jól tudjátok, időről-időre a bérlőtől a dolgok miként állásáról felvilágosítást kér, illetve annak gyakran utánanéz. No és nem mondhatnánk-e el ezt az Istenről is? Vagy talán az ő tulajdonának bérletétől érdeklődés nélkül visszavonul egészen a számadás napjáig? Oh nem! Ma is áll a mondás, amit Mózes isteni megbízatásból a zsidóknak mondott: „Azt a földet, a te Urad, Istened mindenkor megtekinté és rajta vannak szemei az esztendő kezdetétől annak végéig.” (Deut. 11, 12.) Valóban Isten, mint egy rendes tulajdonos, többet tesz. Az esztendő kezdetétől annak végéig nemcsak atyai gonddal tekint rátok, földművesekre és nemcsak érdeklődik felőletek, hanem jótéteményeivel is elhalmoz benneteket. Ki volna képes mind elsorolni az ő jótéteményeit, amelyek bennünket napról-napra, évről-évre körülvesznek az első tavaszi nap pirkadásától, az utolsó őszi estéig?

Itt van az idő, hogy egyszer előttetek tudottá váljék, mily bőkezű hozzátok, földművesekhez a gondviselő és előrelátó Isten. Tavasszal megmunkáljátok földjeiteket, szántotok, boronáltok, és elvetitek a magvat. Elültetitek a burgonyát, tisztogatjátok fáitokat, megmetszitek a szőlőt. Jön azonban utána

az Isten, aki a földbe rejtí a termékenység titkát és amit ti nem tudtok megtenni, azt megcselekszi ő: kiönti gazdagsága bőségét földjeitekre és rétjeitekre, a téli álomból felébredő fákat feldiszi levelekkel és virágokkal, szunnyadó vetéseiteket napsugarával megnöveszti, harmattal és esővel megöntözi. Néhány hét múlva csodálkozva álltok a gondviselő Isten ez ajándékai: a hullámzó vetések, rétek és gyümölcsökkel megrakott iák előtt. Isten minden évben bérbe adja birtokát gyümölcsözésre. Minden esztendőben megtölti csűrötöket és kamráitokat és egész esztendőben jótéteményeivel teríti meg asztalotokat.

Mi szántunk s a földbe
Magot vetünk bizalomban,
De siker, növekvés,
Magasabb kezekben van.

Ő ad nap- és holdfényt.
Tőle van harmat és eső,
Mert áldás egyedül
Csak a mi Istenünktől jó.

Kedves Testvéreim! Istennek nem elég, hogy birtokát nektek adta bérbe, hanem gondviselésének adományaival nap-nap után elhalmoz. Mint a hatalmas körtefa levelei, és búzaföldjeitek kalászhai, oly megszámlálhatatlanok az Isten jótéteményei.

II.

Ha tehát a jó Isten oly bőségesen elhalmoz jótéteményeivel, szükséges két fontos kérdést elétek állítani:

Mivel tartozunk mi földművesek az Istennek?
A felelet egyszerű: *Mint Istennek bérlői, kötelesek vagyunk a bérleti szerződést betartani.*

Nem kötött-e már Isten Adámmal haszonbéri szerződést? Isten, a mi Urunk fogta az embert és az Éden kertjébe helyezte, hogy azt munkálja és gon-

dozza. Isten így szólt: „A paradicsom minden fájáról ehetsz, csak a jó és gonosz tudás fájáról ne egyél, mert ha arról eszel, halállal halsz meg.” (Gen. 2, 15.) A földet jól megmunkálni és az Isten felsőbbségét elismerni, ez a két főpontja az első bérleti szerződésnek, Isten és a földműves között. Később az Isten az első bérleti szerződést a Sinai-hegyen mennydörgés és villámlás között kibővítette és kiegészítette. Ha tehát az egész Szentírásból akarnánk kihámozni Isten és az ember között fennálló bérleti szerződés két főpontját, azok ugyanúgy szólnának, mint az első: *Féljétek Istent és az ő dicsőségét munkáljátok.*

Ne ijedjetelek meg, ha én nektek az istenfélelemről beszélek! Nem szándéksom én ezzel szolgálai félelmet kelteni, hanem arról a félelemről beszélek, ami a szeretetből és hálából származik. Hisz látjuk, hogy az Isten épp nektek, földműveseknek mutatta meg megszámlálhatatlan jótéteményeit. És ez atyai kegyre emlékezve, hálás szeretettel és gyermeki félelemmel akarunk Isten előtt meghajolni.

Elődeinket dicséret illeti, mert náluk az istenfélelem nem szolgálai félelem volt. Mielőtt az eke az első barázdát szántotta volna, kezüket imára kulcsolva imádkozták: „Megragadom az ekét és magvat, hogy ezt a földet megműveljem. Te drága Istenem, kegyességed áldását hintsd le rám.” És midőn a földműves aratóival a hullámozó búza földjéhez lépett, mindnyájan letérdeltek és elimádkozták a Miatyánkot. A jámbor földművescsalád még éjjel is felkel imádkozni, ha a határba vihar közeledik és a családfő köré gyűlve, buzgósággal és hűséggel száll esdeklésük a mennyei Atyához, házuk tulajdonosához, hogy fordítsa el a büntetést és szerencsétlenséget és nyújtsa kegyét és áldását. A villámhárító még nem győzte le a keresztet.

Igen, az istenfélő földműves imádkozik, de nemcsak a szükség és a gondok idején. Az a földműves, aki az ő bérleti szerződésének első pontját komolyan

veszi, az az ő nehéz napi munkáját imával kezdi és végzi. Főétkezése előtt és után, családjával közösen imádkozik. A hosszú téli esteken a családi rózsafüzért imádkozza. Ő nem számít azok közé, akiknél az istenfélelem emberi tekintetből mint egy ócska ruha a szögön függ. Nem tartozik azokhoz, akik a vallást és az istenfélelmet ünneplő ruhaként hordják, hogy vasárnap felveszik és egész héten a szekrényben lóg. A ti bérleti szerződésnek első pontja semmi vallási kettős életet nem enged meg. Isten felvirrasztja napját és növeszti a fűvet hétköznapi éppúgy, mint vasárnap, épp azért szolgálatotok kell Istennek, legyen az akár vasárnap, akár hétköznapi.

Azt is tudjátok, hogy a jámbor, istenfélő földművest gyakran csúfolják elmaradottnak, butának. Sőt tovább megyek. Az oroszországi megszervezett istentelenek szövetsége programjába vette a földművesek megnyerését. Itt is, ott is elültették már hódítási szándékukat. Nagyon kell vigyáznotok, mert ezek az antikrisztus küldöttei nem jönnek hozzátok nyíltan, mint ragadozó farkasok, hanem báránybőrben, mint szociális segítők és felvilágosítók. Beszédekkel és röpirataikkal fogják ők megingatni a tiszteleteteket és szereteteket a világi és lelki felsőbbség iránt. Fületekbe súgják, hogy rátok az Egyház elviselhetetlen terhet ró, hogy a családi életet kényelmesebbé lehetne tenni Isten nélkül és hogy a sok Miatyánk-kérés „mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma” ellenére a pénzes zacskó kisebb és az adósság terhe állandóan nyomasztóbb lesz. Röviden: ők azt fogják nektek mondani, hogy az istenfélelem rossz üzlet és hogy az Istennel kötött bérleti szerződést ronggyá kell tépni.

Kedves Testvéreim! Ezekkel az álprófétákkal úgy kell bánni, mint az egyszeri földművesfiú. Amint látta, hogy a vidéküket elárasztó újhíttű álprófeta a házukhoz közeledik, fogta karikás ostorát és azzal kergette el. Őrizkedjeteek tehát, int az Apostol: „Ne-

hogy az esztelenek tévelygésétől elragadtatván, saját erősségekből kiessetek." (Péld. 3, 17.) Igen, egyedül csak Istentől féljetek, csak őt szeressétek, ő a ti legnagyobb jötevőtök — és egyszer majd bírátok.

Dolgozzatok Isten dicsőségére! — szól a második pontja a ti bérleti szerződéseteknek.

Tapasztalatból tudjátok, hogy a mindennapi kenyér csak a föld kemény munkájával szerezhető meg. Isten nem adja azt eső formájában, mint a zsidóknak adta a manna a pusztában. De mégsem egészen a magatok munkájának köszönhetitek azt. Ha a saját asztalotoknál esztek is, mégis csak kosztosok vagytok az Isten asztalánál, mert a ti kezetek gyümölcseit az istenáldás napja érlelte meg.

Épp azért nem közömbös, hogy milyen érülettel veszitek kezetekbe a kapát és kaszát. Nem mindegy az, hogy mint Istennek bérlői mentek-e munkába, jól tudván, hogy a fáradságtok istenáldás nélkül hiábavaló, vagy pedig egésznap munkátok közben a csengő hasznon gondolkoztok. Ma jobban kitűnik, mint bármikor, hogy minden földműves, aki pénzért és haszonért dolgozott, homokra épített. Azok a fölöttébb nagyszámú földművesek, akiket a válság ostora házaikból elűzött, az Istennel kötött bérleti szerződést már jóval előbb felbontották. Ne a pénzharácsolás legyen a főcél, hanem az istenszolgálat. Faulhaber bíboros, müncheni érsek mondta egyszer: „A földművesnek az istenfélelem legyen a társa a munkában.” A munka legyen tehát istenszolgálat, a megszentülés eszköze. Sehol sem annyira szembe-tűnő az isteni uralom, mint a földjeiteken. Ha kicsal benneteket az első napsugár kaszával kezetekben, minden fűszálon ott csillog a harmatcsepp, mint a jó Istennek reggeli köszöntése és amikor szombaton délután a hullámozó búzatábláitok mellett elmentek, az Isten a zizegő fűszálból a fületekbe súgja: „En drága bérlőm, látod mily gyönyörűen megáldottam munkádat.”

Szeretteim! Nyitott szemmel végezzétek munkátokat. Amíg a mesteremberek a műhelyek sötétjében végzik egyhangú munkájukat, addig ti az Isten szabad természetében teljesíthetitek napi foglalkozásokat, isteni segítséggel, magával Istennel, az emberiség kenyéradó atyjával együtt. Talán nem elég ok ez arra, hogy míg a munkát végzitek, itt is, ott is, lelketeket Istenhez emeljétek és a bérleti szerződés második pontjáról elmélkedjétek? Isten a világot saját dicsőségére teremtette. A jóérzésű ember tehát reggel, Isten dicsőségére ajánlja fel egésznap munkáját. Különösen az a gondolat, hogy mindent Isten dicsőségére teszték, öntsön belétek bátorságot és bizalmat ebben a nehéz időben. Hisz így Isten kezében vagytok és ha év végén nem is lesz nagy nyereségben részetek, munkátok Istenért volt és mégis csak gazdagabbak lettetek. Hivatástok és örök boldogságtok nagyrészt attól függ, hogy a bérleti szerződés második pontját betartjátok-e vagy nem. Dolgozzatok tehát Isten dicsőségére.

Ádámnak, az első földművesnek az irigy kígyó lett a végzete. A jó és gonosz tudás fájáról súgta neki: „No, miért akarod betartani a bérleti szerződést, tépd csak azt szét, akkor megnyílnak szemeid és olyan leszel mint az Isten.” Ádám hagyta magát elcsábítani, széttépte az Istennel kötött bérleti szerződést és ezzel úgy magát, mint az eljövendő emberi nemet a bűn nyomorúságába döntötte.

Szeretteim! Udvaraitok felett kimagaslik a kereszt, annak a jele, hogy a kígyó legyőzetett és az Istennel kötött bérleti szerződés megpecsételtetett. Amit összeültetek elrontottak, azt nektek helyre kell hozni és ápolni.

Amilyen szilárdan áll a kereszt földjeiteken, éppoly szilárdan álljatok ti is birtokaitokon, gondozzátok azt becsülettel és lelkiismeretesen.

A kereszt azonban az égre mutat, ez emlékeztessen benneteket arra, hogy isteni bérlők vagytok,

hogy a munkátookról és gondoskodástokról számot kell adnotok és hogy az örök üdvösséget ennek a keresztnek jegyében nyeritek el. Amen.

2. A FÖLDMŰVESHIVATÁS

„Ne gyűlöld a fáradságos dolgot és a Felségestől teremlett mezei munkát.” (Sir. 2, 16.)

Keresztény Testvéreim!

Minger svájci szövetségi elnök, a svájci néphez a véderőjavaslatról való szavazás előtt beszédet intézett, amelyben a többek között ezeket mondotta: „Azt remélem, hogy nem maradok egész életemen át szövetségi tanácsos; ha kedvem veszítem, avagy ha a svájciak már nem kedvelnek, visszamegyek földművesnek, ami azelőtt is voltam.” Tisztelet e férfiúnak, aki magas állása ellenére is, földművesnek vallotta magát. Tisztelet a földművesosztálynak, mely ily férfiakat tud kitermelni.

Sajnos, ma sok földműves van, aki szegényli foglalkozását, mintha a mezei munka bárminél alábbvaló volna. Sokan a hivatásnak csak keménységét és nehézségét nézik s mihelyt valami más hivatásban boldogulásukat kereshetik, azonnal hátat fordítanak neki. A bölcs Sírak figyelmeztetése annyira ráillik a földművesre, mintha csak ma írta volna: „Ne gyűlöld a fáradságos dolgot és a Felségestől teremlett mezei munkát!”

A ti állástokhoz szükséges hivatást akarom elétek tární.

A földműves tisztelje és szeresse az ő hivatását, mert az Istentől való,
mert arra a hazának szüksége van
és csupán ez tesz benneteket boldoggá.

I.

A legszebb és legtisztéletreméltóbb, amit *a földművesosztályról* mondhatok, az, hogy ez az *Istentől való*. Amikor a Teremtő az első embert megteremtette, a paradicsomba helyezte, hogy azt művelje és gondozza. Látjátok tehát, az első emberek voltak az első földművesek. Isteni megbízatásból művelték és gondozták a paradicsomkertet, éppen úgy, mint azt ti is teszitek állandóan, azzal a különbséggel, hogy az akkori munka még nem volt oly nehéz és fáradságos, mint most. Az első emberek gyakorolták a földműveshivatást, mert ebbe őket a Felséges helyezte. A földműveshivatás tehát Istentől való.

Sőt tovább megyek. *Ti földművesek isteni megbízatásban dolgoztok*. Töltsétek be a földet és hajtsátok azt birodalmatok alá. Uralkodjatok a tenger halain és az égi madarakon, és minden élőlényen, ami a földön mozog." (Móz. 1, 28.) Az isteni parancs értelmében a földműves az emberek uralma alá hajtotta a földet. Elvette a földről a bűn átkát, hogy az tüske és bojtorján helyett zöldelő réteket és hullámzó búzavetéseket teremjen. Ha ti a szántóföldeket, réteket és fákat magukra hagynátok, ismét terméketlen vadonná lenne minden. A repülők Amerika őserdeiben templomok és házak romjaira bukkantak. Ahol most vadon van, és oroszlánok meg kígyók garázdálkodnak, valamikor virágzó városok és termőföldek voltak. Mindent elnyelt a vadon, mert egyetlen földműves sem vette fel a harcot a természettel, hogy a földet hatalma alá hajtsa.

A földműves Isten segítségével dolgozik. Minden munkátok hiábavaló volna Isten segítségével nélkül. Ő növeszti a füvet, érleli a termést; az isteni törvények szerint változik át a tehénben a takarmány tejje. Minden földműves tudja, hogy Isten napja, esője, harmata és növesztése nélkül elégtelen és Isten segítségével nélkül minden munkája hiábavaló. Ha az

Isten nem ad sikert, sem a gépek, sem a legjobb műtrágya nem használ semmit. Azért mondja a költő:

Mi szántunk s a földbe
Magot vetünk bizalomban,
De siker, növekvés,
Magasabb kezekben van.

Ez a gondolat fejeződik ki oly szépen, a *földműves-szokásokban*. Könyörgő körmenetekben vonultok át a réteken és virágos mezőkön. Vihar idején nektek szól a viharharang figyelmeztetése: kérjétek az eget Urát, fordítsa el a csapást. A megszentelt barkaágot szobátokban helyezitek el. Hálából a jó aratásért kalászból keresztet csináltok és szobátokban kifüggesztitek és aratóünnepet ültök. Minden gondolkozó földműves tudja, hogy az istenáldása mindenkinek javára válik.

Ez az első alapvető gondolat: a földműves-osztály Istentől való. A földművesek isteni megbízatásból és segítséggel munkálkodnak. Azért becsüljétek meg és szeressétek hivatástokat. Szentelje meg a munkátokat a reggel felkeltett jószándék: „Isten nevében kezdem el”, mondták már őseink is, ha munkához fogtak. Mi is így akarjuk ezt folytatni, bízva az isteni segítségben. Hisz Isten a ti munkatársatok. Szükség van a modern technika vívmányaira is, a gépek, villamosság s műtrágya felett azonban ott áll az Úristen, az ő áldásával. Nála nélkül sem csinálhattok. Az Isten áldását a vasárnap megszentelése, a vallásos, tisztaerkölcsű élet által érdemljük ki. Tedd, ami a te kötelességed, akkor fogja Isten is azt tenni, ami az ő kötelessége.

II.

A tudósok nemrég elindultak, hogy Ázsia belsejét kikutassák. A Góbi-sivatagban egy összeomlott világváros romjaira bukkantak. Valamikor virágzó élet volt ott, ma az egész homoksivatag. Honnan e

pusztulás? Megmondja egy írás, amit találtak. Ez körülbelül így szól: „A mi népünk meghalt, mert hűtlen lett a szántáshoz és földműveléshez és a termékenység törvényéhez. Ez a földművesosztály szét hullott, mert ez a nép nem akart több gyermeket; eltűnt a föld színéről.”

Ebből látjuk, mily nagy jelentőségű a földművesosztály a nép és a haza szempontjából. *A földművesek táplálják, fenntartják és megújítják a hazát.* A Biblia elbeszéli, hogy Egyiptomban nagy éhínség ütött ki. A nép a királyi palota elé csődült és kenyérért kiáltozott. A király így szólt hozzájuk: menjetek Józsefhez. József, a kánaáni földműves fiú gondoskodott a nép kenyérééről. Amint József Egyiptomban, ugyanúgy kenyéradó atyja a földműves az országnak. Az emberek imádkoznak Istenhez, mindennapi kenyérért. A mennyei Atya nem hullatja a kenyeret az égből, mint egykor a manná, hanem a földi embereket bízta meg, hogy az emberiséget táplálják és minden, amit az emberek fogyasztanak, mind a földművestől származik. A földművesosztály nélkül éhen maradnánk. A díszjelzője is, de meg szent kötelessége is a földművesnek, hogy az emberek tápláló atyja legyen.

A világtörténelem bőségesen szolgál példával, hogy egy ország a földművesosztályával áll vagy bukik. A mezőgazdaság az állam nélkülözhetetlen és legszilárdabb alapja. Ha a kereskedelem és ipar meg-inog is, ismét helyreállhat, ha azonban a mezőgazdaság megy tönkre, vége van az államnak. Az 1918. évi általános összeomlásokor Svájcot a földműves kantoni katonák mentették meg a bolsevizmustól. Ahogy évekkel ezelőtt Genfben minden össze-vissza volt, Wallisból földműves katonákat hoztak, hogy ismét rendet teremtsenek. Miért? Azért, mert sehol nincs annyi hazaszeretet, és hazafiúi hűség, mint a falun. A földművesek fenntartják a hazát.

Ami a völgyben élő emberek számára a hegyről

jövő forrásvíz, ugyanannak kell lennie a földművesosztálynak a haza számára. A hegyi forrástól kapják a völgylakók az egészséges friss vizet. *A földművesség ajándékozza meg a hazát egészséges, hívó, erkölcsi magaslatokon álló polgárokkal.* A városok és ipari helyek, az ő egészségtelen és zaklatott életükkel és a gyermektől való félelmükkel halálra volnának ítélve, ha a falu állandóan újabb és újabb, egészségesebb embereket nem küldene. A falu az erőforrása és gyermekszobája a hazának. De ez csak addig lesz így, amíg a földművesek a gyermeket Isten adományaként fogadják és őket vallásosan és becsületesen nevelik. A falu a város gyermekszobája. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a legjobb és legderekasabb földművesfiúknak és lányoknak okvetlenül a városba kell menniök. Mindenütt, de a falun is minél több derék emberre van szükségünk. Akik azonban a falun nem találják meg a megélhetésüket, azoknak kell a városban becsületes szerepet betölteniök.

Hogy a földművesházból jelentős emberek származnak, már a Biblia is mondja. Mózes, aki a népet az egyiptomi fogságból kivezette, pásztor volt. A pátriárkák, akik az istenvárás idején évszázadokon át fenntartották a hitet, földművesek voltak. Sámuel, a zsidó nép első bírása, földműves fiú volt. Judit, a nép megmentője, földműves asszony volt. Az első királyok, Saul és Dávid, faluról származtak. Elizeus az eke mellől hivatott meg prófétának. A mi hazánk is nagy embereket köszönhet a földművesosztálynak. Ki tudná elsorolni a püspököket, papokat, orvosokat, államférfiakat, tanítókat stb., akik földművescsaládokból származtak. Ne feledjük a két legutóbbi szentet, Don Boscót és a kapucinus Konrád testvért, akik szintén földműves fiúk voltak.

Ez a nagyjelentősége a földművesosztálynak, a haza szempontjából: a földművesek táplálják, fenntartják és megújítják azt.

III.

Egy régi elbeszélés mondja el, hogy egy ország királya halálos beteg volt. Tanácstalanul állottak ágya körül az orvosok. Mivel igen jó király volt, a nép imádkozott érte a templomban. Akkor jött egy remete és így szólt: A király akkor lesz egészséges, ha egy boldog ember ingét veszi magára. A szolgák azonnal felkerekedtek, boldog embert keresni. Kopogtattak a gazdagnál, de azt a feleletet kapták: „Kaphattok annyi pénzt, amennyit akartok, de az én ingem nem használ a királynak semmit, mert én nem vagyok boldog.” Akkor a világfihoz mentek, de ez is így szólt: „Gyönyöröm annyi, mint az esztendő napjai, mégsem vagyok boldog.” Így ment az egész nap. Szomorúan indultak hazafelé a király szolgálai, amikor énekszót hallottak. Kiáltozva mentek az ének után és egy legényt találtak, aki a marhákat őrizte. „Boldog vagy-e te?” kiáltották feléje már messziről. „Miért ne volnék” felelte vissza a legény. „Gyorsan add ide az inged, a királynak szüksége van rá.” „Nincs nekem ingem” — volt az ifjú felelete. Eredmény nélkül tértek haza a szolgák, — és a királynak meg kellett halnia. Mit akar e történet nekünk elmondani? Azt, hogy a földművesek bármily szegényesen és egyszerűen éljenek is, mégis a legboldogabb emberek lehetnek. Tudom én azt nagyon jól, hogy sok teher nyomja a földműves vállát. Azt is tudom, hogy sokan bármily jól megy is sorsuk, nem látják meg boldogságukat. Aki a boldogságot csak a pénzes erszényhez méri és örömét csak vagyona nagyságában találja, az ilyen nem találja meg a számítását a földművesi sorsban. Aki azonban másnak is éppúgy tud örülni, mint a pénznek és más javaknak, az megtalálja a földművesosztályban a boldogságát.

Mennyit ér hát a földművesi boldogság?

A földművesnek van otthona. Neked van házad, melyben őseid laktak évszázadokon át. E házban

ringott a bölcsőd és itt áll majd egykor a koporsód is. A házad szemtanúja volt az életed boldog és nehéz óráinak is. Azért ez mint legjobb barátod, össze van kötve veled.

Őseid tartották fenn a faludat, őseid munkájával és takarékoskodásával van az megszentelve. Amit már magad szereztél, azt verejtékeddel szerzett pénzen vetted. Gondod és reményed tapad hozzá. A földművesnek a szó legszebb értelmében vett otthona van. Hány embernek nincs ma már otthona, akik hol itt, hol ott laknak, nincs tenyérnyi földjük és kertecskéjük, ők a gyökerestől kitépott fák, akiknek nincs maradásuk. Örvendeztetek, hogy van otthonotok, tartsátok udvarotokat jókarban, ha áldozatot hoztok, vagy nehéz munkát kell végeznetek és takarékoskodnotok kell, gondoljatok mindig arra, hogy ez az otthonotok javát szolgálja. Tegyetek meg mindent, hogy úgy magatok, mint gyermekeitek otthonotokat fenntartsák.

Ha a *földművesélet* sok áldozatot és nélkülözést követel is, mégis *biztos élet*. A földműves földje és udvara az ő gazdagsága. A pénz a bankban elvész. A pénz elgurul, a föld megmarad. A földművesélet a legbiztosabb élet. A falusi nép sok gonosztól meg van óva, aminek a városi ember ki van téve. Sajnos, nagyon sok rossz áramlik a városból a falura. A hitetlenség, erkölcstelenség, fényűzés. Könnyebben tud élni és meghalni az ember a falun, mint a városon.

A következő előnye a földműveséletnek az *egészség és változatosság*. Ti nem eldugott és nyugalom nélküli gyári helyiségekben dolgoztok, sem nem sötét szobákban, hanem kint a friss levegőn és napon. A munkátokat hol az istállóban, hol a mezőn, a szántáson, hol meg erdőben végzitek. Minden évszaknak megvan a maga munkája, kezeteknek, szemeteknek, eszeteknek és szíveteknek állandóan megvan a változatossága. Mennyivel szebb a ti munkátok, mint a gyárimunkásoké, akik évről-évre ugyanazon gép mel-

lett kényszerülnek állni és ugyanazt a munkát végezni. Azok dolgoznak az élettelen gép mellett, idegen embereknek, ti pedig az életnek, magatoknak és családotoknak dolgoztok. Ha talán ti a munkáttal nem is szerezték annyi pénzt, mégis egészséges és változatosságban gazdag életet éltek.

A sok munka és gond ellenére is *sok öröm* van a földműveséletben. Sajnos, sok földművesből hiányzik az érzék a hivatásokkal járó öröмок meglátásához. Hol volna lehetséges oly szép családi élet, mint a földművesházban, ahol mindnyájan együtt dolgoznak, együtt örülnek, mindnyájuk előtt egy cél lebeg: az atyai ház fenntartása és boldogulása? A földműves örül a házának, örül az állatainak, melyeknek egy részét már maga nevelte. Örömet érzek, ha látod tavasszal mint sarjad ki és virágzik minden és bő áldással kecsegtet. A fárasztó munka ellenére is örömet szerez az aratás, ősszel a gyümölcsszedés, amikor kézzelfoghatóan láthatjátok az Isten áldását. Kinek szerez több csendes örömet a munkaszünet, fárasztó, kemény munka után, mint a földműves embereknek? Mily gyönyörű a vasárnap délután, amint séta közben megtekintitek mezőiteket és láthatjátok az Isten áldását. A földműves nem csap nagy hűhót érzelméből. Hogy örül a szép természetnek, azt egy öreg földműves szájából hallottam: „Két körmenetet szeretek én, tavasszal a könyörgő körmeneteket, amikor minden növekszik és virágzik és az ember mindenekfelett láthatja az Isten áldását és a mindenszentek napi körmenetet a temetőbe, amikor már hullanak a falevelek és láthatjuk, hogy minden elmúlik.”

Szeretteim! Az embernek örülnie kell! Örüljétek annak, amit az Úristen a ti helyzetetekben és hivatásokban adott. Minden látható szép a tietek. Mások vakok a boldogságuk előtt. Mutassátok meg gyermekeiteknek a földműveshivatás javait és szépségeit, tanítsátok meg őket, hogy tudjanak örülni a kicsi és egyszerű dolgokon, akkor fogják megszeretni a földműves életet és örömmel maradnak meg házaiknál.

Fiaitokhoz fordulok. Higgyétek el nekem kedves földműves fiúk és leányok, hogy a nehéz idők ellenére még ma is megtalálja a földműves az ő boldogságát az ő helyzetében, ha van szeme és szíve a földművesi élet szépségeinek meglátására. A földművesnek van otthona, a földműves élete biztos, egészséges és változatosságokban gazdag és az örömekben sincs semmi hiánya.

Szent Péter és János apostolok egyik napon templomba mentek imádkozni. A templomajtóban egy beteg ember ült alamizsnát kéregetve. Szent Péter így szólt hozzá: „Aranyom és ezüstöm nincs, de amim van, azt adom neked: a názáreti Jézus nevében kelj fel és járj.” (Ap. cs. 3, 1.)

Ehhez a szegény beteg emberhez hasonló ma a földművesi sors. Ezrek nyujtják ki kezüket és üdvösségüket egyes-egyedül csak az aranytól, ezüsttől, meg az állami segítségtől várják. Föltétlenül kell segítenie az államnak a bajbajutott földműveseken, és a földművesosztály anyagi érdekeit elő kell mozdítania. Ez azonban még nem az üdvösség! Nektek igazi, törőlmetszett földműveseknek kell maradnotok és minden nehézség ellenére sem szabad kedves foglalkozásokat elhagyni. Az egész földművesosztály azon áll vagy bukik, hogy a földművesekben lesz-e elég bátorság, istenfélelem és kitartás. Teljes szívemből a földművesség szükségleteinek megértésére töreksem, mindennapi imádságomba foglalom őket s a legjobb szándék vezet e szentbeszédben, hogy hivatásoknak a helyes felfogását elétek tárjam. Tiszteletük és szeressétek hivatásokat, mert az az Istentől való, mert ez a hazának olyannyira szükséges és mert abban találjátok meg a boldogságokat. Amen.

3. KORUNK FÖLDMŰVES ASSZONYAINAK FELADATAI

*„Hol találunk egy derék asszonyt,
a gyöngyök fölött van az ő értéke.”
(Péld. 31, 10.)*

Kedves földműves asszonyok és lányok!

Az új idők új feladatok elé állítják korunk asszonyait is. A földművesosztály szükségletei segítségével hívják az asszonyokat és lányokat. Nemrégiben mondta nekem egy olyan férfi, aki a földműveséletbe mélyen belepillanthatott: „Ma ez nem annyira a férfiakon, mint elsősorban az asszonyokon fordul meg.” Ha derék asszonyaink és lányaink lesznek, legyőzzük a mezőgazdasági válságot.

Nézzétek tehát! Ti vagytok egy jobb jövő reményei. Bennetek van minden bizalmunk. Nagy feladatok várnak rátok, de tudom, hogy feladatotok nagyságával együtt nő a kedvetek is hozzá. Nektek lesz a hivatástok kiemelni a földművesosztályt a mai szorongatott helyzetéből. Maga az Úristen mutat nektek utat, amikor a Példabeszédek könyvének fentebbi idézete alapján elétek állít egy asszonyt élőképül és vezérül. Ha a földművesosztály megsemmisítését meg akarjátok akadályozni, szükséges a bibliai asszony három főerényét ismernetek. E három főerény: a jámborság, hivatásszeretet és meglegedettség.

I.

Ha a földművesosztály mai szükségleteiről beszélünk, nem elég csak a jövedelemre és adósságra gondolni. A szükségletek sokkal mélyebbre nyúlnak. Ezek a földművesnép erkölcsi és vallási életébe nyúlnak. Ti éppoly jól tudjátok mint én, hogy sok földművescsaládban a régi vallásos gondolkodás tűnőben van, vagy már teljesen el is tűnt. A földművesélet elvilágiasodott. A földművesmunka sokak előtt már

csak a pénzszerzést szolgálja és nem istenszolgálat többé, mint őseinél volt. A házassági szeretetet és hűséget sokfelé elhantolták. A szülők iránti szeretet és tisztelet hanyatlóban van. Mily sokan vannak ma már falun is, akik a szemérmertlenségeken csak gúnyosan nevetnek és így szólnak: mindenki ezt csinálja. A családi közös imák helyett hány földművesházban a rádió és grammofoon szól, a sport és kirándulások kedvéért elmarad a vasárnapi szentmise. Menynyien hiányoznak a körmenetekről olyanok, akiknek ott kellene lenniök.

Hála Istennek, vannak még a falun szépszámmal jó földművescsaládok, ahol a hitet és erkölcsöt nagyra tartják, de ezekkel is úgy vagyunk, mint az almával a pincében, a jókat megfertőzik a rosszak.

Nektek asszonyoknak kötelességtek papjaitok segítségére lenni, hogy ismét jobb legyen a falu. Mi egyedül nem tudunk mindent megtenni. Hogy azonban jó hatással lehessetek a környezetre, magatoknak kell mély és őszinte jámboroknak lennetek, éppúgy, mint a bibliai asszony. Ez az asszony sokat dolgozott, de a mindennapi kenyérért való munkájából sohasem hiányzott a jámborság lámpája, sohasem feledkezett meg az egyedül szükségéről, a jó Istenről és a saját lelkéről.

A valódi, az igazi jámborság ma a legszükségesebb. A jámborság a természetfeletti gondolkozásban tűnik ki. A földművesasszonyi hivatást, mint Isten adományát fogjátok fel, hisz a paradicsomba a Teremtő helyezte a földművesosztályt. Az első emberek voltak az első földművesek is. Nekik és utódaiknak adta az Úristen a megbízatást: „Töltsétek be a földet és hajtsátok azt bírodalmatok alá.” (Gen. 1, 28.) Mindegyiketeket az Isten helyezett a földművesosztályba, hogy mint földműves asszonyok neki szolgáljatok. Mindaz, ami benneteket a napi munkában örömben és fájdalomban ér, az Isten akarata. Ti is tudjátok, hogy egyetlen foglalkozás sem függ anynyira Istentől, mint a földművesosztály. Napsugár,

eső, növekvés, siker nélkül a ti munkátok hiábavaló. Ki adja ezt mind nektek? Az Úristen! Az a tudat, hogy hivatástok Istentől való, hogy ő adta nektek a földművesházban és hogy a ti munkátok gyümölcse teljes egészében az Isten áldásától függ, kell, hogy legbensőbbben kössön össze benneteket az Úristennel. Vigyétek magatokkal haza e gondolatot: „Én Isten szolgálatában állok, én az Úr szolgálóleánya vagyok, azért mindent, még a legkisebb munkát is, Isten dicsőségére akarom végezni. Minden napot jószándékkal akarok kezdeni, amint őseink minden munka előtt mondták: „Isten nevében kezdem el.” Így tanítsátok ti is hozzátartozóitokat.

Jöjjen szokásba ismét a *családi imádság*. Az asztali áldás és az esti imádság legyen közös a földművesházban. Együtt dolgoztok, közösen étkeztek, legyen tehát közös az imádságtok is és együtt köszönjétek meg az Isten adományát.

Szenteljétek meg a vasárnapot. Ti asszonyok járjatok elő jópéldával és gondoskodjatok, hogy hozzátartozóitok, cselédeiteket is beleszámítva, megszenteljék az Úr napját. Ahol megszentelik a vasárnapot, ott istenáldás van és az Isten áldása mindenkinek hasznára válik.

Tartsátok meg rendületlenül az *ősi jámbor szokásokat*. Családotokból mindennap küldjétek valakit szentmisére. Becsüljétek meg a templomi áldást, őrizzétek a megáldott dolgokat, barkát, búzát stb., tartsátok tiszteletben és használjátok azokat. Használjátok a szenteltvizet. Lefekvés előtt hintsétek meg gyermekeiteket szenteltvizzel, maradjatok közösségben a szegény lelkekkel. Vegyetek részt a körmenetekben. Mindezen szokások a belső jámborság külső jelei.

Ha a földműves emberek hívők és az életük át van hatva a hittől, akkor a földműveséletben ismét van tartalom és szentség s akkor minden szükség ellenére is, boldog emberek a földművesek. Földműves asszonyok a ti első és legfontosabb feladatotok:

magatok legyetek őszinte jámborok és neveljétek gyermekeiteket hívő és jámbor emberekké.

II.

A földművesség vallási szükséglete mellett mint fekete és fenyegető viharfelhő lebeg a mezőgazdasági inség. Sok földműves már mélyen elsüllyedt az adóságban, mások pedig csúsznak a felé. Az asszonyok kétségbeesetten tördeljék talán kezüket és hagyjanak mindent elpusztulni? Nem! Soha! Egy derék asszony, ha nem is mindent, de igen sokat megmenthet, ez közismert tény. A földművescsalád jóléte nagyrészt a derék asszonyoktól függ. Hivatásszerető földműves asszonyokra van szükségünk és a földművesosztály meg van mentve.

A bibliai asszony szerint egy hivatásszerető asszonynak négyféle tulajdonsággal kell rendelkeznie: a munkát szeretni, a munkát megérteni, egyszerűen vezetni a háztartást és a saját családjáról gondoskodni.

A munkát szeretni kell! Hogy mennyire szerette a bibliai asszony a munkát, kitűnik a következő verssorokból: „Gyapjat és lent keres, munkálkodik önzése ügyességével, éjjel felkel és élelmet ad házanépének. Erősséggel övezi fel ágyékát és megerősíti karját. Érti és látja, hogy jó az ő foglalkozása; világa nem alszik ki éjjel.” (Péld. 31, 13. stb.) Ime lássátok, ez az asszony már háromezer évvel ezelőtt is mily életrevaló módon tett-vett, mint övezte fel magát, mily erő volt karjában. Oly gyorsan fut át a házon, mint a menyét s amíg más egyszer fordul, ő addig háromszor. Vidám nevetése betölti a házat, mint a napsugár. „Nevetni fog az utolsó napon.” (25.) Számára a munka öröm, azért ő az első felkelni s utolsó lefeküdni, az ő lámpája még akkor is világít, mikor azt már rég eloltották másutt. Tulajdonképen nem kellene annyit dolgoznia, hiszen gazdag, még sincs egy hiábavaló pillanata sem, mert szereti a munkát, azért szolgál rá a Szentlélek dicséretére:

„Sok nő gyűjt gazdagságot, de te felülhaladtad mindnyájokat.” (29.) Minden földműves asszonynak szeretnie kell a munkát, mert arra maga az Isten adott példát, a Teremtő adott nekünk erőt és munkát és azt akarja, hogy dolgozzunk és „ne hivalkodva együk kenyerünket”. (27.) Családotok iránti szeretet és a hozzátartozóitok jövője iránti gond legyen minden asszonynak és lánynak indítás a munkára. Csak ahol egy tevékeny asszony intézkedik, állhat fenn a ház. Egy szorgalmas asszony a legjobb takarékerszény. Szeressétek a munkát, mert az Őristen titeket munkára teremtett és otthonotok jövője a munkátoktól függ és neveljétek gyermekeiteket munkára.

A derék földműves asszony második alaptétele így szól: *Érteni a munkát!* Egy földműves asszony sokat tud és sokra kell képesnek lennie. A bibliai asszony bizonyítja ezt: „Gyapjat és lent keres, kezei az orsót fogják, szövetet és gyolcsot készít, meg szemléli a mezőt, megveszi azt és kezei munkájával szőlőt ültet, száját megnyitja a bölcseségnek és a kegyesség törvénye van az ő nyelvén.” (13, 27.) Láthatok, mily emberül megállja helyét a házbán, meny nyire érti annak tennivalóját és másokat szelídségre tanít. Azért becsüli őt férje és házában mindenki dicséri őt. Azért legyen büszke minden földműves asszony, hogy megérti a munkát. Azért van tekintélye hozzátartozói előtt. Nyitott szemmel jár az életben, tanítani akar mindenkit.

Ma leginkább szükséges az egyszerűség a földművesházban. A bibliai asszony, jóllehet gazdag és ünnepnapokon vászonban és bíborban jár is és ha férje a tanácsosok között van is, a fényűzést és pazarlást nem ismeri. Ezzel ellentétben mennyi földművesházban találunk ma fényűzést ételben, ruházkodásban, berendezésben. Igazán nem irigylem tőletek a szép ruhát, egy szép szobát, de oly sokat, mint ma sok földművesnél látni, nem illik hozzátok és túlmeleg a pénzes erszényetek. A mai nehéz időben, Isten nevében inkább húzódnunk. Tegyük meg

és adjunk másoknak is jó példát. Neveljétek hozzátartozóitokat, különösen pedig gyermekeiteket egyszerűsége.

Az önmagunkról való gondoskodás a negyedik alaptétele a jó földműves asszonynak. A bibliai asszony itt is szép példaként áll előttetek, amire neki a ház körül szüksége volt, a maga földművesiparából állította elő. Tegyetek ti is így! Csak a legszükségesebbeket vegyétek pénzért. A kertetek és földetek szolgáltassa a megélhetéshez szükségeseket.

A ti bibliai előképekhez hasonló derék földműves asszony a nehéz idők ellenére is az utolsó napon nevetni fog. Ő tudja, hogy ha szereti a munkát és megérti azt s egyszerű a háztartása és családja képezi minden gondját, akkor elhárítja a házatól és otthonától a szükségét. A hanyag asszonynak olyan sorsa lesz, mint a Lót feleségének és a szerencséjének csak a sírjára nézhet majd vissza. Mentsétek meg családotokat az elpusztulástól, éljétek a jó és bölcs mennyei Atyának a bibliai asszony által adott alapelvei szerint.

III.

Ami egy mélyenérző léleknek fájdalmat okoz, az a tény, hogy manapság igen sok *elkeseredett és elégedetlen* földműves ember van. A gazdasági szükség megmérgezi az emberi lelket. Itt asszonyok, nektek kell segíteni. Nektek kell lenni a napnak s hozzátartozóitok szívéből a hideg, szürke ködöt elűzni. Ilyen meleg, örömet árasztó nap volt a bibliai asszony, akiről így szól az írás: „Bízik benne férjének szíve és szerzeményekben nem szűkölködik. Jót tesz vele és nem rosszat, életének teljes napjaiban.” (11, 12.) Nála felengednek a bajok és gondok a férje szívében, neki van hozzá értelme és megtalálja a helyes szót a vigasztalásra és jobb belátásra bírja. „Száját megnyitja a bölcseségnek és a kegyesség törvénye van az ő nyelvén.” (26.) „Felnőnek fiai és igen boldognak hirdetik és férje is dicséri őt.” (28.)

Annál a dicséretnél, ami a férjek és a fiak szájából jön, nincs nagyobb boldogság. Mivel a bibliai asszony maga megelégedett volt, a boldogság és megelégedettség sugárzott az egész családján.

A földműves asszonyok harmadik nagy feladata ma: *önmagában megelégedettnek lenni, másokat megelégedetté és boldoggá tenni.*

Tudom én jól, hogy sok a dolog és gond rajtuk. Isten és hozzátartozóik iránti szeretetből hozatok áldozatot. Nézzetek mindig Máriára. Koldusszegény volt Betlehemben, szűkösen élt Názarethben, kimondhatatlan sokat szenvedett a keresz alatt, mégsem volt elkeseredett és bánatos, mert tudott lemondani és isteni Fia iránti szeretetből szenvedett.

Minden nehézség alatt, melyet a földművesélet vállatokra rak, tekintetek azokra a javakra és szépségekre, amiket a szerető Isten nektek a hivatástokban ad. Mily sokszor hiányzik ez a földműveséletben. Azt látjuk csak, ami másnak van és nem vesszük észre és nem értékeljük, ami a magunké. Sokan mindent csak a pénzhez és nyereséghez mérnek. Ha a földművelés nem jövedelmez sokat, sokan elvesztik minden kedvüket a földművesélettől. Hála Istennek, sokan vannak még a földművesek között, akiket egy asszonyszív megörvendeztethet és boldoggá tehet.

Nektek még van *otthonotok*, saját otthonotok. Mennyivel jobb nektek, mint azoknak, akik a bércszárnyákban laknak. A ti házatokban laktak már őseitek is, sok dolog emlékeztet benneteket rájuk, utánatok gyermekeitek és azok gyermekei laknak majd abban. Egy szép, meghitt otthon nem álma-e minden asszonynak? Nektek ez megvan. Családokkal együtt vagytok. Férj és gyermekek otthon dolgoznak, otthon esznek és otthon örültek egymásnak. Mennyi munkás asszony érzi azt fájdalmasan, hogy nincs otthona. Az anya a földművescsalád *központja*, mindenki körülötte forog, ő az igazi napja a háznak. Mondjátok csak, nem szép dolog ez, dolgozni, tanácsot adni, segíteni és szeretni tudni? A foglalkozás-

toknál nincs sokoldalúbb és változatosabb élet. Nem a holt gépek mellett dolgoztok, hanem az életben. Örülhettek a kezetek alatt egészségesen, derék embereké fejlődő gyermekeiteknek. Örömetek telik kertjeitekben, a virágokban, állatokban, földjeitekben és rétjeitekben, ahol a munkátokra kézzelfoghatólag száll az áldás. Mennyi örömet érez egy érző emberi szív az Isten szép természetében, ami nektek mindig ajtótok előtt van. Nyitott szemre és érző szívre van azonban szükségtek, hogy meglássátok azt a szépséget, amit Isten nektek a földművestársadalomban adott. Oktassátok gyermekeiteket, hogy meg tudják látni és értékelni a földművesélet szépségeit és javait. Akkor maradnak ők veletek szívesen házaikban és élvezik a földműveshivatás örömeit. Ha azonban csak gyalázni hallják azt, mihelyt csak tehetik, azonnal hátat fordítanak a falunak.

A legszebb örömetek és legnagyobb boldogságatok akkor lesz, ha hozzátartozóitoknak örömet szerettek. Gondoskodjatok róla, hogy a családi élet örömteli és meghitt legyen, szenteljétek magatokat családotoknak, különösen a hosszú téli estéken. Meséljétek, daloljatok, játszadozzatok gyermekeitekkel. Ha férjetek rá akar gyújtani, ne tiltsátok azt meg neki, mint némely asszonyok, azon a címen, hogy megsárgulnak a függönyök, mert akkor eljárogat a korcsmába és néhány év alatt az egész vagyonát elissza. Tartsátok meg a családi ünnepeket, névnapot, születésnapot, házasságtok évfordulóját stb., süsse-tek kalácsot, pár szál virággal díszítsétek fel az asztalt, hisz kevés kell ahhoz, hogy örömet szerezetek és a családi élet szép és meghitt legyen. Így örömmel maradnak otthon hozzátartozóitok, elfelejtik a gondokat és sok rossztól lesznek távoltartva.

Most már tudjátok a földműves asszony harmadik feladatát is: önmagában megelégedettnek lenni és hozzátartozóit boldogítani.

„Tell Vilmos” c. hőskölteményben van egy felvonás, ami nagyon illik a földművesélethez. Werner

búsan ül a háza előtt. Feketének és nehéznek látja a jövőjét, akkor hozzá lép a felesége, Wernerné és beszél hozzá, felhívja figyelmét egy jobb jövőre s többek között így szól: „Werner! Előre nézz és ne hátra.” Búsán és csüggedten néznek ma sokan a jövő elé. Földműves asszonyok, nektek bátor Wernernéknek kell lennetek. Ha ti buzgó, hivatástokat szerető és megelégedett feleségek lesztek, kisegíthetitek családotokat a szűkségből. Segítenetek kell és jobb sorsa lesz a földön szeretteiteknek, a családnak és az otthonnak. Bátorítsátok csüggeteg férjeiteket ti is, mint Wernerné: előre nézz és ne hátra, bízz Istenben. Tégy, amit csak tudsz. Isten segítségével teremtsünk gyermekeinknek egy szebb és jobb jövőt. Amen.

4. A FÖLDMŰVES KERESZTÚTJA

„És amint kiverték őt, megfogának egy bizonyos círenei Simont, aki a majorból jó vala és rátevék a keresztet, hogy Jézus után vigye.” (Lk. 23, 26.)

Kedves Keresztény Testvéreim!

Az Üdvözítő a földművesnép között érezte magát a legjobban. Egy földművesistállóban jött a világra. Az első, akik Máriával és Józseffel az isteni Kisded jászolánál térdeltek, földművesek voltak, akik Betlehem közelében a nyájaikat őrizték. A földműveséletből vette az Üdvözítő a legszebb hasonlatokat és elbeszéléseket. Gondoljatok a magvetőre, a búza közötti konkolyra, a jó pásztorra, a szállómunkásokra. A legnagyobb tiszteletet akkor tanúsította Jézus a földművesek iránt, amikor az utolsó vacsorán a kenyeret testvévé és a bort vérévé változtatta, éppen azt a kenyeret, amely a földműves szántóföldjén terem és azt a bort, mely a földműves szállójában érik. És legutoljára egy földművesnek volt

szabad az Üdvözítő keresztjét hordani a Golgota útján. Ez cirenei Simon volt, aki éppen majorjából jött hazafelé.

Igen sokan készek örvideni a pásztorokkal a jászolnál és büszkék arra, hogy Jézus a kenyeret és bort a földön így felmagasztalta. Kevesen vannak azonban, akik az Üdvözítő után a keresztet is akarnák vinni. Az örömet és tiszteletet szívesen veszik, de már a kereszttel szemben elzárkóznak. A földművesélet mégis keresztút és mindenkinek kell keresztet viselnie, akár tetszik, akár nem.

Hogy tehát nektek a kereszt ismét érdemszerzőbb legyen, azért egymásmellé állítjuk és megsemléljük úgy az Üdvözítő, mint a földműves szenvedéseit.

I. Mit szenvedett Jézus és mit kell szenvednie a földművesnek?

II. Hogyan szenvedett Jézus és hogyan kell nekünk szenvednünk?

I.

Félelmetes halálgyötrelmeket állott ki Üdvözítőnk az Olajfák hegyén egész a kereszthalálig. Ami neki a legnagyobb fájdalmat okozta, az az *emberek hálátlansága* volt.

Mennyi jóban részesítette a zsidókat, tanította őket az igazságra, türelemmel várta őket, megmutatta nekik a mennybe vezető helyes utat, számtalant gyógyított meg közülük. Megragadó volt szeretete és gondoskodása a jeruzsálemiek iránt, midőn így kiáltott fel: „Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartam összegyűjteni fiaidat, mint a tyúk összegyűjti fiait szárnyai alá, de te nem akartad.” (Mt. 23, 37.)

Minden szeretetéért és jóságáért a dühös kiáltás volt a köszönet: „Feszítsd meg őt!”

Mily szeretettel és türelemmel volt az Üdvözítő apostolaihoz. Kiválasztotta őket, mint édesanya gondoskodott róluk, végtelen türelemmel oktatta őket. Szeretteinek mindennapi gondolai között számtalan

csodával mutatta ki mindenhatóságát. És a következmény? Júdás elárulta őt, Péter megtagadta, és János kivételével az összes apostol szenvedésének legnehezebb órájában elhagyta. Nincsenek-e nektek is életetekben hasonló tapasztalataitok? Barátaitek és szomszédaitok, akikben annyira bíztatok, akik oly sokszor hallották tőletek a biztató szót: bármiben szükségét szenvedsz, jöjj csak bizalommal! és szükségetekben mint hagytak cserben. Emberek, akiknek hűségét aranynak gondoltátok, Júdásként eladtak. Talán a saját embereitek részéről is kénytelenek voltatok már keserű tapasztalatokat szerezni. Gondoljatok a szenvedő Üdvözítőre, ő jobb volt mint ti és mégis keményebb hűtlenséget volt kénytelen elszenvadni az emberek részéről.

Amint Jézus a nehéz keresztet hordozta, *a fáradtságtól* a földre esett. A keresztút hosszú volt, a kereszt súlya nyomta, Jézus oly fáradt volt, hogy háromszor esett a földre, de mindig újra fel is kelt. Hányszor estek el ti is a fáradtságtól, de mégis tovább kell munkálkodnotok. Különösen aratás idején holtfáradtan mentek aludni és reggel ismét korán keltek. Az nem ritkaság, hogy az agyondolgozott földműves a fáradtságtól nem tud aludni és reggel fáradtan kel fel. Ez a földműves keresztútja a nehéz munka idején. Mintegy hóhérlegény, úgy ráncigál fel benneteket kegyetlenül a kötelesség, mielőtt virrad. Alig van időtök enni, ami által gyöngék és erőtlenné lesztek.

Nézzetek a kereszten függő Üdvözítőre! *Mindent elveszített*, otthonát, tanítványait, anyját, — aki segítség nélkül áll a kereszt alatt, — sőt még a ruháitól is megfosztották. Teste összetörve, életének vége, egész élete munkája megsemmisítve. Ellenségei diadalmaskodtak felette. Hiába dolgozott, hiába prédikált és művelt csodákat és hiába élt. Mint gonosztevőt keresztre feszítették, odalett minden dicsősége, mindenki elhagyta.

Jézus és a földműves! Nem lehet-e neked is

olyan sorsod, mint az Üdvözítőnek. Aratásod, melybe minden reményed helyezted, rosszul sikerülhet, pár perc alatt megsemmisülhet a jégeső, vagy tűz által, elhull egy szép marhád, verejtékeddel megszerzett pénzed elveszítöd egy kezességgel, vagy valami rászedésnek leszel áldozata, kamatba adott pénzed odavesz, betegség keres meg és kénytelen leszel az ágyat őrizni. Majd megöregszel. Az öregség a földművesélet legnehezebb ideje. Szeretnétek dolgozni, de már nem tudtok és úgy érzitek, hogy fölöslegessé váltatok. Talán azonfelül még a nyílt, vagy burkolt szemrehányást is el kell nyelnetek, hogy „Még tudna dolgozni, ha akarna, de nem ízlik neki.” Viseljétek fájdalmaitokat az Úr keresztje alatt, az ő példája felemel és megvigasztal benneteket.

Egyik-másik földműves panaszkolta, hogy a sok munka alatt már teljesen összetört, minden tagja fáj. Nem hasonlít-e ez az állapot az Üdvözítőéhez? Az ő fejét átszúrták a tövisek, egész testét összeszaggatták az ostorcsapások, kezét és lábát átluggatták a szegek.

Szomjúhozom! Panaszolja Üdvözítőnk a keresztén. Szája kiszáradt mint a föld a napsütéstől, nyelve száraz volt mint az őszi falevél, mint a tűz, égette a szomjúság.

Ti magatok is jól tudjátok, mily égető a szomjúság kapálás, kaszáláskor. Ha egész nap az égető napon vagyunk, alig tudjuk szomjunkat oltani, sőt még éjjel is felébredünk tőle. Ivás helyett ajánld fel szomjád az Üdvözítőnek. Szenvedj szeretetből, azért, aki szeretetből oly sok fájdalmat viselt érted.

És a legutolsó és legnehezebb: „*En Istenem, miért hagytál el engem?*” (Mt. 15, 35.) Az Úr e leg-sötétebb óráját nem tudjuk megérteni, de megérezzük, amikor ránk is a sötétség borul.

A földműveséletben is adódnak sötétségek, amikor tanácstalanul és segítség nélkül állunk és azt hisszük, hogy számunkra a nap örökre lehanyatlott.

Talán el vagy adósodva, éjszakákon át tűnődsz és tépelődsz, hogy mit tudnál megmenteni és nem találsz kivezető utat. Betegség, kísértés, a rossz lelkiismeret nem hagynak aludni és napról-napra nyugtalanul üznek tovább. A halál elragadta tőled, akit legjobban szeretsz és ez téged oly sötétségbe borít, hogy azt hiszed, Isten is, ember is elhagyott téged. A kísértésnek és fájdalomnak ily sötét órája után, egyszer megjelent az Üdvözítő Szent Antalnak. A Szent panaszkodott: „Jézusom, hol voltál az egész idő alatt?” „Veled voltam és segítettem neked a harcban és szenvedésben”, felelt az Üdvözítő. A legnagyobb elhagyatottság órájában is velünk van Jézus és segít a küzdelemben és megerősít a szenvedéseinkben.

II.

A földművesélet szenvedéseiben sok a hasonlóság az Üdvözítőéhez. *Hogy szenvedéstek áldássá váljék, ugyanolyan érzülettel kell azt fogadnotok, mint azt az Üdvözítő fogadta.*

Jézus a mennyei Atya akaratában való megnyugvással szenvedett. Ő nem akart semmi egyebet érezni életében, mint a mennyei Atya akaratát. A mennyei Atya akarata szerint kisgyermekké lett Betlehemben, harminc évig elrejtve élt Názáretben, pihenés és nyugalom nélkül vándorolt Zsidóországban, tanított és csodákat művelt. Ámbár Üdvözítőnk az Olajfák hegyén az elkövetkezendő szenvedés miatt reszketett és remegett, így szólt: „Atyám, ne az én akaratom legyen, hanem a tied.” A Miatyánkban így tanít minket Jézus imádkozni: „Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is.” Egész életében, de különösen szenvedésében és halálában tökéletesen betöltötte az Atya akaratát.

A legnagyobb és legszebb, amit életünkben tehetünk, ami tulajdonképpen földi feladatunk is, betölteni az isteni akaratot! Hogy a szenvedések idejében is bele tudjunk törődni az isteni akaratba, meg kell

tanulni erővel imádkozni. És ha valami nehézség ér bennünket, felemelt fővel mondjuk, ne az én akaratom legyen, Istenem, hanem a tied.

Különösen kell csodálnunk továbbá az *erőslelkűséget* Üdvözítőnkben. Jézus erőselelkűen szenvedett. Bátran nézett szembe hóhéraival, hőselelkűen vette vállára a keresztet, hogy a katonák elővezessék, háromszor esett el a kereszt súlya alatt és háromszor kelt ismét fel. Jóllehet kimondhatatlanul szenvedett Jézus a kereszten, mégis erős maradt az utolsó pillanatig. Az Úr mindenkinek, de különösen nektek földműveseknek a szenvedés hősie példáját adta.

Kedveseim! Ha a földművesosztály gondjai súlyosan nehezédnek vállaitokra, ha szerencsétlenségek és bajok látogatnak meg benneteket, a gonosszal folytatott küzdelmekben a bátorságtok már fogyóban van, ilyenkor gondolatok az erőselelkű Üdvözítőre. Tekintsetek fel szobátok keresztjére és erőselelkűen imádkozzatok. A kereszten függő Üdvözítőre való gondolás adott bátorságot az első keresztényeknek az üldözések idején. Az Üdvözítő szenvedésére való gondolás tette hőssé a mexikói és oroszországi mártírokat. Ti is erősek lesztek, ha az üdvözítői szenvedésekre gondoltok és erőt önt belétek a gyakori szentáldozás.

Lelkünk legmélyéig meg kell rendülnünk, ha arra gondolunk, hogy Jézus *irántunk való szeretetből* mily sokat szenvedett. Az ostorcsapások, a töviskorona, a nehéz kereszt, a szögek kezében és lábában, a szomszédosság és elhagyatottság, mind irántunk való szeretetből. Keresztény Testvérem! Mondd, nem akarod az iránt való szeretetből hordozni szenvedésedet, aki oly sokat hordozott érted? A szenvedésnek a szeretet adja meg igazi értelmét. Csak azok a szenvedések értékesek számunkra, melyeket Isten iránti szeretetből viselünk.

Meg kell tanulni *bizakodóan* szenvedni, mint Üdvözítőnk, mert csak így válik az javunkra. Ő tudta, miért szánta neki az Atya a szenvedést, élete és ha-

lála által kellett neki az embereket megváltani, a bűnért bűnhődni, a mennyet megnyitni és a jók számára az isteni kegyelmet kiérdemelni. A szenvedés önmagában a legnagyobb tisztelet forrása.

Ilyen értelemben és lélekkel fogadjuk tehát Isten kezéből mi is a szenvedést és fájdalmat. Mi tudjuk, hogy a jó Isten javunkat akarja vele. Egy legenda jelentősen és szépen mutat rá, hogy mi az Isten szándéka, ha szenvedést bocsát reánk. Egy városi gazdag ember egy nagy szerencsétlenség következtében elveszítette nagy vagyonát. Tébolyodottan kóborgott össze-vissza. Amint a falura ért és látta, hogy egy földműves a búzát lapátolja, csodálkozva kérdezte tőle: „Mért nem hagysz nyugtot a búzá-
nak?” „Hogy a nyugalomban meg ne romoljon” felelte a földműves. Kint a földön látott egy szegény falusi embert szántani: „Miért szaggatod fel a földet?” kérdé csodálkozva. „Hogy a föld termést adjon”, felelte ez. Merengve vándorolt tovább a szerencsétlen és egy szőlőhegyre ért, ahol épp a sarjújajtásokat metszették. „Miért kínozzátok a szegény szőlőtőkét?” kérdezte felháborodottan. „Mi nem kínozzuk, — felelték — csak levágjuk a fölöslegeseket és így terem szép fürtöket.” És akkor nyílt meg az ember szeme és mondta: „Most tudom már, miért látogatott meg engem az Úristen csapásokkal és szenvedésekkel. Én vagyok az a búza, amit az Isten lapátol, nehogy megromoljak, én vagyok a szántóföld, amelyet az Úr felszaggat a szenvedés ekéjével, hogy az örökévalóság számára termést hozzak s én vagyok a szőlőtőke, melyről az Isten minden gonosz és ártalmas hajtást levág; Isten a javamat akarja.”

Igy gondolkozzunk mi is: az Úristen az én Atyám, ő javamat akarja akkor is, amikor nem tudom belátni, hogy miért küld rám csapást és szenvedést. Alkalmat akar nekem adni, hogy bűneimért vezekeljek és érdemeket gyűjtsek. Isten meg akar engem óvni attól, hogy teljesen elmerüljek az anyagi

gondokban és ezzel lelkemet örökre elveszítsem. Amit Isten ad, az a javamra válik. Ha tehát valami baj ér bennünket, mindig kérdezzük: vajon mi szándéka van velem a jó Istennek, hogy rám mérte? Rendszerint felismeritek az Isten szándékát. És ha nem, majd az örökkévalóságban fogja ő nektek megmondani, hogy ennek miért kellett így történnie.

A Megváltótól tanuljuk meg, mint kell szenvedni Isten akaratán megnyugodva, erőslelkűen, szeretetből és bizakodóan.

Igy kövessétek az Üdvözítőt a keresztúton és ő segítségetekre lesz. Mint cirenei Simon, először bosszúsan fogadta a keresztet, de amint látta, hogy mennyit szenved az Üdvözítő és mint viseli a szenvedést, szívesen vitte utána a keresztet. A Kálváriára vezető út volt Simon életének a legnagyobb kegyelme. Azért, kedves földművesek, nézzetek Jézusra, tanuljatok Jézustól és a kereszthordozás megmérhetetlen áldás lesz számotokra. Amen.

5. A MINDENNAPI KENYÉR GONDJA

*„Honnet vegyünk kenyeret,
hogy ezek egyenek?”*

(Ján. 5, 6.)

Kedves Keresztény Testvéreim!

A mai evangélium bemutatja nekünk a minden idők és az egész világ igazi kenyéradó atyját, Istent. A mindenható és mindent megcselekedni tudó megváltói kézről hallunk ma, amelyben a kevés kenyér megsokasodott és sok ezres néptömeget tartott jól csodálatosan. Most ismét tudottá lett előttünk az az igazság, hogy a kenyér nem a szántóvető embertől, nem a molnártól, sem nem a péktől származik, hanem

egy olyan valakitől, aki a pusztában már évszázadokkal ezelőtt a csodálatos kenyérszaporítást művelte.

Ha olvassuk a Szentírásban, mint táplálta az Úr a zsidókat az égből hullott mannával, valóban csodálkozunk rajta. És ha látjuk, mint táplálta Illést a pusztában, a Karit-patak mellett naponta egy kenyérrel, akkor is rendkívüli jelenséggel állunk szemben. Később a tébai pusztában Szent Pál remetét ismét egy holló táplálta, napi fél kenyérrel. Ez és ehhez hasonló esetek által a jó Isten megmutatta, hogy ő az emberek kenyéradó atyja.

A jó Isten azonban nem tesz mindig csodát. néha úgy látszik, mintha a jóságos Isten itt is, ott is visszavonta volna áldó kezét. Azért hangzik mind hangosabban és erősebben: „Honnan veszünk kenyeret ily soknak?” Semmi sem foglalkoztatja ma annyira az embereket, mint a mindennapi kenyér keresése és gondja. Végeredményben minden emberi munka, gond és küzdelem azt a célt szolgálja, hogy a kenyeret megérdemelje és megszerezze, a létfenntartást és a gondnélküli életet biztosítsa.

Engedjétek meg, hogy ma *a mindennapi kenyérről és a kenyérkérdésről* szólhassak lelketekhez.

I.

Szeretteim! Nem szükséges nekünk messze menni, hogy a mai evangéliumban szereplő zsidókhoz hasonló és velük oly közeli rokonságban lévő embereket találjunk. Abból a néptömegből, melyet a Megváltó a pusztában oly csodálatosan megvendégt, sokszázan voltak, akik azért követték az Üdvözítőt, hogy csupán azt a világi kenyeret adja nekik, amivel őket jól tartotta.

A mai keresztények ama részére gondolok, akik csak azért szolgálnak Istennek, hogy hitükért Istent *ellenszolgáltatásra* bírják. Az ő legnagyobb kérélmük az, hogy Isten legyen nekik a testi és sürgős élet-

szükségükben szolgálatukra. Ezt én *kenyérhitnek* nevezem.

Ma vannak keresztények, akik a Miatyánk hét kéréséből egyet sem értenek és imádkoznak oly buzgón, mint a negyediket: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”, vagy egyáltalában semmi egyébért nem imádkoznak, ami nem a mindennapi kenyérre vonatkozik, ez csak kenyérhit.

Az a kenyérhit, ha valaki csak azért jár a templomba és azért tartja meg a vásár- és ünnepnapokat, hogy ezzel az időjárás viszontagságait, rossz termést, betegséget házatól és istállójától távol tartsa.

Ha valaki a mennyei szenteket, a helyett, hogy az ő életmódjukat megszívlélné és utánozná, csak arra használja, hogy az ő közbenjárásuk által házukat, földjüket, embereiket és állataikat megoltalmaztassa, ezt nem lehet igazi szentek tiszteletének nevezni, hanem kenyérhitnek.

Egy kis alamizsnát adni Istennek, hogy a jóságos Isten százszorosan fizesse azt vissza, az a kenyérhit.

Kedveseim! Nektek meg kell engem érteni. Mi naponta százszor és százszor ismételhetjük és kell is ismételni a Miatyánk kérését a mindennapi kenyérért és kérhetjük az Isten áldását is. A mennyei szentek segítségül hívása szintén Isten akarata. De az helytelen felfogás, hogy az Isten csak arravaló, hogy betömje a szánkat és kenyeret hullasson az égből. Az helytelen, hogy egyeseknek csak az evés legyen egyetlen vágyuk, a földi jólét, az üzlet, az állatai, a földi boldogság. Ez nem helyes megoldása a kenyérkérdésnek.

Az emberek egy másik csoportja *bűnös útonmódon* keresi a mindennapi kenyeret. Ezek gondnélküli életet akarnak maguknak biztosítani és elkövetik evvel a legnagyobb hibát, hogy lelkiismeretüket megterhelik és bemocskolják az isteni parancsok elleni vétkekkel.

Vagy sohasem hallottatok még semmit a lopásról

és csalásról, amely úton egyesek gazdagodnak? Nem kell hozzá sötétben látónak lenni, ha azt állítjuk, hogy ezeknek a tisztátalan foglalkozást űzőknek a száma igen nagy.

Sohasem hallottatok még a rossz mérlegről és súlyról, a magas kamatról és az uzsoráról? Sohasem hallottatok talán a vastagon fogó ceruzáról, a rossz és megbízhatatlan munkáról, a bizalommal való visszaélésről, a sikkasztásokról stb.? Talán még sohasem fordult elő, hogy túljártak embertársaik eszén a vásárokon és üzletkötésekben?

Sajnos, ezek a dolgok napirenden vannak. Miért nyúlnak a mindennapi kenyér megszerzésekor sokan oly elvetendő eszközökhöz? Azért, mert így könnyebben megy, nem kell vele izzadni és nem kérégedik meg tőle a kezük.

De a nóta vége mindig csak az: *Ebül szerzett jószág, ebül vész el.* Vegyetek csak egyszer kezetekbe száraz homokot és szorítsátok össze kezeteket oly szorosan, amennyire csak tudjátok, a homok lassan kifut ujjaitok között. Néhány homokszem marad csak meg nektek. Így jár az igaztalanul szerzett jószág is, régi igazság: ahogy jött, úgy megy. A hamis útonmódon szerzett legnagyobb pénzcsomó is úgy összeesik, mint a hó a tavaszi napsugártól. A Szentlélek ad megszívlelésre méltó intést a Szentírásban: „A csalónak nem lehet nyeresége.” (Péld. 12, 22.)

Azért a *kenyérkérdés megoldásának más útját kell keresnünk.*

II.

Szeretteim! Isten az adományozó, mi a megajándékozottak vagyunk. Szent Jakab tanítja: „Minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről van, a világosság Atyjától.” (Jak. 1, 17.) Isten, az Úr megáldja mezőinket, napfényt és esőt ad alkalmas időben, de ezért az istenáldásért nekünk *imádkoznunk* kell. Kérdezzétek meg azokat, akik *nem imádkoznak.*

akik istenáldásával mit sem törődnek, akiknek nap-tárában nincs hely a vásár- és ünnepnapok számára, kérdezzétek meg őket boldogok-e? Találunk családokat igen jó jövedelemmel és mégis alig tudnak megélni. Olyan, mintha mindent lyukas zsákba szednének. Azért van az, mert semmit sem adnak az istenáldásra, mert nem imádkoznak, mert ők a kenyérkérdést az Úristen nélkül akarják megoldani. Családokat tudnék nektek elsorolni; akik nem vagyonosak, ahol egy tucat gyermek üli körül az asztalt és náluk a kenyérkérdés minden nehézség nélkül oldódik meg. A gyermeksereg nem éhezik, asztaluk nap-nap után terítve van. Mi ennek az oka? Az, hogy abban a családban gyakorta hangzik a kérés: „Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma.” Mert ott számot vetnek az istenáldással.

A szentek élete százszámra szolgál nekünk példával, mily sokszor jutalmazta meg Isten a benne bízókat. Például a szent arsi plébános buzgó imádsága nyomán hogyan telt meg árvaházának magtára búzával és hogyan mentette meg a szegény árva gyermekeket a szükségtől. A vitterbói kapucinus testvér, Szent Krispin a kolostor éléstárában a kenyeret szaporította meg imájával. Bosco szent János nagy és rendíthetetlen bizalmával egész sor árvaházat és népjóléti intézményt alapított. Így segít a bizalomteli imádság a kenyérkérdés megoldásában.

A mindennapi kenyér el sem képzelhető továbbá *munka* nélkül. Az Isten csak akkor adja nekünk a kenyeret, ha megdolgozunk érte. Ha minden istenadta erőnket és képességünket latbavetjük. Ezt fölöslegesen bővebben bizonyítani. Elég jól tudja azt a falusi ember, hogy a föld magától nem hoz termést. Meg kell azt művelni. Munka nélkül nem tud a kézműves fennmaradni, munka nélkül nem tud a kereskedő virágzó üzletet csinálni. Ahol dolgoznak, ott van bőség, mondja a Szentírás. Minden becsületes és hűséges munka érdemessé tesz bennünket a mindennapi kenyérre.

Hogy valaki szolga legyen-e vagy úr, szolgáló-e vagy úrnő, mesterember-e vagy tudós; a becsületesen és szívesen végzett munka mutatja meg. Én azt hiszem, ha nem volna henyélő és naplopó sok családban, csoda történe és nem kellene nyomorogniok és nélkülözéssel küzdeniök. És nem volna kenyérkérdés.

A kenyérkérdés harmadik megoldása a *takarékosság*. Persze, mindig nincs alkalom a takarékoskodásra. A világban éppúgy van ma, mint egyiptomi József idejében volt, amikor a kövér és sovány esztendőkről beszélhattünk. Vannak bő esztendők, amikor a csűrök és élesztárok kicsinek bizonyulnak a termésáldás betakarítására. És erre jönnek a terméketlen, a szűk esztendők, amikor pang az üzlet. Azért kell az alkalmas időben takarékoskodni, hogy a szükséges napokban is legyen mihez nyúlni. A mai Evangéliumban látjuk ezt szépen, amikor az Üdvözítő, miután a tömeget jól tartotta, a fennmaradó morzsalékokat összeszedette az apostolaival és az eredménye a hulladékokról való gondoskodásnak? Az apostolok tizenkét kosarat szedtek tele a fennmaradt morzsalékokból. Fordítanának csak az emberek nagyobb gondot a kicsi, aprólékos dolgokra, gyűjtenék csak össze és őriznék azt meg, örömtelibben telnének a nélkülözés és szükség napjai.

A takarékoságnak nem szabad fősvénységgé fajulnia. A takarékoság erény, a fősvénység azonban bűn, mégpedig csúnya bűn. A Szentírás kemény, de megérdemelt néven nevezi a fősvényeket szemérmetlen, mindig éhes kutyáknak.

Kedveseim! A svájci ötfrankoson ez a körirat van: „Dominus providebit”, „az Úr gondot visel.” Bizonyára gondja lesz ránk annak, aki oly szépen ruházza a mezők virágait és táplálja az ég madarait. Ugyanaz, aki kint a pusztában ezrek és ezrek éhségét csillapította, bizonyára számunkra is tartogat egy darabka kenyeret. Három dologról azonban nem szabad megelégedoznünk, a mindennapi kenyérkérdés

gondjának megoldásánál: hogy az Úristenben bízva kell imádkoznunk, hogy a mi becsületes és szorgalmas munkánkra van szükség és hogy takarékoskodással a kenyérgondot enyhíteni tudjuk. Akkor hallgat meg minket az Isten, ha a Miatyánk kérésével ismételtlen hozzá folyamodunk: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” Tartsuk meg mindig Dávid király tanácsát, melyet az egyik zsoltárban ad: „Vesd az Úrra gondolatodat és Ő eltáplál téged.” (54 zsolt. 23.) Amen.

6. FÖLDMŰVESVÁLSÁG, FÖLDMŰVES- SZÜKSÉG, FÖLDMŰVESÖRÖM

Kedves Keresztény Testvéreim!

A német földművesszükség dala mint élőhalott lép eléink. Talán nem lesz fölösleges, ha azt most elmondom nektek:

Fekete kenyér,
Fekete gondok . . .
A szükség zászlaja is
Búsan, feketén lobog.
A végét járjuk
S nem bírjuk tovább.
Mi vagyunk a kétségbeesett
Földművesármádiák.

A német földművesek helyzetét ily sötétnek festi a fenti költemény. Ma talán már ott sem, de nálunk sem oly sötét a földművesek helyzete, mint volt az a parasztlázadások idején. A földművesválság mindazonáltal még sokáig ül sötét árnyként a falusi lakosság házaiban és udvarai fölött.

Kedves Testvéreim! Jól tudjátok, de igaz az a közmondás itt is, hogy ahol legnagyobb a veszély, a legközelebbi a segély. Az anyagi földművesszükséggel

együtt el kell üzni a világból a földműves lelki szükségletét is.

Honnan van tehát a földművesszükség? Milyen hivatkozó út adódik a földművesszükségből?

Ennek egyik részét a kapitalizmus mesterségesen idézte elő. Csak így magyarázható meg az az istentelenség, hogy amíg az emberek egy része éhenhal, addig a földkerekség egy másik részén a búzát és élelmiszereket a tengerbe öntik. És mi ezzel szemben tehetetlenek vagyunk és úgy látszik az Úr szava ma is érvényben van: „Mert a világ fiai eszesebbek a világosság fiainál.” (Lk. 18, 8.) Gyönyörű elméleteket állítanak fel az emberiség megmentésére, de ebből mindig kihagyják Krisztust. Nektek szent jogotok van a megélhetéshez szükséges legelemibb életfeltételekhez. Jogotok van követelni, hogy szűnjék meg az a kirívó ellentét, ami az árak között van. Ha ti eladtok valamit, kénytelenek vagytok olcsón adni, viszont ti drágán tudjátok csak beszerezni a szükségeseket. Szükséges ezt szóvátenni a szószékről is, mert a lélek üdvössége összefüggésben van a gazdasági körülményekkel. Példabeszédek könyvében olvassuk: „Szegénységet és gazdagságot ne adj nekem: csak élelmemre add meg a szükségeseket.” (Péld. 30, 8.) Az Üdvözítő egyszerűbben és világosabban így fejezi ezt ki a Miatyánkban: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” Az egész válságot és szükségét tegyük fel a Miatyánk e kérésére, nemcsak az anyagit, hanem lelkit is, mert ez még régibb és sötétebb, mint a gazdasági.

Sok vidéken akkor kezdődött el a földművesi lelkiszükség, amikor az *ipar és idegenforgalom* virágzásnak indult. Ekkor kezdték el a földművesfiúk és lányok a panaszkodást: mily jó dolguk van másoknak, mennyi ráérő idejük, milyen biztos fizetésük, tiszta, pontos, meghatározott munkájuk stb. van. A mienk ellenben megnyúz és agyonhajszol, hol fázunk, hol izzadunk. Korán kelünk és későn fekszünk, kapkodva kell ennünk és gyorsan munkába állnunk. Így el-

hanyagolták a munkát, mert a fényes pénzes zsák után vágyakoztak, a szép ruha és a városi örömszomj kecsgették őket. Valóban a falusi lakosság tetemes része vándorolt városi, ipari és gyári helyekre. De a falutól menekülők az otthonukkal együtt elveszítették hitüket, erkölcsüket és megelégedettségüket is. Szeretteim! Akik a földhöz hűek maradtatok, tudjátok, hogy a kijózanodás először az ipari és gyári helyeken mutatkozik, a félelmetes kijózanodás, ami még jobban növeli a szükségét.

Most, hogy a kelevény felfakadt, állhat elő a gyógyulás utáni vágy. Miben áll ez? Figyelembe veendő, hogy a földművesosztályt *lehetetlen a gonosz pénz mértéke szerint értékelni*. Aki egyenlő mértékkel akarja mérni a kapitalista jövedelmet a kisgazdatermeléssel, az egyáltalában nincs tisztában a földművesi lehetőségekkel. Az éppolyan hibás beállítás volna, mint ha valaki egy mérleg serpenyőjébe beletenné az újszövetségi Szentírást, a másikba pedig egy regényt és akkor így szólna: A regény értékeesebb, mert súlyosabb, mint az újszövetség. A válságok válsága ma abban van, hogy ahhoz a közmondáshoz alkalmazkodnak: A pénz kormányozza a világot. A pénz a világ és a világ a pénz. Mihelyt a nyereségvágy helyére a tisztességes szükségletfedezet lép, mihelyt a falusi életnek és munkának erkölcsi és eszményi értéke a bálványozott pénz fölé helyeztetik, mihelyt a falusi ember ismét „földműves” akar lenni és nem „mezőgazda”, a válság azonnal megkezdí a visszavonulást.

Szeretteim! Be kell látnotok és megvalósítanotok, hogy a kereszténység legyen ismét az alapja az életeteknek, azaz az *önlegyzés, vezeklés, Isten- és felebaráti szeretet* kell, hogy uralkodjanak lelketekben. Azért szól hozzátok a hegyi beszéd intése: „Akik üldözést szenvednek, istenországát nyerik.”

A következő megoldása a válságnak: *földműves, takarékoskodj!* Mint a Szentírás mondja: „Aki kevés-sel nem gondol, lassan elesik.” (Sir. 19, 1.) És ismét:

„A sietséggel gyűjtött jószág megkevesedik, amely pedig apródonkint gyűjtetik kézzel, megsokasodik.” (Péld. 13, 11.) Legyetek takarékosak, de ne kapzsiak. Nézzétek meg előbb, hogy mire adjátok ki a pénzt. A felebaráti szeretetet azonban gyakorolnotok kell, — hisz ez úgylát leggyakrabban természetben történik — ez nincs ellentétben a takarékosággal, sőt... Óvakodjatok a költséges szórakozásoktól, keressük fel a természetet, melyet az isteni Gondviselés oly gazdagon elhalmozott szépségekkel, és állandóan rendelkezésünkre áll.

Hogy boldogulhassunk és előre is haladhassunk, meg kell fontolnunk, hogy nemcsak azon fordul meg a boldogulás, hogy a termény ára befolyik-e, hanem azon, hogy azt *nem dobjuk-e ki?* Vagyis az *önmagunkról való gondoskodásnak* kell áthatnia a földművesotthont. Megfigyelted-e már, mily csodálatos példáját adta isteni Mesterünk az önmagunkról való gondoskodásnak, amikor tanítványaival a gabonaföldeken menvén át, kalászkodat tépett éhsége csillapítására. (Mt. 12, 1. Lk. 6, 1.) Úgyebár ma nem találunk egyetlen cselédet sem, aki ennyire szegény volna, hogy kénytelen lenne ebéd idején ennyivel beérni. Tény az, hogy az önmagunkról való minél nagyobb gondoskodás nem azért bukott meg, mert nagy volt a verseny, hanem azért, mert nem értük be már többé a saját termelésünkkel. Gondoljunk csak különösen a női ruházódásra. A falusi lányok nem akarnak már a régi módi saját szőtt és varrott ruhákban járni, selyem, bársony kell. Jeremiás próféta siralma jut eszünkbe: „Oda van Sion leányának minden ékessége.” (1.) Legyen meg az igénytelenség; amit házilag elő tudtok állítani, csináljátok csak meg azt. A fényes városi bútorok helyett jobban illik a ti házatokba a régi tulipános láda és lóca. A családi esték legyenek meghittek és szívvidámitóák, legyen büszke minden földműves férfi és nő az ő egyszerű társadalmi osztályára, mert mégis csak ez az osztály a legrégebb és legfontosabb.

Ha valamit magatok nem tudtok elkészíteni, csináltassátok azt is lehetőleg a falun, mert hiszen a falun is vannak ügyes mesteremberek, akik közületek valók és igényeiteket mindenben ki tudják elégíteni. Ne szaladjatok azonnal a városba, áruházaiba. Mégis csak a falusi közösség a ti legközelebbi környezetek és ezt támogatni vallási és gazdasági kötelességek. Dolgozzunk együtt, hogy ezáltal megakadályozzuk a városok rohamos növekedését és hogy Molochként ne tudjanak mindent büvkörükbe vonzani. Egy mérsékelt, egészséges életfolyamat állandóan áramlik ugyan a városba, hogy azt felfrissítse. Nem ártana azonban, ha ez az áramlás a városból jönne a falura. Ha ugyanis minél többen töltenék napjaikat boldogan és megelégedetten a földeken.

Biztosan nem veszitek tőlem rossznéven, ha egy következő pontra is rámutatok, mint olyanra, ami szintén oka a földművesek lelki válságának. Ha egy falusi gyermek atyjától vagy anyjától folyton csak becsmérlő kijelentéseket hall, hogy földművesnek lenni a legsiralmasabb hivatás, különösen kisgazdának és mihelyt csak teheti, azon a címen, hogy jobb sorsot kell gyermekének biztosítania, a földművességet mint egy piszkos inget lerázni igyekszik. Érthető, ha a gyermek kedve elmegy a földművesmunkától és élettől. Remélhetőleg nektek még helyén van annyira a szívetek, hogy meglátjátok és megbecsülitek fönstséges foglalkozástok szépségeit és felemelő voltát és abból gyermekeiteknek naponta viztek be egy kis csillogást szobátokba. Sajnos, napjainkban gyakran látjuk, hogy falusi gyerekeknek nem való játékokat adnak a földműves gyerekek kezébe. Valók azok városiaknak, de nem azokba a szobákba, ahol egy nemzedékkel előbb még falóval és báránnyakkal játszadoztak. Ez a modern nevelés később nagyon megbosszulja magát.

Legújában az az elv üli meg a falut, hogy akkor számíthatunk jólétre, ha időszerű *kiképzést* adunk a földműveseknek. Mondjátok, vallásunk erre nem alkalmas? Jézus Krisztus talentumról beszél, amely-

nek gyarapodni kell a munkás kezében. Eltekintve a létért folyó harcban tapasztalható versenytől, egy szakszerű kiképzést pártolnunk kell, mert mindenki azt szereti, amit jól ért. A helyes kiképzés elejét veszi a falusi nép elbizakodottságának. Előre tehát, testvéreim! Forgassátok a szakkönyveket, vegyetek részt a népművelő előadásokon és az időszerű talajművelési, többtermelési, gyümölcsfaápolási stb. ismereteket iparkodjatok elsajátítani. A hiábavaló szórakozások helyett ezzel töltsétek a vasárnapokat és a hosszú téli hónapok napjait.

Ezzel összefüggésben szeretném lelketekre kötni, hogy házatokat tartsátok a lehető legjobb karban. Így tudjátok az ifjúságot legkönnyebben otthon tartani, ha az egy barátságos szobának, csinos hálószobának, tiszta tornácnak, szépen kiképzett házhomlokzatnak szépségszomjas lélekkel örvendezhet.

Hogy a falusi női *nemzedék* egészséges haladásában örvendhessünk, szükséges, hogy ez feladata magaslatán álljon. Azon a magaslaton, melyet a Szentírás beszél el nekünk az erős asszonyról: „Erős asszonyt ki talál? Becses, mint ami messziről és végső határokról való. Bízik benne férjének szíve és szerelményekben nem szűkölködik. Jót tesz vele és nem rosszat, életének teljes napjaiban. Gyapjat és lent keres, és munkálkodik önkezei ügyességével. Olyan, mint a kereskedő hajója, messziről hozván kenyeret. És éjjel felkel és élelmet ad házanépének és eledelt szolgálóinak. Megszemléli a mezőt és megveszi azt, kezei munkájából szőlőt ültet. Erősséggel övezi fel ágyékát és megerősíti karját. Érti és látja, hogy jó az ő foglalkozása: világa nem alszik el éjjel. Kezét erős dolgokra teszi és ujjai az orsót fogják. Kezét kinyújtja a szűkölködőnek és tenyerét megnyitja a szegénynek. Nem félti házát a hó hidegétől, mert házanépe mind kétszeresen van ruházva. Drága szövetet készít magának; bíbor és bársony az ő öltözete. Férje tekintélyes a kapukban, midőn a föld tanácsaival összeül. Gyolcsot készít és eladja és övet ad

el a kananeusnak. Erősség és ékesség az ő öltözete és nevetni fog az utolsó napon. Száját megnyitja a bölcseségnek és kegyesség törvénye van az ő nyelvén. Szemmel tartja házanépe ösvényeit és kenyerét hivalkodva nem eszi. Felnőnek fiai és igen boldognak hirdetik és férje is dicséri őt. Sok nő gyűjt gazdagságot, de te felülhaladtad mindnyájokat. Csalárd a kedvesség és hiú a szépség; az Urat félő asszony a dicséretes." (Péld. 10—31.)

Szeretteim! Az ilyen lélek méltó a magasztalásra és követésre. Ez az igazi keresztényi lélek, mely egyedül képes mindenre, szükségét és válságot elűzni. Az újszövetségben a keresztről sugárzik ez a lélek, az értünk szenvedő Üdvözítő lelkéből. Cirenei Simon, a „majorból jött ember” részesült egyedül abban a kitüntetésben, hogy az Üdvözítő után vihette a keresztet. Cirenei Simon minden földműves képében vitte azt. Ez a ti sorsotok, irigylendő, de igen nehéz sors. Örülhettek neki és tanuljátok megérteni azt, üdvözítői szeretetben hordani. Sokan lesznek közületek, akiket már semmi válság sem ér, mások pedig, akik továbbra is ki lesznek téve a földművesválságnak, tűrjétek azt örvendező lélekkel, mint Jézus és vele együtt ti is résztveszték a bűnös világ megváltásában. Amen.

7. A FÖLDMŰVES ÉS AZ EGYHÁZI ÉV

„Jót cselekedni pedig meg ne szünjünk, mert annak idején aratunk, ha meg nem szününk.” (Gal. 6, 9)

Kedves Keresztény Testvéreim!

„Aldásos jó reggelt adjon nektek Isten, kedves barátaim és kedves népem.” Önkénytelenül ez a köszöntés jut eszembe, mellyel egy derék remete köszöntötte földieit. Véleményem szerint ez a köszöntés ma is helyénvaló. Ma van advent első vasárnapja, az egyházi újév. Az egyházi év kezdetén áll-

junk meg egy kissé és elmélkedjünk. Nagyon jól tudjátok, hogy aki aratni akar, annak előbb vetnie kell. Ez áll a lelkiéletben is. Aki az örök gyümölcsöket akarja betakarítani, annak a földi életben sok jót kell vetnie. Ebből a gondolatból vette Szent Pál a galatákhöz intézett hathatós figyelmeztetését: „Jót cselekedni pedig meg ne szünjünk, mert annak idején aratunk, ha meg nem szününk.” Éppen azért most, amikor az egyházi évről elmélkedünk, három egyszerű gondolatot ragadjunk ki, és azt fordítsuk halhatatlan lelkünk javára. Beszéljünk az egyházi év lefolyásáról, tartalmáról és céljáról.

1. Az egyházi év lefolyása.

Kedveseim! Egész biztos, senki sem beszél oly sokat az időjárásról, mint ti. Amíg ez a beszédtema másoknak unalmas, addig nektek életbevágóan fontos. Ez könnyen érthető. A ti hivatástok szorosan az időjárásra van utalva. Ha az idő nem akarja, nem tudtok kapálni és akkor haragszotok. Különösen fenn a hegyeken. Emlékszünk évekre, amikor 7—8 hónap át oly rossz idő járt, hogy semmit sem lehetett csinálni. Mindössze 4—5 hónap állott rendelkezésünkre, úgyhogy szinte azt mondhatni, hogy az esztendőnek csak három évszaka van.

Az egyházi évnek három évszaka van, amit községesen ünnepkörnek hívunk. Mégpedig azért, mert ezek egy, egymástól elhatárolt kerek ünnepi gondolkörben forognak. Ezek a keresztény évszakok a nap szerint igazodnak, de nem az égen látható nap szerint, hanem az eget és a földet bevilágító nap szerint, mely „megvilágosít minden e világra jövő embert”. (Ján. 1, 9.) Azért nevezte magát „a világ világosságának”. (Ján. 8, 12.) Amint a polgári évben különböző évszakok vannak, a csillagok és nap szerint, ugyanúgy a megváltásmű liturgiájának is különféle évszakai vannak az emberiség megváltására, a lelkinap és csillag, Jézus Krisztus szerint. Fejtsük ki közelebbről a hasonlatot és sok hasonlóságot talá-

lunk. Fent a hegyeken csak három évszak van, tél, nyár és őszi. És a keresztény ünnepek: karácsony, húsvét és pünkösd.

Szeretteim! Ugyebár *télen* a nappalok a legrövidebbek és az éjszakák a leghosszabbak? A nap nagyon takarékosan süt. A természet pihen és készül az elkövetkező évre. Az egyházi naptár most jelzi a karácsonyi ünnepkört, az advent négy hete az előkészületi idő, a várakozás és vágyódás hetei, mígcsak a szent éjszakán a nagy fényesség ki nem gyullad és az egyházi év napja fel nem kel. Csendben és állandóan nő ez a világosság, de legtöbbször rejtekben világít. Az egész ünnepkör Jézus rejtett életére emlékeztet. Amíg a *karácsonyi ünnepkör* valamennyi közül a legrövidebb, jelképesen a leghosszabb időtartamot jelenti, nevezetesen a messiásvárás négyezer évét és Jézusnak a magányban eltöltött hosszú harminc évét.

Ha a hegyek közt a hosszú tél elmúlt, májusban a lakosok már kint vannak a mezőn és a jó kapálásra gondolva, szerszámokkal sietnek munkába. Az örökös télből egyszerre a legszebb nyárba ugrotok bele. A nap magasán áll az égen és nektek napi 18—20 órát kell dolgoznotok. Nem teljesen, de részben mégis összeesik a polgári év nyara az egyházi év nyarával. A nap akkor is a legmagasabban áll. Az Jézus nyilvános életének három esztendeje, amelyet a *húsvéti ünnepkör* jelképez. Itt csoportosulnak az Üdvözítőnek legnagyobb tettei, élete, halála és feltámadása. Jézus életének a nyarába a bűnt és bűntető időszak vezet be bennünket, ahol elkísérjük Megváltónkat a megkísértés hegyétől a Táboron át a Kálváriáig. Ezek Jézus életének legmelegebb napjai, amíg hegyen-völgyön át járt, prédikált, csodákat művelt és a végén Poncius Pilátus alatt kereszthalált szenvedett és harmadnapra feltámadt halottaiból. Még negyven napig övéivel maradt, ellátta őket az utolsó utasításokkal, majd felment a mennyekbe.

Ősszel learatjátok nyári munkátoknak gyümöl-

csét. Nem így volt-e ez Jézus életében is? Alig foglalta el a mennyei Atya jobbján a helyét, azonnal elküldötte a földre otthonának első és legjobb gyümölcsét a Szentlelket. Azért a *pünkösd* miként az őszöveltségnek, ugyanúgy az újszöveltségnek az aratási ünnepe. Mihelyt a pünködsi szél elmúlt, az apostolok azonnal kimentek az első kévét a templom előcsarnokába összegyűjteni. Seregestől vették fel a hitet. Az egyházi ősznek azt nevezzük, amikor az élet gyümölcsei és szenvedései Krisztusban megérnek. Azért gondoljunk a pünködsi ünnepkörre. Az egyházi évnél ez a legnagyobb része és jelképezi a Szentlélek eljövételétől a világ végéig terjedő időt. Ez összeesik a polgári évnél azon szakával, amikor a hegylakó az aratásával legjobban el van foglalva és ez a Krisztus által alapított egyház aratási ünnepe.

Miután megismertük az egyházi év lefolyását, most vegyük fontolóra az:

II. Egyházi év tartalmát.

Kedveseim! Nézzük, van-e az egyházi évnél valami mélyebb tartalma, vagy az csak valami művészi alkotás? Hogy ez valóban művészileg van felépítve, azt senki sem vitathatja el tőle. Még ott is, ahol a polgári évszak nem esik úgy össze az egyházi ünnepkörrel, mint a hegyeken. Ismeretes, hogy karácsony nem lehet nyáron és pünkösd télen. Tudott dolog, hogy az alföldi emberek négy évszakkal számolnak. Ez azonban az egyházi év magas művészi felépítésén nem változtat semmit. Fontosabb a tartalom. Az egyházi évnél pedig pompás tartalma van. Mint már láttuk, jelképileg élénk állítja Jézus életét, az egyes évek folyamán megismétlődik az Üdvözítő 33 életéve. Persze ezt nem a mi egyszeregyünkkel és szorzó táblánkkal mérjük. Az egyházi évnél a számok teljesen jelentéktelen szerepet játszanak, csak az ismert hármas szám a feltűnő. Az egyházi naptár nagy jelentőségű három részt mutat. A karácsonyi ünnepkör hirdeti az örök Atya szeretetét: „Aki egyszülött Fiát

küldte a világra." (I Ján. 9.) A húsvét az örök Fiú szeretetét magasztalja: „Aki megalázta magát és engedelmes volt mindhalálig, egész a kereszthalálig.” (Fil. 2, 8.) És a pünkösd az örök Szentlélek szeretetét tárja elénk: „Kit a mi Urunk Jézus Krisztus bőségesen öntött ki ránk.” (Tim. 3, 8.) És így beteljesedett az írás: „Mert hárman vannak, akik bizonyosságot tesznek, a mennyben az Atya, az Ige és a Szentlélek és hárman vannak, kik bizonyosságot tesznek a földön, a Lélek, a víz és a vér.” (I Ján. 5, 7. 8.) Oly szépen mondja Faulhaber kardinális: „Karácsonykor folyik a Kisdéd könnye, mint csörgedező víz. Húsvétkor folyik az isteni Bárány vére. Pünkösdkor világít a Szentlélek lángja.” És e három egy. Mindhárom ünnepkörnek megvan a maga azonos központja.

Az egyházi év központja *Jézus Krisztus*. Ő körölte fordul meg minden, a vasár- és munkanapok, a böjti és ünnepnapok. Az Úr ünnepeit körülveszik, mint a hold és csillagok a napot, Szűz Mária és a szentek ünnepei. Az egyházi év a keresztény kinyilatkoztatásnak nem csupán holt emlékezete, hanem annak élő, kegyelemteljes elképzelése. Aki helyesen üli meg karácsonyt, ugyanazt a kegyelmet kapja, mintha a pásztorokkal térdelt volna a jászolnál. Aki helyesen üli meg a nagypénteket és húsvétot, ugyanazt a kegyelmet kapja, mintha Mária Magdolnával a kereszt alatt állott volna, vagy mintha húsvét reggelén a kertben Jézus előtt térdelt volna. Aki helyesen üli meg pünkösdöt, ugyanazt a kegyelmet kapja, mintha az apostolokkal együtt élte volna át a Szentlélek eljövetelét.

Kedveseim! Az egyházi év tehát Jézusnak a kegyelmek gazdagságában megújuló élete. Jézusnak áldásteli továbbélése templomainkban. Jézus életének legszebb, mindennapi megújulása a templomi áldozatban tűnik ki. Ebben a szent cselekvésben újraszületik a legnagyobb titokzatossággal az Üdvözítő. Itt van a betlehemi jászol, itt van a Kálvária ke-

resztje. Itt van a Szentlélekkel megtelt utolsó vacsora terme. Látjuk tehát, hogy az egyházi évnek mily mély tartalma van. Maga Jézus Krisztus, aki ugyanaz tegnap, ma és holnap. Jézus Úr, „akinek nevére minden térdnek meg kell hajolnia mennyben, földön és a föld alatt”. (Fil. 2, 20.)

III. Az egyházi év célja.

Kedveseim! Fontoljuk meg a harmadik pontot is. Amint azzal a szándékkal dolgozzátok földeteket, hogy jó jövedelmek legyen, melyből a jó és rossz napokon megéltek, ugyanúgy követ az Egyház az egyházi évvel egy meghatározott célt. A mi egész életünknek egyházi évnek kell lennie, vagyis istendicséretnek és istenszolgálatnak. Ez az idő legelőkelőbb megszentelése és megszentülése. Számunkra az idő az Isten fölséges ajándéka, mely rendelkezésünkre áll, hogy azon megszentelésünket munkáljuk. Az Apostol írja: „Minden a tiétek, akár az élet, akár a halál, akár a jelenvalók, akár a következők, minden a tiétek, ti pedig Krisztuséi vagytok.” (I Kor. 3, 22.) Az egyházi év legfőbb célja tehát, hogy az ő napja bennünket megvilágosítson és meggyőzzön, hogy tudjunk Szent Pállal együtt örülni: „Tovább már nem én élek, Krisztus él bennem.” (Gal. 2, 10.) Így könnyen megértjük Szentséges Atyánk mondását: „Az idő annyit ér, mint Krisztus vére, mint az egész mennyország.” Amint Jézus, az egyházi év központja, „növekedett bölcsességben és időben és kedvességben Istennél és embereknél” (Lk. 2, 52.), úgy kell nekünk földi életünkben az Isten tetszését mindig jobban kiérdemelni, hogy a földi pályánk bevezéresekor, érettek legyünk az örök igazság koronájára.

Az Egyház az időnek ily gyönyörű megszentelésével e magasztos cél elérésében segítségünkre akar lenni. Úgy használjuk tehát fel az egyházi évet, hogy az megszentelésünkre szolgáljon. Vasárnap ne csak ünneplő ruhánkat vegyük fel, hanem tiszteljük azt, mint testünk pihenő és lelkünk megszentelő napját. Ne

tűrjetek közeletekben semmi, a vasárnapot megszenteltelenítő szórakozást. Elővigyázatosak legyetek az újításokkal szemben, a pogány kíváncsalmakkal szemben pedig megvetők legyetek. Utánozzátok földműves védőszentjeiteket, Szent Antalt, Vendelt, parzhami Konrádot stb. és a régi népszokásokat, amelyek az egyházi év folyamán előfordulnak.

Rá kell még mutatnom a hosszú téli hónapokra, amikor kevés a munka és a sok nyári izzadság és napmelege után a pihenés napjai következnek. Ne teljenek el ezek a napok a semmittevéssel, a meleg kályha és kemence mellett való tere-ferével stb. Igen jó alkalom ez úgy a férfiaknak, mint a nőknek a különféle kézimunkák elsajátítására. Több helyen szokás a különféle varrottas, vászonneműek kézimunkázása, hímzés stb. Foltozás, javítás mindig akad a ház körül. Mily szép a barátságos otthon.

Szeretteim! Ne vegyétek rossznéven ezeket a kész gyakorlati indítványokat. Eddig erről még nem szóltam, de most rámutatok a hosszú téli hónapok egy másik, kipróbált megszentelő eszközére, az imádságra. Ezt eddig nem hangoztattam különösebben azért, mert úgyis tudom, hogy itt télen igen sok imádság van. A kötelező imádság mellett elvégzitek az esti rózsafüzért, hétköznapi szentmisékre eljártok. Ez megérdemli a legnagyobb dicséretet és elismerést. Isten iránti örömteli köszönettel tudlak én csak bátorítani benneteket: hogy továbbra is így folytassátok. Használjátok fel mindig jól az időt, imával és munkával „jót cselekedni pedig meg ne szünjünk, mert annak idején aratunk, ha meg nem szününk”.

Kedveseim! Fejezzük be az újévről szóló elmélkedésünket a házi áldás szavával: hol hit, ott szeretet, hol szeretet, ott béke, hol béke, ott áldás, hol áldás, ott Isten, hol Isten, ott szükség nincsen. Szívvel-jétek meg, amit hallottatok. Törekedjete, hogy az egész egyházi év folyamán az igaz célért küzdjete, hogy annak tartalma bennetek minden mást felülmúl-

jon és Jézus Krisztus mindörökké magasztaltassék.
Amen.

8. A FÖLDMŰVES ÉS A SZÜLŐFÖLD

*„Minden jó adomány és tökéletes ajándék fentről,
a világosság Atyjától származik.” (Jak. 1, 17.)*

Kedves Keresztény Testvéreim!

A határban tartott körmenetek alatt, amit ma ismét megtartottunk, esetleg gondolhatta valaki, mit is használt a mai könyörgő körmenet alkalmával a rózsafüzérimádság. Az ember oly szórakozott. Alig hogy kijön a templomból, akaratlanul is a háttérben tornyosuló hegyekre pillant. Majd lent, a földön átvezető úton nem állhatja meg az ember, hogy a réteket és a szántóföldeket össze ne hasonlítsa. Majd ismét a faluba jutunk, a régi és új házakra pillantva, azok mindenféle történeteket mesélnek el nekünk. Végre lehetetlen, hogy az ember észre ne vegye a szomszédját. És így sorakozik egyik szórakozottság a másik után.

Szeretteim! Azt mondják, hogy éppen a szűkség szüli az erényt. A szórakozottság nem változtat az elmélkedésen. Szeretném ma nektek bebizonyítani, hogy mily szépen és gyakorlatilag rögzítik meg az elmélkedést azok a látszólagos szórakoztató gondolatok a tájról, faluról, szomszédról. És ennek az elmélkedésnek a szülőföld új szeretete lesz az eredménye, annak a szülőföldnek, amellyel a falusi emberek, de különösen a földműves van oly bensőleg összenőve.

Az isteni Üdvözítő a szülőföldet, a falut anynyira szerette, hogy falun akart felnővekedni és legfőbb működését ott fejtette ki, hogy falusi munkatársaitól és a falusi életből vehesse szép hasonlatait és szép prédikációit. Gondolatok csak a liliomról, az

ég madarairól, a vetőmagról, a szántóföldbe rejtett kincsről, a magvetőről, a vincellérről, a fügefáról és a szőlővesszőről mondott hasonlataira. Az Úr szeretete mindenegyes prédikációban a falusi otthonok felé fordul. Be akarom nektek bizonyítani, hogy a határban tartott körmenetek alkalmával való szórakozottságot is elmélkedésre változtathatjátok és ez titeket az Istentől belétek oltott szülőföld szeretetében megerősít.

I.

Itt van a távoli *szép vidék*, amire először esett tekinteted és téged az el akart szórakoztatni. Nem tudnál ehhez a pillantáshoz néhány gondolatot fűzni, az apostoli levéllel kapcsolatban: „Minden jó adomány és tökéletes ajándék felülről van, a világosság Atyjától.” (Jak. 1, 17.)

Gondoltál-e már a jó Istenre azért, hogy te állandóan láthatod e fonséges vidéket, minden reggel, egész nap és az esti pír ragyogásában? A városiak menekülnek a hét végén a köröngetegek közül, hogy e gyönyörű látványban gyönyörködjenek, az idegenek nagy utat tesznek meg és szédületes árakat fizetnek, csak hogy valamelyik szállodában egy szép szobát kapjanak, ahonnan néhány napon, vagy héten át e fonségeséget megbámulhassák.

Ne felejtse el, mekkora jótétemény, hogy ebből a vidékből, ha csak kis darabot is, magadénak tudhatsz. A városiaknak, még maguknak a nagyuraknak is, ritkán van saját földjük, földműves testvéreinknek azonban legtöbbször van saját földjük. És ha ő vasárnap délután kísétál földjére, vagy rétyjére, fennkölt érzéssel mondhatja: Itt én a magam ura vagyok. Testvérem! Ki oly igazi férfi és ki van a természethez és annak alkotójához oly közel, mint te?

Nem jó gondolatok-e ezek, melyeket az elszórakoztató gondolatokhoz fűzhetünk és nem növesztik-e az Isten által adományozott föld szeretetét?

II.

Szeretteim! *A házakra és falusi utcákra* való pilantás elszórakoztatott téged. Nem tudod-e ezeket az elszórakozásokat is megneemesíteni és megszentelni, hogy ezek téged Istenhez vezessenek és te mindinkább szentebbé és nemesebbé légy?

A házak és házikók olyanok a városi házak mellett, mint a szénaboglyák. A modern kényelemről nálatok alig lehet beszélni, fürdőkádról, mosókonyháról, telefonról és villamostűzhelyről. A ti házaitek stílusosak és tiszták, azért festik és fényképezik a városi urak mindig a falusi házakat és nem a városiakat. Mily barátságos ott a lakás. Azért cserélik fel szívesebben a városiak szabadságuk idején a bérpalotákat falusi házakkal és a városi kényelmes berendezéseket a kanapéval stb. De nehogy azt gondoljátok, hogy minden városi lakás annyira modernül van berendezve, hogy semmi egészségügyi kíváncsiat sem hagy maga után. Ellenkezőleg, ez csak az igen nagy városokban van meg.

Hiába keresel a falun nagyszerű középületeket, iskolapalotát, kastélyszerű városházát, tőzsdét, nagybankot, pompás szállodát, mozipalotát, óriási pályaudvart. Hála Istennek, ilyeneket itt nem látsz. Egy barátságos iskolaépületünk van csak és egy község-háza. A mi gyermekeink a szabadban játszanak, nincs szükségük oly drága épületekre, tágas termekre. És a mi falusi előljáróink nem tartanak oly hosszú és költséges tanácskozásokat, mint a városatyák. Azonfelül minden iskolában, gyűlésteremben keresztet találsz s ez mondja meg neked, kinek a törvényei szerint tanítanak, igazgatnak és tanácskoznak itt. Tőzsdére, áruházra nincs szüksége a falunak. A mi kis boltjaink, de különösen a szövetkezet, kielégíti a mi igényeinket.

Ami a falu képét különösen kedvessé teszi, a mindennekefelett uralkodó templomtorony. A városban eltörpül az a gyárkémények és felhőkarcolók mellett.

Nálunk úgy áll, mint pásztor a nyája felett. A kicsi házak hűséggel simulnak hozzá, békében vannak a falusi templom árnyékában. Úgy áll a vasból kovácsolt kereszt felettünk, mintha csak azt akarná mondani: Amíg a falu a kereszt jegyében áll, áldásom lesz rajtatok. Imádkozzatok, hogy ez így maradjon.

III.

Kedves Testvérem! Mi is zavart még a körmeneten? Igen, *a szomszéd*.

Te majdnem mindenkit ismersz, aki melletted és előtted megy és imádkozik. Legtöbbnek tudod az életét és életkörülményeit. Ugyanúgy ismernek ők is téged, családodat, történeteket egész a dédapádig visszamenőleg. Egész máskép van a városban, ott az ugyanabban a házban lakó emberek sem ismerik egymást, nem érdeklik őket más dolgai, nyugodtan csinálhatnak, amit akarnak. Nagy a különbség az itteni és az ottani állapotok között. Azt kérdem: melyik jobb és keresztényibb, ez az emberséges közelség, vagy az az embertelen idegenség, amikor mindenki csak magának él?

A közösség mégiscsak Isten szándéka szerinti és emberileg elérhető érték. Sőt azt állítom, hogy a mi erőnk a falusi közösségben van, ha mi azt helyesen erősítjük.

A közösség megfelel az isteni akaratnak is, meg az ember vágyának is. Azért állítom, hogy a mi erőnk a falusi közösségben van.

Félős, hogy a közösség elkorcsosul, ha azt megfosztják keresztényi értelmétől. Akkor a szomszedság ellenségeskedéssé, a szoros együttlaks gonosz alkalmakká, a kedélyes együttlét dőzsölésekké és a községi ünnepek boszorkánytánczá fajulnak.

Boldogok azok a falusiak, ahol a falusi közösség a krisztusi szellemtől van átitatva. Ott, miként a családban az együttélés nemcsak életközösséggé, hanem a szükségletek és a munka közösségévé is lesz. Ott együtt örülnek és szomorkodnak és a fáradságot

együtt viselik. Ismeretes, hogy a megosztott öröm kettős öröm, a megosztott fájdalom fél fájdalom és a megosztott munka és fáradság kétszeres eredmény.

Mily szép az, mikor a falusiak egymást kisegítik a munkában, mintha csak egy ház volna az egész falu. Egymást helyettesítik betegség idején, a hivatalos hatalom közbejötté nélkül, ha szabad óráikat és napjaikat vidáman és illemtudóan együtt töltik el, mindenekelőtt pedig, ha kezüket együtt kulcsolják imára, ha vasárnap az oltár köré gyülekezve, szívből mondják: Isten és a Keresztrefeszítettben egyek vagyunk és együvé tartozunk: „Hogy mindnyájan egyek legyenek.” (Ján. 17, 21.) Így lesz a falusi közösségből egy liturgikus közösség. Mily erős ez úgy külsőleg, mint belsőleg, a gonoszlélek minden befolyásával szemben.

Elménket ismét magasra kell emelni. Amit a falun és azonkívül látunk és átélünk, nem lehet az elszórakozottságra ok, annál kevésbbé az elvilágiasodottságra, hanem inkább serkentés a mélyenvaló gondolkozásra és elmélkedésre, kell, hogy felemeljenek bennünket és Isten iránt való köszönettel és az istenadta szülőföld iránt való szeretettel töltsenek el bennünket, mert: „Minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától származik.” Amen.

9. AZ EGYHÁZ KULTÚRMUNKÁJA

„Mit kellett volna még cselekednem az én szőlőmmel és nem cselekedtem?” (Lz. 5, 4.)

Kedves Keresztény Testvérek!

A Zürichi-tó melletti rapperswili kapucinus kolostor felett emelkedik egy hatalmas vár, nyilvános parkkal. Ottfenn állott egyszer egy anya kisgyermekével. Egyik páter hallotta, amint ez így szólt

gyermekéhez: „Köpj le arra a kolostorra, mert abban laknak a lusta barátok.” Nagy ostobaság volt, amit az anya gyermekének mondott. A szerzetesekkel együtt az egész katolikus Egyházzal gyakran vélekedtek úgy az emberek, hogy az csak fék az emberek kultúrfejlődésének kerekén. Épp azért azt tűztem ki feladatomul, hogy ma az *Egyház kultúr munkájáról* fogok nektek valamit beszélni. Magán a falun is mind hangosabban hallható, amint mondják: „Meggyszabadulni a római Egyháztól és akkor szabadon mehetsz a magad útján.”

Amit az Úr tesz népünkkel az Egyház útján, azt ecseteli Izaiás próféta a *szőlőhegyi képből*. „Ez beszőteltette azt és a köveket kiszedte belőle és válogatva ültette be azt és tornyot épített a közepén és sajtót készített abban és azt várta, hogy szőlőt teremjen és vadszőlőt termett. Most tehát Jeruzsálem lakói és férfiai, tegyetek ítéletet közöttöm és szőlőm között, mit kellett volna még cselekednem az én szőlőmmel és nem cselekedtem vele?” (Iz. 5, 2—4.)

Egyházunk kultúr munkája népünkkel a szó legszorosabb értelmében szőlőművelés. Lássuk egyenként a tevékenységet a próféta szerint:

I. A köveket kiszedte belőle.

A talaj, amit az Úr népünknek szőlőhegyül kiválasztott, egyáltalán nem volt eszményi, mint azt igen jól tudjuk a történelem tanításából őseinkről. Már az *anyagi értelemben vett talaj* is sok munkát adott. A sok háború, kalandozások, népvándorlás miatt lakatlan terület volt hazánk, gaz, dudva vert fel mindent. Őseink előtt a földművelés még teljesen ismeretlen volt, a komoly munkánál jobban szerették a vadászatot, portyázást és lakmározásokat. A kolostorok szerzetesei a köveket szószerint kiszedték és őseinket a földművelésre és állattenyésztésre tanították.

Az anyagi talajhoz hasonló vad volt a *lelki talaj*

is. Virágzott itt a pogány istenhit, csúnya babonaság járta kézről-kézre és a boszorkányság vidékünkön még később is burjánzott, amíg csak a kereszténység meg nem erősödött. Az Egyháznak nehéz és hosszadalmas szőlőmunkát kellett végeznie. A pogány hitet kiirtotta, a boszorkányságot egyházi átokkal sujtotta és a nép jellembeli fogyatékoságát elviselhető kerektek közé szorította, annyira, hogy a kultúr munkát minden ember számára hozzáférhetővé tette.

Az Egyház következő kultúr munkáját így írja le a Próféta.

II. Besövényezte azt és közepére tornyot emelt.

Egy szőlőhegy sok külső és belső ellenségnek van kitéve. Viszont az Egyház bölcseséggel és erővel harcolt és harcol.

A technika világában élünk: a falun is motorok zakatolnak, a repülőgép nem ritkaság, autó, villamos-konyha a falusi ember számára is könnyen hozzáférhetők. Az Egyház nem mond átkot a technika vívmányaira, csak azt kívánja, hogy az emberiség valósítsa meg a Teremtő idevonatkozó mondását: „Hajtsátok azt uralmatok alá.” (Gen. 1, 28.) — Ha azonban az emberek azt kezdik hinni, hogy a technika haladásával mindent megtehetnek, ha kezük művét kezdik imádni, akkor kiáltja az Egyház: Állj! Rossz útra tévedtetek, vissza néhány évszázaddal! Első a szellem, azután az anyag, első a lélek és csak azután a test, először a Teremtő és csak azután a teremtmény.

Az emberek felfogták a szervezkedés titkát. Belátták, hogy sokak összefogásával többet érnek el mint külön-külön. A gazdasági, szociális és karitatív adakozást megszervezték. Nagyszerűeket alkottak. De megtörtént a baj, a szervezés agyonnyomta a szervezetet. Az egész egy léleknélküli test lett. Akkor jön az Egyház és lelkét önti a szervezésbe, egy magasabb kíváncsi előtt való engedelmesség és felelősség szellemét. A gazdasági szervezkedésbe az igazságosság szellemét, a szociális és karitatív szer-

vezekedésbe a szeretet szellemét. Neki magának ez utóbbi téren évszázados tapasztalata van. Ő volt az első, aki a nagy szükségek idején való segítségre az emberi erőket egyesítette. Ő építette az első kórházakat, lelencházakat, menedékházakat. Ő fogta pártját az öregeknek, gyermekeknek, hallottaknak, munkásoknak, földműveseknek és a kivetetteknek. Nála mindig a lélek volt a fő és mindig azt kívánta képviselőitől, e csodálatos szervezet minden tagjától, hogy elsősorban ő maga legyen átitatva szeretettel és igazságossággal és így meleg szívvel, ne csupán hivatalos arculattal közeledjen az emberekhez.

A besövényezésre és toronyépítésre különösen *erkölcsi vonatkozásban* volt szükség. Erkölcs nélkül egy nép sem élhet. Ha azonban az erkölcs a hittől eltávolodik, rövidesen minden ingadozásnak ki lesz téve. Lehetetlen, hogy valami jó legyen ma, ami 50 évvel ezelőtt rossz volt és fordítva. A törvény egyformán kötelezi úgy az urat, mint a szolgát. A modern elmélet egyik túlzásból a másikba esik. Egyszer azt tanítja, hogy az ember állattól származott, máskor meg azt, hogy az ember az istenség és minden parancs felett áll. Akkor jön az Egyház és az örök törvények sövényével, az öreg, kedves tízparancsolattal és így szól: „Ég és föld elmúlnak, de a törvényből egy pont el nem múlik.” (Mt. 5, 18.) Ő nem esik túlzásokba, csak tisztán és gyakorlatilag előadja az erkölcsi parancsok tartalmát. Ő nemcsak követelt, hanem segített is, népünk elé állítván a legnagyobb erkölcsi eszményképet, az isteni Üdvözítőt: „Tanuljatok tőlem.” (Mt. 11, 29.) Ezekből az őrtornyokból őrködik az Egyház az élet felett s ha ez a szent parancsok ellen akarna menni, az emberiség javáért mintegy oroszlán száll vele szembe.

De ez mégcsak a negatív tevékenysége a népek kultúréletében, de sokkal fontosabb a pozitív. A próféta folytatja:

III. Válogatva ültette azt be és sajtót készített abban.

Szent büszkeséggel tanuljuk népünk történetében azoknak a mindenki által ismerteknek neveit, akik az önmegszentülés, felebaráti szeretet, tudomány vagy művészet terén nagyokat alkottak. Ezek a mi hőseink és szentjeink. Ezek a mi népünk szőlőjében a válogatva elültetett szőlőtőkék. Ki ültette el őket? Ugyanaz, aki a létet, életet, fejlődést, növekedést adta mindennek, az Ur. Nem közvetlenül ültette és gondozta Ő ezt, hanem az Egyház által. Az Egyház tanulatlan őseinknek megadta a lehetőséget az *összes szükséges ismeretek elsajátítására*, hogy magukat tovább képezzék addig, amíg a tudományos pályára léphetnek. És ez évszázadokon át csak a plébániai, kolostori iskolákban és egyházi egyetemeken volt lehetséges. Éppen a fentebb említett „lusta barátok” végeztek olyan kultúrmunkát, hogy egyetlen történetkutató sem nézhet el felette. És a tudományt mennyi világító oszloppal ajándékozták meg éppen ezek a barátok és mennyi szenttel a világot. Erről persze hallgatnak azok, akik mindig a régi dolgokat hánytorgatják és az Egyházra halálos csapást szeretnének mérni.

Ha némileg értékelni akarjuk, hogy mit jelent egy népnek az Egyház kultúrmunkája, *gondoljuk el*, mi lenne az *Egyház nélkül*, ha az az elv érvényesülne: ki a falunkból a templommal, el az oltárral, és a szentáldozattal, el a kereszttel a szobából, iskolából, tanácsteremből, el az útmenti és a hegycsúcsokra állított keresztekkel. El az egyházi ünnepekkel, karácsonnyal, húsvétal, pünkösdal, áldozócsütörtökkel, Úrnappal, mindenszentekkel, halottak napjával. El az összes szentségekkel. Nem lenne keresztelés, szentáldozás, szent útravaló és szentkenet, nem állna a pap a betegágynál, nem lenne feloldozás, utolsó áldás, nem lenne több első mise a falun, sem búcsú. El az Isten igéjével, el a keresztyén taní-

tással és minden természetfelettire való figyelmeztetéssel. A temetés a túlvilági boldog viszontlátás vigasza nélkül. A tartalom nélküli élet és értelmetlen szenvedés. Istenem, mily szegények volnánk: mi, a lelkünk és a népünk az Egyház kulturmunkája nélkül.

Nézz körül, milyen az a község és nép, *ahol az Egyház szabadon és akadálytalanul* teljesítheti feladatát. Ott tiszta a házasság, rendesek a gyermekek, meghitt az ismeretség, rendezett és nyílt az élet. Mindenekfelett áll, még az üzletkötésben is, az igazságosság és szeretet törvénye. Az emberi szenvedés nem elviselhetetlen, mert megvilágosítja a remény és szeretetből viseljük azt. Az életnek megvan a mély értelme, az emberek megelégedettek és a halál elvesztette a csúf, szűrő tövisét. Kivétel persze mindig volt és lesz is.

Azért kérek benneteket, kedveseim, legyetek hűek az Egyházhoz. Ne hagyjátok magatokat a mi falunkba is befurakodni akaró álprófétáktól eltántorítani. Ezek nagyszerűen értenek a romboláshoz, de az építés nem mesterségük. Nézzetek csak Oroszországra, ahol minden emberi erőt az Egyház ellenségei tartanak kezükben, ahol úgy állították be az Egyházat, mint a kisemberek és azok boldogulásának ellenségét. Ezrével ölték meg a papokat és százával rombolták le a templomokat, elvették a mennyei hitet és földön csináltak maguknak paradicsomot. Oroszország ma az egyik legszegényebb ország. Hajdan Európa élestára volt, ma milliók halnak éhen. A birtokosokat kifosztották, de a pénzt nem osztották meg, hanem egyes dőzsölők pénztárcájába harácsolták össze, akik pompás lakásokban laknak és a legborzalmasabb elkorcsosulásokat viszik végbe. Az Egyház nem ígér paradicsomot a földön, de biztosítja az emberekhez méltó életet addig, amíg az Ő alapelvei szerint élünk. A legegyszerűbb, de hívő embernek az élete boldogabb, ha az istengyermekségtől van

átszellemülve, az igazi boldog örökélet reményébe vetve. Amen.

10. JÉZUS A JÓ PÁSZTOR ÉS A FÖLDMŰVES

„Én vagyok a jó pásztor.” (Ján. 10, 11.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Sokszor hallottátok már a jó pásztorról szóló szép evangéliumot. Legtöbbször a lelketek pásztorára gondoltatok, aki naponkint életét adja övéinek. Talán örvendező szívvel gondoltatok a jó pásztor evangéliumra mindenegyus alkalommal, valahányszor gyerekeitek közül valamelyik, mint újonnan felszentelt, az oltár lépcsőjére lépett, vagy közösségekbe új pap érkezett, hogy jó lelkipásztorotok legyen. Ma az evangéliumot szöszserinti értelmében akarom nektek tárgyalni. Senki sem értheti ezt meg jobban, mint egy földművesnép. Ez pásztoréletről szól, tehát földműves evangélium. „Én vagyok a jó pásztor.” Hallod? az Üdvözítő beszél így. Ő hozzád hasonlítja magát, mily nagy megtiszteltetés ez neked! És egyúttal mekkora tanítás. Elmélkedjünk tehát a két pontról a Zsoltárossal: „A legelés helyére fektetett engem és semmi híjával nem leszek.” (22. zsolt.)

I.

Szeretteim! A mai evangéliumban mondja Jézus: „Én vagyok a jó pásztor.” Gondoljátok csak meg: először milyen *megtiszteltetés* ez rátok, falusi népre. Elég sok szomorú saját tapasztalatod van, hogy nem mindenki tiszteli a földművesosztályt. Nemrégem volt az az idő, amikor az emberek úgy vélekedtek, hogy finom ruha, előkelő modor, elegáns járás, puha kezek, fehér arc a fő az embernél s nem a belső érték. Sok férjhezmenendő falusi leánynak már nem volt megfelelő a földműves legény. Minden városi és

iparos előnyben részesült. Bizony ott szebbek az asszonyok, semmi piszkos, durva munka, hanem haszontalan örömök és szórakozások s az ég tudja, mi minden! De vajjon a városi fiatalembernek megvan-e a mindennapi keresete, vagy már reggel tántorogva kell mennie, mert nem tud mit enni? Hisz a városban is hét napja van a hétnek és azon enni kell. Azért következik be, hogy már a házasság első hetében kénytelen a népjóléti és segélyegyletekbe menekülni. Sokan az orrukat fintorgatják, ha megtudják, hogy valaki a faluról származott, mintha az szégyelnivaló volna. Ezek is, azok is, akik semmi okosabbat nem tudnak tenni, mint az egyszerű földművest nevetni, ezek nem tisztelik a földművesosztályt.

A jelenkor vezető emberei másképen beszélnek. Csak a híres Faulhaber kardinálisra hivatkozom, aki így szól: „A mezőgazdaság kenyéradó anyja volt és marad a népközösségnek és a néperő forrása.” Aki-nek ép az őt érzéke, megérti, hogy a földművesosztály termelő osztály. Ambár minden osztályról mondhatjuk ezt, de nem annyira mint a földművesosztályról. Van-e olyan ország, mely ne a földműves-ségre támaszkodna? Minden más hivatást nélkülözni tudunk, de soha a földművest. Ez az első hivatás, amit az Isten adott az embereknek. A teremtésben az Isten közvetlen segítőtársa, segédmunkása a földműves. A Miatyánk kérése szinte neki is szól: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” Nem érdemel-e tehát mindenkitől tiszteletet?

Igen, szeretteim! Isten maga magasztalta fel a ti osztályotokat. Amíg mások nemességükkel és magas származásukkal büszkélkednek, addig semmi szégyelnivalója nincs a földművesnek. Neki talán nincs a multba visszanyúló nemzetsége? Épp ellenkezőleg. A származását okmányokkal tudja igazolni, hogy régibb, mint a legelőkelőbb nemeseké. Ússétek csak fel a legrégibb világtörténelmi könyvet, ezt a tiszteletreméltó könyvet maga az Isten Lelke írta. Mit olvasunk benne? Azt, hogy az Isten az első

embernek a paradicsomban adta a hivatást: „hogya azt művelje és gondozza”. (Móz. 2, 15.) Nem sokkal később a föld terméséből bemutatott áldozatról halunk, mellyel a haragvó Istent engesztelték. Ki volt az első áldozatbemutató? Talán próféta, vagy pap? Nem! Egy pásztor, a buzgó Ábel. Ahogy Ádám gyermekei kezdték a földet és nyáját elhagyni és a városokban lakni, bekövetkeztek a rossz napok, melyekről a próféta mondja: „Megbáná Isten, hogy embert teremtett a földön.” (Móz. 6, 6.) De mégsem irtotta azt ki tövestől, egy földművescsaládot megmentett a vízözöntől. Később a vigasztaló Megváltó ígérte nem a bölcs görögöknek, nem a kereskedésben jártas föníciaiaknak, sem nem a harcos rómaiaknak nyilatkoztatta ki, hanem a pásztor zsidó népnek. Három pásztornak: Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak adta hírül, hogy az ő nemzetségüket tünteti ki a minden nép által várva-várt Megváltó. Hóreb-hegy legelőjére hívta fel Mózeszt, az ő kezébe adta a csodatevő pálcát, mellyel utat tört az úttalan pusztában. Az ő kezébe adta a tízparancsolat két kőtábláját. A pusztából hozta Saul és Dávidot és kente őket királlyá és az idők teljében, amikor az Ige testté lett, ez egy pásztorvároskában, Betlehemben történt. Szegény, egyszerű pásztorok voltak az első meghívott vendégek a világ Megváltója jászolánál. Mondjátok: nem tisztelte-e meg Isten a ti osztályotokat kellőképpen?

Egyáltalán nem kell tehát csodálkoznunk, hogy Jézus a földművesosztályt tisztelve nem elégedett meg annyival, hogy első földrejövetelekor a pásztorok voltak körülötte, hanem utolsó útjára a földműves círenei Simont akarta kísérőül. Hány tartalmas példabeszédet találunk, amelyben a földművesélet eseményeit természetfeletti igazságok jelképeül használta. A mennyei Atyát mint földművest állítja elének. Beszél a szőlőmunkásról, akinek a megérdemelt bért fizeti. Az Istenbe vetett bizalomra figyelmeztet bennünket az ég madaraival és a mezők liliomaival.

Elítéli a henyélést a lusta szolgában, aki midőn az első barázdát szántja, megáll és a kék égre bámul: „Senki, aki a kezét az ekére tevén hátranéz, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk. 9, 62.) Apostolainak kemény leckét ad fel: „Simon, a sátán meg kívánt téged rostálni, mint a búzát.” (Lk. 22, 31.) De rögtön meg is ígéri a segítséget: „De én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék a te hited.” (Lk. 22, 32.) „Mint a tyúk védi csibéit, úgy védlek én is titeket.” A saját halálárólmondotta: „Mint a földbe hullott búzaszemnek el kell előbb tűnnie és megsemmisülnie, mielőtt termést hozna, úgy kell nekem is meghalnom, mielőtt az örökélet gyümölcsei felnőnének.” Figyeljétek meg jól, nem azt mondta: Én hasonló vagyok a jó pásztorhoz, hanem világosan és pontosan: Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor, aki az eltévedt juhok utánamegy, míg csak meg nem találja, a jó pásztor, aki életét adta övéért. A jó pásztor, aki egész hivatalát átadja utódjának e szavakkal: „Legeltesd juhaimat, legeltesd bárányaimat.” (Ján. 21, 15. 16.) „Én vagyok a jó pásztor.” Ez az Üdvözítő egyik legszebb hasonlata. Legyen tehát a jó pásztor vasárnapja minden évben ünnepnap számunkra, mert az Üdvözítő ily magasra emelte a föld egyszerű foglalkozását.

II.

Szeretteim! Amint Jézus egyszer Simon Pétertől ismételten kérdezte: „szeretsz-e engem?”, ugyanolyan feltűnő hangsúllyal mondja a mai evangéliumban: Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor a veszély közeledtére, ha farkas jön, nem hagyja cserben juhait. A béres elfut, mert a juhok nem övéi. A jó pásztor azonban hű marad juhaihoz. Legyen ez nektek is figyelmeztető: *Maradj hűséges juhaidhoz, foglalkozásodhoz!* Az utóbbi időben mind többen s többen hagyták el atyáik foglalkozását, mert csábította őket a fényes városi élet, a pompa, a könnyű élet. Sok faluhelyen megfogyatkozott a munkáskéz és ugyan-

akkor ijesztő módon megszorodott a városokban a munkanélküliek száma, akik nap-nap után éhesen lézengenek az utcákon és hogy kenyérhez jussanak, összeszövetkeznek a városi alvilág kétéshírű elemeivel. Rablóbandákat alakítanak és állandó rettegésben tartják a békés, foglalkozásukhoz hű embertársaikat. A folytatás mindnyájunk előtt tudott, hisz nap-nap után olvassuk az ujságokban: rajtacsípi őket és jön a börtön, olykor az akasztófa. A tanulság tehát: Maradjatok meg a falun, folytassátok becsületesen foglalkozástokat, mert az a legszebb és a legbiztosabb. Ha minden pénz el is vesz, ha minden bank megbukik is, megmarad a föld, a ti hamisítatlan értéketek. A földművesnek a kora reggeltől késő estig tartó munkájában van a legbiztosabb értéke. Az ő javait nem szabad pénzértékre átszámítani és keresni, mennyi kamatot hoz a befektetés, mert az a földműves, aki kereskedőként gazdálkodik, tönkre megy. Nem a pénzharácsolásnak kell nála a földolognak lennie, hanem az atyától örökölt vagyonnak megtartása és lassú gyarapítása. Ma a falusi élet sem valami rózsás. A sok adó és magas kamat nyomja az emberek vállát. De az őseitektől örökölt, vagy a saját munkátok által megszerzett vagyonkátokat, ha talán az nem is biztosít nektek ragyogó életet és nem is virágos töle életetek, meg kell védenetek minden erőtökből. Az igazi földműves szilárdan áll földjén és a jó pásztor nem hagyja juhát.

Szeretteim! A példabeszédben az isteni Üdvözítő többet is mond: „A jó pásztor életét adja juhaiért.” (Ján. 10, 11.) Tudjátok-e miért? Miért nem hagyja el a jó pásztor juhát? Mert szereti azt. Azért tanuljátok meg a második tanítását a jópásztor-evangéliumban: *Szeresd a nyájadat, a vagyonodat!* A falusi népre eléggé találó ez. Szívesen beszélnek állataikról. Sajnos azonban gyakran előfordul, amikor visszaélnék az állatokkal, durván bánnak velük, piszkos átkokkal illetik, rugdossák, kínozzák, ütik-verik őket. Meg kell tanulnotok, hogy a háziállatokkal való

helyes bánásmód nagyban növeli azok teljesítő képességét. Ha valaki keresztény földműves, ezt meg kell tennie, mert a Szentírás is figyelmeztet: „Gondosan ügyelj marhádra és tartsd szemmel nyájadat.” (Péld. 27, 23.) És: „Az igaz gondját viseli barmainak, de az istentelen szíve kegyetlen.” (U. o. 12, 10.) Fontos az állatokkal való helyes bánásmód, mert abból könnyen lehet másra is következtetni. Egy öreg plébános prédikálta egyszer: Hadd nézzek csak egyszer széjjel az istállóban, milyen rendben vannak az állataid, ahogyan az állatokkal bánasz, azt mondom én neked, úgy bánasz az emberekkel is. Ha valaki goromba az állatokhoz, goromba az az emberekhez is.” Igaza lehet, de az ellenkezőjéről is meggyőződhet a falusi lelkipásztor. Vannak földművesek, akik szeretik az állatokat, de hozzátartozóikhoz gorombák, földművesek, akik a lóval, tehénnel többet törődnek, mint a cselédséggel, feleségükkel és gyermekeikkel, a marhájukat többre értékelik, mint a gyermeküket. Földművesek, akiknek fontosabb az istálló-i születés, mint a házban. Ez már többé nem az a szeretet, amit az Údvözítő követel. Ez nehéz mulasztás, amit szigorú számadás követ. Az állatok iránti szeretetnél elsőbb az emberek iránti szeretet. Minden ember iránt, még a nyomorék iránt is. Csak ha így szeretünk, szeretünk helyesen és így töltjük be helyesen a jó pásztor figyelmeztetését: Szeresd a nyájadat.

Szeretteim! Ha valaki nem ismeri teljesen hivatását, mivel nem ismeri, nem is szereti azt. Azért mondja Jézus a jó pásztorról: „Ismeri a nyáját, minden báránykáját névszerint ismeri.” S így hangzik tehát a jópásztor-evangélium harmadik tanítása: *Ismerd a nyájadat, foglalkozásodat!* A derék földműveseknél ez így van. A mezőgazdasági alapos ismeret a legjobb eszköz a faluról való menekülés megakadályozására. Ez az ismeret lesz a legjobb segítőeszköz, hogy már gyermekkorától fogva értékelni tudja az otthont, alkalmat kell adni ifjúságunknak, hogy különféle tanfolyamokon elméletben is

megismerje a mezőgazdaságot. Ha valaki jól ismeri hivatását, az annak nemcsak az árny-, hanem a fényoldalait is meglátja. Ez nemcsak a nehézségeit látja meg a földműves munkának és nemcsak a hasznát keresi, hanem örül, hogy az Istennel együtt munkálkodhat és nem kényszerül egy dohos gyárban dolgozni. Ma láttuk, hogy földművesnek lenni nagy kiűtötetés, egyetlen társadalmi állással sem azonosította magát Krisztus, csak ezzel. „Én vagyok a jó pásztor.” Rajta tehát, öregek és ifjak, értékeljétek nagyra a nagy tiszteletet, iparkodjatok az ő tanítása által juhaitoknak jó pásztorává lenni.

Szeretteim! Ha valakinek a jó pásztor nyájához kell tartoznia, akkor elsősorban ti vagytok azok, akik földet műveltek. A jó pásztor képe mindig kedvenc képe volt az első keresztényeknek. Ti elöttetek is kedvenc képnek kell maradnia. A falusi népnek ez után a kép után kell igazodnia és ha a csüggedés, megűnés akarna úrrá lenni nehéz hivatástokon, ez a kép tanítson meg benneteket a ti társadalmi osztályotokat helyesen értékelni. A jó pásztor adjon világosságot és örvendező bizakodást sötét óráitokban. Testvéreim, nézzetek a jó pásztor képére és csendüljön fel ajkunkon Aquinói szent Tamás gyönyörű éneke:

Oh jó pásztor, Jézus, kérünk,
Lelkünk étke, légy vezérünk,
Életünkben áldva védj.

Amen.

11. A FÖLDMŰVES ÉS AZ EGYHÁZ

*„Kérlek, Iam, tekints az égre és a földre.”
(2 Makk. 7, 28.)*

Kedves Keresztény Testvérek!

Ma szeretnék nektek a földműves és az Anyaszentegyház közötti viszonyról beszélni. A földműve-

sek az Anyaszentegyház leghűségesebb fiaikhoz tartoznak. A keresztény vallás ugyan mindig a városokban vetette meg előbb a lábát és csak utóbb hódította meg a vidéket. A falusi ember éppen természeténél fogva megfontoltabb és tartózkodóbb, de ha egyszer valamit jónak ismert meg és azt elfogadta, akkor azután sokkal szívósabban ragaszkodik ahhoz, mint bárki más. Miután tehát a keresztény vallás a vidéken is elterjedt, ott sokkal mélyebb gyökeret vert, mint a városban s a gazdasági és kulturális forradalmak viharait többnyire sikeresen kiállotta.

A földműves különösen érzi sorsának és az Egyháznak összetartozását, mert az Egyház az, mely az ő leghűségesebb jőtevőit, a családot és a földet, mint szemefényét őrzi.

Ezt szeretném én most röviden nektek kifejezni és titeket ezáltal az Egyház iránti ősi hűségben meg erősíteni.

1. Az Egyház örökdik a falusi családok felett.

A falusi ember sokkal inkább csügg családján, mint a városi, mert sokkal jobban a családjára van utalva: munkájához nagy családjában találja meg a legjobb és legmegbízhatóbb erőket. Szabad óráiban családjá körében üdül fel a legjobban. Semmiképen sem jó az, ha a mulatóhelyek vasárnapról-vasárnapra mindig elszakítják egymástól a család tagjait. — Egy jó földművescsaládban szívesen otthon marad az ember vasárnap s nem is szükséges az, hogy inkább máshol, mint a saját portáján töltsen el az ünnepet. — A földművescsaládban még van súlya az atyai szónak. A falusi ember pátriárkaként él családjá körében. Azért oly szerfölött kedves és értékes neki a családjá.

Nos nézzük, mennyire szívén viseli az Egyház a család sorsát, a családi tűzhely alapításától a sirig.

Egy jó családalapítás létrejövésében igen nagy jelentősége van a házasság előtti életnek és a házasságra való előkészületnek. Az Egyház az ifjúságot a tiszta életre tanítja, ami a boldog, egészséges családi

élet alapszükséglete. Ha egy faluközösségben az ismeretségek létrejöttében a tiszta erkölcs uralkodik, az apai és anyai szent erők a magasztos célokra meggyengíttetlenül maradnak fenn, akkor mi ezt mindennek előtt az Egyház éberségének köszönhetjük. A házasságot jogaiba és kötelességeibe való bevezetés nehéz feladatát is ő veszi a kezébe és finoman, gyöngéden oldja meg. Nem érdemli-e meg az Egyház ezért a szülők állandó támogatását? Nincsenek-e ők a saját érdekükben kötelezve arra, hogy harcoljanak a házasságról vallott bizonyos modern, ártalmas fel fogások ellen, melyeket már a falvakban is el akar nak terjeszteni?

Milyen szép is *egy katolikus menyegző*: Ragyogó szemekkel és tiszta szívvel lép az ifjú pár az oltárhoz. Szívükben az Üdvözítővel, az örök hűségnek őszinte ígéretével mondják ki az „igen”-t. Krisztus és az Egyház az ő frigyüknek ragyogó előképe s ugyanakkor az eszmény az érületnek és a gondolkodás állandó megújulásának csodaforrása. Az Egyháztól intve és buzdítva őrzik meg ők a házasságot tisztán minden iszonyatosságtól, amit egy hanyatló kultúra szeretne ebbe a szentélybe be-becsempészni.

A házasság drága gyümölcsei *a gyermekek*. Milyen kedvesen pártfogásába veszi az Egyház őket, életük első pillanatától fogva: a leendő anyán Isten különös áldása lebeg. Az újszülött gyermeke a keresztségben Isten gyermeke lesz, a pap megszámlálhatatlan oktatáson keresztül vezeti őt a katolikus vallás boldogító igazságaiba. Az Egyház a gyermekeket a katolikus szülők erkölcsseiben neveli fel és megköveteli, hogy ők is katolikus iskolákban, katolikus tanerők által hasonló erkölcsökben képeztessék tovább; ne csak képezzék, hanem neveljék is, neveljék hasznos mennyei és földi polgárokká.

A család erős támaszt nyer *a szülők*, főleg az atya *tekintélyében*. Ki védi ezt a tekintélyt a természetfeletti kötelékek támasztó pilléreivel, ha nem az Egyház? Ő kiáltja hangos szóval a negyedik paran-

csot és keményen síkraszáll minden igazságos és jogos felsőbbségért és visszautasít minden ellene irányuló lázadást. — Azok a szülők, akik az Egyház tekintélyét aláássák, maguk alatt vágják a fát. Aki az Egyház mellé áll, az biztos talajt terem magá alá. Mivel akarjátok parancsaitokat alátámasztani, ha nem tudtok hivatkozni az isteni tekintélyben való részvételre.

A keresztény családban a *halottakat is tiszteletben* tartják. Az elődöket, az ősokeket, akiknek a család a létrejöttét köszönheti. Milyen megható is ez a gondoskodás a halottakról! A papnak szükség esetén még élete veszélyeztetésével is el kell mennie a haldoklóhoz, hogy gyámolítsa és erősítse s az egyházi vigasztalásokban részesítse. A halottat, a holttestet az Egyház fájdalmas anyaként veszi ölébe, megvédi az erőszakos elégetéstől és megadja neki a vég-tisztességet, amellyel ellentétben az újpogány gyász-ünnepségek egyenesen nevetségesen hatnak. Évtizedeken át az Egyház megemlékezik a halottakról. Testvérem, az Egyház az én és a te halottaidról nem feledkezik meg. *Nos, tőled függ, hogy a halott elődöknek jó emléket megőrizzed és mindent szentnek tartsz, amit ők annak tartottak, ú. m. hitet, erkölcsöt és a lakóhelyet.*

II. Az Egyház védi a hazai földet.

Milyen kedves a falusi embernek az a darab föld, amelyen ő felcseperedett, amelyet elődei szereztek és munkáltak meg. Milyen kedves az a ház, melyben ő és apái a fiatalságukat eltöltötték. Mint ragaszkodik mindenhez, amit fáradhatatlan keze munkája nyomán a föld adott neki!

Mindezt védi és megáldja az Egyház.

Áldást ad mezőitekre, gyümölcsfáitokra, minden jószágokra. Csak el kell olvasni ezeket az áldó imádságokat, melyek illatoznak a természetfelettségtől és a természet iránt való igaz szeretettől. Milyen áhítattal kíséri a földműves a papot, midőn az

áldást osztva keresztülhalad a földjén. Azt tapasztaljuk, mind többen jönnek protestáns földművesek is a könyörgő körmenetekre, hogy ők is részesülhessenek az Egyház áldásában, mely áldásnak ereje ezerféleképpen bebizonyult már. — Azért testvérem, becsüld meg az Egyház áldását és tedd magadat reá méltóbbá, légy a tettekben is katolikus ember.

Tartsd becsben mindazt, amit a föld terem, de ami pusztulóban: a falu erkölcsé, nyelvezete, beszédje és ruházkodása. E három egymással belsőleg úgy összeforrott, hogy ahol az egyik eltűnik, a másik kettő is utána vész. Az Egyház tudja ezt és ezért harcol a falusi beszédmód eredetiségeért, a falusi öltözködésért, de legfőképpen a jó erkölcsért. — Ne szégyeljétek magatokat egyszerű ruházkodástok miatt, ti falusi lányok! Ne majmoljátok a divat döréseit, amely olykor egészen nevetséges és a környezettel egyébként is mindig ellentétben áll. Ne szégyenkezzetek beszédetek, otthoni tájszólástok miatt az idegenben, mert az szebb és gazdagabb mint az irodalmi nyelv. Senki előtt se szégyeljétek a falusi illedelmességeket és erkölcsös voltotokat, mégha úgynevezett „jobb körök”-be kerültök is. Azokat az uraságokat, akik kinevették tisztességes cselédjüket, vagy alkalmazottaikat, eme rossz szokásuk tette tönkre.

Falun a *hétköznapot is megszentelik*, imádkoznak este, reggel és imádkoznak az asztalnál, tisztelőben tartják a rózsafüzért és az Ürangyalát, a szentmise itt a vallásos élet középpontja, hétköznapi és még legalább egy valaki a templomba, vasárnap pedig, aki csak el tud menni, ott van a szentmisén, hogy áldást és erőt nyerjen a hét folyamára. Az egyházi ünnepeket valóban egyháziasan ünnepelek meg és azok nem csupán külsőségek és alkalmak világi szórakozásokra, mint sok helyen a templombúcsú. — Maradjatok is meg mindig egyházas lelkületű férfiaknak és asszonyoknak, ragaszkodjatok mindahhoz, ami

napi munkátokat, vasárnapotokat, ünnepeiteket megszenteli és tartalmassá teszi.

Az Egyháznak a földművesosztály, a falusi nép rendkívül értékes, mert tudja, hogy ez jelenti a nemzet zömét, a velejét, amelyből a városoknak, a városi lakosságnak állandóan új erőket kell szereznie. — Sajnos a falusi emberek ellenkező nézetten vannak sokszor és ezért tömegesen vándorolnak a városokba. Az Egyháznak, mely óva intette a falu városba özönlését, a tapasztalat szerint igaza lett: a válság az iparosodás túlhajtására vezethető vissza. Innen a piac elárasztása, innen a munkanélküliség. Gondolható, hogy mindez nem történt volna meg, ha a falu népe nem tódul olyan nagy számban a városokba. Örömlünk kell, hogy a modern államok is egyre jobban hangsúlyozzák a földművesnép jelentőségét.

Az egészséges földművesosztály és a vele szövetkezett kisiparosság megtartása, mindig egyik legfőbb gondja volt az Egyháznak. Megkívánja, hogy a falusi ember és asszony ugyanazt a társadalmi előnyöket élvezze, mint a városi munkásság. Igyekszik a falusi embert tovább művelni a maga szakmájában. Ezokból vannak a mezőgazdasági iskolák.

A földművesosztály belső felemelése a legnagyobb szolgálat, amit neki nyújtania lehet. Hogy az ipari kultúra mekkora magasságaiba képes a falu gyermeke felemelkedni, arra vannak nektek beszélő példaképeitek a földműves szentek között, akik igazi nemes virágszájai voltak a földművesnép és az Egyház, az egészséges falusi ember és az elvi katolicizmus összekapcsolódásának. Ilyen virágszálakat kell a mi földünknek is teremnie.

Azért csak egyet kérek: álljatok helyt az Egyházért vitézül. Nem a másvallásúakkal szemben való állásfoglalásban, hanem a mi Egyházunkhoz való hűségünkben rejlik a mi erőnk.

Azért őrizzétek meg a katolikus hitet, bárhol is legyetek!

Apoljátok a katolikus erkölcsöket családaitokban!

Őrizzétek meg a katolikus hagyományokat!

Legyetek és maradjatok nagy, erős és szilárd hatalomnak, a felforgató, forradalmi, az istentelenség és erkölcstelenség erőivel szemben.

Egyszóval: legyetek derék, katolikus földművesek! Amen.

12. AZ EGYHÁZ ÉS A FÖLDMŰVESNÉP

Kedves Keresztény Testvéreim!

Milyen lélekemelő látvány az, midőn vasárnap reggelenként a harangok hívó szavára a falu népe a templom felé hullámszik. Az ünnepi arcokról és az ünneplő ruhákról a zsoltáros szava jut eszembe: „Mint örültem én, mikor azt mondták: megyünk az Isten házába.” A festők nem egyszer örökítették már meg az ilyen, templomba siető ünneplő menetet. Mikor ilyen képet látok, szeretném aláírni: Az Egyház és a földműves, a haza és a vallás. Maradjunk meg és feleljünk meg erre a két kérdésre: *I. Földműves, mit ad neked az Egyház? II. Földműves, mit kell neked adnod az Egyháznak.*

I. Földműves, mit ad neked az Egyház?

Mutassunk csak rá egyenesen a legfontosabbra: az Egyház adja neked *az istengyermekséget*. A természet rendje szerint te ugyanis csak szolgálva, Isten szolgája, mégha mégannyi jószágod és hatalmas adósságmentes birtokod van is. Istennek szolgálnunk kell, mert hisz az ember Isten teremtménye és mint ilyen neki tisztelettel és engedelmességgel tartozik. Amde Isten gyermekének lenni annyit jelent, hogy mi Őt szeretetből szolgáljuk és mi Őt atyánknak nevezhetjük. Nemde titeket is, kedves szülők, jóleső érzés fog

el, midőn gyermeketek elsőízben kiáltja: apa, anya. Ehhez hasonló történik a szent keresztségben velünk. Lelkünk az istengyermekség fehér ruháját magára ölti s ahol midőn a Szentlélek kegyelmi ajándékait a szívünkbe oltja, az Isten mintegy lehajlik hozzánk és megcsókolván, gyermekének nevez bennünket. És a megszentelő malasztanak ez a szent viszonya, amint jól tudjátok, legtöbbet ér. Ez biztosítja számunkra, amennyiben azt hűségesen megőrizzük, az örök életet, a mennyei hazát, de ez biztosítja számunkra itt e földön is az igazi benső lelki békességet is.

De még van egyéb is a szent keresztség csodálatos adományai közt. A szent keresztség tesz bennünket az *Egyház tagjaivá*. Ezáltal mi egy szent igazság- és szeretetszövetségbe lépünk be, melynek láthatatlan vezére Krisztus, látható vezetője pedig a római pápa. Ha nem is akar mindenegyes ember szentté lenni, mégis sokan vannak szentek, de szent maga az Egyház egész intézménye is. Szentek a kegyelem-eszközök, melyeket az Egyház rendelkezésünkre bocsát s amelyeket sajátos jogunk van még követelni is. Ezekkel a jogokkal élsz te a szentségek vételében és az istentiszteletnél. Gondolkoztál-e már azon, mi mindent köszönhetsz az Egyháznak? Talán e szóban lehet összefoglalni: *közösségtudat!* „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott én köztük vagyok.” (Mt. 18, 20.) Az igazi földműves nem igen szereti a közösségnek akármilyen formáját. De kedveseim, mégis igazat fogtok nekem adni, ha azt állítom, hogy a szívetekben él az összetartozandóság után való vágy. Ezt valósítja meg legnemesebb formájában a vallás. A vasárnapi istentiszteleten összegyűl az egész falu népe a templomban s ott imádkoznak magukért és másokért, ami különösen fontos, ha a hét folyamán valami nézeteltérés történt volna. — Közösen énekelnek, szentáldozáshoz járulnak. A gazda és cselédje, a gazda leánya és cselédlánya egymásmellett térdelnek az áldoztatórácsnál és ugyanazt az Üdvözítőt fogadják a szívükbe. A szent

mise és némely imádságok éppen azt a célt szolgálják, hogy közös kérnivalónkat közösen tárjuk Isten elé.

Es azután a *lelki örömek*, amiket neked az istenháza nyújt. Ámbár a földművesnép, amint magatok is jól tudjátok, nem dőzsöl az érzelmekben, de mégis él a vágy a magasabb örömek és érzelmek után a földműves ember keményvágású arca mögött is. És amitől visszatartja őt hétközben munkája, azt megadja neki a vasárnap és az ünnep. A templom szép díszítése, az orgona játéka, az ének, mint a szellem, a lélek magasságaiba emeli, ragadja a falusi nép lelkét is és a teremtményekről a Teremtő felé irányítja tekintetét, a földiesről a természettőlotti felé. A könyörgő Uram irgalmaz, az ég felé törő Glória, a hatalmas erejű Credo, az imádva hódoló Szent vagy Uram, az esdeklő Isten báránya, mind a világosság és lelki gyönyörűség forrásai a keresztény lélek számára. Ezáltal az Egyház titeket, anyagi gondjaitok ellenére is, amit a nehéz munka s a megélhetés gondjai jelentenek számotokra, Krisztus változhatatlan, örök magasságaiba akar emelni. Ezzel az a célja, hogy a lelketek ne száradjon ki, ne vesszen el szomjan, de célja egyúttal egy egészséges néptörzs fenntartása is.

De az Anyaszentegyház még egyebet is nyújt neked. *Megszenteli földedet*. Testvérem, az egész egyházi év szinte hasonmása a munkaévednek, melyet nemcsak megáld, hanem meg is szentel. Gondoljunk csak a vetés megáldására búzaszenteléskor, a virágvasárnapi barkaszentelésre. Mit bánja a városi ember vallásossága az évszakokat és időjárást. A te sorsod sokkalta inkább függ a naptól és időjárástól, az esőtől és szárazságtól. A legfontosabb szerepe életedben a napnak van, melyet az Üdvözítő Jézus jelképeként nevezhetnénk. Amiképen a tavasz szépsége, a nyár termésérlelése, az őszi szüreti örömei, a tél nyugalma a naptól függ, akképen a lelkednek is az isteni Üdvözítő után kell igazodnia.

A falun a nép és a *plébánia* között sokkal bensőségesebb a viszony, mint bárhol másutt. Az Úr Jézus helyettese, a plébános, falun sokkal jobban ismeri híveit, gondosabban tud velük foglalkozni, pontosabban tudja őket ellenőrizni s könnyebben tudja velük a közösséget fenntartani. A közösség gondolata a betegellátáskor nyilvánul meg, midőn a pap az Úr Jézust, a teremtés Urát a keblén a beteghez viszi. Falun az Úr Jézus tényleg mint király vonul végig, a harangozó viszi a lámpát és csengőt s a hívek térdreborulnak, midőn találkoznak velük. A beteg házában a hozzátartozók égő gyertyával fogadják őt s az Úr Jézus mint jóbarát és kedves ismerős jön a beteghez. Oh, mily boldog falu az, ahol katolikus a nép, milyen közel vannak ők Istenhez, mint őrizi és védi az Egyház a hazát és hitet egyaránt.

Falun különös gondot visel az Egyház gyermekeire. Ahol most térdeltek, 50 évvel ezelőtt apáitok és anyáitok térdeltek és századokra visszamenőleg őseitek. Ha tehát a templomba jöttök, vagy kereszthaladtok a *temetőn*, elődeitek tekintete kísér a sírontúlról s letekint reátok az örökkévalóságra. Főleg a misszióskereszt az, ami a régít és újat a megbocsátás jegyében összefűzi s benneteket a misszió idején tett elhatározásaitokra emlékeztet, az elmúltat az eljövendővel összefonja. Emlékezzél a halálra! Erre int téged a temető. Mint üdvös halotti beszéd int téged a temető. S vajjon nincs-e rá nagy szükség, testvérem, ki oly könnyen anyagiassá leszel, megfogyatkozván a lelkiekben, hogy figyelmeztessen: Ime, téged is vár e hely.

II. Földműves, mivel tartozol az Egyháznak?

Az első természetesen nagy tisztelet, szeretet és hála az Egyház iránt. Joggal méltatlankodhatsz, ha más foglalkozásúak nem becsülik eléggé a te nehéz munkádat. Amde, a hálátlanságot mégse viszonozd hálátlansággal, legfőképpen pedig ne légy legjobban anyád, az Egyház iránt hálátlan, hanem gondol-

kozz mindig egyházasan. Allj hűségesen lelkipásztorod oldalára, minden pletyka és szóbeszéd ellenére is. Ha a szükség úgy kívánja, tedd egymástól megkülönböztetetté a személyeket és dolgokat, a vallást és annak szolgálait, ne akard az egész templomot rombadönteni egy pókháló miatt, mely valamilyik szögletben lóg. Ne légy haragos, ha már valaki jobb mint te.

Igen fontos azután, hogy a földművesnép *a szükséges, a napirenden lévő egyházi feladatok* megoldásában segítségére legyen az Egyháznak. Ma különösen, mikor a vallásellenesség a lelketlen istentelenségben és az újpogány erkölcstelenségben olyan hatalmas méreteket öltött. Ezért nem várakozhatunk ölbetett kezekkel, hanem készen kell állnunk a támadásokra.

Ha az ellenséget már a próbálkozásánál vereség éri, akkor nem kell aggódni a jövő miatt. Tagadhatatlan, hogy a vallásellenes könyvek és ujságok minden házba megtalálják útjukat, amelyiken ajtó van. De gondoljunk Krisztus Urunk szavaira: „Aki megvall engem az emberek előtt, azt én is megvallom Atyám előtt, aki a mennyekben van.” (Mt. 10, 32.) Magától értetődő, hogy e szavakban az is bennfoglaltatik, hogy a földműves ne járasson még olyan folyóiratot sem, amelyik nem vallásellenes ugyan, de közömbösen viseltetik az Egyház iránt. Hasonlóképen a falun is meg kell valósítani mindazon vallásos egyesületek létrejövetelét, melyeknek vezetését és irányítását az egyházi hatóságok a lelkipásztorokra bízzák. Mindezeknek természetesen a *Katolikus Akcióval* kell szerves összeköttetésben állniok, mely nem más, mint apostoli lelkületű világi emberek megszervezett és rendszeres munkálkodása, együttműködése azon célból, hogy a vallási és kulturális értékeket belevigyük a nyilvános életbe. Testvérem! Ne gondold, hogy ez valami új dolog. Minden új dolog pedig gyanús. A Katolikus Akció célja és lényege szerint éppen olyan ősrégi, mint maga az Egyház. Új csak a neve és külső

formája és nevének erőteljes hangzása. És mindez most az okból vált szükségessé, mert az állam és az Egyház, a vallás és az élet, vasárnap és ünnepnap, istenháza és a műhely ellenségeskedve szétváltak. Ennélfogva a megszervezett összefogás minden katolikusan gondolkozó ember számára elkerülhetetlenül szükséges.

Még valamit a *női nemről*. Bizonyára köztetek is vannak olyan derék, buzgó lányok, akik már gondolkoztak azon, miért csak férfiak léphetnek a papi pályára. A felelet ez: Mert az Ur Jézus kizárólag a férfiakat hívta meg az egyházi kormányzás és papi hatalom hordozására. Kétségtelen ugyan, hogy ha valaki, akkor az Üdvözítő édesanyja, a Szűzanya a legméltóbb volna a papi hivatásra. Az ő csodálatos szerepe azonban mégsem ez volt, hanem az, hogy Krisztus anyja legyen. Ez volt az ő fölséges hivatása, hogy ő nekünk az Üdvözítőt ajándékozza. Mindazonáltal az asszonyok és lányok igen sok szép feladatot teljesíthetnek az Egyház szolgálatában, helyi viszonyoknak és egyéni képességeknek megfelelően. Így a templom állandó rendbentartása és díszítése, az egyházi ruhák és kegyzserekekről való gondoskodás, ez megannyi szép foglalkozás, kinek-kinek saját leleményessége szerint, a Katolikus Akció szelleméhez híven.

Édesanyák, továbbá töletek függ gyakran a papi hivatás. „Kérjétek az aratás Urát, küldjön munkásokat aratásába.” (Mt. 9, 38.) Aggasztó tünet, hogy újabban a városokból éppen olyan sok újmises kerül ki, mint vidékről. Holott ezelőtt a számarány a falunak kedvezett. Kedves szülők, gondoljátok meg, milyen nagy tisztesség az, ha pap fiatok van. Legyen rá gondotok, hogy házatokban igazi katolikus szellem uralkodjék. Beszéljétek gyermekeiteknek a papi hivatás magasztos voltáról, imádkozzatok a közös esti imánál jó papokért s akkor a jó Isten előbb vagy utóbb újra közelebb hozza, egybeköti áldásával a hazai földet az oltárral és a búzakévé a kehellyel.

Mielőtt befejezném, szeretnék még szívetekbe

vésni egy sokat hangoztatott intelmet. Tartsátok meg *a falusi vallásos hagyományokat, szokásaitokat, maradjatok mindig hűségesek az édes anyaföldhöz*. Miként már Szent Gergely is észrevette, könnyű megmaradni katolikus környezetben katolikusnak. Jól tudjátok, miként veszítették már el sokan, kik faluról városba mentek az erkölcsökkel együtt hitüket is. Gyökerüket veszített, elszáradt fák ezek és csak arra jók, hogy tűzevessék őket. Kedveseim, hacsak egy mód van rá, maradjatok mindig meg a falutokban, t. i. a tékozló fiúról szóló evangéliumban az idősebb fiúhoz vagytok hasonlók, ahhoz a fiúhoz, aki szorgalmasan és hűségesen dolgozik otthon, és ha keveset néha zúgolódik is, mégiscsak ő az, aki otthon maradt, míg az ifjabb, a város gyermeke, ha a világot bekalandozza is, ha boldog akar lenni, betegen és szegényen vissza kell térnie az elhagyott atyai házba.

Jól tudod, kedves testvérem, az Egyház tanításából, hogy miért élsz, hová leszel az élet után, mert neked életedben és halálodban a legdrágább kincsed Krisztus. Ez a föld, melyben gyümölcsfáid gyökereznek, ez a föld, melyen házad és csűröd áll, lesz a te utolsó hajlékod is, hová elkísér az Egyház utolsó áldása és te ugyanabban a földben fogsz pihenni, melyben egykor ekéd vont mély barázdákat. Életedben az Egyház prédikációk és oktatások ekevasával szántotta fel a lelked, s milyen boldog lesz majd, ha olyan volt a lelked is, mint az engedelmes türelmű anyaföld, hagyta, hogy alakítsa és forgassa az Isten és Egyház ekéje. Az Isten szavát hintette a lelkedbe s a nagy betakarítási napon védett, jó gyümölcsként gyűjtenek össze és ültetnek át a paradicsomba, ahol oly boldogságban lesz részed, melyet: „szem nem láthat, fül nem hallhat és az emberi szív felfogni nem képes”. (I Kor. 2, 9.) Hála Istennek, hogy vannak a földművesnépnek olyan fiai is, akiknek az Egyház az oltárraemelést juttatta osztályrészül. Hiszen jól tudjátok, hogy 1934-ben a svájci földnek két ne-

mes virágát avatta szentté. Húsvétkor Don Boscót, az egykori földműves ifjút és pünkösdkor parzhami Konrádot. Oh, ti új csillagjai a mennyországnak, könyörögünk hozzátok, imádkozzatok a mi Egyházunkért és szegény hazánkért. Amen.

13. REMETE SZENT ANTAL **A FÖLDMŰVES-VÉDŐSZENT**

*„Az igaz szája bölcseséget szól és nyelve
igazat beszél.”* (36. zsolt. 30.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Mindig igaz volt védőszentetekről a mai szentlecke mondása: „Kedves Istennél és embereknél, kinek emlékezete áldásban legyen.” (Eccl. 45.) Mikor még Egyiptom barátságtalan pusztáin remetéskedett, már akkor is sok nép zarándokolt ehhez a szentéletű emberhez. Sőt egy napon császári követtség kereste fel és esdekelve kérte imáinak segítségét. Azóta ő az ég egyik nagy szentje s azóta sem szűnt meg pártfogásáért az imádság ostroma. Különösen a földművesnép zarándokol január 17-én nagyszámmal a templomokhoz és kápolnákhöz, melyeknek ő a védőszentje, és sokkal nagyobb bizalommal, mint a városi nép, küldi imáját az ég felé. Szent Antal apát közbenjárása legyen a mi ajánlásunk Istennél, hogy amit saját érdemeink fogyatékosága miatt nem tudunk elnyerni, azt megkapjuk az ő támogatása által. A földművesosztály Remete szent Antalt védőszentjének tekinti. Dehát miért is tartja annak? Hisz nem is az ő köréből való, nem is a pusztán, hanem egy világvárosban nőtt fel. Szülei előkelő, gazdag emberek voltak, mégis ez a nemes remete, egy emberöltőn át a legegyszerűbb földműves emberként élt. Saját keze munkájával kereste meg sovány kenyerét

és épp ezáltal lett a földművesnép védőszentje, mert az ő imája a leghatékonyabb a gonoszlelkek és ellenséges hatalmak ellen, melyekről Szent Pál így ír az efezusi levélben: „Mert nemcsak a test és vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelmek és hatalmaságok ellen, a világ uralkodói ellen e sötétségben és a gonoszlelkek ellen a levegőben.” (Ef. 6, 12.) Szent Antal nagyszerűen értett a gonoszlelkek ártalmatlanná tételéhez. Mivel a földművesnek számolni kell a látható és láthatatlan természeti erőkkel, ezekből érthető, hogy éppen ezt a szentet választotta védőszentjévé.

Mi itt ma ennek a szent férfiúnak dicsőítésére jöttünk össze s ezért figyeljünk meg egy keveset az ő tanításából, melyet követőire hagyott, főleg három mondásán elmélkedjünk magunkban, mert az ilyen nagy szentek oktatásai drága, értékes kincset jelentenek mindennapi életünkben. Már az ünnepi mise bevezető imája így kezdi: „Az igaz szája bölcseséget szól és nyelve igazat beszél.”

I.

Kedveseim! Az *első híres mondás*, amit ez a pusztai szent remete tanítványainak és látogatóinak gyakran mondott, így hangzik: „*Miért akarjátok szeretni a földi javakat, mikor a halál úgyis elszakít tőlünk mindent.*” A földi lim-lomtól való elszakadás volt tehát az alapkövetelmény, melyre ő tanítványait nevelte. Határozottan és pontosan így követelte. Adjuk most oda önként, amit a halál által úgyis elveszítünk. Szent Antal apát ezt életében meg is valósította. 18 éves korában árvaságra jutott s ekkor tekintélyes vagyon örököse lett. Gyakorta foglalkozott azzal a gondolattal, hogy miként hagyták el az apostolok mindenüket és követték az Üdvözítőt, miképen adták el az első keresztények minden vagyonukat és adták át az árát Szent Péter apostolnak. Ilyen gondolatokkal foglalkozva lépett egy alkalommal a templomba, ahol épp e szavakat olvasták

az evangéliumban: „Ha tökéletes akarsz lenni, akkor menj, add el amid vagyon és oszd a szegényeknek és kincsed leszen mennyben; azután jöjj és kövess engem.” (Mt. 19, 21.) Ez nekem szól, gondolta az ifjú s nyomban hazasietett, elajándékozta mindenét amije csak volt és így megszabadulva a földi dolgoktól, követte a szegény Jézust, akinek semmije sem volt, akinek nem volt hová a fejét lehajtani.

Szeretteim! Az Üdvözítő eme szavait nem köteles mindenki szószerint magára alkalmazni, hanem ez azoknak a feladata, akiket Isten a tökéletes evangéliumi életre hív. Ha azonban valaki érzi magában a hívó szót, kötelessége azt követni, nem úgy mint az evangéliumi gazdag ifjú habozni és késlekedni, hanem határozottan cselekedni. Az Úr szállójében úgy itthon, mint a világmissziókban sok munkásra van szükség. Sajnos, az utóbbi időkben mindinkább ritkulnak a falusi hivatások és mind több és több hivatás mutatkozik a városokon és ipari helyeken.

De nehogy azt higgyétek, hogy pátronusotok első tanítása csupán egyik-másiknak szól közöttünk s nem mindenkinek, mert igen téves felfogás lenne. Nem. Szent Antal mindnyájunkat int az anyagiasságtól való elszakadásra. Ez alól nincs kivétel. Milyen dicséretes az, ha a földműves szereti a földjét. Szép is az. Szeressétek is szülőházátokat. Szeressetek minden kis darab termőföldet, ami a hazátokat képezi és legyetek hozzá hűek akkor is, amikor nehéz idők járnak a földműves emberre. De ne ragaszkodjatok hozzá úgy, mint fősvény a pénzes zacskójához. Ne feledkezsetek meg földi bajaitok, gondjaitok közepette a mennyei Atyáról. Semmiféle teremtmény, sem ember, sem jószág, sem szántóföld, sem mező, sem erdő, semmi sem tévessze el szemünk elől a Teremtőhöz vezető egyenes utat. Tanuljunk némely dolgokról lemondani s ne akarjunk minden modern lim-loomot megszerezni. Maradjunk a régi egyszerűség mellett. Ha kisebb igényekhez szokunk, boldogabban és megelégedettebben fogunk élni. Joggal követelhe-

titek az igazságos munkabér rendezést, hogy családokat tisztességesen el tudjátok tartani. Mindazonáltal nem szabad meggondolatlanságot cselekednetek, mert hiszen a boldogság nem élvezetek nagy tömegében rejlik, hanem a kevéssel való megelégedésben, mely jobban is illik az evangéliumi szegénységhez, melyet Assisi szent Ferenc fiainak életelvül hagyott. Higgyük el, hogy Szent Antalnál hatékonyabb lesz imánk, ha megfogadjuk intelmét.

II.

Szeretteim! Amikor védőszentetek új tanítványait a földiek elhagyására megtanította, akkor oktatásában tovább vitte őket egy lépéssel, mert ha el is hagyta valaki mindenét, ezért még minden esetben nem érte el azonnal a tökéletességet is. Még kemény ostromokat kellett elszenvednie, mert amint a Szent szokta volt mondani: Kipróbált ellenséggel kell felvenni a harcot. Tapasztalatból tudta ezt jól az egykori szent remete. Alig mondott le minden vagyonáról Szent Antal, már azon iparkodott a gonoszlélek, hogy törbe csalja. Mindenekelőtt is kedvét akarta szegni, hogy megkezdett életmódját ne folytassa tovább. Előhozakodott gyenge egészségével és előkelő származásával. Mikor ezzel semmire sem ment, akkor szemérmetlen kísértésekkel zaklatta a jámbor remetét. Ámde az bőjtöléseivel, virrasztásaival és imáival megszégyenítette a kísértőt s kinevelte erőlködését, mert az Úr volt az ő megsegítője és oldala mellett állott. Semmi sem volt képes őt Krisztus iránti szeretetétől eltántorítani. Éppen így a következő súlyos kísértés láncolata is mindig a kísértő kudarcával végződött. A győzelmes bajnok így tanította tanítványait. Ha az ellenség így semmire sem megy, akkor az ember számára a legveszedelmesebb fegyvereket veszi elő. Kibeszéli a fejéből szegénységének és gyengeségének tudatát és helyette önteltté teszi a saját nagyságának, kiválóságának, jóságának elképzelésével. E harcban a szent remetének Szent

Pál szavai voltak támogatói, melyeket a büszkeségről és felfuvalkodottságról mondott: „Mid van, amit nem kaptál volna.” (I. 4, 7.) Így végződött Szent Antal küzdelme a gonoszlélek ellen, a győzelmek egész sorával. Érthető, hogy egy ilyen tapasztalt mester igen jól és hasznosan tudta vezetni a tapasztalatlan ujoncokat. Szeretteim! Ők mindenféleképpen próbálkoznak nekünk ártani, ez a legnagyobb erőfeszítéseket jelenti számunkra, de mégse kedvetlenedjünk el, mindent meg tudunk tenni azáltal, aki minket megerősít.

Szeretteim! Azt mondhatná valaki, hogy e második oktatás ránk nem vonatkozik, csak a szerzeteseknek szól ez. Aki közületek azt hinné, annak az Üdvözítő minden rendű-rangú, öreg és ifjú ember számára hirdetett szavait ismétlem meg: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok is tökéletes.” (Mt. 5, 48.) Avagy Szent Pál félreérthetetlen szavait idézem: „Isten akarata a ti megszentelésetek.” (I Tessz. 4, 3.) Mindenki tudja, hogy a cél elérése nem megy simán. Dehát a földműves amúgy is kemény, szívós küzdelemhez van szokva. Hiszen csodálatra méltó, milyen küzdelmet vívtok azzal a kis darab földdel, amit magatokénak nevezhettek, a megélhetésért. Az ilyen erőfeszítés minden tiszteletet és elismerést megérdemel. De vajjon nem helyénvaló-e az örök boldogságért való küzdelemnek éppen olyan figyelmet szentelni, mint a földi létért való küzdelemnek. Milyen félvállról vesszük mi azt. Azért mondja a Szentírás: „A mennyek országa erőszakot szenved és csak az erőszakosak ragadják el azt.” (Mt. 11, 12.) Tehát erőszakra van szükség. Egyetlen nekifoháshoz képest, egyetlen jó feltétellel még nincs rendjén a dolog. A mindennapi kísértések között, melyek bennünket szorongatnak, mindig szem előtt kell tartanunk a harc jelmondatait is: Méltó győzelmet egyedül Krisztus harci módjával nyerünk, aki azt mondja: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.” (Mt. 26. 41.) Imádkozzatok tehát,

de ne legyen imádságtok gépies, verkliszerű, mint szoktak a közös imádságok lenni, amiken másvallású embertársaink nem épülnek, hanem inkább bosszankodnak. A mi becsületes, szívbeli ájtatos imánknak kellene előttük megnyitni a Krisztus aklába, az Egyházba vezető utat.

Szeretteim! Még nagyobb baj van a második pont körül, ami az örökösre figyelmeztet. Milyen könnyelműen visszazökkenünk gyónás után ismét a régi rossz szokásunkba. Egyszerűen nem kerüljük el az alkalmat. Milyen sok szülő, merő lustaságból, gyermekeinek az éjtszakába nyúló ismerkedéseit felügyelet nélkül hagyja. Ne is beszéljétek be magatoknak, hiszen becsületesek ők s már elég idősök ahhoz, hogy tudják, mint csinálnak. Örüljétek, ha becsületesek, de legyen gondotok rájuk, hogy ezután is azok maradjanak. Ne feledjétek el, mit mondott Szent Antal az emberi gyöngeségről, vesse szívébe mindenki az ő intelmét: öröködjétek és imádkozzatok, mert csak ezzel a fegyverrel győzhető le az ellenség!

III.

Szeretteim! Minthogy a tapasztalt Szent tanítványait a tökéletesség útján való törekvésükben és küzdelmükben előre akarta vinni, azért ebben a harmadik intelmében a lelkükre kötötte: „*Ne feledjétek el, hogy mi az Isten szolgálói vagyunk.*” Amint a szolga sem mondhatja urának: Most az egyszer ellenedre leszek, de aztán soha többet, éppen úgy mi is engedelmességgel tartozunk a mi Urunknak, amíg a szolgálatában állunk. Értjük-e ennek az igazságnak messze kiható erejét a mi keresztyény életünkben? Mi Istennek legtöbbször csak akkor és úgy engedelmeskedünk, ha az nem nehéz, azután mégis úgy gondoljuk, hogy valami nagy dolgot vittünk végbe. A mi legnagyobb Urunknak mindenben szolgálnunk kell, minden parancsát s minden törvényét meg kell tartanunk. Hogy kötelességünket napról-napra hűségesen és lelkiismeretesen teljesítsük, azért Szent An-

tal a következő hasznos intelmeket adja nekünk: „Gondolj arra ébredéskor: Megtörténhet, hogy az estét nem érem meg és lefekvéskor: talán nem ébredék fel többet. Ezáltal mindig nagyobb buzgóságra teszünk szert Isten szolgálatában. S ez nagyon szükséges, mert mi csak belekezdünk a jóba s még igen sok van hátra. Siessünk, mert rövid az élet s örök a menny.”

Szeretteim! Senkinek sem fog ártani, ha ezeket megfontolja, mert ezek a gondolatok arra jók, hogy a mi legmegszokottabb munkánkat is Isten előtt kedvesebbé tegye. Mert ha mi 50, 60, vagy 80 évig lelkiismeretesen szolgálunk neki, mi uralkodni is fogunk vele, de nem 50, 60, vagy 80 éven át, hanem örökkön-örökké. Remete szent Antal sokáig szolgált Istennek, 105 éves volt, midőn haldokolva így szólt kísérőihez: „Temessétek el a testem ott, ahol akarjátok. De mégis ne tudja rajtatok kívül senki a helyet. Az Isten majd megtalálja egykor poraim. Ha adtok valamit szavaimra, akkor ne felejtsetek el intelmeimet: Isten velünk gyermekeim.” Így szólt és elhunyt az Úrnak 356-ik esztendejében.

Szeretteim! Ha értékes nektek szent pátronusok szava és kívánjátok, hogy imáitok meghallgatást nyerjenek, akkor ne feledkezzetek meg Remete szent Antalnak ma hallott intelmeiről. Amennyire csak lehet, ne engedjétek, hogy a földi dolgok bilincsként nehezedjenek lelketekre. Harcoljátok meg vitézül a gonosz ellenséggel vívandó harcot és szolgáljatok hűséggel az Istennek mind halálig. Igen! Szolgáljatok az Istennek szent felkészültséggel, legyen felővezve ágyékatok, mert a Szentírás szerint: Nem tudjátok, mely órában fog az Emberfia megérkezni. Ha az Úr ébren és vigyázva talál benneteket eljövetelekor, boldog szolgálak lesztek. Valóban boldogok, mert lakomájához hív benneteket. Remete szent Antalnak, a földművesnép pártfogójának közbenjárása segítsen bennünket oda. Amen.

II. NÖVEKVÉS ÉS ÉRÉS

14. A FÖLDMŰVESCALÁD

Kedves Keresztény Testvérek!

Kinek ne dobbanna meg a szíve, egy kedves, szép, régi, meghitt családi ház láttán, virágos kert közepette. Széles tető alá elrejtett földműves ház, mint egy életprogram lép elénk. A földműves család ma is igazi életprogram. Erről akarok én ma nektek beszélni, arról, hogy:

A földműves családnak *példaképpül kell állnia 1. a nép között, 2. a katolikus életben.*

I. A földműves családnak példaképpül kell állnia a nép között.

Maga az Isten a család megteremtője. „Teremté Isten az embert saját képére és hasonlatosságára, őt férfiúvá és asszonnyá teremtette, megáldá őket és mondá: Sokasodjatok és töltsétek be a földet.” (I Móz. 1, 27. 28.) „Azért elhagyja az ember atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik és ketten lesznek egy testté.” (I Móz. 2, 24.) „Amit Isten összekötött, azt ember szét ne válassza.” (Mt. 19, 4.) Az emberhez méltó tovább terjedése az emberi nemnek, a gyermeknevelés ugyanazon keresztény szellemenben, a kölcsönös egymást támogató, szeretetközösség egy egész élet folyamán, ezek a család felbecsülhetetlen értékű feladatai. Gondolkoztatok-e már kedveseim azon, hol lehet ezeket a feladatokat a legjobban teljesíteni? Éppen nálatok, falun. Éppen abban a családban, mely a földdel úgy egygyé lett.

Abban a családban, amely általában az igazi *életközösség* képét adja, ahol az atya, az anya, a gyermekek és a cselédség békés együttlétben élnek. Nemcsak a reggelt s estét, hanem az egész napot is együtt töltik el. Városban a gyárak, hivatalok, üzemek úgy széttagolják a család egységét, hogy nem ritkán az apa egész héten át alig látja gyermekeit. Gyakran az anyának is munkába kell állnia és dolgoznia kell a mindennapi kenyérért, mialatt a gyermekek hiába várják a gondos, odaadó anyai szeretetet. Testvérem! Érted, milyen előnyöket juttatott neked az Isten. Érzed-e, milyen felelősséget jelent ez számodra, az egész nemzettel szemben. Sokkal több gyermeked is van és sokkal jobban módodban is áll őket becsületes, derék emberekké nevelni. A statisztika szerint a városban a harmadik nemzedék elveszti életterejét.

Ezzel szemben falun mily nyugodt, boldog életet élhet az ember, aminek talán a főoka abban kereshető, hogy a falusi ember élete szorosan össze van kapcsolódva a földjével. Minden emberben él a vágy, akár tudatosan, akár öntudatlanul, de mégis él a nagy természet után. Ugy-e, milyen jól esik szemünknek, ha zöld színt lát. Ugy-e, milyen jó az öreg tölgy árnyékában, búbajos szép erdőben megpihenni, vagy a föl-séges hegyóriások szemlélésében elmerülni. Miért is hagyják ott ezren és ezren a városi emberek a várost és jönnek ki a természetbe. Bizonytal nem másért, mint hogy a természet utáni vágyukat csillapítsák, ha mindjárt csak néhány órára is. És ti az évszakok, a bűzamezők, az erdők, a rétek minden szépségét kiélvezhetitek. Igaz, munkátok nehezebb, fáradságosabb, hosszadalmasabb mint a többi más munkásoké. A ti munkátoknak még más haszna is van a család szempontjából nézve. Mialatt a városi ember nem tudja mit csinálnak gyermekei, míg ő munkában van, addig ti magatokkal vizitek gyermekeiteket és azok így hozzászoknak a munkához, megtanulják túrni egyaránt a meleget és hideget. Megtanulják az önlégyszórást. Beleszoknak a földművesélet különféle

foglalkozásaiba. E mellett a gyermekek megismerik az állat- és növényvilág csodáit és megszokják megszeretni azokat. Mennyire szerette az isteni Údvözítő a szép természetet, legmélyebb gondolatait, mennyei tanításait a falusi élet egyszerű, természetes hasonlataiba öltöztette. Azonkívül ti nem egyedül, mint valami sportember, hanem egész családdal együtt gyönyörködhetek abban és megtanuljátok azt értékelni, megbecsülni.

Sehol máshol nem lehet úgy megvalósítani Szent Pál szavait: „Egyiktek hordja a másik terhét.” (Gal. 6, 2.) Nemde nálatok lehet ezt legjobban megvalósítani, hiszen a földműves családban nyílik erre a legjobb alkalom. Éppen nálatok, ahol a család az esztendő szakában együtt van mindig. Gazdasági válságos időben a család tagjainak segíteni kell egymásnak. A családban a szülők, a gyermekek, az egész atyafiság, nemcsak egymással, hanem egymásért is élnek. Aki többet tud dolgozni, az dolgozzék többet, aki kevesebbet, az is dolgozzék annyit, amennyire ereje képes. Aki két mázsát tud felemelni, emeljen annyit, aki csak egy mázsát tud, emeljen annyit. Ha vihar közeleg a hegyek felől, egyesült erővel mentések fedél alá a termést. Igen, falun az *összetartás* megvalósítható. Testvéreim! maradjatok hűek a földetekhez, családotokhoz és Istenhez.

II. A földműves családnak példaképül kell szolgálnia a katolikus életben.

Amiként a mi Urunk Jézus Krisztus változhatatlan, örök, éppen úgy nem változik a vallás sem: „Mert más alapot senki sem vethet azonkívül, mely vettett, mely Urunk Jézus Krisztus.” (I Kor. 3, 11.) „Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és holnap.” (Zsid. 13, 8.) Ezt nem akarja a modern emberiség elismerni. Azt mondják sokan, hogy egykor a kereszténység számunkra rendkívül hasznos volt, ma azonban már ennek vége. Szeretteim, ne hallgassatok rájuk, mert ezek korunk eretnekei.

Kinek volna elsősorban kötelessége ezekkel az áramlatokkal szembeszállni, mint a derék földműves családoknak? Miként évszázadokon át tovanézett a földműves ház a jövő-menő századok fölött, éppígy kell a mai élet sietségében, rohanásában is a szilárdan álló katolikus egyház mellé állnia. Térjetelek haza akár délben, akár estharangszókor meghitt otthonotokba, Isten kísért benneteket haza és ott van veletek a szobában is. Hol volna könnyebb a családban *imaközösséget* teremteni, mint a falun, ahol minden dúslombú fa, minden bokor, minden virág, de még a vihar zúgása is Istenről beszél. A szoba faláról pedig a feszület tekint le rátok, örök hirdetőjeként megváltásunknak. S ott függ a falon a rózsafüzér is, melyet esténként imádkoztok az Istenanya tiszteletére, hogy áldást kérjetelek a földetekre, házatokra és annak minden benne lakójára. Sokféle katolikus szokás maradt fenn a multból a jó katolikus földművescsaládokban, pl. a kenyérre kereszt rajzolása a késsel annak megszegése előtt, a szentelt barka megörzése, a ház és istálló megáldása, hétköznapiakon is legalább egy családtag jelenléte a szentmisén, mind arra mutatnak, hogy a családaitok szeretik valóságukat és tudnak a szerint élni.

Ambár be kell vallani, hogy mi földművesnép, bizony nem ritkán csak *szokásból* megyünk a templomba, mert hát ez így szokás. De épp a jelen körülmények szólítanak fel s hívnak vagy Krisztus Király vagy a gonoszlélek táborába. Ezért nekünk megújult öntudattal kell az Isten zászlaja alá sorakoznunk. A nehéz gazdasági válság gondviselészerű jelentősége, hogy a vallási cselekedeteket erősebben kell kifejezésre juttatni, mint eddig. Különösen fontos ez a földművescsalád részéről. Nektek földművesnépek Krisztus mellé kell állnotok és egész családotokkal oly szívesen kell a szentségekhez járulnotok, mintha egy új nép léte függne attól. Igen, ez úgy van, egy új nép létrejött, melyet újra Krisztus vére vált meg, hogy földetek rögeit ebben a vérben megszenteljétek,

melyek úgy vágnak a megváltás után, hogy ti újra a világ előtt, keresztény szellemben egyszerű, megelégedett életet éljétek. Oh földműves férfiak, asszonyok és család, mily feladatok nehezedenek még vállatokra a jelenben, amelyeket nektek el kell végeznetek. Neked, egyszerű falusi ember, kit mindig csak mellőznek, neked a népek tanítójává kell lenned, keresztény tanítójává az elfajzott erkölcsű népek előtt.

Jól tudjátok azt, hogy az erkölcs az igaz vagy a hamis vallástól függ. Nem kell-e nekünk az életelen természet előtt is szegyenkeznünk, ha félmeztelen embereket látunk, minden szemérem nélkül? Maradt-e még az ilyenekben valami a Szentlélek templomából, ahogy az emberi testet a Szentírás nevezi? Fennállhat-e még valami lelki kapcsolat a jó Istennel, a mi Üdvözítőnkkel? Honnan kell jönnie a megmentésnek ebből az elpuhultságból. Az államtól, sajnos nem, vagy legalábbis nem eléggé. A földműves népnek kell lennie a *föld savának*. Jaj lenne, ha ez a só megromlana. A földműves néposztály a faj és erkölcs őrzője. Ez az, mely a házasságot mint érinthetetlen szentséget védi és oltalmazza, a gyermek javát tartván szeme előtt.

Szeretteim! A vallási állhatatosságában és erkölcsösségében gyökeredzik elsősorban a földműves nép. Erős a meggyőződésünk, hogy csak Krisztus iránti erős ragaszkodásunk és a kereszt szeretete óvják és mentik meg a falut. Kétszeresen szegény ezért az a falusi nép, mely az Üdvözítőt nem ismeri többé. Nem volna többé számodra hely, ahol támogatást remélhetnél, midőn az élet küzdelmeiben elfáradt a tested s lelked. Honnan vennéd ehhez az erőt, ha nem a hitből, amely a csillagon túlra örök nyugalmat s Krisztusban boldog hazát fog adni. Ez a hit megóv téged attól, hogy javaidra gondolva, megfélemedkezzél arról, hogy mindezt egykor itt kell hagynod.

A vallással együtt az erkölcsön áll a falu életereje. A tapasztalat bizonyítja, hogy a föld a meg-

szentelt rög, nem tűri meg azt, aki erkölcstelen, vagy az ivás a szenvedélye. Amint a gleccser egy bizonyos idő múlva minden tisztátalant, ami színére kerül eltüntet, azonképen így van a föld is, mely erkölcsét vesztett tulajdonosait, vagy a részegeskedés szenvedélyének áldozatul esett tulajdonosait kihalásra kényszeríti. Tehát vigyázatok és őrizkedetek az erkölcsi süllyedésnek kezdetétől, nemcsak az egyekben, hanem a családokban is.

Minden *boldogulás és minden bukás a családból ered*. Jézus Krisztus, az Isten egyszülött Fia, aki egyedül volt nyilvános életén át s egyedül váltott meg bennünket a kereszten, mégis egy családban akart születni s egyszerű, félig iparos, félig földműves családban akarta ifjúságát s férfikora kezdetét eltölteni. S egy családalapításkor a kánai menyegzőn kezdte meg nyilvános működését. Az első közösség, amit megáldott az a család volt.

Tekintetek mindig erre a régi képre, tegyék ti is családokat szent családdá, amelyben az apa igazságossága, az anya jámborságával és szeretetével párosul. Legyen az a családi élet valóban komoly és tiszteletreméltó s ne olyan mint sok olyan együttélés, mely nem érdemli meg sem a házasság, sem a család nevet. Üdvözítő Jézusunk, áldd meg és tartsd meg a földműves családokat és tedd azokat másává a názareti Szentcsaládnak, melynek isteni középpontja Te voltál. Amen.

15. A KENYÉR

*„Mindennapi kenyерünket add
meg nekünk ma.”*

Kedves Keresztény Testvérek!

Az Üdvözítő csodálatos kenyérszaporítása emlékeztet bennünket a szántóföldön történő kenyérszapo-

ritásra. A földműves elvet egy zsák gabonát és azután betakarítja annak 10—15-szörösét. Az Isten Fia együtt érzett az éhező néppel és kenyeret adott nekik. Az Úristen megkönyörül minden emberen s a szántóföldön megnöveszti, megérleli az elvetett magot, hogy mindnyájan megkapjátok a mindennapi kenyeret. Mídon az Úristen nekünk a kenyeret adja, akkor azt is akarja, hogy mi:

a kenyeret megbecsüljük,
a kenyérért imádkozzunk,
a kenyérünkért dolgozzunk.

I.

Sok igazi vallásos családban az a szokás, hogy családtagok a kenyeret, mielőtt ennének belőle, tiszteletteljesen megcsókolják, hogy a kenyér megbecsülését így juttassák kifejezésre.

Isten közreműködése és a földműves munkája megszenteli a kenyeret. Azért kell azt nekünk igen megbecsülnünk.

Szeretteim! Nézzetek meg egyszer alaposan egy *gabonaszemet*. Ugy-e milyen kicsiny valami és mégis az Isten bölcsességének csodás alkotása. A búzaszem sárga burokba van takarva, ha felbontod, belülről egy fehér anyagot találsz, ebben szunnyad, mint gyermek a bölcsőjében, a csíra.

Ősszel a földműves elveti a magot a barázdába, majd beboronálja azt, hogy földdel betakarja. Ezzel vége az ő munkájának s most kezdetét veszi az Istené. „Úgy van az Isten országa, mint mikor az ember magot vet a földbe és alszik és fölkel éjjel és nappal és a mag kicsírázik és felnevekedik, a nélkül, hogy tudná.” (Márk 4, 26. 27.) A talajban felpattan a mag és a csíra nőni kezd. Táplálékát abból a fehér anyagból kapja, amelyben eddig rejtőzött. Nem-sokára keresztültöri burkolatát s finom hegyét a földbe fúrja. A csíra ezen kis hajtásán nőnek aztán a gyökérszálacskák, amik által a kicsiny növény mostmár a földből táplálkozhat. Azután felfelé haj-

tást ereszt. Amikor ez a földet áttöri és a levegőre ér, szétnyílik s megjelenik az első zöld levélke. Tél folyamán a szárok alacsonyak maradnak, hogy a hó súlya le ne törje őket, de tavasszal azután a gyöngye növénykéik hamar kalászsba szöknek.

Csak egy *búzaszál* is milyen műremeke az Istennek. Jóllehet vékony és könnyen hajladozik a szélben, még a csomók a szárán erőssé és szilárddá teszik, hogy esővel, viharral szembenézhesen. Ha egy-egy szál derékba törik is, újból kinő a megmaradt szárcsonk. A szár és a levelek, a csírák védve vannak, nehogy tavasszal a rovarok elpusztítsák.

Virágzás idején a kalászból vékony fonalakon lógnak a porzó, a szél pedig kalászról-kalászra hordja a virágport s így azok megtermékenyülnek. Meleg nyáron nő és ér a mag a kalászsban. A földműves ha látja, szép termést remél. Az elvetett mag kalászsba ér. Minden olyan csodálatosan van berendezve, minden oly tökéletesen fejlődik a Teremtő végtelenül bölcs törvényei szerint, hogy nem tudjuk eléggé csodálni Isten bölcsességét és jóságát. Istenem, mily nagy vagy Te, még a kis búzaszemben is. Milyen csodálatosan rendeztél be mindent. A barna-fekete földbe elvetett magvakból újból acélos búzát kapunk vissza, mely a mindennapi kenyérünket adja! Drága és szent ez nekünk, mert az a Mindenható munkája.

Mikor végre szerencsésen beérik a termés, újra megkezdődik a *földműves munkája*. Az aratás, majd a cséplés. A cséplés után viszik a malomba, ahol lisztté őrlik, a liszt a sütőteknőbe s onnan mint kenyértészta a kemencébe kerül. Szeretteim! Midőn a kenyeret esszük, gondoljunk arra, hogy milyen sok munkába került, amíg az elvetett mag mint kenyér került az asztalunkra. Tiszteljük azt a kenyeret, mert megszenteli a földműves ember nehéz munkája.

A kenyér tisztelete a *régi jámbor szokásokban nyilvánul meg*. Így pl., ha a családanya kenyeret akart dagasztani, három keresztet vetett a teknőre,

mielőtt a kenyeret a kemencébe betette, három keresztet nyomott bele az ujjával. Mielőtt a kenyeret megszegnék, a kés hegyével három keresztet rajzolnak rá, Aratás után három szép kalászt a fészület mögé tesznek, annak jeléül, hogy a kalász és a kenyér Isten adománya. A kenyér megbecsülését mutatja az is, hogy annak nem szabad a földre hullania, de ha mégis leesne, fel kell venni és azt a részt, mellyel a földre esett, meg kell csókolni. Egy kis darab kenyeret se dobjatok el, mert amint a közmondás tartja, aki eldobálja a kenyeret, az szükségét szenved öregkorában. Ne is érje a kenyeret semmi tiszteletlenség. Meg ne történjék, hogy a gyermek a kenyérral játszószék. Azt kell neki mondani, hogy az utolsó ítélet napján az a szegény lélek, aki a kenyérmagvakat eldobálta, az egész világ előtt lesz azt kénytelen felszedni. Aki pajkosan a kenyérbe döfköd, az az örangyal szemébe szúr. Határozzuk ma el, hogy a kenyeret nagyon meg akarjuk becsülni, mert az a mindenható Isten közremunkálkodása és a földműves ember fáradságos munkája által jött létre.

II.

A Miatyánkban megtanít bennünket Üdvözítőnk a mindennapi kenyérért imádkozni. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. Az Úr Jézus azt akarja, hogy mi ne a fölöslegért imádkozzunk, hanem azért, ami mindennap szükséges.

A Miatyánkban benne foglaltatik, az egyik kérésben, *az Isten áldásának kérése is a termőföldre*. Nagyon jól tudjátok, hogy a munkátok semmit sem ér Isten áldása nélkül, ti megtrágyázzátok és megszántjátok a földet, elvetitek a magot, de az aratás sikere még nem biztos. A termést elverheti a jég, tönkre teheti a nagy szárazság, vagy a sok eső. Azután pedig, ha Isten nem ad a talajba erőt, ha nincs napfény, ha nincs eső, a magvak ki sem csíráznak. Ezért mondják, hogy: hiába szánt a földműves, ha

Isten nem mondja: legyen, vagy: hiába az ember iparkodása, ha nincs rajta az Isten áldása.

Hogy Isten áldását adja a földre, azért imádkozik az *Egyház* és azért tartanak könyörgő körmeneteket. Sok szép, régi *földművesszokásnak* is az a célja, hogy Isten áldását esdje le a termőföldre. Ismerek olyan vidéket, ahol ez a szép szokás ma is megvan, hogy a szántás megkezdése előtt a családtagok összegyűlnek a szobában, körül térdelik az asztalt, melyen két égő gyertya között a feszület áll, előtte egy kenyérrel és együtt elimádkozzák a rozsafűzért és utána Isten nevében megkezdik a szántást. Vetéskor az első három szórás a három legszentebb név tiszteletére történik. A vetés után pedig a gazda három keresztet hint a bevetett földre. Ugyancsak ilyenkor sok helyen elássák a szentelt barkát a földbe. Vihar idején égő gyertya körül imádkoznak Isten áldásáért és oltalmáért. Mindennapi imádságainkban hálát adunk Istennek jótéteményeiért és kérjük Őt, hogy áldja meg szántóföldünket, mezőnket, házunkat, családjunkat, az aratás ünnepén pedig nem feledkezünk meg a hálaadásról.

III.

Testvéreim! Az imádság egymaga nem elegendő ahhoz, hogy mindennapi kenyerünk meglegyen, mert Isten azt akarja, hogy *dolgozzunk* is érte. Már az *első emberpár* is dolgozott a *paradicsomban*, tehát ők is földművesek voltak. A bűnbeesés után megparancsolta nekik az Úr: „Arcod verejtékével egyed kenyeredet.” Az Isten most már parancsba adta a munkát s az nehéz és fáradságos lett, mint büntetés. Isten megbízásából Szent Pál így beszél a munkáról: „Aki nem akar dolgozni, az ne is egyék.” (Tessz. 3, 10.) Amikor meghallotta, hogy némelyek a tesszalónikiaiak közül nem akartak dolgozni, így írt nekik: „Ugyanis hallottuk, hogy némelyek közöttetek nyugtalanul élnek, mit sem dolgozván, hanem csak hivalkodván. Azoknak, kik effélék, meghagyjuk és könyör-

günk az Úr Jézus Krisztusban, hogy csendességgel munkálkodván, egyék kenyerüket." (2 Tessz. 3, 11. 12.)

Ebből láthatjuk tehát, hogy az igazi keresztény élethez a munka éppúgy hozzátartozik, mint az imádság és hogy a gazdagok is kötelesek dolgozni, mert különben rájuk is áll, amit Szent Pál mondott.

Testvéreim! Tulajdonképpen azt nem is kellene nektek mondanom, hogy a munka minden ember előtt magától értetődő dolog. Az ember dologra született, miként a madár repülésre. A munka a derék ember számára életszükséglet. Ő tudja, hogy a mezei munka neki az életfeladata, amit Istentől kapott. A földműves ember Isten megbízásából dolgozik: „Töltsétek be a földet és hajtsátok azt uralmatok alá.” (Gen. 1, 28.) A jó Isten ezt már a legelső földműveseknek meghagyta és az mindenki számára érvényes. Ti földművesek dolgoztok a földön, melyet Isten adott, amelyen az Ő áldása hoz termést. Ti a jó Isten munkatársai vagytok. Már a gyermekeknek is kell a mezőn valamivel foglalkozniok, hogy hadd tanulják meg honnan jó a kenyér. Az igazi jó földműves férfi és asszony számára nem a munka a legnehezebb, hanem az az idő, mikor már nem dolgozhat, ami az ő számára már nem is élet.

Megtörténhet azonban, hogy valakit a *munka* szinte géppé tesz. Dolgozni, dolgozni megállás nélkül. Az ilyenek elfeledkeznek a vallásról, megroggálódik az egészségük, hozzátartozóikat is agyondolgoztatják s a nagy munkalázban elfeledkeznek Istentől s lelkük üdvösségéről. Ez a kereszténytelen és esztelen iparkodás. Ne legyünk gépek, hanem legyünk igaz *keresztények*, akik észszerűen dolgoznak és munkájukat Isten kedvére végzik. Ezért minden reggel indítsuk fel magunkban a jószándékot és miként elődeink, mondjuk mi is a munka kezdetén: Isten nevében kezdek hozzá! Ha azután az eredmény talán nem is lesz mindig olyan, amilyent szerettünk volna, akkor is meg lehetünk győződve, hogy jól dolgoztunk, mert

Istenért munkálkodtunk s az Ő áldásával még a mai nehéz időkben sem maradunk kenyér nélkül.

Ha otthon lesztek egy karéj kenyeret, gondolatokat a mai prédikáció három fő gondolatára:

Mi megbecsüljük a kenyeret, mert azt Isten közreműködése és a földműves munkája megszentelték.

Mi imádkozunk a mindennapi kenyérért, mert Isten áldása nélkül semmi sem terem.

Mi dolgozni akarunk a mindennapi kenyérért, mert aki nem dolgozik, ne is egyék.

A természetes kenyérszaporítás a megszámlálhatatlan szántóföldön emlékeztet minket a természetfölötti kenyérszaporításra, a megszámlálhatatlan sok oltáron. Ti eszitek a kenyeret, melyet a föld terem, hogy megerősödjék testetek, azonképen veszitek az Úr testét húsvét idején, hogy megerősítsétek lelketeket. Kedves Testvéreim! Gondoljátok meg, hogy munkátokért a legnagyobb jutalom a testi kenyér, s a legszentebb jutalom, a szentáldozás lelki kenyere. Amen.

16. A MEGSZENTELŐ KEGYELEM

„Bizony, bizony mondom neked, ha ki újonnan nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába. Mi a testtől születik, test az; mi a lélektől születik, lélek az.” (Jn. 3, 5. 6.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Az utóbbi hetekben nagy újítás történt nálatok, mert községetekbe és házaitekba bevezették a villanyt. Milyen kényelmes lesz ezentúl, hogy a villany minden sötét zugot világossággal áraszt el. Nemde egészen más hangulat fog el benneteket bent a szobában, kint az istállóban, a csürben s lent a pincében.

Legyen hála Istennek ezért az újításért és szolgáljon ez is a földművesnép emelkedésére.

Ezzel kapcsolatosan szeretnék nektek testvéreim, arról a természetfölötti erőről beszélni, amely az elektromossághoz hasonlóan, a lelkivilágotokat fény-nyel, erővel, melegséggel ajándékozza meg. Ez a te lelkedben a *megszentelő kegyelem*. Beszéljünk most erről, mégpedig az elektromossághoz való hasonlatosság alapján. Amiként ti az elektromosságot a *lényege, a haszna és a költségei* után értékelitek, éppen így kell tenni a megszentelő kegyelemmel is. Szűz Mária, a minden kegyelem kieszközölője, könyörögje ki nekünk, hogy ezt megértsük.

1. Mi a megszentelő kegyelem?

Erre kielégítő és egyszerű feleletet adni nem könnyű feladat. Úgy járunk, mint a technikusok, ha valaki megkérdi őket, hogy mi az az elektromosság? S erre azt felelik: Mi ezt csak úgy körülbelül tudjuk megmondani! Az elektromosság az a tulajdonság, ami jelen van a testekben, a nélkül, hogy külsőleg észrevehető volna és a fémdrót belső tulajdonságát megváltoztatja. Szeretteim! Hasonló, de még összehasonlíthatatlanul mélyebb dolgokat tudunk a megszentelő kegyelemről, az emberi lélekben. A megszentelő kegyelem lényege olyan valami, ami hozzájárul az emberi természethez. Te jó földműves lehetsz, de megszentelő malaszt nélkül sohasem lehetsz az Isten gyermeke, az Isten barátja. Mindig és újra figyelembe kell venni azt, amit az egész Szentírás kiemel, hogy mi természetfölötti életre vagyunk hivatva és hogy nekünk természetfölötti célokat kell követnünk. Ez pedig a megszentelő malaszt nélkül nem lehetséges. Azért mondja Jézus oly komolyan Nikodémushoz: „Bizony, bizony mondom neked, ha ki újonnan nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába. Mi a testtől születik, test az, mi a lélektől születik, lélek az.” (Jn. 3, 5.)

Szent Tamás természetfeletti adománynak ne-

vezi az emberben, amely az Istentől származik és kegyelemnek hívják, mert az Isten saját kezével, tetszése szerint adományozza. A megszentelő malaszt az a tulajdonság, amely nem közölhető sem az értelemmel, sem az akaráttal, hanem egyedül a *lélekkel*, amint azt a katekizmus és a trienti zsinat hangsúlyozza.

De erre azt mondhatjátok: Ha a megszentelő kegyelem csak valami *tulajdonság*, akkor annak értéke nem lehet nagyobb, mint testünk és lelkünk értéke. Egy darab acél mégis értékesebb, mint az a körülmény, hogy elektromossá lehet! De nézzük sorjában! Helyes volna az utóbbi vélemény, ha a dolgok és tulajdonságok ugyanabba a rendbe tartoznának és mindkettő hasonló természetű lenne. A megszentelő malasztnál mégis másképen áll a dolog. Aquinói szent Tamás kifejezetten azt mondja, a test nem értékesebb, mint a megszentelő kegyelem. Mégis valami isteni ez, ami az embert magasabbakra képesíti.

Mily nagy dolognak kell lennie a megszentelő kegyelemnek! Arany és ezüst és minden javatok csak árnyék a lelkünkben lévő kegyelem királyi gazdagságához képest. Őrizzük meg lelkünkben a kegyelmet, mert az mindennél értékesebb. Hogy ez könnyebben menjen, gondolkozzunk azon, hogy:

II. Mik a megszentelő kegyelem hatásai?

Az elektromosság hatásait ismeritek. Használjuk azt világításra, melegítésre, gépek hajtására. Ehhez hasonló a megszentelő kegyelem.

A megszentelő kegyelemnek — elsősorban is — tökéletes *fénye* van. „Járjunk a világosságban” — írja Szent János apostol — „mint Krisztus is a világosságban jár, úgy társaságunk van egymással és a Jézus Krisztusnak vére megtisztít minket minden bűntől”. (I Jn. 1, 7.) Elsősorban a megszentelő kegyelem élő hitet és természetfeletti szeretetet ajándékoz nekünk. Az ember sokkal inkább gondolkozik a szívével, mint az eszével, az egész lelki berendezésünk

befolyásolja a gondolkozásunkat. A legnemesebb értelemben véve történik ez a kegyelem részéről. A mi tudásunk kegyelem nélkül hasonló az istállólámpához, amelyik inkább csak füstöl és pislákol, mint világít. A kegyelemben élő előtt megvilágosodik az összefüggés Isten és ember, az idő eseménye és az örökkévalóság, az én és az embertársak között. A megszentelő kegyelemben élő ember igazi katolikus lelki légkörben él. Ezzel a mi szent hitünk legszebb és legmélyebb igazságát akarjuk kifejezni, azt a titokzatos együttélést Krisztussal, amiről Szent Pál így ír: „Nem én élek, hanem Krisztus él énbennem.” (Gal. 2, 20.)

Ennek a Krisztussal élésnek a bizonyága az, amikor egyszerű emberek is olyan csodálatos, tiszta értelemmel bírnak az igaz katolikus dologban s viszont nagy ellenszenvet éreznek minden bűnös dolog iránt. A megszentelő kegyelem világossága működik itt, mint tisztán, rendbentartott lámpában. És ha majd a halál után az érzéki test ellenállásai eltávolíttatnak, fölragyog a megszentelő kegyelem fénye és a lélek színről-színre látja a Legnagyobbat, az Istent, a minden szépségnek, jósnak, igazságnak örök forrását.

Elmélkedjünk a megszentelő kegyelem *erejéről*. Az elektromosságban óriási erő van. Minden magasfeszültségű áramvezetéken olvashatjuk: „A vezeték érintése életveszélyes.” Az elektromosság egész vonatokat röpít nagy gyorsasággal. Hatalmas gépeket hajt stb.

Vizsgáljuk, mire képes a megszentelő kegyelem. Az ember bűneinek terhét megsemmisíti, a bűnöst fenyegető kárhozat gyötrelmeit elűzi, ezáltal megmenti az embert s őt az angyalokhoz, magához az Istenhez emeli fel. Ezért kiált fel Szent Agoston csodálkozva: „Nagyobb dolog egy istentelent megigazulttá tenni, mint az eget és földet megalkotni!”

Továbbá Aquinói szent Tamás szerint: „Isten minden lényt a maga természete szerint vezet, és a

szabadakaratot a kegyelem által olymódon működteti, hogy a szabadakarat nem kapcsoltatik ki, hanem az Isten közreműködése mellett *szabadon* határoz arról, hogy felvegye-e vagy ne a megszentelő kegyelmet."

Továbbá, a megszentelő kegyelem égi adománya megadja nekünk azt, hogy ha az egész életünk tele is van gonddal, bánattal, fájdalommal, szenvedéssel, mi mégis *benső* békét élvezünk. És bár kínozzanak a legnehezebb kísértések, ameddig bennünk van a megszentelő kegyelem, addig bennünk lakik az Isten. Ha pedig Isten velünk, akkor ki ellenünk.

A megszentelő kegyelem hatása még a természetfölötti *melegség*. Itt megint az elektromosságot vehetjük az összehasonlítás alapjául. Évről-évre mind több és több meleget állítanak elő ebből a titokzatos erőből. Az ember villanyon főz, fűt, melegít. A villanytelepeken óriási tömeg meleget hoznak létre — ehhez hasonlónak mondhatjuk magasabb értelemben véve a megszentelő kegyelmet. És ez úgy is van, amint már előbb láttuk, a megszentelő kegyelem az Istenben, a Krisztusban való részvétel. A megszentelő kegyelem által az emberi lélek és az Isten közötti természetfölötti egyesülés szikráit nevezzük *isteni szeretetnek*. „Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket . . . Már nem mondalak titeket szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit művel az ő ura, hanem barátainak mondtalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, megjelentettem nektek . . . Ezt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást.” (Jn. 15, 12.)

Ennek a szent tűznek létrejötte csodálatos folyamaton megy át bennünk. Növekszik bennünk az Isten iránti szeretet, de nemcsak növekszik, hanem parázzlik és lobogva ég, mindaddig, amíg az Istennel való összekapcsolódásnak természetfeletti égési anyaga tart. És minél jobban lángol ez a szeretet Isten iránt, annál nagyobb a gyönyörűségünk Istenben. De ami a legcsodálatosabb, neki is kedve telik bennünk, ki a

mennynek és földnek Ura. Az összeforrás még szorosabb lesz, amikor a szeretet az egyesülés után vágyik, az Isten a lélekben akar lakni. Nem tudjuk eléggé megszívelni ezen szavait: „Te vagy az én szerelmes fiam, kibén nekem kedvem telik.” (Ján. 14, 23.)

Vizsgáljuk tovább a harmadik kérdést:

III. Mit ér a megszentelő kegyelem?

Hogy az elektromos berendezések milyen sokba kerülnek, azt ti magatok is jól tudjátok, mert tapasztaltátok. Milyen óriási értéke van akkor az állam vilamos erőműveinek együtt.

Kedveseim! Ha az ember a földi kényelmére nem sajnál áldozni annyi költséget, csodálkozhatunk-e akkor, ha a megszentelő kegyelemnek is nagy értéke van. Amde vigasztaló különbség van a kettő között, mert amíg az előbbinél az összes költség a fogyasztókat terheli, addig a megszentelő kegyelemnél azt látjuk, hogy annak legnagyobb árát az *Úr Jézus* magára vállalta. Ő az, aki minden idők és minden ember számára a természetfeletti erőket kiérdemelte. Krisztus az, aki a kereszten érettünk vérént ontotta.

Ez a drága vér az Anyaszentegyház tulajdona, de ebből a legszentebb vért tartalmazó edényből, Krisztus rendelkezésére hét csatorna ágazik szét az emberiség felé, a hét szentség. Az Egyház püspökei és papjai azok, akik az emberiséget a megszentelő kegyelem csatornáihoz, a szentségekhez vezetik.

Amiként hiába van házadban villamos vezetékek és felszerelés, ha az nincs *bekapcsolva* a főáramvezetékbe, akkor nem ég a lámpa. Eppen így vagyunk a megszentelő kegyelemmel. Az érintkezés létrejöttétől függ minden. Hogy az miképpen történik, jól tudjuk, a szentségek vétele, a tökéletes bánat, az imádság, a jóakarát, az áldozatos lelkület által.

Szeretteim! Földjeitek fölött a villamos vezetéket látjátok. Ha majd egyszer a havi villanyfogyasztás számláját fizetitek, gondolatok arra is, hogy miként áll vallási életetek fogyasztási számlája. Tü-

nődj el azon, hogy éppen olyan fontos volt számodra a kegyelemmel való kapcsolat állandó ébrentartása, mint a villanyvezeték és házad világítása. Pedig az Úr Jézus a kegyelem használatára nem nyújt át neked számlát, mert annak legsúlyosabb összegét Ő magára vállalta. Olyan szép és kifejező az a rövid köszöntő imádság, amit főleg nagybőjtben, de más-kor is, ha kereszt előtt megyünk el, imádkozhatunk: „Imádunk téged Krisztus és áldunk téged, mert a te szent kereszted által váltottad meg a világot.”

Minden elővigyázat ellenére is megtörténik, hogy a villanyvezetékben valami hiba esik, amint már azt magatok is tapasztaltátok, különösen nagy vihar idején. Olyankor hiába kapcsoljátok be, nem ég a lámpa. — Ilyenkor tehát várni kell mindaddig, míg a hibát kijavítják. — Kérdezzétek meg magatokat, nincs-e oka a jó Istennek a bosszúságra, ha a ti halhatatlan, természetfeletti kegyelemmel megszentelt lelketek vezetéke elszakad, s ti elvesztitek a megszentelő kegyelmet. Vajjon közömbös-e az Úr Jézus előtt, hogy vártok és vártok: vártok egészen húsvétig, hogy akkor végre megtörténjék a Krisztussal való összekapcsolódás. Nem, ez Jézus előtt nem közömbös dolog és nem szabad elóttetek sem annak lennie. Ha kiég a villanykörtéd, nem vársz egy hétig, hogy másikat tégy a helyébe, sőt készenlétben is tartasz egyet állandóan tartalékul, arra az esetre, ha a másik kiég. Éppen így kell azt csinálni a lélek életében is: „Mert mit használ az neked, ha az egész világot is megnyered, de lelkednek kárát vallod.” (Márk 8, 36.) Az esténkénti lelküismeretvizsgálat, Jézus Szíve tisztelőtére végzett nagykilenced a jó halálért, ezek mind tartalékégek a földművesházban s minden földműves ember lelkében kéznél kell lenniök.

Ha súlyos bűnt követél volna el, ne ess kétségbe, de ne is várj évekig, hanem mielőbb járulj a bűnbánat szentségéhez és újra béke és világosság ömlik el lelkedben.

Testvéreim! Látjátok ott a hegyszakadékok fő-

lött feszülő drótokat, milyen roppant erővel nehezednek roppant oszlopaikra, mellyel a tátongó mélységek fölött tartják a magasfeszültségű áramvezető drótokat. Télen, viharban ott állnak ég felé magasodva, mint Golgota ormán a kereszt!

Szeretteim! Mily pompás jelképei ezek a Megváltó keresztjének, amelyről a világ minden tája felé szétágaznak a kegyelem és az áldás vezetékei. Legyünk tudatában, hogy nekünk is keresztet kell hordoznunk lélekben, hogy bekapcsolódjunk abba az áramkörbe, amelyből lelkünkbe áramlik a megszentelő kegyelem, az Istennek csodálatos bennünk élése. Erre gondolatok, ha a villanyvezetékeket látjátok, azok kereszt formája emlékeztessen a golgotai keresztre, s arra, hogy minden ember ilyen keresztforma, vezetője a kegyelemáramlatnak. Azért mondja Jézus: „Aki fel nem veszi keresztjét és nem követ engem, nem méltó hozzám. Aki megtalálja életét, elveszti azt és aki életét elveszti érettem, megtalálja azt.” (Mt. 10, 38. 39.) Tegyük ezt meg, az Üdvözítő szava fog bennünk megvalósulni: „Bizony, bizony, mondom neked, aki újonnan nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába.” Mert mi igenis be akarunk menni ebbe az országba a legszebb isteni fényesség, a soha el nem múló isteni hatalom és a lángoló isteni szeretet birodalmába. Amen.

17. AZ OLTÁRISZENTSÉG ÉS A FÖLDMŰVES

Kedves Keresztény Testvérek!

A Jézus Szíve litániában van egy sajátos könyörgés, amely így hangzik: „Jézus Szíve, az örök halmok kívánsága.” Tudjátok, kitől származnak ezek a szavak: az örök halmok kívánsága? Egy földművelő ember volt az, Jákob pátriárka, aki hosszú életet élt s midőn halála közeledett, egy szép, utolsó

atyai intelem után sorban megáldotta 12 fiát. Midőn legkedvesebb fia, József lépett halálos ágyához, az Isten sugallatára különös áldását adta reá, miközben e prófétai szavakat mondta: „Atyád Istene leszzen segitőd és a Mindenható megáld téged, onnan felülről az ég áldásaival, alant a mélység áldásaival, az emlék és anyaméh áldásaival. Atyád áldásai felülhaladják az ő atyáinak áldásait, míglen eljön az örök halmok óhajta.” (I Móz. 49, 25. 26.)

Szeretteim! Tudjátok, ki az, akinek teljesítenie kell az örök halmok kívánságát? Jézus Krisztus az, aki után évszázadokon és évezredekben át vágyakoztak a népek és országok, melyeket mint a hatalmas, egymásután sorakozó halmokat képzelünk el.

És eljött Jézus. Minden év karácsony éjjelén megünnepeljük az Ő eljövetelét. Karácsonykor különösképen a földműves nép ünnepel, mert a pásztorok voltak az elsők, akik a kisded Jézus jászolához hivatalosak voltak, s az ő egyszerű hajlékuk lett Betlehemben az Üdvözítő szállása. A föld egyszerű emberei, a pásztorok voltak azok, akik az angyalok énekét hallhatták, amit soha életükben nem felejtettek el többé. Így a földműves és a gyermek Jézus a legközelebb vannak egymáshoz.

Amint tudjátok, a kis Jézus azóta is közöttünk van a legszentebb Oltáriszentségben. Azért minden további nélkül állíthatjuk, hogy a földműves és az Oltáriszentség szorosan összetartoznak. Most tehát maradjunk és vizsgáljuk meg, miként tanít és buzdít a szentmiseáldozat, hogy:

*egyrészt jó keresztény,
másrészt jó földműves légy.*

I. Jó keresztény.

Bizonyára olvastatok már arról, amit úgy hívnak manapság, hogy „összesszégszemlélet”. Ez azt jelenti, hogy az ember ne tekintse az egyet, a részt, hanem mindig az egészet tartsa szem előtt. A mai

válságok okait az egyéni önzésben, a szükségletek fedezése helyett a mindent letipró nyereségvágyban kell keresnünk, mert ezek miatt nincs meg az összhang a bevétel és kiadás, a munkaadó és munkavállaló között.

Minden válságnak, mert az ember, vagy jobban mondva az emberiség az Isten és Krisztus felé való *helyes beállítottságát* nem őrizte meg, ami pedig létének kezdete és végcélja. Krisztus Urunk megmutatta keresztyével az egyedüli helyes irányt Isten és embertársaink felé. A vétkes emberiség azonban eltaszította magától a keresztfát és ezért van a mostani ijesztő vallási, társadalmi inség. Mit kell tennünk? Azt, amit tesz az ember a vihartól megdőlő útszéli kereszttel: visszaállítja a helyére.

Az Isten iránti köteles tiszteletünk és imádásunk kifejezésére nincs semmi oly értékes eszközünk, mint a *szentmiseáldozat*. Amint tudjátok, a szentmisében maga Jézus, az Isten-ember az áldozat és az áldozatot bemutató pap is. Mint Isten, mennyei Atyjának végtelen értékű áldozatot tud bemutatni, s mint ember azt mindnyájunkért mutatja be. De azt mondja esetleg valaki: Jézus a keresztáldozat által szükségtelessé tette a szentmisét. Isten ezt is megtehetette volna, ámde az Eucharisziát megígérő, majd megalapító szavaiból érthetően kifejezést nyer az Úr határozott kívánsága, amennyiben a véres keresztáldozat további folytatását kívánja a vérontás nélkül megújuló áldozatokban. Amint tudjuk, hogy a tenger kimeríthetetlen mennyiségű vize csak akkor teszi termékennyé földünket, ha eső alakjában a szél hozzánk hozza, éppen úgy a szentmiseáldozatok által a gólgotai keresztáldozat így válik számunkra kiaknázhatatlan kegyelemforrásává az idők végéig.

És milyen megtiszteltetés az nektek szereteteim, hogy az Üdvözítő ezt a Szentséget a földetek termése, a kenyér és bor igénybe vételével alapította. Amikor tehát a szentmisében a szentáldozáshoz járulsz, a sajátodhoz mégy, amit az Isten istenivé tett.

Hogy felemeli ez a lelked és milyen hálával tölt el az Üdvözítő iránt! Buzdítson ez téged arra, hogy Isten szándékát kövesd, amiket Ő a szentmise és a szentáldozás által akar megvalósítani. E szándék megvalósul az Isten- és felebaráti szeretet lángralobbantásában. Testvérem! Minden szentmise azt mondja neked, hogy nem lehet az talpig becsületes ember, aki nem adja meg Istennek az Egyház által előírt formában a tiszteletet. Ne legyen számodra a vasárnapi és ünnepi szentmisehallgatás parancsa nyomasztó teher, egy keserves muszáj, hanem éppen ellenkezőleg, legyen *szabad* és öröndetes lehetőség. Ne bántson az, hogy másvallásúak nem mennek a templomba. Nekik nincs ott az Üdvözítő templomukban, miként nálunk, ahol feláldozza magát, velünk és érettünk.

Az egész emberhez, a keresztyényhez hozzátartozik még a környezettel, felebarátaival és önmagával szemben a helyes lelki beállítottság. Egyáltalán nem ilyen ember az, aki boroskancsó mellett trágárságokat fecseg. Az igazi keresztyény férfi mindenben gyakorolja a két főcérnyt, nevezetesen az *igazságosságot* és a *szeretetet*. És ki hirdeti ezt nekünk hangosabban, mint az eucharisztikus Üdvözítő? A szentmise és szentáldozás a szentek egyességére hivatkoznak: „Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, nem a Krisztus vérében való részesülés-e, és a kenyér, melyet megszegünk, nem az Úr testében való részesülés-e? Mert *egy kenyér, egy test* vagyunk sokan, mindnyájan, *kik az egy kenyérben részesülünk*. (I Kor. 10, 16—17.) És a kenyér, melyet megtörünk, nemde az Úr testében való részesülés? Szeretteim! Látjátok, milyen nagy a szükség manapság. Amiként Krisztus nyújtja nektek a szentáldozásban a természetfeletti kenyeret, éppen úgy kell nektek is a nálatoknál szegényebbek számára megszégíteni a kenyereteket. Amint Krisztus naponkint vállalja a világ bűneiért való vezeklést, akképen tekintsetek ti a közjóra is, az egyéni érdekében túl.

Most bizonyára elfog a keserűség a földműves-

ség mai helyzete fölött. De ha úgy van testvérem, akkor se késsél a szentmisében, a szentáldozásban erőt és *kitartást* meríteni. Kinek kellene inkább kitartania, ha nem a katolikus földművesnek? Kinek kellene inkább a szorgalmas munkálkodással és takarékossgal a maga részéről mindent megtennie a válság megszüntetésére, ha nem a katolikus földművesnek, aki fölpillanthat Jézushoz a keresztre, mely az isteni erők forrása. Ne ess kétségbe, hiszen a legszentebb kenyér anyagát te szolgáltatod az oltárra.

De ha valaki minden ellenségét legyőzte is, még mindig van egy, amit le kell győznie és ez az *érzékiiség szenvedélye*, mely az embert igájába hajtja. A hajlam még nem bűn, de hogy bűnre ne vigyen, azért kell az egész háznépnek gyakran a szentségekhez járulnia. A fehér szentostya így szól hozzád: Tiszta maradj, tisztalelkű, mert a Szentlélek temploma vagy! Ne légy soha se magad, se másnak templomrablója. Ámde a tisztesség és lelki fegyelem csak a szentostya fényében és erejében lesz lehetővé. Légy tehát egészen keresztény.

Az Oltáriszentség segít meg téged arra is, hogy
jó földműves légy.

Ez annyit jelent, hogy a földművesnek is haladnia kell a korrall és a lehetőségek szerint tökéleteset kell elérnie a termelésben. És ebben, akár hiszed, akár nem, a legszentebb Oltáriszentség lesz segítségre. Szépen juttatták ezt kifejezésre egyik svájci községben, ahol Ürnapján a megszokott mezei virágok mellett a földművesszerszámokkal díszítették a sátrakat. Talán mosolyogni való, de mégis szép gondolat volt, mert való igaz, hogy az Úr Jézus mindig nagy szeretettel volt a földművesélet iránt és ezért kell a földművesmunkának is különösen dicsőítenie a Legszentebbet.

De ez csak tökéletes munkával történhetik, mert Ő maga a tökéletesség. Rátok is áll: legyetek *egész* földművesek és legyen a munkátok is a kornak meg-

felelően egész munka. Maga isteni Üdvözítőnk figyelemzet bennünket: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes.” (Mt. 5, 48.) És az öszövétségben: „Hajtsátok a földet uralmatok alá és uralkodjatok az állatok és a föld fölött.” (I Móz. 1, 28.) Munkáljuk földünket minél nagyobb szakértelemmel, termeljünk minél jobb minőségű búzát, hogy a szentostyához szükséges *búzakenyér* a mi szorgos, becsületes munkánk nyomán kerüljön az Úr asztalára. Az Üdvözítő nem egyszerűen a kalász, avagy a liszt, hanem a kenyér színe alakjában akarja magát itthagyni. Ha a szentmisén a Szentlélek műremekére gondolok, amikor mise végén felcsendül az „Ite missa est” dallama, úgy érzem, ez nektek szól kedves hallgatóim! Menjete és abban a munkakörben, melyben éltek, tegyetek meg mindent százszázalékig, amit meg tudtok tenni. Töltsétek be ez életben szerepeketek mint jó, mint egész földművesek. Isten és az Üdvözítő hívott életre titeket, és azokat, akikre gondoltok kell, ha szemetekbe tűnik a templom karcsú tornya és ha megcsendül a harang szava.

A törekvéssel és iparkodással azonban a *mértékletességnek* kell párosulnia. Szeretteim! Nézzetek fel az oltárra, ki oly igénytelen, mint a tabernákulumban elrejtőzött Üdvözítő? A legkisebb lakást, a legkisebb ruhácskát választotta ki és az Úr éppen olyan szívesen meghúzódik a piciny hegyi kápolnában, mint a püspöki város hatalmas templomában, csak szerető emberek vegyék körül. Jöjjetek, látogassátok meg Őt gyakran s Ő majd emlékeztetni fog benneteket a mértékletességre és a kevéssel való megelégedésre.

De fejezzük be. Egyik népmisszió után egy földműves ember a missziót tartó atyához fordult a következő kérdéssel: „Atyám! Szeretnék valamit kérdezni. Nemrégiben kiállítás volt nálunk és egyik szép jószágom a kiállításon aranykoszorút nyert. Otthon én ezt nem az istállóban, hanem bent a szobában a feszület alá akasztottam fel. Úgy gondoltam, hogy a legszebbet a jó Istennek kell ajánlani. Vétkez-

tem-e én ezzel?" Nem, kedves hallgatóim, ez a férfi nem vétkezett egyáltalán, sőt nagyon szépen példát adott nekünk is, hogy minden munkánkat és sikerünket Istennek ajándékozzuk. Fáradásainkból, gondjainkból, örömeinkből fonjunk egy lelki koszorút s tegyük azt az oltárra, az egyik szalagra legyen ráírva: „Dicsőség magasságban Istennek” és a másik szalagot hagyjuk üresen, hogy Ő írja rá: „Békesség földön az embernek.” Békesség azoknak, akik szent egyetértésben élnek a falun, egész keresztényként és egész földművesként, mivel ők önmagukban és környezetükben megvalósították az örök halmok kívánságát. Amen.

18. FÖLDMŰVES, LEGYEN A TE HÁZAD KÁPOLNA

Mindíg olyan kedves látvány, ha az ember keresztet lát az útszéleken. Ezek úgy hozzátartoznak a mi vidékünkhöz, hogy figyelmeztessék az embereket, ez a vidék itt katolikus. Viselkedj úgy, mint vallásodhoz illik. Hála Istennek, az utóbbi években egyre több ilyen keresztet állítottak fel, mert az emberek újra megtanulják értékelni az Údvözítő keserű szenvedését és kereszthalálát. De ahol a legszebbek a keresztek, azok a meghitt kis kápolnák fent a hegyekben vagy lent a völgyekben. Derék, istenfélő emberek építették azokat hálából a jó Istennek, ki gondot visel mindnyájunkra. Egy ilyen kőből épített emléke a hálának ez a mi kis kápolnánk is ittfont. Már jónéhány vihar és fürgeteg, jégeső és villám tombolt e kis szentély fölött. Amde ez sértetlen maradt mindezideig. Szent Vendel, akinek a tiszteletére e kápolnát szentelték, örködve nyújtja ki feléje kezét. És a Szent kezei erősebbek a viharnál.

Erről a kápolnáról szeretnék ma nektek beszélni, de szeretnék ezzel kapcsolatban egy másik kápolná-

ról is szólni, amely ott áll minden földműves ember földjén. Én szeretnék a földművesház szentélyéről beszélni. A kápolna és a földművesház között sok hasonlóság van. Amit elmondhatunk minden kápolnáról, kellene, hogy az minden földművesházzal is elmondható legyen. A mi szentélyünkben:

1. *jelen van az Isten,*
2. *feláldoztatik az Isten.*

I.

A mi szentélyünkben imádkoznak. Bárhol jársz az országban, mindenütt találsz gyönyörű, hatalmas templomokat, melyek atyáink hitét, buzgóságát és áldozatkészségét hirdetik s egyben arra intenek, hogy mi is úgy éljünk, mint ők. Azért vasárnaponként a templomok zsúfolásig megtelnek hívekkel. Miért megyünk mi a templomba és kápolnába? Azért, mert ott Istent keressük. Az Isten ugyan mindenütt jelen van, s ti sokkal jobban és alaposabban ismeritek Istent a természetből, mint a csupán szórakozást kereső kirándulók és sportolók. Ti jól tudjátok, hogy a természetimádás nem lehet elég, ezért mentek a templomba és kápolnába s ott keresitek a természetföltölti Istent, keresitek *Jézus Krisztust*.

Ha jól szemügyre vesszük ennek a kápolnának belsejét, akkor látjuk, hogy mennyi minden emlékeztet bennünket az Üdvözítőre, a mi Urunkra. A keresztt ottfenn a torony csúcsán és bent az oltáron. S a jó Pásztort, az Isten Bárányát ábrázoló képek. Mindezek után úgy vágyik az igazi katolikus ember, miként a betlehemi pásztorok az Istengyermek után, akinek köszönhetjük, hogy Istent Atyánknak, Máriát Anyánknak, az eget hazánknak, az embereket testvéreinknek, magát Krisztust is testvérünknek mondhatjuk. Ezt valóban senki sem tudja jobban, mint a jámbor földműves, aki érzi azt, amit a Zsoltáros mond: „Mint örülök én, midőn azt mondják: megyünk az Isten házába.” (Zs. 123.) És a gyermek Jézus így szól szüleihez: „Nem tudjátok-e, hogy

nekem abban kell lennem, amik az én Atyáméi?" (Lk. 2, 49.)

Szeretteim! Látjuk, mi minden emlékeztet itt bennünket Krisztusra. Ha most hazamentek, nézzetek otthon körül s lélekben állítsátok össze a leltárt, hogy mi az, ami házatoknak keresztény jelleget ad. Az ajtóra írt G. M. B. még nem minden. A katolikus ház berendezéséhez elengedhetetlenül hozzátartozik egy szép feszület a falon, melyet gondos kezek védenek a pókhálótól és a portól. Legyen a szobában egy szenteltvíztartó is, melyet ne hagyjunk kiszáradni. Ezenkívül ékesítse a szobánkat egy szép Jézus Szíve-, vagy Mária-kép, vagy más vallásos tárgyú szentkép, de ne legyen az ízléstelen kontármunka, hanem ha módunkban áll, értékesebb képet vegyünk, mert az Úr Jézushoz a legszebb illik. Ezek emlékeztessenek bennünket mindig Istenre. Ha valaki belép az ilyen szobába, azonnal látja, hogy katolikus helyen jár s az ilyen környezet a gyermekekre is jó hatást gyakorol. Végezetül pedig kérjétek, hogy az Úr Jézus uralkodjék házatokban, mert ahol az Ő tisztelete hatja át a ház lakóit, ahol a szívekben Jézust ültetik trónra az emberek, ott nem lehet más, mint boldogság.

II.

A mi szentélyünkben áldozatot mutatnak be. Különbséget kell tenni kápolna és kápolna között. Van olyan, amelyik csak arra szolgál, hogy ott a hívek összegyűljenek imádkozni, s van olyan, amelyikben szentmiseáldozatot is mutatnak be, mint itt a mi kápolnánkban is. Ez azonban nem volt mindig így. Már régen állott a kápolna, tornyában ott függött a harang, nem hiányoztak a díszek sem a falakról, de még nem történt meg a koronázás, a szentmiseáldozat bemutatása. Mikor azután felszentelték ezt a kápolnát, attólfogva mindig megújul e szent helyen a szentmiseáldozat bemutatása.

Amit sehol sem találunk meg, sem a természetben, sem a másvallásúak imaházában, azt nyújtja

nekünk a mi egyszerű kis kápolnánk oltára. Krisztus mint főpap s mint áldozati ajándék. Itt történik a vérontás nélküli keresztáldozat megújítása, az Istenember, a Teremtő s Megváltó van itt valósággal jelen. Töltsük azt be, mint Izaiás mondja: „Kelj fel, világosulj meg Jeruzsálem! Mert eljött a te világosságod és az Úr dicsősége fölötted feltámadott. Mert im sötétség borítja a földet és homály a népeket, fölötted pedig feltámad az Úr és az Ő dicsősége látható benned. És a népek a te világosságodban járnak és a királyok a neked támadott fényességben. Emeld fel körös-körül szemeidet és lássad, mindezek egybegyűlnek, hozzád jönnek, a te fiaid messzünnek jönnek és leányaid minden oldalról indulnak.” (Iz. 60, 1. stb.)

Igen, a háromkirályok ünnepének hangulata elevenedik meg, ha minden földművesházból az emberek vasárnap a templomba mennek. Mindenfelől özönlenek a gondok sötétjéből, a nehéz munka mindennapiasságából, a bűn meghasonlottságából s békétlenségéből. És várunk a szent átváltozásra, amikor a mindenható Ige leszáll az égből, hogy magát érettünk feláldozza s minket az Istenhez felemeljen. Azután a mise végén az „Ite missa est”-tel megkezdődik kint az élet küzdőterén és bent a házban az áldozati szolgálat és tovább folytatódik.

Szeretteim! Ha a földművesház kápolna, nem hiányozhatik abból az áldozat sem. Ez pedig az oltáron történik. Tudjátok-e, mi az oltár a házban? A *szobaasztal*, amely köré mindennap összegyűl a család. Az áldozatbemutató pap a családapája és anyja.

A munka hosszú órái után az asztaláldásban térjünk vissza ismét Istenhez. Amit a nehéz munkával sikerült elérni, azt mint Isten adományát tekintjük. Az áldás által, amit a kenyérre és az ételekre leimádkoztunk, azok áldozati ajándékokká lesznek. És az asztali áldás után mondott Miatyánk kérése: És bocsásd meg a mi vétkeinket, azt jelenti, hogy bocsásd meg atyánknak, anyánknak, testvéreinknek

és nekünk a mi vétkeinket. A család tagjai oly szorosán együvé tartoznak, hogy nemcsak egymás örömében és szerencsájében, nemcsak gondban és bajban vesznek részt, hanem az elkövetett vétségekért is imádkoznak. Isten megbünteti a szülők vétkét harmad-, negyediglen, azért imádkozzunk: És bocsásd meg a mi vétkeinket. Uhland német költőnek van egy balladája, melyben elmondja: Eberhard gróf fia gyáván tért vissza a harcból. Az öreg gróf ezt nagyon szívére vette és elhatározta, hogy ezért fiát méltó büntetésben részesíti. Befogadta ugyan házába, szállást adott neki, enni-inni és mindent, amit egy idegennek adni szoktak éhsége és szomjúsága csillapítására. A család közös áldozati oltáránál, az asztalnál azonban nem vehetett részt. Hogy a mélyen megbántott atya azt kellőképpen fia tudomására adja, fogott egy kést s a nélkül, hogy egy szót is szólt volna, az asztalkendőt kettéhasította, jelezvén, hogy a gyáva fiával nem hajlandó egy asztalnál ülni. — Ne adjon arra alkalmat a család egyetlen tagja sem, hogy a családi asztal közösségét, ami a családban az áldozati oltárt jelenti, kénytelen legyen az atya megszakítani a család valamelyik tagjával.

Ebben az áldozati szellemben a ház minden lakójának részt kell vennie kivétel nélkül, a családtagokkal együtt az alkalmazottaknak is; a közös családi asztalnál való együttlét ápolója az együvé tartozás tudatának. Ezért a mindent felajánló közös asztali imádság után következzen a család tagjai között meghitt beszélgetés. A családi asztal legyen középpontja az áldozati közösségnek és a család életének.

És amint a kápolna harangjainak hangja lágyan és vigasztelten hangzik a dombok fölött, úgy hangozzék és csengjen a házatok jóhíre a falu és vidék fölött és csillogjon példátok mint igazi világi apostoloké mindenekre. Hogy ez így legyen és maradjon, azért mutatjuk be e kápolnában a szentmiseáldozatot, áldozva és imádkozva. Amen.

19. A BABONASÁG

*„Mikor pedig aludtak az emberek, eljőve az ő
ellensége és fölül konkolyt vete a búza fölé.”
(Mt. 13, 25.)*

Kedves Keresztény Testvérek!

A földműves embernek állandó ellensége, ami ellen folytonosan harcolnia kell, a dudva. Kertben és szántóföldön, mezőn és útszélen, mindenütt felburjánzik a dudva és hiába irtják ki, csakhamar ismét irtani lehet, mert már megint megnőtt. Testvéreim! Talán már sejtitek is, hogy nem arról a kerti dudváról akarok én beszélni nektek, hanem arról a dudváról, ami az emberi lélekben ver gyökeret, amit úgy hívnak, hogy babona.

1. Babonaság a falun.

Ha valami betegség vagy szerencsétlenség történik falun, mindjárt felvetődik a kérdés, ugyan ki ebben a bűnös, kitől, melyik szomszédtól ered a „rontás”? A helyett, hogy orvost hívnának, „hét szent éjtszaka megszentelt italokat” kell innia a betegnek. Vagy egyéb bűbajos ráolvasásokkal és varázseszközökkel, rosta felett háromszor való megforgatással kell rajta segíteni. Ha ez nem használ, akkor minden bizonnyal valaki „megverte a szemével”, vagy talán fekete macska, vagy más a baj oka. Egy ember egyszer titokban három papot hivatott, hogy áldják meg az istállóját. De nem nyerték meg tetszését, mert egyik sem izzadt és szuszogott eléggé. Márpedig csak az üz el minden gonosz szellemet. Mikor ez sem segített, eszébe jutott az embernek, hogy nemrégiben valaki megsimogatta a tehenét. Biztosan innen ered a baj. Mikor aztán a pap megkérdezte tőle, hogy honnan tudja ezeket a dolgokat, némi húzódozás után előkerült valami könyv, vagy írás, amit drága pénzen szereztek. Ezek aztán valóságos kis dudvaügyjtemé-

nyek. Van olyan, amelyikben imádság van a fogfájás ellen, amit Krisztus Urunk adott Szent Péternek egy alkalommal. Máskor meg kap az illető egy imát, amit le kell másolnia kilencszer és elküldenie másoknak, különben nagy szerencsétlenség éri az illetőt, de ez megóvjá minden bajtól. Mindjárt a Szentírásra is hivatkozik, hogy Mózes 7-ik könyvének ezen és ezen a helyén ez áll. Jóllehet ilyen szentírási könyv nincs is. Vagy hivatkoznak egy régi évszámra, amikor egyik szerzetesatya azt az imádságot Istentől kapta, jóllehet az a szerzetesrend csak 300 évvel később keletkezett.

Amde, szeretteim, nemcsak falun van babona, hanem előfordul az a képzett, művelt emberek körében is éppen úgy. Hallottatok már ti is a spiritizmusról, a szellemidézésről, asztaltáncoltatásról, stb., mely a nemkatolikus amerikaiaknál és angoloknál terjedt el. Hogy felvehessük a harcot a babonaság ellen, meg kell keresni annak gyökereit.

II. A babonaság dudvájának mérges gyökerei.

Egy közmondás azt tartja, hogy: Ahol a hit ki-megy az ablakon, ott bevonul a babona az ajtón. Mert az emberi természet úgy van megalkotva, hogy életszükséglet neki, hogy magasabb szellemi dolog után vágyódjék. A hívő falusi népnél azért fordul elő babona, mert vagy túloznak, vagy helytelen módon hisznek valamit. Jól megmondta a trienti szent zsinat, hogy a babona „igazi jámborság hamis utánzata”. Babonás vagy te ennél fogva, ha te *az Istent holt cselekedetek útján keresed, ami által ő el nem érhető*. Azért mondja Izaiás próféta: „Jaj nektek, kik a gonoszt jónak mondjátok és a jót gonosznak, a sötétséget világossággá téven és a világosságot sötétséggé, a keserűt édessé téven és az édeset keserűvé.” (Iz. 5, 20.) Semmi módon sem tetszhet valaki Istennek, ha bizonyos kis körtefa pálcikát hordoz magánál, amit állítólag valami kuruzsló „megszentelt”, mert Krisztus az áldó s megszentelő hatalmat egyedül a papok-

nak adta át. Amivel természetesen nem kell össze-
tévesztetni a szülői áldást.

Babonás volnál, ha egyes személyeknek, vagy dolgoknak olyan erőt tulajdonítanál, milyent Isten azoknak nem adott. A Királyok könyvében olvassuk: „Saul tanácsot kére az Úrtól és nem felele neki sem álmok által, sem a papok által, sem a próféták által. És Saul mondá szolgálóinak: „Keressetek nekem egy jósl elkü asszonyt, ahhoz megyek és nála tudakozódom.” (I Kir. 28, 6—7.) Az egész összefüggés azt mutatja, hogy a Szentírás tiltja a jóvendölést. Még élesebben megmondja ezt Mózes ötödik könyve, amelyben az Úr így szól választott népéhez: „Se ne taláztassék közötted, ki fiát vagy lányát átvísi a tűzön, hogy megtisztítsa, vagy aki jóvendómondóktól tudakozódjék és álmokra és előjelekre vigyázzon, se ne legyen varázsló, se bűbájos, se ki az ördöngösöktől tanácsot kérdjen, se jósló, vagy ki a halottaktól kérdezzen igazságot. Mert mindezeket útálja az Úr és efféle vétkekért eltörli őket bemenetedkor. Légy tökéletes és hibánélküli a te Uraddal Isteneddel.” (5 Móz. 18, 10—13.)

Végül babonás volnál, ha *Istent helytelen módon tisztelnéd.* Egész bizonyos, hogy nem tiszteletadás Isten számára, ha azt hiszed, hogy a nagypénteki tojások nem romlanak meg, vagy ha szándékosan ünnepnap palántálsz salátát, vagy ha nagypénteken délben, tízenkét órákor szénát szórsz az eresz alá, vagy, ha miként az oktalan városiak, nem akarsz tízenhármas számú szobában aludni, vagy tízenharmad magaddal az asztalhoz ülni.

El tehát minden ilyen és ehhez hasonló babonákkal. Szívleljétek meg Szent Pál szavait: „A hiábavaló mesebeszédeket pedig távoztasd el, hanem annál inkább gyakorold magadat az ájtatosságban.” (I Tim. 4, 7.) A babonaság bűn. Amint a szántóföldön, ahol a dudva nő, ott nem nőhet fű, éppen így, ahol a babona garázdálkodik, ott az igaz hit nem tud érvényre jutni. A babonában mégis van valami alázatosság

a felsőbb hatalmak iránt, de ez mindenestre helytelenül van megalapozva és elrendezve. Vizsgáljuk meg tehát, hogyan történjék a babona kiirtása.

III. A gyom kiirtása.

A babona elterjedésének megakadályozására több mód van.

Az egyik, *természetes eszközökkel* akadályozni meg a szerencsétlenségek gyakoriságát, s egyes esetek okát részletesen napvilágra hozni. Egy földműves ember egyszer elhívott engem beteg tehenéhez. Amint az istállóba léptem, nyomban észrevettem, hogy ha más oka nem is volna a jószág betegségének, elég az istálló piszkossága, ahol még az egészséges tehen is beteg lenne, a szellőzetlen ól levegője szinte vastag volt a párától. Ha rendszeren és tisztán van tartva e hely, akkor némely betegségek már ezzel is elkerülhetők. A természetnek sok rejtett ereje van, amelyek a tudományos kimutatások során ismertekké válnak. Ezeket az embernek fel kell használnia, vagy ha olyanok, védekezni kell ellenük. Azért adott Isten az embernek értelmet. Segíts magadon, az Isten is megsegít.

Azok a hókusz-pókuszok, amiket ismerünk, nem egyebek ostobaságoknál. Amint már leszögeztük, a babona bűn. Most még hozzátesszük, hogy ostobaság is, tulajdonképpen minden bűn esztelenség, mert az értékeset elcseréljük a semmit erővel, a földit az égi-vel, azt, ami szent, a közönségesért adjuk oda. Így van főként a babonaság esetében. Azért olvassuk Sirák könyvében: „Csalfa jövődőlés és a madár röp-
téből való hazug jóslatok és a gonosztevők álmai, mind hiúság.” (Sir. 34, 7.) „Mert az álmok már sokat eltévelyítettek és megcsalódtak, kik azokban bíztak.” (U. o. 7.)

A babona elosztatására jó az okos magyarázat és felvilágosítás. Így olvashatjuk már Jeremiásnál is: „A pogányok utait el ne tanuljátok és az ég jeleitől ne féljete, melyektől a pogányok félnek.” (Jer. 10, 2.)

Természetesen nem tagadható, hogy a hold és a csillagok fénye a termésre befolyással vannak. Erre támaszkodnak némely földművesszabályok, amelyek egyáltalában nem babonáságon alapszanak, hanem csak hosszú, régi tapasztalatokon. Csak nem szabad azokat babonásan magyarázni és felhasználni.

A legfontosabb eszköz mégis a *természettőlötti*, komoly gyakorlattal igazolt, reménnyel termékenyített, szeretettől öntözött *hit*. Féljük az Istent és féljünk a bűntől, akkor nincs okunk félni semmi gonosz befolyástól. Mikor Okoziás megbetegedett, elküldte szolgáit, mondván: „Menjetek, kérjetek tanácsot Belzebubtól, Akkaron istenétől, ha meggyógyulhatok-e ezen betegségemből.” Az Úr anyála pedig szóla a teszbii Illésnek, mondván: „Menj a szamariai király követei elé, mondd nekik: nincs-e Isten Izraelben, hogy Akkaron istenéhez, Belzebubhoz mentek tanácsot kérdeni. Annak okáért ezeket mondja az Úr: Az ágyról, melyre felhágtál, nem szállasz le, hanem halállal halsz meg.” (4 Kir. 1, 2—4.)

Igen, szeretteim! Mi hiszünk és bízunk az isteni Gondviselésben, teljesítjük az Ő szent akaratát, az Ő kezéből fogadjuk mindennap örömét és baját. Tanuljuk meg a keresztet igazi, keresztény szellemben megbecsülni és akkor a babona nem tud lábrakapni.

Hitünket egyrészt félelemre, másrészt szeretetre kell felépíteni. Az Apostolok Cselekedetében olvassuk a következőket: „De ellenük állá Elimas, a bűbájos. mert ezt jelenti az ő neve, a helytartót el akarván a hitről téríteni, Saul pedig, ki Pál is, betelvén Szentlélekkel, rája tekinté és mondá: Oh minden családsággal és minden álnoksággal teljes ördögfia, nem szűnsz-e meg elfordítani az Úr igaz utait és most íme, az Úr keze terajtad és vak leszesz, nem látván a napot egyideig. És azonnal ráesék a homály és sötétség és kerengvén, keres vala, ki neki kezét nyújtja.” (Ap. Csel. 13, 8—11.)

Szeretteim! Félelemmel és szeretettel emeljük pillantásunkat az Úrra és megnyugszunk gondviselé-

sében. Így fog majd a babona a keresztény földműves lelkekből eltűnni, főleg az igazságosságon és szereteten alapuló önzetlenség, másokon segíteni akaró gondolkodás fogja a gyomnak mérgét elpusztítani. Mindazok ellen, akik a babonát terjesztik, erélyes eszközökkel kell fellépni, minden babonás írást, könyvet, tárgyat pedig tűzbe kell vetni, házunkat pedig, ha meg akarjuk szentelni, akkor megáldott és *megszentelt tárgyakkal* kell ékesíteni, akkor érvényes lesz az Egyház imája: Nézzétek az Úr keresztjét és fussatok ti ellenséges hatalmak.

Az igazi, értelmes, komoly hit megakadályoz minden babonát, miként ha tisztább a talaj s tisztább a vetőmag, kevesebb dudva fog a földből ki-sarjadni. Menjetek és tegyetek hasonlóképpen Jézus Krisztus erejével és a legszentebb Szűzanya Mária közbenjárására, aki a kígyónak fejét eltiporta. Amen.

20. A FÖLDMŰVES ÉS AZ EGYHÁZ ÁLDÁSA

*„Azért: sem aki ültet, valami, sem aki öntöz;
hanem aki növekedést ad, az Isten.”*

(I Kor. 3. 7.)

Kedves Keresztény Testvérek!

A régi tisztas szokásokhoz híven, ma ismét el-zarándokoltunk ide, erre a búcsújáró helyre, hogy hálát adjunk a jó Istennek a jó termésért s a pompás szép nyárért, amit Ő ajándékozott nekünk. De össze-jöttünk azért is, hogy a jó mennyei Atyához könyö-röggjünk, óvjon meg minket jégveréstől, gonosz viha-roktól, mert milyen nagy gond a mi kedves népünk-nek, hogy vajjon nem lesz-e hiábavaló a fáradsága, tavaszi és nyári munkája, nem pusztítja-e el a rossz időjárás a vetést, a gyümölcsöt. És ezeket a földi gondokat nem kell restelnie senkinek sem, mert ha az

Üdvözítő úgy tanított bennünket imádkozni: Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, akkor szabad nekünk jó termésért is imádkozni, szabad a zivatarmentes időért is könyörögni. Tudjátok, szeretteim, az Egyház mennyire szíven viseli a ti gondokat, úgy-hogy megparancsolja papjainak, hogy a szent kereszt feltalálásától a szent kereszt felmagasztalásának ünnepeig, tehát májustól szeptemberig, mindennap imádkozzanak jó időért és jó termésért. Ma tekintsünk bele ezeknek az imáknak tartalmába, hogy az Úr Jézusban megerősödött bizalommal térhessünk haza. Nézzük meg tehát a szövegét ezen imáknak, amiket a pap ilyenkor mond.

„A mi segedelmünk az Úr nevében van, aki az eget és földet teremtette.” Ha felütjük a rituálét, az egyházi szertartáskönyvet, azt tapasztaljuk, hogy minden egyházi áldás ezekkel a szavakkal kezdődik: „Adju-torium nostrum in nomine Domini . . . A mi segedel-münk az Úr nevében van, aki az eget és földet terem-tette.” Ezek a szavak hitvallást képeznek, mert igenis, mi hiszünk a mindenható Isten előrelátásában és valljuk legbelsőbb meggyőződéssel, hogy mi minden dologban a jó Istentől függünk. Isten kezébe fut össze minden sorsfonál és semmi, de semmi nem történik az Ő engedelve nélkül. Isten az, aki a mi munkánkat sikerrel koronázza s Ő az, aki a föld termésének növekedést ad. Semmiféle más foglalkozású ember előtt sem annyira életbevágó igazság ez, mint a földműves ember előtt, mert semmiféle más hivatásbeli sem érzi oly mélyen, nem tapasztalja annyira, mint a földműves, hogy egy magasabb isteni hatalom áll fölötte. Ezért senki sem mondja oly hívő lélekkel, olyan meggyőződéssel, mint a földműves ember: „Isten áldásán fordul meg minden.” Milyen szép azért, ha a földműves nehéz munkájához e szavakkal fog a nap reggelén: „Kezdjük meg Isten nevében.” „Milyen találóan mondja Szent Pál: „Azért: sem aki ültet, vala-mi, sem aki öntöz; hanem aki növekedést ad, az Isten.”

Egy földműves ment egyszer egy városival együtt,

útközben arról beszélgettek, milyennek ígérkezik a termés. A földműves azt mondta: Majd úgy lesz, ahogy az Isten akarja. Mire a városi azt válaszolta: Igen, ezt mondja az ember falun, de csakis ott, mert ott még hisznek az Űristenben. Mire a földműves így szólt: Hát igen, nem csodálkozom rajta, ha ti így vélekedtek a városban, mert hiszen egész nap nem látjátok az eget és ezért azután nem látjátok Istent sem többé. Mi azonban mindennap tapasztaljuk segítségét és hatalmát s ha mi sem hiszünk többé benne, akkor végünk van. Igen, úgy van, ha a földműves nem hisz többé az isteni Gondviselésben, ha a villámhárító, a jég- és tűzbiztosítás az utolsó és egyetlen vigasztalás, akkor az a legszerencsétlenebb balga ember a világon. Mi tartja a lelket a válságos időkől megsanyargatott népben, ha nem más, mint megingathatatlan hite és bizalma Istenben. Milyen gyakran hallja az ember derék földműves emberek szájából, akik saját hibájukon kívül jutottak rossz sorsra: Van Isten az égben és amit mi nem tudunk megtenni, azt megteszi Ő. Mi építünk és bízunk, de nem gyöngö emberi bölcseségben. Segítségnk az Űr nevében van, aki az eget és földet teremtette. A jó Istentől reméljük és várjuk a termést, tőle reméljük az idők jobbra fordulását és a jobb idők újból el fognak jönni, ha az emberek Istentől való függésüket őszintén és alázatosan elismerik. Mi tévedtünk és vétkesek vagyunk és azt kell mondanunk, hogy a nehéz idők, melyekben élünk, nem csupán Istentől küldött megpróbáltatások, hanem büntetések is, mert ki merné közülünk magát ártatlannak tartani Isten ítélőszéke előtt?

Ez a gondolat vezet minket az Egyház imádságának egy másik könyörgéséhez. Most már értjük, miért könyörög a pap nemcsak Isten mindenhatóságához, hanem irgalmasságához is: „Ostende nobis Domine misericordiam tuam... Mutasd meg Uram nekünk irgalmasságodat.” Igen, az irgalmas Isten a mi utolsó menedékünk. Nem érdemeltük meg, hogy az Isten minket a csapásoktól megóvjon, mert mondjátok meg ti

magatok, szabad volna-e panaszkodnunk, ha Isten nem is hallgatná meg imánkat. Nem kiáltanak-e fel bűneink Istenhez, lássuk be őszintén és ne szidjuk mindig a városiakat, mert falun sem megy minden úgy, mint ahogy kellene. A falun, a földművesházakban is bizony sokszor súlyosan megbántják az Istent. Mennyi szerencsétlenség, gyűlölet, ellenségeskedés van házas-társak és szomszédok között, milyen gyakran megszenstelenítik a vasárnapot szükségtelen munkával. Nem kell-e Jeremiás prófétával beismernünk: „Miseri-cordia Domini, quia non sumus sumpti... Isten irgalmassága folytán nem veszünk még el.” Isten irgalmasságának köszönhetjük, hogy nem sujtanak ben-nünket még nagyobb csapások is.

Amde nem akarok tovább is ily keserű szavakat mondani. Hisz hála Istennek, van még sok derék föld-művescsalád, ahol a vasárnapot megszentelik, a rózsa-fűzért közösen imádkozzák, ahol mindnyájan békében és egyetértésben élnek és dolgoznak. Amde ezeknek is imádkozniuk kell: „Uram, mutasd meg nekünk a te irgalmasságodat.” A jó Isten nem köteles hűségünket földi jutalomban részesíteni. Ezért nem bizakodhatunk személyes érdemeinkben, ha segítségért könyörgünk, hanem egyedül *irgalmasságához* fordulhatunk. A kafarnaumi százados, kit Jézus életéből ismertek. mindnyájunk példaképe. Ő nem tartotta magát méltónak arra, hogy hajlékába lépjen az Üdvözítő. „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj.” Pedig ez az ember jótéteményeire is számíthatott volna, mert hisz maguk a zsidók mondták az Űrnak: „A száza-dos megérdemli, hogy meggyógyítsd szolgáját, mert szereti népünket és zsinagógát is építtetett nekünk.” De a százados minderről mit sem szólt, hanem méltatlanságára gondolt. Ennek a tisztességes, becsületes lelkű férfinak szívéből őszintén fakadt a beismerés: „Uram, én nem vagyok méltó...” És ez nem volt ön-magát betegesen lekicsinylő férfi, hanem daliás katonatiszt, százados, akinek nagyon is kemény, vitéz férfinak kellett lennie.

Szeretteim! Nektek is jól illik az ilyen alázatos imádság. Ne szégyeld azt, mert az nem csorbitja meg a férfibecsületet. A helyett, hogy farizeus módra előszámlálnánk jótetteinket, imádkozzunk inkább szívbeli alázattal és nagy bizalommal. „Ostende nobis Domine misericordiam tuam...” Mutasd meg Uram nekünk a te irgalmadat; mert mi nem vagyunk méltók arra, hogy meghallgass minket és megóvj a csapásoktól, de azért mégis kérünk téged, mert jó és irgalmas vagy!

Miután a pap Isten mindenhatóságához könyörgött, *azé minden szentjének közbenjárásáért esedezik*: Mindenható Isten, kérünk téged a Boldogságos Szűz Máriának, az angyalok szent karának, pátriárkáknak, prófétáknak, apostoloknak, mártíroknak, hitvallóknak és szűzeknek közbenjárására, nyújtsd kegyelmesen segítségedet és adj alkalmas időt, villámok és zivatarok helyett bocsásd le ránk, méltatlanokra áldásodat és tartsd féken a levegő ellenséges hatalmait. Mi hiszünk a szentek egyességében, hisszük, hogy a szentek résztvesznek földi gondjainkban és segítenek minket imáikkal.

Most következik a tulajdonképeni könyörgés. A pap kezébe veszi a feszületet és a Szentháromság áldását kéri a jelenlevő hívekre, az egész plébánia területére és a föld termésére. Az Egyház előírása szerint a szentmise után kell történnie, ahol van, a szent kereszt ereklyéjével. A szent kereszt az üdvünk jele, győzelmi jelünk, leghatalmasabb fegyverünk a pokoli hatalom ellen. Az nem babona, ha azt mondjuk, hogy a szerencsétlenségek létrejöttében a gonosz lelkeknek nagy szerepük van, mert ők állandóan készek arra, hogy nekünk ártsanak, amint Szent Pálnak az efezusiakhoz írt levelében olvassuk: „Mert nem a test és vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok ellen, a világ uralkodói ellen a sötétségben, a gonosz lelkek ellen a levegőben.” (Efez. 6, 12.) Semmitől sem félnek jobban a pokol szellemei, mint az Úr keresztyétől. Minden keresztytől, amely állandóan Krisztus Urunknak a pokol hatal-

masságai fölött aratott nagy győzelmére emlékeztetnek. „Tekintsetek az Úr keresztyére és fussatok ti ellenséges hatalmak”, így imádkozik az Egyház az ünnepélyes ördögűzésnél. Így szól, midőn a szent kereszttel földjeiteket megáldja és így kiáltanak az útszéli keresztek, miket ájtatos emberek állítanak.

Ennek az imádságnak egy hatalmas könyörgésnek kell lennie. Ebben mindazt megtalálhatjuk, ami a hatékony imádsághoz szükséges. Bizalom az Isten mindenhatóságában, alázatos beismerése méltatlan voltunknak, bizalom az angyalok, a szentek közbenjárásában, azután a szent kereszty győzelmi és áldó ereje. És most sajnálkozzatok azon, hogy eddig nem értékeltétek annyira az Egyház könyörgését. Ezután ugye nem távoztok a szentmiséről annak teljes befejezése előtt és ha hétköznapon, munka közben halljátok a szentmisére hívó harang szavát, de nem tudtok arra elmenni, hagyjátok abba egy pillanatra a munkát és vessetek keresztet, hogy a pap áldása családokat, házatokat, udvarotokat magába zárja.

De mit mondjak nektek, mivel vigasztaljalak meg benneteket, ha az Egyház imádsága ellenére is ott-hon annyi a gond, a baj, a kereszt? Talán mégis nem sokra megyünk az Egyház áldásával és az ima hatásával. Oh nem, az Egyház áldásának egészen más a célja, mint hogy minden fájdalmat és gondot elvigyen. Miként a szentkereszt-partikula hozzátartozik a szent kereszthez, éppúgy a kereszt is hozzátartozik a keresztyén életéhez, különösen a földműveséhez. Ez alatt nem azt a keresztet értem, ami házatokban van, hanem azt, amit a jó Isten rak vállainkra. Az első nagypéntek óta, mikor Círeai Simon az isteni Üdvözítőnek segített vinni a keresztet, Isten különös áldása nyugszik a keresztjét türelemmel viselő földművesnépen.

Szalézi szent Ferenc egy alkalommal barátja társaságában meglátogatott egy földműves embert, miközben megkérdezte az embert, miképpen megy sorsa, az így felelt: „Oh fényesen, kegyelmes püspök Atyám!

Távolról sem tudom, mi a gond, minden úgy van, ahogy kívánom, jobban már nem is lehetne." Szent Ferenc ekkor felállt s így szólt kísérijéhez: „Hagyjuk el sietve ezt a házat, mert ahol *kereszt nincs*, ott *áldás sincsen*!”

Ahol nincs kereszt, ott nincs áldás, mert ott nincs Isten. A nagy genfi püspök e szavait szeretném ma mindnyájatoknak lelkébe vésni. Irjátok ezt otthon szobátok keresztjére, gondoljatok erre, ha Isten házatok táját csapásokkal látogatja meg s ne mondjátok többé: A szent kereszt nem segít, az imánk sem használ semmit. Nem! Szeretteim! A szent kereszt mindig áldás és imátok sohasem hiábavaló. Imádkozatok csak mindig alázattal és bizalommal, miként az Egyház az ő imáiban és áldásaiban, akkor sohasem imádkoztok hiába, a jó Isten mindig meghallgatja imánkat, vagy leveszi vállainkról a keresztet, vagy ad erőt, hogy azt elviselhessük. Mind a kettő kegyelem és meghallgatás. Amen.

21. A CSELÉDSÉG

„Menjete ti is szőlőmbe.”
(Mt. 20, 4.)

Kedves Keresztény Testvérek!

A mai szent evangéliumban a szőlőmunkásokról hallottatok. Egy gazdag családos ember a piacra ment, hogy szolgálkat és munkásokat szerződtessen. „Menjete ti is szőlőmbe és ami igazságos lesz, megadom nektek.”

Nézetem szerint ez az evangélium nagyon illik a mostani időhöz, most gyertyaszentelő utánra, mert nem sokára következik a cselédváltozások ideje, amikor a gazdaember cselédek után néz.

Sokat beszélnek napjainkban a cselédkérdésről és azt nehéz, szociális problémának mondják.

Miért? A falun is panaszkodnak a földművesek, hogy a jó fizetés és jó bánásmód ellenére is, ma oly nehéz megbízható cselédet kapni.

Miért van ez? Ennek egyik oka a mai idők szelleme. Nem akarnak tudni többé engedelmességről és megalázkodásról. Nem akarnak többé szolgálni, felügyelet alatt lenni, csak a szabadság, nagy fizetés s a lehető legrövidebb munkaidő a cél. Az engedelmes-séggel és megalázkodással együtt eltűnt a megelégedettség és igénytelenség is. Egy végzetes faluiszony következett be: „A városba, a gyárba!” lett a jelszó. Sajnos, oly sok fiatalember követi ezt a csábító jelszót. De a faluból a városba és gyárba való költöz-ködés sok szerencsétlenségnek a kezdete.

Ami hibát a modern idő szelleme a cselédségen ejt, azt kell a kereszténység szellemének és erejének jóvátenni. Amikor tehát a szolgálatról a kereszténység szellemében elmélkedünk, megjelenik előttünk a *cselédsors*,

1. *mint szerencsés sors,*
2. *mint tisztelt sors.*

I.

Szeretteim! Elmélkedjünk a cselédségről, mint a *szerencsés és gond nélküli életről*.

Azt nem mondhatjuk, hogy a szolgálat mindig mulatságos és kényelmes. El tudom képzelni, hogy kedvét veszi a szolgának, vagy a cselédleánynak, ha a gazdája elégedetlen és nem lehet csodálkozni, ha ilyenkor kedvetlenül végzi dolgát.

De gondolkodtál-e már azon, hogy miért lehet olyan komoly a gazdád? Miért néz oly elgondolkozva? Nem beszél és oly rosszkedvű?

Ha egy gazda bajban van, adóssága van, kamatot kellene fizetnie, mert a mezőgazdasági termékek kelletlenek, szerencsétlenségek vannak lakásában, istálló-jában; egyáltalában nem alkalmasak arra, hogy nevető

kedve legyen. Ezek a gondok nyomják a gazdát, és talán éjjel-nappal nem hagynak neki nyugtot.

Nem gondtalan-e ezzel szemben a cseléd élete? Munkából jövet gondtalanul ül le enni. A jégeső és szárazság nem okoz neki fájdalmat, a fizetését megkapja, legyen bár jó vagy rossz esztendő.

A gazda szobájában talán egész sor gyermek üli körül az asztalt, ezeket táplálni, nevelni, ruházni, taníttatni kellene. Ezek a gondok nyomják a gazdát s mindebből a cseléd nem érez semmit.

Szolgák és cselédlányok, ti szerencsések vagytok, a ti sorsotok és hivatástok *szabad*.

A francia forradalom zűrzavarában történt. A szerencsétlen XVI. Lajos király kénytelen volt az ő hűséges miniszterét és tanácsadóját, Malherbest elbocsátani. Fájó szívvel tette ezt. „Ön szerencsés — mondta a király a búcsúzó miniszternek — Ön elmehet, én nem, nekem maradnom kell.” E szavak a cselédre is állnak. Ha letelt az év, nem kötelesek tovább szolgálni. Ugyanazt nem teheti meg a gazda, neki maradni kell. Nem tud megszökni, ha gonosz a felesége, vagy ha gyermekei bosszúságot okoznak neki. Nem menekülhet a felette tornyosuló szerencsétlenségektől. A gazdasszony nem mondhat fel urának, mint a cselédnek, mily szívesen tenné pedig, ha az ura goromba, nagyigényű, részeges, hirtelen haragú. A cseléd felmondhat és elmehet és jobb helyet kereshet magának, ha az egyik hely nincs ínyére. A gazdának és a gazdasszonynak maradnia kell és ki kell tartaniok. A cseléd azonban *szabad*. Mondjátok, nem szabad és szerencsés élet ez? Nem áll-e rátok is az üdvözítői mondás: „Nézzétek az ég madarait! Sem nem vetnek, sem nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek: a ti mennyei Atyátok táplálja őket.” (Mt. 6, 26.)

Ne értsetek engem félre, nem akarom én bennek a vándorlási kedvet növelni, amikor nektek a szabad költözködéstről beszélek. Nem mondom én azt, hogy nektek is mindig költözködnötök kell, mint a

vándormadaraknak, csak azt akarom mondani, hogy nem vagytok ti hozzánőve egyetlen házhoz, vagy üzemhez sem, csak azt, hogy szabadon mehettek, ha akartok.

Mennyivel több cseléd volna boldogabb és megelégedettebb, ha a cselédsors előnyeit értékelné és megszívná. Néhány előny: semmi felelősséggel nem tartozik, nem úgy mint a gazda, semmi kockázata nincs, nem kell egész családot táplálnia. — Tehát úgy lehet és kell is tekinteni a cselédsorsot, mint egy szerencsés sorsot. Hogy is mondja még isteni Üdvözítőnk: „Ne aggódjatok tehát: mit eszünk vagy iszunk . . . mert mindezt a pogányok teszik, hisz tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségetek vagyon. Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát.” (Mt. 6, 31.)

II.

Szeretteim! Térjünk a második részre. A cselédsors *tisztelt* sors.

Volt idő, amikor az emberiségnek két osztálya volt: *urak és rabszolgák*. Hála Istennek, az az idő elmúlt, amikor a rabszolgákat és a szolgákat korbáccsal hajtották munkára, amikor a munkások akarat nélküli lények voltak uraik kezében. Hála Istennek elmúlt az az idő, amikor a munkát és munkást emberhez nem méltónak tartották és megvetették. A kereszténység ebben is áldásos változást teremtett. Krisztus megmutatta a világnak, hogy a munka nem szégyelni, hanem *tisztelni* való, és hogy a munkás Isten előtt éppoly figyelmet érdemel mint a gazda. A keresztény beszédben a „szolgálni” szó mély és szent értelmet nyert.

Szeretteim! Legyetek ennek a tisztelt sorsnak képviselői. Ezt a szolgai sorsot *maga Isten rendelte*. Isten rendelkezéséből a szolgák és birtokosok egymásra vannak utalva. A szolga és cseléd lány isteni akaratból mezőgazdasági szükséglet.

A szolgasorsot *Krisztus megszentelte*. Nemcsak

azért, mert a Megváltót Izaiás próféta, „az Isten szolgálja” hirdette. Szent Pál apostol tanít minket: „Krisztus kiüresítette önmagát, szolgai alakot vévén fel, hasonlóvá lett az emberekhez.” (Fil. 2, 7.) Maga Jézus mondja magáról: „Nem azért jöttem, hogy engem kiszolgáljanak, hanem hogy én szolgáljak.” (Mt. 20, 28.) S azért mondja magáról a római pápa, Krisztus földi helytartója: „Én az Isten szolgálainak szolgálja vagyok.”

A cselédsors tisztelt továbbá azért is, mert abból több *szent* származott. Egész jelentős körmenet lenne azokból a szentekből és Isten szolgálóiból, akik az isteni és emberi cselédsorsban hűségesen szolgáltak. Elsősorban az „Úr alázatos szolgálója”, Mária, a Megváltó Anyja. Hány cseléd nyerte már el az örök dicsőséget, azok, akik a földön a szegénység köntösét hordozták, most az örök dicsőség fényében sugárznak, a halhatatlanság öltönyével felékesítve. Azokat, akik egykor a földön az alacsony szolgai sorsot töltötték be, most az Isten angyalai szolgálják ki.

Szeretteim! *Ti magatok* sokat segíthettek azon, hogy sorsotok tisztelt és megbecsült legyen. Elsősorban hűségtok és megbízhatóságtok útján. Sok panasz hallatszik ma is a cselédek hűségének és lelkiismeretességének hiányáról. Lehet-e csodálkozni tehát, ha a cselédség iránt oly kevés a bizalom és lenézik. Szent Pál ad nektek figyelmeztetést: „Szolgák, engedelmeskedjete testi uratoknak, ... *nem szemre szolgálván*, mint embereknek kedveskedők, hanem mint Krisztus szolgálói.” (Ef. 6, 5.) Ha csak akkor dolgoztok, amikor felügyelnek rátok, nem teljesítitek kötelességeket és nem vagytok érdemesek a jutalomra.

Gondoskodjatok tehát róla, hogy a cselédsorsot értékeljék és tiszteljék. Ezt az igazi *jámborság* útján tehetitek. Munkátok közben ne feledkezzetek meg az Uristenről, Őt kell elsősorban tisztelnetek. Egyetlen nap se legyen, tehát egyetlen munka sem a jószándék felkeltése és az Istenre való rövid felpillantás nélkül. Vegyetek részt a családi közös imákban, az esti rózsá-

füzéreken. Vegyetek részt a vasárnapi istentiszteleteken, de ne a templomajtó előtt, mint a régi világban a vezeklők, végezzétek el a húsvéti szentgyónásokat. — Tudjátok, hogy a jámbor cseléd hű és megbízható is. Ahol vagy egyáltalában nem, vagy csak nagyon ritkán adják meg nektek az alkalmat a vasárnapi szentmisehallgatás kötelességének teljesíthetőségére, ott fel szabad, sőt fel kell mondanotok és más helyet keresnetek.

Akkor lesz sorsotok tisztelt, ha másoknak *jó példát* adni törekesztek. Mily épületesen hatott a jó cselédlánynak, Szent Zitának jámbor élete. Egyetlen év alatt megváltoztatta jó példájával gazdájának lelkét és gondolkozásmódját.

Ismertem egy igen vallásos cselédet, aki istentelen családdhoz került egy városba. Kezdetben gúnyosan mosolyogtak gazdái a vallásosságán, majd később, amint látták, mint ég keze alatt a munka és mennyire megbízható, önkénytelen tiszteletet éreztek iránta, majd lassan kezdtek tőle érdeklődni a vallás igazságairól s azt megismerve, kezdték azt megszeretni, és vallásossá lettek ők is.

Sajnos, vannak cselédek, akik a cselédsorsnak semmi tiszteletet sem szereznek, akiknek közelében nem lehet kiskorú gyermek, mert piszkos beszédeikkel megfertőzik a gyermek lelkét és egész környezetüket.

Legvégén mindnyájatokhoz szólok. Egyik-másik közületek azt mondhatja ma: Ez a szentbeszéd nekem nem szólt, mert sem cseléd, sem cselédlány nem vagyok. Az isteni Üdvözítő mondása azonban: „Menjete ti is szállómbe”, nektek is szól. Légy bár gazda vagy szolgál, mester, vagy tanult ember.

Mik vagyunk tehát mi emberek mások, mint Isten szolgálói és cselédjei? Isten mindnyájunkat szolgálatra és munkára hívott. Adott ehhez erőt, észt, egészséget és képességet. Legyünk tehát rajta, hogy azon a helyen, ahová bennünket a jó Isten állított, kötelességünket hűen és örömmel teljesítsük. Ti cse-

lédek és cselédleányok gondoskodjatok róla, hogy sorsotok szerencsés és tisztelt legyen, gondotok legyen rá, hogy a sorsotokban éppúgy kiérdemeljétek a szép mennyországot, mint gazdáitok és feletteseitek. Eljön az idő, amikor kiesik kezetekből a szerszám, amikor életetek szabadnapja beköszönt. Használjátok fel jól minden percét, hogy amikor az Uristen számadásra hív benneteket, elmondhassátok neki: Istenem, mindent megtettem, amit rám bízál, betöltöttem kötelességemet. Akkor a jóságos Isten, minden jók jutalmazója kitárja előtted a mennyország kapuját és így szól: „Jó és hű szolgám, menj be Urad örömébe.” (Mt. 25, 21.) Amen.

22. SZENT ZITA, A HÚSÉGES CSELÉDLEÁNY

„Légy hű mindhalálig s neked adom az élet koronáját.”
(Titk. 2, 10.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Április 27-én az Egyház egy eddig általunk kevésbé tisztelt szent emlékét idézi fel. Hogy ő kevésbé tisztelt, annak az oka abban van, hogy az élete teljes csendben folyt le. Nem sokat beszélt magáról, csak egy egyszerű cselédleány volt. Szent Zita volt ő. Ő a cselédek főséges példaképe, mint kell a kötelességet teljesíteniök Istennel szemben, a gazdával és önmagukkal szemben.

Ha én ma ebben a földműves községben mindekelőtt a cselédekre irányítom szavam, teszem azt azon megfontolásból, hogy éppen ebben a községben sok cseléd van alkalmazásban, másrészt pedig egyik utóbbi prédikáciomban az uraságoknak cselédekkel szemben tartozó kötelességéről beszéltem.

1. Zita hűséges volt Istennel szemben.

A 13-ik században Felső-Olaszországban élt Zita, mint szegény emberek gyermeke. 12 éves korában kénytelen volt szülői házáat elhagyni, hogy kenyerét megkeresse. Talált is egy jó helyet.

Minden reggel alkalma volt a szentmisén jelen lenni. Örömmel használta fel az alkalmat. Minden szentmiséből kegyelmet merített a kötelességteljesítéshez. A cselédi sors egyáltalán nem fényes, mindennap más parancsának alávetni magát, állandóan másnak dolgozni és fáradni és ezért esetleg rosszalást kapni és megvető pillantásokat. Egyáltalában nem mondható fényes sorsnak, hanem nehéz, tövises életnek. A cselédsors e töviseit kénytelen volt Szent Zita is tapasztalni. Ő azonban értett hozzá, mint kell e tövisek hegyét megtörni. Hogy történt ez? Talán gazdáinak szeszélyét szidta? Nem. Hanem minden reggel adománnyal kedveskedett a jó Istennek. A jó Istennek ajánlotta fel az összes napi fáradságot, munkát és kellemetlenséget. Ha a nap folyamán nehéz munka várt rá, vagy ha kemény szavakkal rendretasításban részesült, mindig arra gondolt: ma reggel mindent felajánlottam a jó Istennek, és türelmetlenségemmel nem akarom ezt a felajánlást tönkre tenni. Így hozott Szent Zita a szentmisében a jó Istennek áldozatot. Továbbá a szentek életében olvashatjátok, hogy Zita minden szabadidejét imádságra és jámbor olvasmányokra használta fel. Szeretteim! A jószándék felkeltésével szenteljük meg mi is a munkát és az egész napot. Legalább azok, kiknek közületek alkalma van, hétköznapi is legyen jelen a szentmisén. Minden munkát a földön, házban, istállóban ajánljatok fel Istennek és a jószándék felkeltésével szenteljétek azt meg. A jószándék útján munkánk megszentelődik. Ha minden reggel, mint Szent Zita, a napi munkánkat Istennek szenteljük, akkor nagyobb türelemmel végezhetjük azt, és a mindennapi kötelességünket könnyebben teljesíthetjük. Gyakoroljátok ezt!

Szent Zita jámbor volt és e jámborságától sem-

mit sem szenvedett a szolgálat. Ellenkezőleg. Eppen mert jámbor és istenfélő volt, a szolgálatban pontosabb volt. Amíg az Üdvözítő életéről és haláláról elmélkedett, megtanulta, hogy a türelmesen végzett munkával és szenvedéssel lehet a mennyet kiérdemelni. Gyakran hangoztatta: „Egy cselédleány nem lehet jámbor, ha nem szorgalmas. A munkakerülő jámborság a mi helyzetünkben hamis jámborság.” Sohasem imádkozott úgy, hogy abból munkájának hátránya származzék. Azért imádkozott, hogy annyi kegyelmet kapjon Istentől, hogy munkáját és állapotbeli kötelességét betölthesse.

A jámborságban és imában való buzgósága miatt sok gúnyt és gúnyos megjegyzést kellett elviselnie. A házban volt több cseléd is és azoktól sokat kellett szenvednie. Ujjal mutogattak rá ilyen megjegyzésekkel: „Nézzétek a szenteskedőt, a képmutatót. Jámborabb akar lenni mint mi, azért tetteti csak a jámborságot, hogy jobban behízelegje magát.” Minden tettét rosszra magyarázták és szavait elferdítették. Kénytelen volt a megszólásokat tűrni és munkáját mások gúnyja közt végezni. Biztosan tudom, hogy az ő helyzetében mások nem tűrték volna el ugyanazt, hanem kemény szavakkal utasították volna vissza a rágalmozó beszédet. Nem így Szent Zita. Ő tovább is gyakorolta magát a jámborságban. Semmi engesztelhetetlen gyűlöletet nem érzett cseléd társaival szemben, ellenkezőleg, bocsánatot kért: „Bocsássátok meg nekem ezt a hibámat, — mondta — ne haragudjatok érte.” Tanuljunk Szent Zitától, mit tegyünk mi is, ha megbántás ér bennünket. Legyen példakép előttünk Szent Zita a társas együttélésben, ne akarjuk azonnal a fejét venni annak, aki megbántott bennünket, hanem szeretettel és megbocsátással legyünk vele szemben. A közmondás azt mondja: „Az erőszakoskodáshoz és veszekedéshez kettőre van szükség: te ne légy az egyik, és nem lesz veszedelem.”

Szent Zitának erkölcsi is komoly veszélynek voltak kitéve. Volt a háznál egy férfi alkalmazott,

aki szemet vetett Zitára, mert úgy gondolta, hogy a cselédleány egy szabadszemély, aki nemcsak arra való, hogy dolgozzon, hanem másra is használható. Szemérmetlen pillantásokkal üldözte Zitát, s egyik napon, amikor egyedül volt, gyalázatos ajánlatával előállott. Zita segítségért kiáltozott, amikor azonban senki sem hallotta segélykiáltását és a gonosz erőszakot akart elkövetni, a bátor leány egymaga védekezett és oly iszonyatosan összekarmolta támadójának arcát, hogy azonnal vérezni kezdett. Másnap a többiek nevetve kérdezték: „Nemde a jámbor macska látott el ily szépen? Nem tanácsoljuk, hogy másodszor is próbálkozz.” Szent Zita hűséges volt Istenhez, s az Úrnak tett fogadalmát megtartotta. Tanuljunk szentüktől. Ne játsszunk a tüzzel és Isten kegyelme velünk lesz. És ránk is áll majd a Szentírás dicsérete: „Boldogok, kiknek útja feddhetetlen, kik az Úr törvényében járnak.” (118. zsolt. 1.)

Szent Zita hűséges volt Istenhez; egy szolga, aki hűséges Istenhez, kötelességét hűségesen teljesíti, a legjobb biztosítékot nyújtja arra, hogy fellebbvalói hűségért továbbra is megtartsák.

II. Szent Zita hűséges volt gazdájával szemben.

Már abból is következtethetjük, hogy hűséges cselédleány volt, hogy 48 évig szolgált ugyanazon a helyen. Ez biztos jele annak, hogy gazdája meg volt vele elégedve.

Állítsuk szemünk elé egy hűséges cselédleány kötelességeit.

Az első a *lelkiismeretes munka*. Ez annyit jelent, hogy hűséggel és lelkiismeretesen dolgozni. Képzelnünk csak el diákinternátust, ahol a tanulók a meghatározott időben tanulóasztalaiknál ülnek, hogy másnapi iskolai leckéjükből elkészüljenek. Amíg a felügyelő jelen van, mindenki könyve fölé hajolva szorgalmasan tanul. De mihelyt kimegy a felügyelő, egyesek azonnal becsukják a könyvet és haszontalansággal kezdenek foglalkozni. Ha a felügyelőt

ismét közeledni érzik, ismét előveszik könyvüket és látszólag igen szorgalmasan tanulnak. Nemde nagyképűsködésnek és hízkeledésnek kell ezt minősíteni? Sok cseléd is így van; amíg a gazdája látja, nagyon szorgos, de mihelyt nem látják, azonnal abba hagyja a munkát. Szent Zita nem ilyen volt. Ő kötelességérzetből dolgozott. Mily épületes, midőn azt halljuk a cselédről, hogy olyan szorgalmasan dolgozik és úgy gondját viseli mindennek, mintha csak a sajátja volna. Az ilyen cseléd aranyat ér.

Zita továbbá *hűséges volt a ház gyermekeivel szemben*. Mivel oly hosszú időn át volt a háznál, igen jól ismerték munkakedvét és sokra értékelték szelíd jámborságát. A háziúr őt bízta meg az egész ház felett való felügyelettel. A gyermekek nevelését is rája bízták. Az ő legnagyobb gondját képezte a rábízott gyermekeket istenszeretethen nevelni. Szívesen vezette őket a közeli templomba, megtanította őket imádkozni, szüleiknek engedelmeskedni és igazat mondani. Egyszóval a romlatlan gyermeki szívekbe az erény magvát hintette. A vallásos és erkölcsös cseléd Isten áldása egy családra nézve, de különösen a serdülő ifjakra. Sokan inkább köszönhetik vallásosságukat egy jó cselédnek, mint szüleiknek. Egy kardinális — Lavigiére — mondta egyszer, hogy a szülei katolikusok voltak ugyan, de csak papiroson. Vallásukat soha nem gyakorolták. Őt két cselédlányra bízták. Azok nagyon vallásosak voltak. Tőlük tanult meg imádkozni és nekik köszönheti a papi hivatását is. Igen, a jámbor cseléd valóságos istenáldás a családra, különösen a serdülő ifjakra. De éppoly átok a családra a vallástalan, erkölcstelen cseléd. Az élet sok szomorú tapasztalattal szolgál, mert gyakran látjuk derék, becsületes emberek gyermekeit teljesen elzúlni. Ha az okát keressük, legtöbbször abban találjuk, hogy a gyermeknevelést a cselédekre bízták, de viszont annak kiválasztásánál nem voltak kellő körültekintők. Ha tehát a gazdák cselédeiktől átkozódó, trágár beszédeket hallanak, bocsássák el

azokat addig, míg gyermekeikben nagyobb kárt nem tesznek. Szent Zita hűséges volt a ház gyermekeivel szemben, istenszeretetben nevelte őket. Kövessétek példáját. Neveljétek a gyermekeket Istenért, adjatok nekik jámbor életmódokkal jó példát.

Még egy vonatkozásban volt Szent Zita gazdájához hűséges. *Titoktartó* is volt. Semmi házi titkot el nem fecsegett. A földművesháznál a cselédek rendszerint családtagnak számítanak. Együtt esznek a családdal, a családi szobába szabad belépésük van, stb. Így van ez a legtöbb helyen és így történik meg, hogy a cseléd minden házi titkot megtud. Azért kötelességed tehát hallgatni és nem elbeszélni a szomszédoknak a családi titkokat. Tégy úgy, mint Zita, tiszteletbeli kötelességednek tartsd minden családi ügyről hallgatni. A Szentírás szavára gondolj: „Szegyd tovább adni, amit hallasz és a titkokat felfedni.”

III. Szent Zita magával szemben is hűséges volt.

Fentebb láttuk már, hogy Szent Zita szándékait az életben megvalósította. Így csak egy erényét akarom még kiemelni, a *takarékosságot*. A Szentírás figyelmeztet: „Aki a kevéssel nem gondol, lassankint elesik.” (Sir. f. 19, 1.) És tovább: „Emlékezzél meg a szegénységről a bővelkedés idején és a szegénység szükségeiről a gazdagság napján.” (Sir. f. 18, 25.) Ezekkel a szavakkal int bennünket a Szentírás a takarékoságra. A szolgálat idején mindenkinek kötelessége gondoskodni a későbbi évekről és félretenni a keresetéből, hogy legyen, amikor már nem tud dolgozni, vagy beteg lesz. Azért volt Szent Zita takarékos. Ő azonban a megtakarított pénzét nem magára fordította, hanem a szegényekre és jótékony célra, a keservesen megszolgált forinttal sok jót tett.

Sajnos, nagyon sok cseléd minden pénzét eltékozolja, hiábavaló mulatozások, részegeskedések, fajtalankodás, hivaikodó ruházkodás nagyon elharpódzott. Sokan gondolkoznak úgy: minek takarékoskodjam, majd eltartanak gyermekeim, testvéreim! De

gyenge vigasztalás. Hányszor látjuk, hogy az öregekkel úgy bánnak gyermekeik, hogy a kutyánál is alábbvalók. Nincs semmi becsük, mert már munkaképtelenek, nem tudnak dolgozni. Hogy ez veletek meg ne történjék, kezdjétek meg a takarékoskodást, hogy öreg napjaitokra legyen mihez nyúlnotok.

Pillantsunk vissza még egyszer az elmondottakra. Szent Zita hűséges volt Istennel, gazdájával és önmagával szemben. Ezért a hűségéért bőségesen megjutalmazta Isten. Az Úr minden kötelességéhez hű embernek megadja, amit ígért: „Légy hű mindhalálig, és neked adom az örök élet koronáját.” Amikor Zita 60 éves volt, az 1278-ik évben, felvételre az ég örök örömeibe. Nagy, mérhetetlen jutalomban részesült már itt a földön is a kötelességéhez hű életéért. Szeretném, ha Szent Zita kiesdekelné számunkra a kötelességteljesítésben való hűség kegyelmét, hogy mi is hűek lennénk Istenhez, hivatásunkhoz és önmagunkhoz. Adja Isten ezt Szent Zita közbenjárására. Amen.

23. FLÜI SZENT MIKLÓS **ÉS A FÖLDMŰVES CSALÁD**

„Nézd meg, és cselekedjél a példakép szerint.”
(Móz. 2. 25. 40.)

Kedves Keresztény Testvérek!

A svájci Flüi szent Miklósnak tisztelete és szeretete Svájcban az utóbbi időben nagy érdeklődésnek és fellendülésnek örvend. Ez öröndetes. Miklós testvér Svájcban nőtt fel, a svájci népnek jeles példaképe és hathatós közbenjárója. Flüi Miklós hitvalló született 1417-ben, derék földműves szülőktől, a svájci Unterwalden kantonban, melynek védőszentje lett. Ifjúkorától sokat és szigorúan böjtölt és elmélkedett. Szülői kívánságára megházasodott és átvette

szülői gazdaságát. — Tíz gyermeke közül az egyik pap lett, — kettő egymásután tartományi főnök — ezt a tisztséget ő elhárította önmagától. Résztvett ismétlen hazája szabadságharcaiban; mint katona is folytatta jámborsági és önmegtagadási gyakorlatait. Nem szűnt meg társait óvni az erőszakosságoktól és kicsapongásoktól. Ötvenéves korában elrendezte családjá ügyeit, és felesége beleegyezésével szülőfalujától negyedóránnyira egy völgyben kápolnát és kis cellát épített. Ide vonult, hogy egészen Istennek tudjon élni. Remetesége húsz éve alatt nem evett és nem ivott, ezt hitelesen igazolják az akkori püspöki és világi hatósági szigorú vizsgálatok: a legméltóságosabb Oltáriszentség tartotta fenn életét. Ágya egy deszka volt, vánkosa egy kő. Csakhamar messze vidékről felkeresték egyszerűek és előkelők ügyesbajos dolgaikkal. Kortársai előtt határtalan tekintélye volt. Mikor az éppen önállóvá lett Svájcot a szövetségesek széthúzása folytán összeomlás fenyegette, a stansi plébános kérésére megjelent Stansban a gyűlésükön és egy óra alatt összebékítette őket. (Lásd: Schütz A.: Szentek élete I. 293.)

Az 1935. év őszén Freiburgban tartott svájci *katolikus napon* a rendkívüli népgyűlés nagy tanácsa Szent Miklóst tiszteletreméltóvá avatta. A határozat többek között a következőket mondja: „A hívek tisztelettel adózhatnak a Szent iránt, minden házban tisztelhetik a képét és minden szükségben, betegségben és bármely más kérdésben hívják segítségül.” Szeretném Szent Miklós testvért mint a földműves-család példaképét szemetek elé állítani: „Nézd meg, és cselekedjél példaképed szerint.” A Szent így szól hozzátok:

*Légy a háznak papja, imával,
Légy a háznak tanítója, neveléssel,
Légy a háznak pásztora, gondoskodással.*

I.

Szent Miklós az *imádság embere* volt. Az élet-írója mondja el, hogy milyen kedves pillanat volt látni, amint a komoly atya és nemes anya köré csoportosultak a fiatalabb és idősebb gyermekek. Reggel a földművesszobában az atya körül gyülekeztek és atyjuk imádkozott elő. Evés előtt és után közösen imádkoztak. Este mindnyájan a családapá köré tértek, aki az esti imát mondotta és mindnyájukat Isten és az áldott Szűzanya oltalmába ajánlotta. Ezenfelül a legidősebb fia, aki később oberwaldi tartományfőnök lett — tanúsága szerint: „Amikor én éjjel felébredtem, hallottam, hogy atyám fent van és imádkozik, egész addig, míg reggel a templomba nem ment.”

Mit szoltok az imának ily férfi példaképéhez. Hallottam már sokakról, akik az imádságot tehernek, vagy értéktelen szalmának tartják.

Kedves testvérem, légy *imádkozó férfi*! Te családapá vagy, akinek övéiről gondoskodni kell és majd számot adni róluk. Használd fel ehhez az Isten kegyelmét és segítségét — imádkoznod kell. Te a házad körül, otthonodban, jövedelmedben, vagyonodban tevékenykedsz. Van hozzá egészséged, ügyességed, szerencséd és a szükséges áldás — imádkoznod kell. Nézzed, azok az emberek, akik nagy dolgokat tettek Istennek és hazának — értékelték és gyakorolták az imádságot. Miklós testvér okos ember volt, azért imádkozott. Ő is azt tartotta, amit egy francia politikus, hogy: „Sohasem olyan nagy az ember, mint mikor imádkozik.”

Kedves földműves asszony, légy *imádkozó anya*! Egyáltalán nem élhet az édesanya imádkozás nélkül. Akkor kell-e csak imádkoznia, amikor kötelességét teljesíti, amikor a szenvedést kell türelemmel viselnie és családjára Isten áldását kéri? Ha az anya gyermeket vár, szentelje és áldja azt meg esdeklő imával. A gyermeket a keresztség fölemelte, kulcsoljátok majd össze annak ártatlan kezeit és tanítsátok imád-

kozni. Megy a gyermek iskolába, küldjék őt az anyák szorgalmasan a hétköznapi szentmisére, tanuljátok vele együtt a katekizmust, segítsetek neki a jó gyónás és szentáldozásra való előkészületben.

Szeretteim! Legyetek *imádkozó család*. Vagy talán úgy gondoljátok, hogy a családi imádság már fölösleges és időszerűtlen? Talán jobban vagy szebben folyik sorsotok otthon, mióta közös asztali áldás, esti rózsafüzér és a vasárnap megszentelése nem tartatik meg olyan pontosan? Mi az oka annak, hogy a földműves családokban mindjobban fogyóban van a békesség, megelégedettség és boldogulás? Mily csodálatos: mi megfélekedtünk Istenről, de ő gondoljon ránk, mi felmondtuk Istennek a házunk feletti jogot, de azért ő tartsa fenn a házunkat, mi megüzentük Istennek a háborút, de ő hagyjon nekünk békét. Imádkozzatok szabályosan és ájtatosan a családban. A szülők és gyermekek, cselédek és szolgák egyesüljenek az áhítatban és éneken, hogy elmondható legyen rólatok: „Az én házam az imádság háza.” (Lk. 19, 46.) És: „Én és a házam az Istennek akarunk szolgálni.” (Jn. 24, 15.)

II.

Szent Miklós hű *férj* és derék *családapa* és ezzel *tanító és nevelő* volt. Egyik életrajzírója írja: Mily impozáns tekintetű volt, őt fia és őt lánya közül kimagaslott és szeretettel gondoskodott róluk. Minden gondoskodása gyermekei taníttatása, intése és nevelése volt. És ami a legfontosabb, nála a figyelmeztetés a jópéldával párosult. Ismeretes, hogy később egyik fia tartományfőnök, egy másik pedig pap lett. És Szent Miklósnak, a derék törzsatyának utódai nagyszámú buzgó világi papot és szerzetest adtak, Obwalden és más kantonokat pedig derék tisztviselőkkel, polgárokkal és polgárnőkkel ajándékoztak meg. Ez volt a gyümölcse és áldása a jó nevelésnek. Kedves szülők, szolgáljon ez nektek példaképül és serkentőül. Rátok is bízott Isten gyermekeket, nevel-

jétek őket Isten kegyelmében, az ő szolgálatára. Ez a nemes és fontos feladat gyermekeitek ideiglenes és örök boldogsága szempontjából.

Éber szemmel figyeljétek gyermekeitek gonosz hajlamait, amelyek csendben nőnek és egymásután kerülnek napvilágra. Megfigyelhetitek a fősvénység vagy irigység ismertetőjeleit, a harag és engedetlenségnek megnyilvánulását. A gyomokat idejében gyomláljátok ki és a gonosz vadhajtasokat nyesegetétek és nemesítétek.

Később jönnek a pályaválasztás és *ismerettségkötés napjai*. Akkor figyelmeztessétek fiaitokat és leányaitokat, hogy ez nehéz feladat, azért Istennel és imával kell hozzáfogniok, hogy ne fényre és a bókra, hanem a vallásra és jellemre figyeljenek. Legyetek ezekben az időkben folyton gyermekeitek mellett, mint erkölcsi őrangyalok, hogy őket a bűntől megóvjátok. Tudjátok, hogy a szalmát óvni kell a tűztől: mert amennyi a bűn a házasság előtt, annyi a könny a házasságban. Isten őrizzen benneteket a bűntől és könnyektől.

Legyen erős kezetek: itt nyugodt, igazságos és mérsékelt büntetésre gondolok. Amikor a szerető és jóságos figyelmeztetések nem használnak, jöjjön a büntetés. É nélkül komoly és tartós nevelés nem lehetséges. A rettegett pálca ne tűnjön el a derék földművesházból. Azért figyelmeztet már a Szentlélek is: „Te vesszővel vered őt és lelkét megszabadítod a pokoltól.” (Péld. 23, 14.) Éppen így ír Szent Pál is: „Ti atyák, neveljétek fiaitokat az Úr tanításában és fenyítékében.” (Ef. 6, 4.) De nem minden kicsinységért összeverni és nem szitkozódás és átkozódással illetni, hanem komolyan és mértékkel rosszalni és büntetni.

A legfontosabb: *adj jó példát!* „Mindenekre nézve légy magad jócselekedetek példája” — mondja az apostol. (Tit. 2, 7.) Mit ér az, ha te ezerszer mondod is, de magad kétezerszer az ellenkezőjét cselekszed. A szülők példája a gyermek legjobb katekizmusa.

Gondolatok folyton az Üdvözítő szavára: „Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek — tehát gyermekeitek — előtt is, hogy lássák jócselekedeteiteket és dicsőítsék Atyátokat, ki a mennyekben van.” (Mt. 5, 16.)

III.

Azt olvassuk Szent Miklósról, hogy reggel első volt a *munkában*. Őrizte az állatokat a hegyi legelőn, összegyűjtötte a szénát a réten, gyomlálta a bozótot és jámbor gondolatokkal indult munkába. Felesége és gyermekei iránti gondoskodásból fogott munkához. A gondoskodáshoz a megelégedettség csatlakozott. Miklós s Dorottyá, a felesége megértették egymást teljesen. Együtt jártak és semmi sem volt képes egyetértésüket megzavarni.

Mi volna a mi kedves földműves családaink jobb és szebb jellemvonása, mint a munkaszeretet és szerényigényű békeszeretet. Azt kérdem, miért nem tudnak egyes földműves családok boldogulni? Talán valami átok ül rajtuk, titkos bűnök jönnek talán elő, talán nem igaz úton szerezték vagyonukat? „Szerette az átkot — olvassuk a Szentírásban — és magára hozta az átkot.” (108. zsolt. 18.) Az ebül szerzett jószág ebül vész el! Nézz utána és nézz körül, hogy állsz a jámborsággal és békülékenységgel. Légy becsületes és jámbor. Légy keresztényi értelemben munkaszerető. Szenteld munkádat Istennek, indítsd fel magadban a jószándékot, végezd munkádat Isten dicsőségére, akkor áldja meg Isten a munkádat, mint a Szentlélek mondja: „Ki az Urat féli, áldást talál.” (Sir. f. 32, 18.)

Légy *szerényigényű!* Rettentő szerencsétlenség és legsúlyosabb igazságtalanság volna, hogy míg az anya és gyermeke otthon a legnagyobb nélkülözésben vannak, azalatt az apa a keresetének nagy részét elinná és elkártyázná.

Légy végül *békességszerető!* Mily szép az a család, ahol békében élnek, ahol az apa és anya tekin-

tettel vannak egymásra, ahol a testvérek megférnek egymással és szolgálatkészek, ahol a szomszédoknak nem kell gyanúsításokat és megszólásokat tűrni. Itt is áll a háziáldás aranyigazsága: Hol hit, ott szeretet, hol szeretet, ott béke, hol béke, ott áldás, hol áldás, ott Isten, hol Isten, ott szükség nincsen.

Fejezzük be! A szenttéavatási titkárság ajánlja, hogy használjuk mindazokat az eszközöket, melyekkel Szent Miklós a napokat, az imát és munkát megszentelte, s az Isten Szent Miklós által a bűnösöket és tévelygőket megtérítette, a betegeket meggyógyította, szomorúakat vigasztalta, a munkanélkülieknek munkát, az életuntaknak kedvet adott. Kérjük: áldja meg a pápát, püspököket, papokat, országokat, a népet, Európát védje meg a háborútól, az istentelenek előretörésének vessen gátat, a népet szeretetben és egyetértésben tartsa meg. Ebben az értelemben tiszteljük Szent Miklóst és kérjük őt, ajánljuk fel neki minden kis és nagy kérésünket, és benne mindig hatalmas közbenjárót fogunk találni. Áldjon meg Szent Miklós mindnyájunkat, szülőket, gyermekeket, lelkipásztorokat, hatóságokat, az országot és népet. Amen.

24. APOSTOLKODÁS FALUN

(SZENT FÜLÖP ÉS JAKAB APOSTOLOK ÜNNEPÉN)

*„Küldök hozzájuk prófétákat
és apostolokat.” (Lk. 11, 49.)*

Kedves Keresztény Testvérek!

Isten Egyházában az apostolok nagy tiszteletben vannak. Régebben az összes apostolünnepnek parancsolt ünnepek voltak, sőt én hallottam egy földművesfaluról Németországban, ahol minden apostolünnepet megtartanak még ma is és nem mennek ki a gazdaságba. Az apostolünnepnek ilyenén való megszente-

lése mély hitnek a jele. Az apostolok a mi lelki-
atyáink. Ők hozták nekünk a keresztény hitet, az
erkölcsöt és ezzel az örök életet.

Ti szerencsések vagytok, mert pártfogótokul két
apostolt tisztelhettek, Szent Fülöpöt és Jakabot. Sze-
retnék ma rámutatni, *hogyan lett a két Szent apos-
tollá és hogyan lehettek ti is községetek apostolaivá.*
Apostolok Királynéja, könyörögj érettünk!

I.

A két apostol zsidókorából nem sokat tudunk,
csak Jakab szüleiről emlékezik meg az evangélium:
Alfeusról és Máriáról, akik az Úr Jézus rokonai vol-
tak. Mária egy volt azok közül, akik az Üdvözítő
mellett kitartottak egész a keresztig. Ha Jakab oly
tisztta jellem volt, hogy a zsidók előtt is oly nagy
tekintélye volt, ha Fülöp különösen szeretetreméltó-
ságával tűnik ki, mint az evangélium különféle he-
lyein előfordul, az bizonyára a nevelésnek volt a
gyümölcse. Pártfogóink már a gyermekszobában kezd-
tek apostolok lenni, ott helyezték le a jellemtulaj-
donság alapjait, amire egy apostolnak föltétlenül
szüksége van.

*A nevelés tehát az első és legfontosabb apostol-
kodás, amit én nektek ajánlani tudok.* Mutassátok
meg gyermekeiteknek korán a jót. Vezessétek be a
vallási alapigazságokba, mielőtt még a vallásoktatás-
ban részesülnek. Támasszátok alá a lelkipásztor és
tanító munkáját. Figyelmeztessétek a kis gyermeket
jellemtulajdonságainak jó és rossz oldalaira. Mutat-
kozik ez már eléggé az élet első esztendeiben is.
Amíg kicsiny a fa, könnyen hajlik, később nehezeb-
ben. Az ötéves gyermek már vagy nevelt, vagy el-
nevelt. Oh, kérlek benneteket, vegyétek a nevelést
komolyan és gyakoroljátok az első és fontos apostol-
kodást.

II.

A mi két apostolunk faluról való. Szent Pál ki-
vételével az összes apostolok a szántóföldről és a

hajóból hívtak meg. Az Úr tudta, hogy az apostoli hivatásra legalkalmasabb fa a falun nő. Ez az egyszerű életkörülmény, a természettel és a Teremtővel való kapcsolat, az egyenes, hajlíthatatlan, kultúrától át nem itatott falusi emberi lény a legjobb alap az apostoli tevékenységre. A kegyelem épp a természetre épít és a természetes adottságokkal köti azt össze legszívesebben.

Szeretteim! Ma egy sajátságos *szántóföldi apostolkodásról* beszélhetünk. Szent feladat ifjúságunkban ismét felébreszteni a föld, a falu és földművelés szeretetét. Sokan mentek már tönkre, mert azt hitték, hogy a városi és ipari helyeken jobb dolguk lesz, mint a falun és mezőgazdaságban. A mai válság nagyrészt a faluról való menekülésnek a gyümölcse. Az ipari helyek és városok szétziláltsága egy tömegprodukciónak eredményezett, amely a világpiacot oly annyira túltelítette, hogy már nem tudnak az árukon túladni többé. Azért a kiáltás: „Vissza a falura!” Lehetőleg sok embernek kell ismét a földből táplálkoznia. Mindenesetre legalább annyi embernek kell ismét földművesnek lennie, mint amennyien addig voltak, míg a városba nem mentek. Akkor ismét virágozni fog egy független, egészséges, szabad földművesosztály. Ez a szántóföldi apostolkodás.

III.

Az apostoloknak ki kellett menniök a világba, a városokba, idegenbe. A farkasok közt lévő bárányokhoz küldte őket a Mester. Küldetésük volt. Iskoláztattak és képzettek voltak, felszerelve isteni lélekkel. Így tudott Jakab Jeruzsálemben, Fülöp Phrigiában és utóbb Hieropolisban csodálatosan működni és a végén világapostolkodásukat vérükkel megpecsételni.

Az idegen apostolkodásra a falun nem sok lehetőség adódik. Itt kicsi a kereseti lehetőség és ha valamelyik családnak nagyobb vágyai támadnak, a fiatalok rendszerint elhagyják a falut és idegenbe

mennek. Akik azonban voltak már távol, vagy még menniök kell, ezekre egy új apostoli feladat vár: Nem engedni el az ifjúságot a világba kellő kiképzés nélkül. Eberek legyetek a fiatalág veszedelmeiben. Ne engedjétek olyan helyre menni, ahol nem lesz alkalmuk istentiszteleten résztvenni. Mielőtt valaki idegenbe megy, keresse fel lelkipásztorát, ajánlja magát imájába, végeztessen magáért szentmisét s végezze el a szentgyónást s áldozást. Ha új helyére ér, keresse fel az ottani plébánost és ajánlja magát gondjaiba. Ne engedjétek magatokat idegenben másoktól befolyásoltatni, hanem ti befolyásoljatok mást. Vigyétek magatokkal a katolikus lelkületet és ne térjétek vissza pogány lélekkel. — És akkor jön ismét egy fontos apostolkodás.

IV.

Az Úr az apostolokat kettesével állította össze, hogy legalább kezdetben ne legyenek egymagukra utalva. Így vannak az apostolok névsorában feljegyezve, mint szent pártfogóink is, Fülöp és Jakab. Mekkora jelentősége van ennek, épp idegenben: találni egy embert, akihez bizalommal csatlakozhatunk.

A *baráti apostolkodást* maga az Isten akarta: „Nem jó az embernek egyedül lenni” (Gen. 2, 18.), mondja a könyvek-könyvében. Aki nem él valamelyik család kötelékében, vagy valamely közösség védelme alatt, annak szüksége van jóbarátra. Férfinek barátra, a lánynak barátnőre. Előbb óvatosnak kell lenni és csak azután megkötni azt. De igazi barátság legyen és ne bünszövetkezet. Egymást kölcsönösen támogatni és segíteni az erény útján. Bizonyos körülmények között az intő és figyelmeztető szó, ez az igazi baráti apostolkodás.

V.

Isten őrizzen minket attól, hogy apostoli tevékenységünk csak néhány jóbarátra legyen korlátozva. Apostolaink ahol csak megfordultak, példájuk által

az egész vidéket meggyőzték. Fülöp annyira hatással volt a pogányokra, hogy ők kérték, hogy nekik Jézusról prédikáljon. Jakab Szent Pál szerint: az Egyház oszlopa volt. Oh, csak mi is mindnyájan az Egyház oszlopai lennénk, vagy legalább is jó épületkő, jó téglá, ne pedig hasznavehetetlen anyag.

A bértől való küldetést nyertünk Isten országáért munkálkodni és apostolkodni. Mindenki hivatott és képesített erre. *A példával való apostolkodást* mindenki meg tudja tenni és gyakorolni is kell, legyen bár valaki gyermek, vagy aggastyán, férfi vagy nő. Ha tudnátok testvéreim, hogy milyen eredményeket értek el jópéldákkal! Minden emberben, még a felnőttben is felgyújtjátok az utánzási hajlamot. Fel tehát! A jópélda a legjobb apostolkodás.

VI.

Pártfogóink egyike írt egy levelet, ami az újszövetség egyik legrégebbi része. Ebben inti az embereket, hogy forduljanak el a világtól, keressék a szív javait és elővigyázatosak legyenek a beszédben. Ez megvéd bennünket az izgágaságtól, a világ szeretetétől és a mammon-szolgálatától. Az apostol tudta, hogy az írott szó van a legnagyobb hatással az emberekre.

Szeretném, ha ezt jól megjegyeznék magatoknak: a szó- és sajtóapostolkodást. Mondd csak testvérem, mit olvastok otthon? A könyvek és ujságok az Isten, vagy ördög nyomdájából kerültek-e ki? És mit ír az a leveledben, szolgálja-e az a békét és a világ szellemének legyőzését, vagy épp fordítva?

VII.

Szent Jakab levelének végére szeretném figyelmeteket felhívni. Rámutat egy apostolkodásra, melynek igen nagy jelentősége van. Oly izzó lélekkel írja azt az Apostol, hogy az ember szeretne minden tévelygőt és bűnöst megtéríteni és neki az örök üdvösséget biztosítani. Isten nevében így beszél: „Atyámfiai, ha ki közületek eltéved az igazságtól és valaki

őt megtéríti, tudja meg, hogy az, ki megtéríti a bűnöst útjának tévelygéséből, megszabadítja annak lelkét a haláltól és bűnei sokaságát eltakarja." (5. 19, 20.)

Szeretteim! Van-e olyan hely, ahol szegény bűnösöket ne lehetne találni, a szenvedés, vagy elcsábítás áldozatait? Mily szerencsétlenek ezek az emberek, és mily veszedelemben forognak állandóan. Az *imaapostolkodás* útján tudtok rajtuk segíteni. Imádkozzatok sokat a bűnösökért, kapcsoljátok azt össze a bűnbánattal, amivel teljesítitek Jakab apostol szavait: „Aki egy bűnöst megtérít útjának tévelygéséből, megszabadítja annak lelkét a haláltól és bűnei sokaságát eltakarja.” Amen.

III. ARATÁS ÉS NYUGALOM

25. A SZENT CÉLÉRT VALÓ IMADKOZÁS

(PARZHAMI SZENT KONRÁD)

Kedves Keresztény Testvérek!

1934 pünkösdkor Szentséges Atyánk, XI. Pius pápa, egy tiszteletreméltó, egyszerű bajorországi földművest avatott szentté. Fényes ünnepség volt ez a római Szent Péter-templomban. Bíborosok, 100 püspök és százezer különféle nemzetiségű zarándok előtt hirdette ki a Szentatya, hogy e pillanattól fogva, az egykori földművest, a későbbi kapucinus testvért, Parzhami Konrádot szentként kell tisztelni. Egy órán át Róma összes harangjai e földművesből lett új szent tiszteletére szóltak.

Örülünk, hogy a földművesosztály újabb pártfogót kapott, egy szentet, aki 31 éves koráig, míg a zárdába nem lépett, maga is földműves volt.

Ha az új szent élettörténetét olvassuk, megismerhetjük, hogy egész életének, fiatalságától a haláláig legkiemelkedőbb vonása a jámborság volt. Azért az új földműves pártfogót szeretném nektek bemutatni:

az ő jámborságában.

Minden újságolvasó tud beszélni a háborúról, békéről, a lemondott királyokról, a fontosabb napi eseményekről, csak egy nagyhatalomról, az ima nagy hatalmáról nem sokat beszélnek. Acháb király volt Izraelben, megmérhetetlen gazdagsággal, mégis elment a nagy szárazság idején a nagyon szegény Illés prófétához, akinek imádságára megnyíltak az ég csa-

tornái és az évek óta kiszáradt földet bőséges esővel öntözte meg. (Kir. 3. k. 18.)

Parzhami Konrád is ilyen imádkozó volt, azért
az ima győzedelmes erejéről
akarok ma hozzátok szólni.

Szent Konrád a bajorországi híres Mária búcsújáróhelytől, Altöttingtől egy órányira nyugatra lévő Parzhamban nőtt fel. Ifjú éveit egy kis faluban töltötte el. Atyja Birndorfer Bertalan és anyja Gertrud, szép nagy földművesbirtoknak voltak tulajdonosai. Tíz gyermekkel áldotta meg őket a jóságos Isten, 5 fiúval és 5 leánnyal. Ez a család a vallásosság mintaképe volt. Reggeli, déli és esti imát naponként közösen végezték, a vásár- és ünnepnapokat lelkiismeretesen megszentelték és a családtagok gyakran járultak a szentségekhez. Szent Mihály napjától húsvétig, szombat délutánokon a rózsafüzért imádkozták, a nagyhét három utolsó napján naponta három rózsafüzért imádkoztak el. Cselédeiket saját gyermekeiként kezelték. A szegényt sohasem utasították el. Az Úr bőségesen fizetett vissza a derék családnak. A tíz gyermek közül a kilencedik, a későbbi Szent Konrád 1818. dec. 22-én született. János volt a neve. A kis János első tanítója jámbor édesanyja volt. A kis Jancsi az első szentáldozás után mind csendesebb és visszahúzódóbb lett. A Szentlélek működése már korán jelentkezett az istenáldotta gyermekben. Szerette a békét és a kötekedő gyermekekkel igyekezett békességet kötni. Iskolába menet a rózsafüzért imádkozta és tanulótársait is tanította imádkozni. Minden illetlen beszéd elnémult, ha a kicsi ártatlan angyal megjelent. Az egész Parzham és környéke azt mondogatta: „A Birndorfer Jancsiból még szent lesz!”

Látod testvérem, a jámborság és szentség csíráját a hívő és derék szülők ültették el a gyermek lelkében. Döntő jelentősége van az egész emberi életre, ha a gyermeket a mélyen vallásos szülők jópéldája befolyásolja. Ha te, kedves szülő, már rég

a sírban nyugszol, jámbor, hívő gyermekeidben tovább élsz és tovább cselekszed a jót utódaiddban.

Kövessük tovább szentünk életútját. Az ártatlan gyermekkorra ugyanolyan ifjúkor következett. 14 éves korában elragadta tőle a halál jámbor anyját. Két év múlva pedig meghalt derék apja is.

A szülők halála után is megmaradt a testvérek között a jámbor szellem. Amint Konrád már erős legény lett, a testvérek kívánságára átvette a gazdaság vezetését. Az istállóban szentképet tartott és előtte sokszor imádkozott. A téli napokban, amikor a munka nem volt szorgos, naponkint a szentmisére járt és a szentáldozáshoz járult. Megismert egy igen buzgó papot, aki az Inn folyó menti Aigenben lakott. Ez a helység öt órányira volt Parzhamtól, mégis minden nyolcadik nap elment ez Isten emberéhez gyónni. Jánosnak át kellett ugyan vennie a gazdálkodást, de egyéb gondokat forgatott agyában. Miután imában tanácsot kért és lelkiatyját is megkérdezte, követte az isteni Üdvözítő szavát: „Ha tökéletes akarsz lenni, add el mindenedet, amid van, oszd szét a szegényeknek és akkor jöjj, kövess engem.” (Mt. 19, 21.) Vagyona egyik részét temetőjük bővítésére, a másikat pedig a szegényeknek adta. Egy egyszerű kapucinus segítőtestvér akart lenni. Harmincegyéves korában végezte el, mint Konrád testvér az újoncévét és utána az altöttingi zárdába került mint zárdakapus. E hivatalt 41 éven át viselte.

A legtöbb ember szemében a zárdakapusság jelentéktelen. Másképp ítél Isten. Nem azon fordul meg, hogy ki milyen hivatalt tölt be, hanem, hogy valaki mikép teljesíti hivatása kötelességeit. 41 évig kapus! Ily hosszú időn át hányszor kellett naponkint a kapuhoz szaladni, majd a szegénynek egy darab kenyeret vinni, meleg levest az inasgyereknek, majd a szomorkodónak néhány jó szót adni, majd a gyóntatóatyának a térdeplőt hozni. Nagy búcsúnapokon, amikor a zárandokok ezrei zárandokoltak Altöttingbe, türelmesen a kapuban tartózkodni és a zárandokok

kívánságait teljesíteni. Sokszor kellett neki kemény szavakat hallania.

Mint szerzetes az Istennel való imatársalgást megszakítás nélkül folytatta. Imádkozott míg a kapuhoz ment, imádkozott gyakran egész éjjelen át a tabernákulum előtt. Előszóval imádkozott egy kis szobában, melynek ablaka a főoltárra nyílt. Különös áhítattal viseltetett az Oltáriszentség, a megfeszített Üdvözítő és az Istenanya iránt. Állandóan balkeze középső ujjára csavarva hordott egy kis rózsafüzért. A Szűzanya ezért csodát tett az ő szolgájával, mert ez az ujjá máig épségben maradt.

Szeretteim! Tetszik-e nektek az imádságos földműves és szerzetestestvér? Így gondoltok: „Ilyennek kellene lennünk nekünk mindnyájunknak, akkor jobban állnának dolgaink, ilyen imádság nagy, győzedelmes erő volna nekünk, agyongyötört földműveseknek.”

II. Miben áll az ima győzedelmes ereje?

A kaliforniai aranybányákat és transváli gyémántbányákat a karunk és kezünk erejének fárasztó munkájával nyitottuk meg. A mennyei kincstárt azonban az imára kulcsolt kéz erejével nyitjuk meg. Ha földi javakat akarunk, azt mondják: Napról-napra dolgozz és dolgozz! Ha mennyei javakat akarunk, azt mondják: Napról-napra imádkozz és imádkozz, soha meg ne szünj!

Az ima győzedelmes ereje abban áll, hogy élő hittel, becsületes alázattal és gyermeki bizalommal megyünk Istenhez. Nézzétek a hitetlen emberek millióit. Hamis evangéliumot, az anyagelvűség evangéliumát hirdették nekik. Azt mondták nekik: „Azt dolgozzátok, amiben kedvetek telik, úgy sincs Isten és a halállal vége mindennek.” Nézzétek az oroszországi és másutti tömegéleket; ahol nem ismerik az Uristent, ahol nem imádkoznak hozzá, ott az elégedetlenség lesz úrrá. És nézzétek ezzel szemben a

hívó keresztény embert, ő megtalálja a hitben és imában a vigasztalást és erőt.

Szent Ágoston oly szépen mondja: „Az ima fel száll és az Isten irgalma leszáll.”

A zsidó nép ellenséggel volt körülvéve. Mózes felemelt kézzel imádkozott. Amíg imádkozott, győztek a zsidók, mihelyt azonban abbahagyta az imádkozást, azonnal megfordult a harci szerencse. Azért fel kellett támasztani a karját, hogy az imában ki ne fáradjon. A Mózes imádsága révén győztek a zsidók.

Ki győzött a törökökön a lepantói tengeri csatában? Talán a keresztény tengeri flotta? Nem! a győzelmes hatalom V. Szent Pius volt, aki amíg az ütközet tartott, állandóan a rózsafüzért imádkozta.

Hányszor van az életben, hogy akik a jámborságon nevetnek, midőn bajban vannak, imádkoznak, vagy az imádkozók segítségét kérik. Egy alkalommal, midőn a hitetlen filozófus Voltaire a tengeren volt, hirtelen nagy vihar támadt, úgyhogy a hajót elmerüléssel fenyegette. Egyszer csak látják, hogy a hitetlen filozófus egy sarokban ül és imádkozik remegve. Amint vége lett a viharnek, megkérdezi az egyik utas: „Hogy lehet az, hogy Ön imádkozott?” És Voltaire remegve felelte: „Lehet valaki hitetlen filozófus a tanteremben, de a háborgó tengeren imádkozóvá lesz, a viharzó tenger imádkozni tanít.”

Igen, az ima a mi győzedelmes erőnk: megóv bennünket az eleséstől, megtérít bennünket és állhatatosságot ad a jóban.

Az ima megóv bennünket a bűnbeeséstől.

Szeretteim! Igen jól tudjátok, hogy nap nélkül örökös éjtszaka és örökös halál volna a földön. Nem volna élet. Amire a természet birodalmában a nap-sugár képes, ugyanazt műveli a buzgó imádság a kegyelem birodalmában. Halljátok, mit mond Szent Ágoston: „Aki megtanulta az imádság művészetét, az megtanulta a helyes élet művészetét is.” Imádság

nélkül a lélek birodalmában örök éjtszaka, örök halál volna. Aki nem imádkozik, annak semmi óvszere nincs a pusztulás ellen.

A súlyos beteg orvosi segítség nélkül valószínűleg elveszne. A megszentelő kegyelem állapotában nem beteg ugyan a lelked, de gyenge. Gondolj csak az ingadozó hajlamaidra és a rossz után való vágyakozásodra. Egyiktek sem tud sokáig állhatatos maradni. Maga az Údvözítő mondja: „Nálam nélkül semmit sem tehettek.” (Jn. 15, 5.)

Azért mondja a Bölcsesség könyve: „És megtudván, hogy magamat meg nem tartóztathatom, hanem, ha Isten adja s már az is bölcsesség volt tudni, ki ajándéka volt.” (Bölcs. 8, 21.)

Mi a katona fegyver nélkül? Semmit sem tehet, csak az ellenség gúnytárgyává lesz. A rossz ellen való küzdelemben ima nélkül olyan vagy, mint a katona fegyver nélkül.

A mostani modern korban, különösen nagyvárosokban, ahol az emberek az ima művészetéből kitanultak, nagyon szomorú állapot uralkodik erkölcsi téren is. Istentelenség, minden szent dolognak kigúnyolása a színpadon és moziban, csalás, szédeltetés, a hatodik parancs körüli borzalmas eltévelyedések szóban, írásban és cselekedetekben, napirenden a gyilkosságok stb.

Pillantsunk csak vissza Franciaországra, a kultúrharc évében 60,000 papból összesen négy pártolt el. A hűséges papok a legnagyobb nyomorba jutottak. Franciaországnak közel negyven millió lakosa van. Sokáig nem veszhet el az a nép, melynek 60,000 hűséges imádkozója van Isten trónjánál. Ma Franciaországban a legmagasabb körökben igen nagyszámú hívő katolikust találunk az orvosok, jogászok és tábornokok között. Gyakran előfordul, hogy magasállású, tanult emberek papokká és szerzetesekké lesznek. Ma még nem nevezhető Franciaország vallásosnak, de a kezdő lépés már megtörtént, hogy

ismét a katolikus egyház „első leánya“ legyen. Ezt műveli egy 60,000 imádkozóból álló hadsereg.

Franciaországban élt *Vianney szent János*. Az ördög így szólt egyszer hozzá: „Hallgass, Franciaország nagy imádkozója. Te az utamban vagy. Ha Franciaországban három ilyen imádkozó volna mint te, akkor az én országom megsemmisülne. Te már 80,000 lelket mentettél meg imáddal.”

Szeretteim! *Vianney szent János*, az arsi plébános az Isten embere volt, aki egész éjszakákat töltött a tabernákulum előtt, lelkét forró imába merítve. Ha a sátán igazat akarna mondani, be kellene ismerie: ha ma az én aratásom oly nagy és oly könnyen győzhetem le a lelkeket a pokol számára, annak az az oka, hogy ezrek és milliók oly ritkán, vagy egyáltalában nem imádkoznak ájtatosan, mert: „Aki megtanulja a jó imádkozás művészetét, az érti a helyes élet művészetét is.”

Az ima a megtérés legjobb eszköze.

Jónás próféta parancsot kapott Istentől, hogy menjen Ninive városába bűnbánatot hirdetni. Jónás engedetlen volt és nem akarta teljesíteni az Isten megbízatását, az Úr színe előtt Joppéba szökött. Itt hajóra szállt és Tarzisba akart hajózni. Meg akart szökni Isten elől. Isten azonban oly hatalmas tengeri vihart támasztott, hogy a hajó nagy veszélybe került. A hajósok megijedtek, mindenki kiáltozott a maga istenéhez és minden szükségtelen tárgyat a tengerbe dobtak. Jónás pedig a hajó fenekén aludt rendületlenül. Akkor hozzájárult a kormányos, mondá neki: „Hogy alhatol te oly mélyen, kelj fel, hívjad segítségül a te Istenedet, talán megemlékezik ez Isten rólunk és nem veszünk el.” (Jón. 1, 1.)

Nemde sok gondtalan ember képe ez? Mi mindnyájan az élet tengerén utazunk és az tele van a lelkek veszélyével. A hitben hajótöröttek fenyegetik a jó erkölcsöket, még a legjobbakat is. És sokan, akárcsak Jónás, alszanak a bűnben. Azért kell időn-

kint a kormányosnak, az Isten papjának kiáltását hallatnia: „Hogy alhatsz te oly mélyen? kelj fel, hívjad segítségül a te Istenedet.” Imádkozz!

Az Üdvözítő tanítványai is így aludtak egykor. Jézus így szólt hozzájuk: „Nem tudnátok velem egy óráig virrasztani? Vigyázatok és imádkoztatok, hogy kísértésbe ne esetek.” (Mt. 26, 41.)

Ha mint erdőégés lángol fel szívedben a kéj, térdelj le gyorsan, kiálts, fuss Istenhez és Szűz Máriához, hívd őket, mint a vízbefúló, segítségül! Isten segítséget küld és te győzelmesen kerülsz ki a harcból. Ha gyenge vagy és a harcban alulmaradtál, akkor is azonnal imádkoznod kell, tarts bűnbánatot és ígérd meg az Úristennek, hogy a lehető legrövidebb időn belül meggyónod vétkeidet. Imádság nélkül azonban nem találod meg az Istenhez és a bűnbocsánathoz vezető utat.

Ha engesztelhetetlen gyűlölet van lelkedben ellenségeddel szemben, imádkozz, mint az Üdvözítő: „Uram, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” (Lk. 32, 34.)

Halljad csak mit mond Tertullian: „Valami rettenetes és kockázatos dolog, egyetlen nap is nem imádkozni. Azzal a katolikussal, aki nem beszél mindennap Istennel, azzal a gonosz lelkek beszélnek.”

Tény, hogy egy lángoló imádság képes a bűnös élet miatt már a pokol szélén lévő lelket is megmenteni. Mit gondolsz, volna annyi öngyilkos, és évente oly sok százezren helyezkednének szembe az Isten akaratával és dobnák el maguktól az örök életet, ha imádkoznának? Nem, ez lehetetlen.

Az ima a legjobb eszköz, hogy a bűnbeesés után fel tudjunk kelni és Isten gyermekei lehessünk újra.

Az ima végül a jóban való állhatatos megmaradásnak legjobb eszköze.

Egy szellemes ember írta egyszer: „Oh, az ember nem tanul meg prédikálni a színházban, akadémián és az egyetemen, hanem csak térdenállva.” All

ez a szent, erényes életre is. Nem tanulhatjuk meg a jóban való állhatatosságot a színházban és az egyetemen, hanem csak térdenállva. IX. Pius pápa mondta egyszer: „Adjatok nekem egy sereg jámbor, buzgó imádkozót és a süllyedő világot megmentem.” Arany-szájú szent János írja: „Egy buzgó imádkozó nemcsak egyszerűen az égbe jut, hanem az oda vissza-repül. Ha valaki az erényben előre akar haladni, annak az imát sohasem szabad abbahagyni. Ha egy szent az imában ellustulna, a szentség magasságából a bűn mélységébe hullana vissza.”

Tudom én azt, hogy az imával szemben ellen-vetéseket támasztasz. Azt mondod: „Mit használ nekünk, szegény földműveseknek az a sok imádság? Nem jártunk-e mindig búcsút, nem szenteltük-e meg a vasárnapokat, nem járultunk-e a szentségekhez? És az eredmény? Ma is a nyomasztó válság alatt nyögünk és a tönk szélén állunk.” A másik azt mondja: „Mennyi ideig imádkoztunk a családban, a jó Isten megakadályozhatta volna, hogy ne kelljen házunkat elhagyni. Nem hallgatott meg bennünket az Isten.”

Búcsújáró helyeken látjuk az imának csodálatos erejét. Lourdesben, ahol állandóan többszáz beteg van és várja a gyógyulást, oly mély, buzgó, őszinte imaáradat indul az ég felé, hogy lehetetlen megindultság nélkül nézni. És ha a testi betegségükből csak kivételesek gyógyulnak is ki, a lelkük rendszerint meggyógyul és a Szűzanya drága kegyhelyének kegyelme ömlik rájuk és megtisztult, megerősödött lélekkel térnek vissza, hogy érdemszerzően hordozzák tovább szenvedésüket.

Az Úr azt mondja: „Amit az én nevemben kértetek, az Atya megadja nektek.” (Jn. 14, 13.) És te azt mondod: „Mennyit imádkoztam és nem nyertem meghallgatást!”

Igen, ez így van. Nem kapjuk meg mindazt, amit kérünk. Figyeljete, rá akarok mutatni, miért van ez így. Közületek valaki kisgyermekével sötét erdőn

megy át és a gyermeked így szól hozzád: Atyám, én félek, add ide a kezed." Mivel szereted gyermeked, odanyújtod a kezed. „Atyám, én olyan fáradt vagyok, végy fel engem." És te teljesíted gyermeked akaratát, mert szereted. „Atyám, éhes vagyok, adjál kenyeret." És te azonnal leveszed hátizsákosdat és adsz a gyermeknek kenyeret. Majd piros bogyót pillant meg gyermeked, amely csábítóan ragyog egy bokron. „Atyám, én nagyon szeretnék abból a piros bogyóból enni, adjál belőle." Ez a bogyó mérges. Vajjon meghallgatod-e gyermeked kérését? És ha gyermeked erőszakoskodik, majd sír, amiért nem teljesítetted kívánságát, vajjon teljesíted-e? Nem. Te erős és hajlíthatatlan maradsz, mert tudod, hogy ez gyermekedre nagy bajt hozna és halálát jelentené. És bármennyire szereted is gyermeked, mégis megtagadod kérését.

Magyarázzam-e még tovább, miért nem kapunk meg Istentől mindent, amit kérünk. A mi kérésünk sokszor olyan, mint azé az oktalan gyermeké volt és azért nem hallgatja azt meg az Isten. Oktalan kéréseinket Istenhez küldjük és ha azok teljesülnének, lelkünk kárára lennének.

Egy jámbor asszony mondta egyszer lelkiatyjának: „Elvesztettem felnőtt fiam, gonosz útra tévedt, hitről semmit sem akar többé tudni, mióta az idegenből visszatért. Pedig mennyit imádkoztam érte könyvek között: „Uram, add vissza a fiam hitét" és semmit sem használt az imádság." Megértem, hogy az ilyen és ehhez hasonló esetek a szíven nagy sebet ütnek. De mégis azt mondom, hogy nem hiába imádkoztál. Higgy nekem és légy meggyőződve, hogy egyetlen imádság sem, melyet bizalommal és állhatatosan küldtél Istenhez, nem marad meghallgattalanul. Talán nem azon módon hallgatja meg Isten, mint azt szeretnénk, hanem jobban. A gyermeked még él, még mindig megjavulhat, ha talán már te akkor a sírban is nyugszol. Nem küzdött-e Szent Monika is imádsággal 16 éven át fiáért, Agostonért? Az

ő imában való állhatatossága jutalomban részesült. Nem sokkal halála előtt tért meg Ágoston, aki az Egyháznak nagy, szent püspöke és egyháztanítója lett.

Testvéreim! Ne legyünk rövidlátók, az ima mindig boldoggá tette az embereket. Különösen az örökkévalóság számára. Micsoda a mi rövid életünk az örökkévalósághoz képest. Gondolj a halál órájára. Bizalommal szeretnéd kilehelni lelkedet? Helyes, de akkor légy nagy bizalommal az Úristen iránt. Imádkozz akkor, ha olykor nem tudod megérteni. Fontold meg az alapigazságot: Az Úristen mindig javamat akarja, még akkor is, ha nehéz keresztet küld rám. Nem akarja elsősorban a mostani boldogságot, hanem az örökkévalóságban akar boldoggá tenni. Őseink is nehéz időköt éltek át és mégis megtartották Isten iránti bizalmukat. A nehéz idő az Isten iránti bizalmunk teherpróbája. Istenre kérlek, tartsatok ki és úgy éritek el az örök hazát, ahol nem lesz többé könny.

Végül elmélkedjünk földműves pártfogónk szép haláláról.

75 életévet töltött be Szent Konrád, a haja megfehéredett, a háta meggömbült a munka alatt, a lába felmondta a szolgálatot, de még mindig húzta a kapuhoz a kenyérrel telt kosarat. 1894 április 18-án még botra támaszkodva utoljára elment Konrád testvér a Miasszonyunk kegykápolnájához. Még egy búcsúlátogatást kellett tennie a menyei Anya előtt. De még azon napon le kellett feküdnie, mert elhagyta ereje. Nagy áhítattal vette a haldoklók szentségét, mondván: „Most az örökkévalóságban kell folytatódnom.” Amíg Urangyalára harangoztak, Altöttingben a portástestvér előtt megnyílt a menny kapuja.

A hívő nép szentként tisztelte, sok nehéz kéréssel fordultak hozzá. Sok imameghallgatás és csoda történt közbenjárására.

Az ima volt Parzhami Konrád győzedelmes ereje, az ima volt ereje az életben, szenvedésben és volt bizodalma a halálban is. Gyakorold

az imádságot mint Szent Konrád, ez megvéd a bűnbeeséstől, és ha bűnbe estél imádkozz és az ima révén megnyered Istentől a bocsánatot és az ima erejével egész halálodig állhatatos leszel.

Egy új pártfogótok van a mennyben, bizalommal forduljatok hozzá, úgy földi, de méginkább lelki kéréseitekkel. Kérd őt, védje meg gyermekeidet, házadat, marháidat, vagyonodat, javaidat. Szent Konrád az égből megáld benneteket és az élet szükségéiben segíteni fog. Amen.

26. SZENT VENDEL ÜNNEPÉN

„Ne gyűlöld a fáradságos dolgot és a Fölségestől teremtett mezei munkát.” (Sir. 7, 16.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Szent Vendel tiszteletére jöttünk ma össze. Szent Vendel földműves védőszent. Az ő képe ékesít sok földműves lakást és szobra a határt. És amikor elérkezik Szent Vendel napja, az egész család búcsújárásban vonul ki Szent Vendel szobrához. Képe előtt imádkozik a családapa és anyja és kéri különös oltalmát a házára, udvarára, állataira, istállójára.

De Szent Vendel nemcsak védője a földművesosztálynak, hanem a földművescsalád hűséges példaképe is. Az ő szent életmódjával megmutatja, hogyan esdhetitek le munkátokra az Isten áldását. Utánozzátok az ő erényeit, kövessétek tanácsait, életét és Isten nem tagadja meg tőletek áldását. Szent Vendel a földművesosztály példaképe.

I. Szent Vendel Isten akarata szerinti munkára tanít meg benneteket.

Szent Vendel a hetedik században († 617) Skóciában élt ifjúkorában. A legenda szerint királyfi volt és társadalmi állásának megfelelő nevelésben része-

sült. Feltételezhetjük, hogy mint királyfinak sok pénze és sok és szép ruhája volt. A világ minden örömével rendelkezésére állott volna, csak ki kellett volna utána kezét nyújtania. És csodálatos tény: ott hagyta a gazdagságot, rokonságot, vándorbotot fogott, hogy valahol egyszerűségben jobban szolgálhasson Istennek. Angol, majd franciaországi vándorlása közben eljutott Trier vidékére. Az erdőben egy félig összeomlott kunyhóban keresett menedéket. Egyik napon Trierbe ment szentmisére. Útközben találkozott egy nemes úrral és alamizsnát kért tőle. A nemes tetőtől-talpig végignézte és így szólt: „Mit, te, ily egészséges ember, koldulni akarsz? Meg tudod te magad is keresni a kenyered. Jőjj velem, nálam találsz munkát. Őrizheted a disznóimat és marháimat.” És a koldusruhás királyfi megalázta magát és elfoglalta állását. Éveken át dolgozott a földbirtokosnál mint egyszerű szolga és pásztor. Hűséggel és lelkiismeretesen dolgozott és teljesítette kötelességét.

Azért Szent Vendel minden földműves ember fönséges példaképe. A földművesnek dolgoznia kell és örülni munkájának. Az a földműves, aki zsebre dugott kézzel nézi, mint nő a fű a réten, semmire sem megy. Tönkre mennek az épületei és a földje nem hoz jövedelmet. Példákkal szolgálhatnák, hogy szegényedtek el egyes családok és kénytelenek voltak házukat és udvarukat elhagyni. Majd jött egy másik földműves, aki tervszerűen dolgozott és két-három év múlva megkészszerelte állatállományát és földje is kétszerannyit jövedelmezett. És miért? Mert dolgozott, megművelte és gondozta a földet. A Szentírás mondja: „Aki a földet műveli, elegendő kenyere lesz, aki pedig a hivalkodást követi, hiányt szenved.” (Péld. 12, 11.) „Aki a földet műveli, magas termésasztagot rak.” (Sir. 20, 30.) A földművesnek dolgoznia kell, ha boldogulni és családját rendesen táplálni akarja.

A földművesnek örömmel kell dolgoznia, ha jó eredményt akar. Itt is áll a Szentírás intése: „Amit

cselekedtek, mindent szívből cselekedjeteK." (Kol. 3, 23.) Tegyétek örömmel. Annak örül a szívem, ha azt hallja, hogy a földműves legények dalolnak és énekelnek munkájuk közben. Mindig úgy gondolom, hogy a földműves a subájában boldogabb lehet, mint a városi ember a prémes bundájában és fényes cipőjében. Szeretteim! Órizzétek meg örvendező szíveteket a nehéz és fárasztó munka közben. Az egészséges, jókedvű földművesosztály díszére válik szülőhazánknak.

Természetesen lehetnek okok, amik a földműves munkakedvét elrabolják, mint a rossz idő és rossz termés, alacsony termény- és állatárak, de ugyanakkor fizetni kell a magas kamatot, fenntartani a családot, akkor megérthetjük, hogy bosszús és elégedetlen az ember. De gondoljuk meg, hogy ez minden foglalkozási ágban előfordul. Vannak meddő, jövedelemnélküli évek. Az általános válság idején a földművesosztálynak is ki kell vennie a részét a bajból. Mégse veszítsétek el a kedveteket és Isten iránti bizalmatokat. A rossz esztendőkre jobbak szoktak jönni. Teljesítsétek kötelességeket, szeressétek az Isten akarata szerinti munkát és Isten ismét segíteni fog benneteket.

Ez az első figyelmeztetés, amit Szent Vendel ad nektek: Órizzétek meg a szeretetet az Isten akarata szerinti munkához.

II. Szent Vendel megtanít benneteket kedvvel imádkozni.

Szent Vendel az ima embere volt. Szívesen terelte nyáját a magános helyre, hogy csendesen imádkozhasson. Az éjtszaka nagy részét imával és jámbor olvasással töltötte.

A földművesnek is az ima emberének kell lennie. Imádkoznia kell, mert egyetlen foglalkozás sem függ annyira Isten áldásától, mint az övé. Ha nyáron hosszú ideig esik az eső, a mesterember és gyárimun-

kás dolgozhat tovább, de a földműves kénytelen várni a kapálással, kaszálással, míg a keleti, vagy nyugati szél jobb időt nem hoz. Vagy fordítva, ha hosszú időn át szép és meleg az idő, a városi ember örül, mert az idő kiválóan alkalmas neki, hogy szabadnapjain kirándulhasson a hegyekbe. A földműves pedig aggódik, mert a sok napsütés kiszáritja a földet és nem nő semmi. Vagy egy jégeső idején. A városinak aránylag nem sok kára van belőle, míg a falusi embernek egész évi termését összetöri és összezúzza. Látjátok, egyetlen foglalkozási ág sem függ tehát annyira Isten áldásától és jóakarától, mint a földművesosztály. Azért kell a földművesnek az imádság emberének lennie. Imádkoznia kell, hogy Isten a mezejét, földjét megáldja és házában boldogság üljön.

Legyen meg tehát a családban a közös imádság, a közös asztali áldás és esti imádság. Hogy állsz otthon az imádsággal, különösen az asztali áldással? A család minden tagja az asztalnál van-e már az asztali áldáskor, vagy egyesek akkor jönnek, amikor a tálak az asztalon vannak és az imádságnak már vége van? Egyes családokban talán az a szokás, hogy a szülők és kisgyermekük együtt imádkoznak, de a felnőtt fiúk és cselédek ennek csak néma szemlélői. Ez nem volna helyes! A férfi népnek is ájtatosan részt kell vennie az imában és levéve a kalapot és sapkát evés után sem távozni el addig, míg a hálaadás meg nem történt. Legyen alapelv a családokban: Aki enni akar, annak imádkozni is kell.

Valaki esetleg így szólhatna: Minek imádkozzak? Főlöleges imádkozni! A szomszédom sokat imádkozik, én meg semmit. Ő megy a templomba, én nem. És nekem éppoly szép gabonám van mint neki, az én szénám épp olyan jól sikerült, mint az övé. Mit, mindegyre megy, akár imádkozunk, akár nem. Miért parancsolja tehát az Üdvözítő: „Szükséges imádkozni minden időben.” (Lk. 18, 1.) Úgy gondolod, ez a parancs nem vonatkozik rád, meg a családotra is? Ha a családotban nem lesz többé imádság, Isten

visszavonja áldó kezét és esetleg saját szemeddel kell látnod, mint pocskolják el gyermekeid a megtakarított pénz és mint megý tönkre a vagyodon. Tehát nem mindegy, hogy imádkozunk-e vagy nem. Ima nélkül nincs istenáldás, imádság nélkül nincs boldogság és béke a földművesosztályban! Alázatos szívvel biztosítsd Isten áldását.

Továbbá hálátlanság lenne Istennel szemben az imádság elhanyagolása. Ha te egy árvagyermeket családodba fogadsz, adsz neki enni, ellátod őt meleg ruhával, nem várhatod-e el tőle, hogy ezért hálás legyen? No lásd csak! Mi Isten előtt mindnyájan koldusgyerekek vagyunk, mindenünk az Istené. Övé az égbenyúló hegyek, dühöngő tengerek, övé a ház, melyben laksz, övé a rét, melyet munkálsz, övé az istállóban lévő állatok, minden az ő tulajdona. „Az Úré a föld és minden teljessége.” (23. zs. 1.) Ha Isten mindent elvenne, ami az övé, akkor nekünk semmink sem maradna. Vajjon áhítat lenne-e az, ha a jó Isten számára egyetlen hálás szavunk se lenne? Azért inti Mózes a zsidókat: „Vigyázz magadra és óvakodjál, hogy valamikor el ne feledkezzél a te Uradról, Istenedről, hogy amikor eszel és megeleégszel, szép házakat építesz és abban lakol és minden bőséged lesz, föl ne fuvalkodjék szíved és el ne feledkezzél a te Uradról, Istenedről.” (V Móz. 8, 11—14.)

Szeretteim! Kövessétek Szent Vendel intését, meg ne szűnjön az ima a földművescsaládban. Imádkozzatok, hogy Isten áldása kísérje munkátokat. Szent pártfogótok még egyre tanít benneteket:

III. Szent Vendel takarékoságra int benneteket.

Az ima és munka, az otthoni jólét két elengedhetetlen feltétele, mint két kéz, amelyik az Isten áldását levonzza. De az ima és munka nem elégséges a tartós istenáldáshoz. A takarékoságnak kell az elválaszthatatlan kísérőnek lennie.

Halljuk csak mit mond ehhez a Szentírás: „Emlekezzél meg a szegénységről a bővelkedés idején és

a szegénység szükségéről a gazdagság napján." (Sir. 18, 25.) „A részeges munkás nem gazdagul meg és ki kevéssel nem gondol, lassan elesik." (Sir. 19, 1.) E szavakkal int a Szentírás a takarékosagra, bárhol éljen a földművescsalád. Élt egyik vidéken egy tekintélyes család, dolgoztak kora reggeltől késő estig. Imádkozott is a család. És egyszer csődbe jutottak és hihetetlen adósságuk derült ki. Az emberek gondolkodtak, hogy lehet ez? Szorgos munka és imádság ellenére szegénységre jutni. Hiányzott a takarékoság szelleme. Amit kemény kézzel megszereztek, azt tele kézzel elszórták. Drága cigarettákat szívott az ember, pénzre játszott és vesztett. A család női tagjai a legmodernebb divat szerint öltözködtek, mert nem akarták, hogy szomszédaik lefőzzék őket. Nagy családi ünnepeket rendeztek. Szeretteim! Az ilyen élet pénzbe kerül. Legyetek takarékosak. A nehezen megszerzett pénzt ne dobjátok ki könnyelműen. Szabad szórakoznotok, senkinek sincs ellene kifogása. De ne legyetek pazarlók, legyetek egyszerű, őszinte földművesnép.

Ezeket akartam én ma Szent Vendel napján elmondani nektek. Szent Vendel megtanít benneteket örömmel dolgozni, továbbá az ima és takarékoság szeretetére.

Szent Vendel élettörténetében azt olvassuk, hogy később szerzetes és bencés előjáró lett. Mint idős ember, egy szentül eltöltött élet után halt meg. Sirjánál sok csoda történt. A hívő nép mindig nagy tiszteletben tartotta. Kulcsoljuk mi is imára kezünket és kérjük: Szent Vendel, könyörögj érettünk, eszközöld ki közbenjárásod által, hogy ez a nép ismét örömmel végezze munkáját, tartsd meg és őrizd meg az imádkozó szellemet a földművescsaládokban és vigyázz rá, hogy népünk egyszerű gondolkodású, hagyományait szerető maradjon. Tarts meg minket szolid földművesosztálynak. Ezt adja Isten Szent Vendel közbenjárása által. Amen.

27. AZ IMAFOHÁSZ ÉS ALPESI ÉNEK

„Énekeljetek az Úrnak, minden föld.”

(95. zs. 1.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Egy világvárosi hitetlen ember ment egyszer az Alpesebbe. A hegyek szépsége volt az ő vallása, de az Istenről és templomról nem akart tudni semmit. Akkor hallotta először az alpesi éneket, az alpesi lakók imafohászait. Magában együtt mondta velük, együtt imádkozott és ismét hívővé lett. Az alpesi ének megtérítette őt és ismét katolikussá lett. Az imafohász csodát művelt vele. Beszéljünk most az imafohász jelentőségéről és áldásáról.

I. Az imafohász értelme.

Egy kép él a lelkemben, egy esti élmény. Az alpesi ember ott állt egyik hegyi kereszt alatt és teli tudóval fújta az alpesi éneket: Ave Maria! és a sziklacsúcsokról a visszhang nyolc hangon felelte: Ave Maria. Egyik hegycsúcs a másikhoz küldte, egyik a másiknak kiáltotta: Ave Maria! A havasi pásztor végzi az alpesi éneket az alkonyatban, ez a hegyekre viszi azt, a hegyek tovább adják, egész a hangtalan örökkévalóságba, így imádkozza a föld és ég az alpesi emberrel az esti imát.

Szeretteim! Épp azért sajnálatos, hogy az alpesi ének mindjobban elhallgat. Régebben gyakrabban volt hallható mint ma. Nekünk nem szabad ezt az áldó imádságot abbahagyni. Fel kell eleveníteni, a hegyi kereszt alól ismét imádkozni kell. Az alpesi ének nem üres szó, vagy üres formáság, ez erős imádság, ami a templomból származott. Ez az alpesi emberek közös imája.

Az alpesi ének az Atyaistenhez intézett ima. Oltalmának és áldásának kérése. Majdnem minden

alpesi ének az Isten nevével kezdődik. A svájci Alpokban így hangzik:

Üdvözlégy Mária! Adja Isten és Mária!
Az Úr neve legyen áldott
Most és mindörökkön örökké!

Más alpesi ének a Szentháromsághoz szól és minden személyhez egy különös kérést tartalmaz.

Az alpesi énekben az alpesi ember az *Atyaistent* köszönti. Az Isten oly közel van hozzá a hegyekben és gyakran beszél hozzá, mint egykor Mózesnek a Sínai-hegyen. Beszél ő az alpesi emberhez a reggeli napsugár-tengerben és az esti pír lángolásában. A zivatar és eső útján figyelmezteti, hogy mily kicsi és tehetetlen az ember és mily nagy és mindenható az Isten, erősebb, mint az összes hegyek. Az alpesi ember megláthatja az Isten mindenhatóságát, amikor beszél hozzá a mennydörgés és villámlásban, mint egykor a Sínai-hegynél a zsidóknak és örvendhet Istenének az alpesi nap sugárzásában és az alpesirózsa virágzásában.

A hegyi élet az alpesi emberben erős Isten iránti bizalmat ébreszt. Mily gyakran van egyedül a havasi pásztor, közel s távolban senki és gyakran körülvéve sok veszéllyel. Itt az Isten iránti bizalom életkedvet önt belé. Isten atyai kezében oly biztonságban érzi magát, oly szép, oly otthonos neki minden. A keresztény alpesi ember érzi az Isten kegyelmét, hatalmát, azért végzi szívesen esténként az imafohászt, hogy Isten új kegyelmét és oltalmát kérje. Azért könyörög az isteni Üdvözítőhöz, hogy tartsa meg lelkét kegyelmében és szeretetében. Imádkozik a Szentlélekhez, hogy ez őt vezesse és irányítsa. Az alpesi ének tehát ima a Szentháromsághoz.

Az alpesi ének Szűz Mária köszöntése is. Csaknem minden alpesi ének Ave Mariával kezdődik és magában foglal egy kérést az emberért, állatért, lakásért, szülőföldért. Az alpesi ember tudja, mily erős Szűz Mária és mily szívesen segít rajtunk. Mária

gyermekének hív bennünket és a keresztt alatt anyánk-ká lett. „Asszony, íme a te fiad, mondja az Úr, majd a tanítványhoz szól: Íme, a te anyád.” (Ján. 19, 26.) És ő állandóan velünk van és nem hagy el bennünket, különösen a veszélybe jutott gyermekeihez van közel. Különösen áll ez a havasi pásztorra és hegyilakóra. Mennyi nehézséggel kell neki megküzdenie, mennyi veszélyben forog nyája, mily sok veszélynek van kitéve vetése. Szüksége van erős anyai kézre, mely őt mindenén át tudja vezetni, hogy ne irtózzék a mélységtől és az idő viszontagságaitól. Mária sokszor megvédte már az alpesi embert a haláltól sziklaomlás alkalmával, a legördülő kövektől és sokszor a büntől. Ezt jegyezzétek meg jól!

Mária a *jó pásztor Anyja*. A spanyolok mint az isteni pásztor anyját tisztelik Máriát. Mária is pásztorleány volt, mint Jézus anyjának is gyakran kellett a juhokat a legelőre hajtania, ha jegyese a műhelyben volt elfoglalva. Megismerhette a pásztoréletet, annak minden változatosságával. Azért ő örömmel védője és anyja az alpesi embereknek és hegyilakóknak.

Mária gyakran *jelent meg pásztoroknak és földműveseknek*. Elég csak a lourdes-i megjelenését említeni, amikor 1858-ban tizennyolcszor jelent meg egy pásztorleánykának. Mennyi kis Mária-kápolna van a hegyekben! Ezek mind azt hirdetik, hogy Mária közel van, a pásztorok, az isteni Pásztor anyja. Az isteni Pásztorhoz a mennyei magasságba akar bennünket vezetni. Azért szól az alpesi ének:

Oh Mária, Isten anyja,

Óvd házunkat, vagyonunkat s minden javunkat.

Az alpesi ének továbbá *kedves szentjeinkhez*, pártfogóinkhoz intézett ima. Azért szólítjuk fel őket is:

Adja Isten és Szent Vendel,

Adja Isten és Szent Antal, stb.

Könyörög hozzájuk otthon és a templomban, ottalmukba ajánlja javait és hűséges hozzájuk.

Helyesen teszik az alpesi emberek, ha barátaikká teszik a szenteket. A szentek is ugyanazon húsból és vérből való emberek voltak, mint mi. Ők is itt dolgoztak, éltek, vésződtek a földön Isten szeretetéből. Sok szent és boldog volt földműves, mint Szent Izidor, Flüi Miklós, Szent Vendel pedig pásztorfiú volt. Ezeknek a földműveseknek nem voltak ily szép leelőik, oly barátságos kunyhóik, nekik hosszú utakat kellett megtenniök, hogy vasárnapi szentmiséhez jussanak és nyáron ritkán jutottak hozzá, nem úgy mint ma, hogy majdnem minden hegyen van alkalom szentmise hallgatására. Ők bizonyára imádkozták az alpesi énekeket és Isten oltalmát kérték. Ismerték az alpesi élet szépségeit és veszélyeit, azért álljanak előttetek minden fáradság, munka és szükségben. Ők könnyűvé teszik életeteket és a nyári itt-tartózkodást a hegyek között; meghallgatják imátokat, és az ég áldását és oltalmát esdik le rátok. Szent Izidor legendájában azt olvassuk, hogy míg ő a szentmisén imádkozott, az angyal dolgozott helyette. Így dolgoznak érettetek és helyettetek az Isten szentjei.

Ez az alpesi ének és imafohász értelme és tartalma. Hálaíma az Atyához, könyörgés Máriához, az angyalok és szentek közbenjárásának kérése. Azért esdi le biztosan a havasi pásztorra Isten áldását.

II. Az imafohász áldása.

Az alpesi ének ugyanannak a régi áldásimának felújítása, amit a pap a templomban használ. Ezért hoz ez biztos kegyelmet fentről. Épp azért ismét be kell vezetni az alpesi éneket.

Egy iskoláskönyvben olvastam a következő mesét: Egyik alpesi pásztor elhagyta az alpesi éneket. Eleinte itt-ott még csak imádkozta, de nemsokára már rá sem gondolt. Egyik éjjel nyája kolompjának hangos csengését hallotta és úgy tűnt fel, hogy mindjobban távolodik az. És már csak csilingeléséssé lesz. Gyorsan felugrik, kiszalad, nyáját keresi, de az akkorra eltűnt. Akkor ébredt rá: Mivel én már rég nem

imádkozom az alpesi éneket, azért a gonosz hegyi szellem elhajtotta a nyájamat. Kiáltott a nyája után, de az csak nem jött. Akkor elkezdte hangosan imádkozni a rég elfelejtett alpesi éneket és a csengő hangja lassan közeledni kezdett, majd egyszerre előtte állt az egész nyája, amit azután behajtott a karámba. Hálából egyik fenyőfára egy Mária-képet akasztott és ez előtt imádkozta ezután az alpesi éneket és nem érte többé semmi csapás.

Az alpesi éneknek nagy ereje van. Nemcsak a gonosz ellenség elűzésére alkalmas, hanem serkentés a tisztességes életre. A hegylakó kénytelen maga is megtartani, amit szomszédjának és az embereknek hirdet. Mit használ az alpesi ének, ha az ember kunyhójában csak szitkozódik, esküdözik, ha szegény állatait átkozza, visszaél velük és durva hozzájuk. Ha kunyhója büntanyájává lesz, az alpesi ember csak ritkán, vagy egyáltalán nem jár a vasárnapi szentmisére, hanem a vasárnapot zajos mulatozásokkal szentségteleníti meg. Mit használ a templomi áldás, ha az ember gonosz élettel elüzi azt és a szentélyt megszentégteleníti. Végezzétek tehát esténként az imafohászt, így önkénytelenül össze lesztek kötve Istenel és az Istenhez való felemelkedésre fog serkenteni. Aki ugyanis imádkozik, sokkal könnyebben tud tisztességesen élni. Az isteni Üdvözítő mondja: „Kérjetelek és adatik” (Lk. 11, 9.) és „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.” (Mt. 26, 41.)

Az alpesi ének tehát jámbor életre inti a hegylakót. Megtanítja őt imádkozni és Istenben bízni. Összeköti a hegy fiát az éggel. Az alpesi ének valami megragadó, az alpesi lakók nem is gondolnak rá, de az idegeneknek, a vándoroknak szívéhez szól és együtt imádkozzák. Önkénytelenül imára kulcsolódik kezük, és szívük és szájuk imádkozik. Az alpesi ima növeli a hitet, új szeretetet és kedvet gyújt a templom iránt.

Szeretteim! Mozdítsátok elő, hogy az alpesi ének ismét feltámadjon ott, ahol az elhallgatott. Oly helyes hegyi imádság ez, élő tanúsága Istennek. Fel kell

tehát ébrednie mindenütt, ahol már eltűnt. Az imafohász maga lesz segítségünkre.

Sok alpesi kunyhón kereszt van és ott imádkozák a hegyek esti imáját. Így van ez rendjén. Így száll le az istenáldás a földre és a jó Istenanya így vigyáz az emberekre, állatokra. Így kell sok bűnnek eltűnnie a hegyekből. Majd ha minden hegyi kürt az alpesi éneket visszhangozza, akkor ismét szép és barátságos lesz minden az Alpokon, akkor Isten békéje nyugszik majd rajtatok és szeretni fogjátok az Alpokat, mint második szülőföldeteket.

Ave Maria!

Üdvözlégy Mária!

Adja Isten és Mária,

Dicsértessék örökké az édes Jézus neve
és Szűz Máriáé! Amen.

28. A MÁRIA-TISZTELET

„Ime, a te anyád.”

(Ján. 19, 27.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Fent a Kálvárián, ahol egykor Mária az Isten anyja isteni Fia keresztje alatt a kimondhatatlanul nehéz órákat átélte, később egy oltárt emeltek. Ez jelentőségteljes. Itt kötötte meg Mária a szövetséget a haldokló Világmegváltóval. Neki részesévé lett, az összes földi híveknek pedig anyjává, s a hívek mint anyjukat tisztelik és segítségül hívják.

Mi is most ide zarándokoltunk az Istenanya képehez. E zarándoklat első gyümölcse legyen:

Allítsd fel a szívedben az Istenanya képét.

Egy einsiedelni szerzetesnek, P. Morellnek van egy kedves kis verse:

Egy kép van szívembe vésve,
Egy kép, mely oly csodás, oly szép.
A jó adományok képe
Ez az Istenanya-kép.
Jó és rossz napokon
E képet szívemben hordozom.

Igy kell ennek lennie, minden katolikusnak tisztelet tárgya kell hogy legyen az Istenanya. Mély, kitartó, gyermeki szeretetet és tiszteletet kell ápolnia az Istenanya iránt. Mindnyájunk előtt tisztelet tárgyának kell lennie, hogy a Szeplőtelenről mondott prófétai szó mindig megvalósuljon: „Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 48.) Minden földműves anya és leány előtt eszményként kell állnia a Boldogságos Szűznek, mert Mária áll a legközelebb Istenhez és a földművesnép volt az, mely legelsőként jelenhetett meg a kisdéd Jézus jászolánál. Azért szól oly boldogan az ének: „Csendes éj, szent éj, Első hír a pásztoroké . . .”

A régi feljegyzésekből tudjuk, hogy Jézus életében Zsidóországban nem volt oly élesen elhatárolva egymástól a földművesosztály és az iparososztály, mint ma. Az iparosok gyakran béreltek kicsi földcséket és közben-közben ott is dolgozgattak. Így tehát nemcsak ismerte jól a falusi életet, hanem a legnagyobb valószínűség szerint maga is végzett mezei munkát. Nem tévedünk, ha feltételezzük, hogy Mária isteni gyermekét ebben a szellemben nevelte és így vette az általatok is ismert földműveséletből való hasonlatait.

Nem tévedünk továbbá, ha azt állítjuk, hogy Mária különös jóindulattal volt a földművesosztály iránt, hisz Jézus, a legfőbb és legszentebb, a legméltóságosabb Oltáriszentséget a föld terméke, a kenyér és bor alakjában rendelte. Mária vére csörgedezett isteni Fia ereiben és ugyanoly vér van titokzatos módon minden szentostyában.

Jegyezzük még meg a következőket: Aki csak

némileg is ismeri Mária anyai szívét, az megérti, hogy Jézusnak a keserves keresztútja alatt a keresztjét mindenáron könnyíteni szeretete volna. És minden Jézus iránti, még a legkisebb szeretet-cselekedetet sem felejtí el soha a Szűzanya. És emlékeztek igen jól, hogy cirenei Simon, a „majorból jött ember“ vihette együtt Jézussal a keresztet. Hogy jó vagy rossz kedvvel tette-e, nem fontos, a tény az, hogy ezzel egy különleges viszony maradt fenn a Szűzanya és a földművesosztály között. Amit egyetlen apostol sem tett, megtette azt a cirenei, a földművesnép képviselője.

Szeretteim! Nincs-e nekünk egészen különleges alapunk a Mária-tiszteletre? Mint egy eleven Mária-kép, úgy éljen lelkekben a Mária-tisztelet és szeretet. Mária tisztaságban, kegyelemben és hatalomban minden teremtményt magasan felülmúl, mégis sok minden hasonlít földi életében a földműves asszonyéhoz. Őszinte és egyszerű az imában és munkában, szegénységben és megelégedettségben élte le élete legnagyobb részét Názáretben, félre az országúttól, távol a lármától és fecsegéstől. Szeretteim! Könyörögjetek hozzá, hordjátok érmét és skapuláráját! Szenteljétek neki gyermekeiteket, szentségekhez való járulással szenteljétek meg ünnepeit, szeressétek a rózsafüzért és Ürangyalát. Az Ürangyalát különösen hangsúlyozom. Hála Istennek, ezt a vidéken még megtartják, legyen bárhol az ember, akár a mezőn, akár az istállóban, abbahagyják a munkát és elvégzik az Ürangyalát. Legyen ez ismét a közös kincsünk! Mily jól esett egyszer, egy katolikus helyen tanácsgyűlés volt és amikor megkondult a harang déli Ürangyalára, felállott az elnök és hangosan kezdte előimádkozni az Ürangyalát és az egész tanács hangosan folytatta a megkezdett imádságot.

II. Zarándoklat a híres Mária-képhez.

Vannak körülmények és idők az emberi életben, melyek különösen imára kényszerítenek. Ilyenek, amikor szenvedés és gond marcangolja a lelket. Ilyenkor

különösen érzi az ember a kegyhelyre való zarándoklás szükségét, hogy ott Isten és Mária segítségét kiesdeldelje. Mily szerencsések vagyunk mi, hogy elzarándokolhatunk jó Anyánkhoz, szerencsésebbek mint Lenau a költő, aki sírva panaszolja, hogy nincs senkiye, akinek bánatát elmondhatná, mert az édesanyja, aki egyedül értené meg, már holtan fekszik a sírban.

A mi mennyei Anyánk azonban él és munkálkodik. Különösen *a kegyhelyeken* munkálkodik, mint a szomorúak vigasztalója, bűnösök menedéke, betegek orvosa. Ha a túlzott, rendszertelen zarándoklatokról így is ír Kempis Tamás: „Ritkán lesz szent, aki gyakran zarándokol”, mégis legyünk rajta, hogy minden földműves férfi és nő legalább egyszer életében tegyen egy zarándoklatot.

Gondolatok csak az Istenanyának kegyhelyére, ahol már oly sok csodát tett, Lourdes, Máriacell, Loreto, vagy a különféle magyar kegyhelyekre, Mátraverebély-Szentkút, Máriapócs stb., ahol a zarándokok oly nagy száma szokott megfordulni. Azt kérdezzük, miért tünteti ki Mária különösen ezeket a kegyhelyeket? Azért, mert az emberi lélek ezekben a magányokban könnyebben találja meg Istent és önmagát és itt az ember megismeri, hogy a boldogsága nem a világ és javainak keresésében áll, hanem a megelégedettségben és az áldozatos szellemben.

Szeretteim! Hallottatok már egyesekről, akik a zarándoklás ürügye alatt csak szórakozásokat keresnek, a zarándoklat szelleme nélkül, de hallottatok olyanokról is, akik jámbor lélekkel siettek a kegyhelyre és új kedvvel, újult erővel tértek onnan vissza. Ne gondoljunk most a távoli kegyhelyekre, csak a *legközelebbiekre*. Ezekre minden földművesházból elmehet valaki és résztvehet a búcsújárásokon, ahol imádkozunk mindenért, önmagunkért, családkért, földünkért, házunkért, állatainkért stb.

És még valamit. Tegyétek lehetővé, hogy cselédeitek is résztvehessenek egyszer egy zarándoklaton. Nekik is van szívük, mely anyai szívre vágyik, hogy

magát jól kisírhassa: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok és terhelve vagytok” (Mt. 11, 28.) nekik is szól. Nagyon jól tudjátok, hogy a rossz cseléd kimondhatatlan sok lelki és anyagi kárt tehet, de viszont a jámbor cselédtől kimondhatatlan sok jó származhat.

Mondjam-e nektek, hogy *a búcsújáróhelyen imádkozni kell?* Szeretnék még egy pár, nemkevésbé fontos szempontra rámutatni. Halért és ne skorpióért imádkozzatok, amitől már az isteni Üdvözítő is int bennünket. (Mt. 7, 10.) Imaközben ne csak magatokra gondolatok, többet imádkozzatok a lelketekért, mint a testetekért, többet a természetfölöttiekért, mint a természetiekért, többet gyermekeitekért, mint állataitokért. Könyörögjete Mária-hoz, hogy tartsa fenn falun a vallást és erkölcsöt, hogy lehessetek derék, törzsökös, igazi földművesnép. Imádkozzatok, hogy a megelégedettség és egyszerűség ismét vonuljon be házatokba. Tudjátok, melyik imádságot hallja és hallgatja meg legszívesebben az Istenanya? Azt, amelyben azt kérjük, hogy a mi *Megváltó Jézus Krisztusunkat megismerjük és szeretni tanuljuk.* Gondoljatok erre, amikor a kegyhely híres Mária-képe előtt időztök és imádkoztok.

Most még egy van hátra:

III. Valóban felállítani és fenntartani a Mária-képet.

Vallásos életünk nem lehet szívünk szűk kamrájába zárva. Ennek nyilvánosságra kell jönnie: „Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom őt mennyei Atyám előtt.” (Mt. 10, 12.) Ezt tudja a földművesnép és cselekszi is. Szép bizonyítéka ennek az *útszéli kereszt és Mária-kép.* Mily felemelő érzés ez! Útmutató a vándornak a magasságok felé, az örök igazság hirdetője, vigasztalás a megpróbáltatásban, bajok és szorongatásokban menedék, figyelmeztető a bűn ellen, bátor, állandó istendícséret.

Szeretteim! Mily értelmet nyer így a földi élet és

az örökkévalóság útja. Így kell ennek lennie. Az ember öntudatára ébred annak, hogy ő Isten teremtménye és természetfeletti életre van teremtve és rögtön könnyebb lesz az élet és a foglalkozással járó nehézségek elviselése. Mária büntelenségével és malasztatlanságával minden földműves nő előtt sugárzik és a názáreti élet csendes egyszerűségével példát ad mindenkinek a családi élet miként való berendezésére.

A Mária-képnek a felállítása éppen annak követését akarja célozni. Becsületbeli kötelessége legyen minden földműves asszonynak, hogy felállítsa a májusi oltárt és az előtt állandóan friss virág legyen. Díszítse fel a határban levő kereszteket és képeket is, az elhanyagolt kereszteket és képeket rendbehozni és ahol nincs, szorgalmazni és előmozdítani annak felállítását. Ha valahol a vallási érzést és jóízűséget sértő kép, vagy szobor van, tapintatosan legyetek rajta, hogy eltávolíttassék és ne szolgáljon a gyermekek számára nevetség, az idegenek számára pedig botrány tárgyául.

Ahol csak tehetitek, szerezzetek és gondoskodjatok a templomban friss virágról, különösen Úrnapkor és más szép és kedves alkalmakkor.

Ha ezt teszitek, ti is, gyermekeitek is, bensőtökben valóságos Mária-gyermekei lesztek. Szülők, csepegtessetek erős Mária-tiszteletet gyermekeitek lelkébe. Anyák, szenteljétek szívetek alatt hordott gyermekeiteket Máriának. Ismételjétek meg e felajánlást a születése után, első gyónása és áldozása előtt. Ismételjétek meg a pályaválasztás előtt és a kamaszkor kritikus éveiben. Mily dicső és tiszteletreméltó a tiszta lelkű földműves ifjú és leány a virágzás éveiben. Nem értek egyet azokkal, akik azt állítják, hogy nincs szüksége a fiatalságnak a Mária-tiszteletre. A tapasztalat másról győz meg, különösen az ismerkedés idején.

Csepegtess továbbá *cseledeid* szívébe is benső Mária-tiszteletet. Legyen módjukban, hisz nekik is kötelességük, a templombajárás, szentségekhez járú-

lás, jámbor társulatokba való beiratkozás, rózsafüzér imádkozás stb. Higgyétek el, így segíti meg Mária a földművescsaládot, így ad beléje békét, boldogságot, megelégedettséget, amire a jelen időben nagyon is szükségünk van.

Igen, Szűzanyánk! Így akarjuk ezt megtartani, tieid akarunk lenni és maradni. Neked szenteljük magunkat, vagyonunkat, házunkat, istállónkat, udvarunkat és állatainkat. Távolítsd el tőlünk a hit és erkölcsi veszélyeket, melyek bennünket fenyegetnek. Esdd ki számunkra a földművesi és falusi élet szeretetét és örömét. Könnyörögj ki számunkra derék ifjakat, leányokat és cselédeket, akikért benső és külső tisztelettel adózunk neked. És mindenekelőtt végcélunk legyen, hogy isteni Fiadat mindjobban megismerjük és szeressük, akiben egyedül van üdvünk és békénk. Vezess el bennünket szent Fiadhoz, hogy a szívünkben hordott Mária-képpel a mennyország fényét emelhessük. Amen.

29. NYUGALOM — HALÁL

Kedves Keresztény Testvérek!

Egyetlen más foglalkozási ág sem érdemli meg annyira a nyugalmat, mint a földművesnépé. Ez onnan van, mert egyrészt ez az egyik legnehezebb munka, másrészt mert a mezei munka egyformán igénybe veszi a testet-lelket, értelmet, akaratot és kedélyt. Egyszerűen azért oly szép a nyugalom. Ezt ti magatok is eléggé el tudjátok bírálni. Hisz ebben éltek és nem másban. Aki később más foglalkozást keresett, nem illetékes ebben ítéletet mondani. A nyugalom falun, különösen nyári időben ünnepélyes. A faluból hallatszik az estharang, a rétekre és erdőkre rászáll az esti áhítat, a madarak esti imát zengenek, a tücsök cirpeli hozzá az ütemet, míg dalolók sietnek a domb-

ról le, dombra fel. A hűvös éjtszaka ráborul az alvó falura.

Izzadtan és holtra fáradtan térnek az emberek egymásután nyugovóra. Mily jól esik télen, amint félig megfagyott tagjaikat a barátságos kályha mellett melengetik.

Szeretteim! Egyszer vége lesz életünkben is mindkettőnek, a munkának is és a nyugalomnak is. Akkor jön a nagy nyugalom, amit az örökkévalóságba való hazamenetel követ. Azért elmélkedjünk:

*a halál komolyságáról és
a halál vigasztalásáról.*

I. A halál komolysága.

Mi a halál? A halál: elhagyni mindent és bemenni az örökkévalóságba. A halál: elszakadás az egész külső és belső világtól. Legyen bár ezer aranyad a tarisznyádban, egész láda kincsed, vagy pénz a tárcádban, mind itt kell hagynod. „Igy választ el a keserű halál.” (Kir. 1. k. 15, 32.) A test és lélek, melyek oly elválaszthatatlanul összetartoztak, irgalmatlanul elszakadnak egymástól. Jól értsétek meg: minden, amink kívülről volt, a testnek egészsége, szépsége eltávozik. Keserűen elválaszt tőle a halál. A halál az idő vége, a boldog vagy boldogtalan örök életbe való belépés. Mindent el kell hagynod. Gondolj csak rá, ha most kellene meghalni, mit tudnál a legnehezebben itt hagyni? Mi nyugtalanítana a legjobban? Testvérem! Szedj rendbe mindent, amíg nem késő. Tudjuk, hogy a halál küldöttjei sietve jönnek, sietve repülnek a kiszemelt áldozathoz.

Testvérem! Meghalsz, azaz a tested elválík a lélektől. Rendszerint nagy aggodalom és szorongatás közben. Ezt mindnyájan tudjuk. Csak *neked* magadnak és nem másnak kell azt elszenvedned. Ez a sorsdöntő különbség, amire gondolni kell. Tested terhére lesz és kellemetlen lesz annak, aki neked a legmeghittebb hűséget fogadta. Az emberek eltemet-

nek és elfelejtenek. Vagy húsz év múlva a sírköved is eltűnik. A neved szerepel ugyan még az egyházi és állami anyakönyvekben. Ez az egész, ami hajdani dicsőségedből megmaradt. Egy statisztikai adat és semmi más. „Hiúságok hiúsága, minden csak hiúság.” (Péld. 1, 2.) Kitől veszel legnehezebben búcsút? Jóságos nehézség ez, vagy talán bűnös viszony? Légy résen, most még nincs későn jóvátenni.

Te meghalsz, azaz bemész az örökkévalóság házába. Melyik lesz az a rettenetes pillanat, amikor Isten elé állsz, egészen egyedül, mint a bűnös bírāja elé. Abban a pillanatban elhangzik az isteni Bíró ajkáról az ítélet, vagy a jó keresztények mennyországa, vagy a gonoszok kárhozata lesz a részed mindörökké, az egész örökkévalóságban.

Mikor jön a halál pillanata? Ezt sem te, sem én nem tudjuk. Az öregeknek meg kell hallniuk, de a fiatalok is meghalhatnak. Lesz-e idő, hogy a halálra elkészülj? Nem tudod. Sokakat tudsz, akik hirtelen haltak meg. Te is meghalhatsz ugyanúgy. Talán a szénacsűrben, vagy a lovad, ökröd mellett találnak holtan. Mily esztelenség tehát, mily könnyelműség az utolsó pillanatra hagyni mindent, ha Istenről, Krisztusról, vagy örökkévalóságról van szó. Kész vagy-e most a halálra? Nyugodt-e a lelkiismereted? Életed munkája be van-e fejezve Isten előtt, mint az ünnep előestéjén a napi munkádat befejezted és megpihentél? Ha nem úgy van, tégy rendbe mindent. Merészség oly állapotban élni, melyben az ember nem szeretne meghalni. „Mors peccatorum pessima: Igen gonosz a bűnösök halála”, kiált fel a Zsoltáros. (33. zs. 22.)

Szeretteim! a napos oldalról, a keresztényi világszemléletből felhangzik az örvendező kiáltás: „Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Boldogok a meghaltak, akik az Úrban haltak meg.” (Titk. 13, 13.) Most pedig mutassunk rá a halál szebbik oldalára.

II. A halál vigasztalása.

Tegyük fel a kérdést: mi a jó halál? A jó halál. nehéz munka, küzdelem és nélkülözés után bemenni az örök nyugalomba. Kell ettől félni? A jámbor a halált az idegenből való hazatérésnek hívja. Félelmetes ez? A jámbor szerint a halál: átmenet a hitbéli életből a látó életbe. Kell ettől félni? Szeretteim! Mi azért félünk a haláltól, mert kevés a mennyországba vetett hitünk és reményünk. A halál a jámbor szerint: annak a boldogságnak elérése, — ha talán csak a tisztítótűz után is — mely után jelen életünkben annyira vágyunk, de elérni nem tudjuk. Micsoda még? A jámbor szerint a halál: a mennyben, Istenben a legjobb atya, Krisztusban a legjobb testvér, a Szentlélekben az örök vigasztaló és boldogító, Máriában a legjobb anya, az összes szentekben a leghűségesebb barát és legnemesebb embernek feltalálása. Így a mennyország a mi hazánk és a halál az odavezető híd csupán. Főnséges szavakkal ecseteli a Titkos jelenések könyve az új Jeruzsálem boldogságát: „És megmutatá nekem az élet vizének folyóját, mely fényes vala mint a kristály s az Istennek és Báránynak királyi székéből fakad. Az ő utcájának közepén és a folyóvíznek mindkét felén az életfája vala. Tizenkét gyümölcsöt termő, minden hónapban meghozván gyümölcsét; és a fa levelei a népek egészségére valók. És semmi átok sem lesz többé, hanem az Isten és Bárány királyi székei lesznek abban és az ő szolgálai szolgálnak neki és látni fogják az ő orcáját és az ő neve lesz az ő homlokaikon. És éjtszaka többé nem lesz és nem szorulnak szövétnekvilágra, sem napvilágra; mert az Úristen világosítja meg őket és országolni fognak örökkön-örökre.” (Titk. 22, 1—5.) Ilyen lesz a nyugalom: éjtszaka, munka és gond nélkül.

Tudom, valóban sok földműves hal meg ily mély hittel és nyugodt bizalommal. Testvérek! akiket az életküzdelem nem kezelt kesztyűs kézzel, oly csodá-

latos bátorsággal néznek szembe a halállal, hogy a körülállókba is bátorságot és erőt öntenek. A ti egyszerű, hit szerint élő életetek kétség és lelkiismeret-furdalás nélkül néz szembe a halállal. Honnan van ez, mi ennek a magyarázata? Az, hogy a földműves-nép sokat imádkozik a boldog kimúlásért. A derék földműves-nép azért kapja Istentől ezt a nagy kegyelmet, mert ő a vallási és erkölcsi fegyelem és rend legjobb őrzője, a keresztény jogoknak és intézményeknek védelmezője, papjai és püspökei legjobb támasza. Azért mondhatja el a derék falusi nép Szent Pállal: „Istennek egy bajnoka sem elegyedik világi dolgokba, hogy annak tessék, akihez szegődött. Értsd, amiket mondok, mert az Úr ad neked értelmet mindenekben. Emlékezzél meg, hogy az Úr Jézus Krisztus, ki Dávid ivadékából való, feltámadott halottai-ból az én evangéliumom szerint.” (2 Tim. 4, 7. 8.) „Kívánok elválni és Krisztussal lenni.” (Fil. 1, 3.) „Nekem életem Krisztus és meghalnom nyereség.” (U. o. 21.)

Még valami vigasztaló. Ha egy jó földműves férfi, vagy asszony meghal, szinte az élettelen természet is részvételt van. Miért? A jámbor kimúlás a teremtmény vágyakozásának beteljesedése. Mily titokzatos tanítás ez, de Szent Pál a római levélben világosan kifejti, ahol olvassuk: „Mert ha test szerint éltek, meghaltok, ha pedig a lélek által a test cselekedeteit megöldöklitek, élni fogtok. Mert mind, akik Isten lelkétől vezéreltetnek, azok az Isten fiai. Mert nem vettétek ismét a szolgaság lelkét félelemre, hanem a fogadott fiak lelkét vettétek, melyben kiáltjuk: Abba, Atyánk. Mert maga a lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünknek, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, örökösei is, az Istennek ugyan örökösei, Krisztusnak pedig örököstársai, de úgy, ha vele együtt szenvedünk, hogy együtt meg is dicsőíttessünk. Mert azt állítom, hogy nem méltók a jelenidei szenvedések a jövődő dicsőségre, mely bennünk ki fog jelentetni. Mert a teremtménynek várakozása az Isten

fiainak kijelentését várják. Mivel minden teremtmény mulandóságnak van alája vetve, nem önként, hanem a miatt, ki őt remény fejében alávetette. Mert maga a teremtmény is fel fog szabadíttatni a romlás szolgaságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy minden teremtmény fohászkodik és vajúdik mindeddiglen. Nemcsak az pedig, hanem mi magunk is, kik a lélek zsengeit bírjuk, mi is fohászkodunk magunkban, Isten fiaivá fogadtatásunkat várván és testünk váltságát, Jézus Krisztusban, a mi Urunkban." (Róm. 8, 13—23.) Ezek a gondolatok vannak a Jézus Szíve-litánia ezen könyörgésében is: „Jézus Szíve, az örök halmok kivánsága, irgalmazz nekünk."

Szeretteim! A közmondás azt mondja: halál ellen nincs orvosság. Ez alól nincs kivétel. Isten szent Egyházában azonban mégis terem gyógyír a jó halálhoz. Ezt meg kell ismernünk, tanulnunk — és ami a legfontosabb, alkalmazni. Ez a recept így szól: „Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből." Más szóval őrizd meg a *megszentelő malasztot*, mint lelked lángját. Krisztus azt akarja, hogy ez a láng melegítsen. Gondolj szívesen Istenre, használd a röpimákat, különösen kísértés idején. Légy készséges a szenvedésben és az élet fáradalmaiban. Imádkozz sokat a tisztítótűzben szenvedő szegény lelkekért. Kérd gyakran Szűz Máriától és Szent Józseftől a jó halál kegyelmét. Különösen légy nagy tisztelettel a *megfeszített Üdvözítő* iránt. Ágyad felett függjön a falon a haldoklók keresztje, földeden álljon az útszéli kereszt. Szívedben találjon otthont a megfeszített Üdvözítő, aki a zsidóknak botrányozás, a pogányoknak pedig bolondság. (I Kor. 1, 23.) Igen, a jámbor földműves halálakor igaznak bizonyul a másik szentírási mondás: „Mert a kereszt ígéje az elveszendőknek ugyan bolondság; azoknak pedig, kik üdvözülnek, azaz nekünk, Isten ereje. Mert mi az Istenben (előttük) bolondság, bölcsebb az emberek-

nél; és mi az Istenben (szerintök) erőtlenség, erősebb az embereknél." (I Kor. 1, 18. 25.)

Sok vidéken szokás, midőn látják, hogy a beteg haldoklik, szentelt gyertyát gyujtanak, szenteltvízzel meghintik a szobát, — hogy a haldoklótól a gonoszlelket elűzzék — a beteg kezébe a haldoklók búcsújával ellátott keresztet adnak és ágya körül térdelve imádkozzák a haldoklók imádságát, vagy a rózsafüzért, ezzel a változattal: „Imádkozzál érette, most és halála óráján.” Vagy öt Miatyánkot, Üdvözléggel és Hiszekeggel. Nem szép-e így a halál? Felemész-tődni a Megfeszített iránti szeretetből. Így az életünk megifjodik Istenben az örök élet számára.

Fejezzük be Flüi szent Miklós haldokló imájával:

Én Uram és én Istenem, végy el tőlem mindent, ami a hozzád jutásban akadályoz.

Én Uram és én Istenem, add meg mindazt, ami a hozzád jutásban segítségemre van,

Én Uram és én Istenem, végy el engem magamtól és tégy egészen magadévá engem. Amen.

30. HALOTTAK ESTÉJÉN

„Boldogok a halottak, kik az Úrban halnak meg, mert cselekedeteik követik őket.” (Titk. 14, 13.)

Kedves Keresztény Testvérek!

Sok falu temploma körül, különösen külföldön ott találjuk a sírokat. Legtöbb helyen azonban a községen kívül találjuk meg a temetőt. Tiszteletreméltó szokás vásár- és ünnepnap délutánokon felkeresni a temetőt s az elköltözött szeretteink sirjánál értük imádkozni. Ezek a sírok takarják szeretteink testét, míg lelkük — reméljük — az örökkévalóságban él tovább. „*Boldogok a halottak, kik az Úrban halnak meg, mert cselekedeteik követik őket.*” Lélekben men-

jünk ki a temetőbe és látogassuk meg a sírokat. Alljunk meg minden sírnál és gondolkozzunk azon, amit nekünk a halottak mondanak. „Még holta után is szól” — mondja a Szentírás. (Zsid. 11, 4.) Némán és csendben, nyomatékosan és kitartóan.

„Adj Uram örök nyugalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik. Nyugodjanak békességben!”

1. Egy fáról lehullott virág.

Egy gyermek sírjánál állunk. Szüleinek öröme és boldogsága volt, már tanult imádkozni és szerette azt, lelke kegyelemben és ártatlanságban szentelődött és ragyogott a teste. A szülők minden gondjukat gyermekükre fordították és nagy reményekkel gondoltak jövőjére. A jó Isten azonban magához vette az angyalok seregébe. „Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az Úr neve.” (Jób 1, 21.)

Kedves szülők, milyen gondolattal álljatok e gyermeksír mellett? Gondolkozzatok így: a jó Isten jól tudta, mit tesz, a gyermeket elragadta a világ veszedelmei elől és tiszta liliomként átültette a mennyei paradicsomba. Az isteni Gyermekbarát mondomta: „Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké a mennyek országa.” (Mt. 19, 14.) Most az ég örömeit élvezi és mint gondos őrangyal vigyáz rátok és övéinek kedves közbenjárója. Egy költő azt mondja: „Valahányszor meghal egy kisgyermek, az Isten mindannyiszor egy csillagot gyújt ki az égen.” Ezek a csillagok hűségesen ragyognak a ház és otthon fölött. Azért édesanya, ha elfog a sóvárgás elhalt gyermeked után, menj ki a ház elé és reménykedve tekints fel a csillagos égre és sírban nyugvó gyermekedről gondolj a még élő gyermekedre.

Egy csomó gyermek sok gondot és munkát okoz. Így van ez ma a falun is. Oly nehéz időket élünk, de elég hatalmas az Isten arra, hogy gondját viselje teremtményeinek és jószágos, hogy a hozzá hű, de-

rék szülőket megjutalmazza. Stolcz Albán írja egy helyen: „Nagyon örülünk a lakásunkban lévő megszentelt dolognak, és óvjuk azt a gonosztól. A gyermek is istenáldotta valami, akiben a jó Istennek öröme telik és ezáltal a házat oltalmazza és áldásával halmozza el.”

Gyémántkő a gyermeki lélek,
Csiszolni kell a szülői kéznek.
Hófehér virág a gyermeklélek,
Óvjatok szülők e gyenge szívet.
Hajnalcsillag a gyermeki lélek,
Hadd ragyogjon az Istenének.

Szeretteim! Szolgáljon tehát nektek a gyermeksír komoly figyelmeztetőül a gyermeknevelés nehéz kötelességében. Sohase legyen neked előbbrevaló az állataidról, mint a gyermekeidről való gondoskodás és törődés.

II.

Menjünk egy *ifjúnak* sírjához. Évei teljében, élete erőteljességében ragadta el a halál. Szülei minden gondoskodása és ápolása sem tudta a halált megakadályozni.

Uram, legyen meg a te akaratod,
Még akkor is, ha meg nem értem.
Uram, legyen meg a te akaratod,
Ha fáj is az, ha bármint érzem.

Ez az ifjú egyike volt azoknak az intő példának, akik a belső harc és külső gonosz alkalmak ellenére Istenhez és valláshoz hűek maradtak és lelkiért és üdvösségükért munkálkodtak. Ő egyike azoknak a nemeseknek, akik annyi gúnyos megjegyzés és erkölcsi veszélyben, testüket és életüket nem fertőzték meg bűnnel, hanem szüleikhez és lelkipásztoraikhoz hálásak és hűek maradtak. Boldog ifjú, áll rá a Szentlélek szava: „Rövid időn vége lévén, sok időt töltött be, mert kedves volt Istennek

az ő lelke, azért sietett őt kivinni a gonoszság közül." (Bölcs. 4, 13. 14.)

Mit beszél ez ifjú hozzánk sírja csendjéből? Az Írás szavával szól hozzánk: „Emlékezzél meg a te Teremtődről ifjúságod napjaiban.” (Préd. 12, 1.) Különösen neked derék földműves ifjúnak kell ezt nemes gondolkodásoddal és tiszta erkölcsöddel kimutatni. *Szüleitek* is egyszerű, egyeneslelkű emberek, legyenek bár azok öregek és betegesek, tiszteljétek és szeressétek őket életük napjain, legyetek velük szemben hálásak és engedelmesek, bánjatok velük tisztelttel és szeretettel. Egy barátságos pillantás, jó szó, figyelmesség mindig nemes és szívélyes cselekedet. „Tiszteld atyádat szivedből.” (Péld. 9, 29.) „Tartsd tiszteletben anyádat, életed minden napján.” (Jób 4, 3.)

Mily nagy és szép a szent *tisztaság* erénye! Maga a Szentlélek kiált fel csodálkozva: „Oh, mily szép a tiszta nemzedék, fényességben, mert halhatatlan annak emlékezete, úgy az Istennél, mint az embereknél. És koronázottan örökké diadalmaskodik.” (Bölcs. 4, 1. 2.) A tiszta lélek adja a tiszta szemet, vidám kedélyt, és a tiszteletreméltó jellemet. A szent tisztaság oltalmaz és tiszteltté tesz és segít benneteket a szerencsés pályaválasztásban. A derék ifjúkor, jó élet és boldog örökkévalóság lépésről-lépésre követik egymást. Ifjak és lányok a csábítás és kísértésben gondoljatok a halálra. Még előttetek az élet, éljetek úgy, mint ahogy a halálos ágyon szeretnétek lenni.

III.

Most egy csendes, egyeneslelkű *férfi* sírjához érünk. Nem csapott nagy lármát életében és a nép kegyére nem áhítozott. Halálakor nem került bele az ujságokba és a halotti beszédben nem dicsőítették. Most tiszteletben pihen. Életmunkáját és életéveit az istenszolgálattal szentelte meg. Minden kötelességét hűségesen teljesítette, házas- és családi élete bűn és

hiba nélküli volt. Tiszteletfélelemből szomorkodunk e sírnál és imádkozunk ez éber földműves ember lelki nyugalmaért. Miközben munkálta és gondozta földjét, munkálta és gondozta lelkét is.

Ha e megholt visszajöhetne hozzánk, mit mondana ő nekünk? Bizonyára így szólna hozzánk: „Féld az Istent és ne kerülj ki senkit, ne árátsanak el emberi tekintetek, óvakodjál a világfiak hiúságaitól és a temetési pompa csillogásától, mert mit használ neked, ha az egész világot megnyered is, lelkednek pedig kárát vallodd.” (V. ö. Mt. 16, 26.) Mily vigasztaló ezzel szemben, hogy a legkisebb és legelrejtettebb is, a legutolsó lelki-búzaszemecske is tudott Isten előtt és hogy a legközönségesebb munka és szenvedés is az „élet könyv”-ében fel van jegyezve és örök örömmel jutalmaztatik. „Menj be Urad örömébe.” (Mt. 21, 23.)

Még valami fontosat, amire ritkán gondolsz. Te akinek ma egy szép otthonod van, aki egy szép állatállományban gyönyörködsz és termékeny földet művelhetsz — kinek köszönheted jólétedet? Ki dolgozott és gondoskodott rólad egész élete feláldozásával? Bizonyára atyád és anyád, akik kevesebbel kezdték, de mindent elkövettek, csak hogy gyermekeik jólétét biztosítsák. Talán ennek köszönhetik korai halálukat is. Imádkozol-e értük hálával és mondatsz-e szentmisét lelkük üdvösségeért? Adsz-e alamizsnát, jócselekedetekkel segítesz-e rajtuk, hogy mielőbb kiszabaduljanak a tisztítóútból? Ne feledkezzél meg atyádról és anyádról, ha már a sírban nyugszanak is, ha találkozni akarsz velük a boldog örökkévalóságban.

Csendben, szerényen haladnak az úton,
Csendben, szerényen végzik el a dolgukat,
S nyugodtan mennek szembe a halálnak,
Oh, gyermekek ne feledjétek jószágukat.

Ne feledkezzél meg örökségedről sem, maradj hű az atyai házhoz, amíg csak lehet, ez legyen az az

örökség, melyet te gondozottan, haláloed után utódaidra hagysz.

IV.

Még egy sírhoz menjünk el, *a saját sírunkhoz*. Tegyük fel, hogy az élet és halál Ura hirtelen hív bennünket, ebben a pillanatban meg kell jelenni az isteni ítélőszék előtt és számot adni s harmadnap hozzátartozóink friss sírunkat állják körül. Mit mondanánk nekik, ha még beszélni tudnánk? Talán csak *egy szót*, az isteni Üdvözítő figyelmeztetését: „Légy készen!”

Légy készen! *Nem halogatni a megtérést és a megjavulást*, a gyónást egyik húsvéttól a másikra kitolni, majd a halálos ágygal kecsegtetni magunkat. Ki biztosít bennünket, nem kell-e hirtelen meghalni? Egy gutaütés, vérömlés, szerencsétlenség és lelkünk az isteni Bíró előtt áll. „Nem tudjátok az időt” (Mt. 13, 33.); „nem tudjátok sem a napot sem az órát”. (Mt. 25, 13.) Ha életünkben az isteni kegyelem bőségét elfecséreltük és nem használtuk fel, remélhetjük-e a végső megtérés kegyelmét? Azt hiszi talán valaki, hogy Istennel játszani és őt kigúnyolni lehet? Vajjon ki lesz majd az, aki az utolsó tromfot játssza és a végén nevet, ő vagy az Isten? „Az Istenből nem lehet csúfot üzni.” (Gal. 6, 7.) „Rettenetes az élő Isten kezeibe esni.” (Zsid. 10, 31.)

Légy készen! *Amilyen az életünk, olyan lesz a halálunk is*. A fa ottmarad, ahová dőlt. Amilyen az élet, olyan a halál, mondja a közmondás. A halálos ágyon való megtérés ritka és nagy kegy. Vannak, hála Istennek örövendetes halálesetek, de sajnos gyakoriak a vigasztalanok. Szent Ágoston szerint a betegségben való megtérés beteg dolog, a halálban pedig megholt dolog. „Bűneitekben fogtok meghalni” (Jn. 8, 21.), fenyeget az isteni Bíró és int bennünket: „Munkálkodjatok, amíg nappal van, mert eljön az éjtszaka, amidőn senki sem munkálkodhatik.” (Jn. 9, 4.)

Szeretteim! A hegyipatak gyorsan rohan tova, ez

figyelmeztessen benneteket, hogy így rohan az élet is. Rohanó hetek, rohanó évek... Az óra szünet nélkül halad, a ketyegése jelenti a percek egymásutánját. Így halad az élet, óráról-órára, napról-napra. A gyertya ég és fogyasztja önmagát, míg csak el nem fogy, így fogy az élet is, egyszer egy utolsó lélekzétvétel és kialudt örökre. „Gondolj utolsó dolgaidra és örökre nem fogsz vétkezni.” (Sir. f. 7, 40.)

Szeretteim! Minden *óraütéskor* gondoljunk halálunk órájára és mondjuk: „Jézusom, irgalmazz!” És ha temetést látunk, gondoljunk a mi halálunkra és mondjuk: „A hirtelen és véletlen haláltól ments meg, Uram, minket.” És ha *este* pihenőre térsz, ne feledd el, hogy a nyugvóágyad halotti ágyad is lehet, azért úgy feküdj abba, mint a koporsóba: „Atyám, a te kezébe ajánlom lelkemet.” (Lk. 23, 46.) Amen.

31. ARATÓ HÁLAÜNNEP

Kedves Keresztény Testvérek!

Ma minden földművesszív örömteli. Ez órában az egész népet egy gondolat foglalkoztatja: a termést biztonságba helyeztük. Kemény és nehéz munka volt ez. Sok verejtékcsepp csurgott a megbarnult homlokokról és esténként fáradtan tértetek pihenőre. Hála Istennek, a mű kész! Mily nagy ma az örömetek és együtt örül veletek az egész nép.

Mielőtt az aratási mulatság megkezdődne, van egy kedves kötelességtek, a hálaadás. Ezért gyűltek most itt össze a templomban.

I.

Az első és legbensőbb köszönet, melyet szívünkben és ajkunkon hordunk, az Úristennek szól: „A világoosság Atyjának, akitől minden jó adomány származik.” (Jak. 1, 17.) Most, amikor én nektek az Isten

iránti háláról akarok beszélni, lelkiszemem előtt egy széles termőföldön álló három oltárt látok, amelyen a földművesek az Úrnak áldozatot mutatnak be.

Az első oltárhoz Ádám és Éva gyülekezik gyermekeivel. Káin és Ábel mutatnak be áldozatot a Fölségesnek, földjük terményéből és juhaikból. Az első emberekben a bűnbeesés után, a paradicsomból való kiűzetés után is megmaradt még az a tudat, hogy meg kell köszönniök Istennek, amit tőle kaptak.

Szeretteim! Úgyanilyen szándék vezérelt most titeket is ide. Nagy emberi elfásultság kell ahhoz, hogy valaki látva az egész évi termést ily szépen betakarítva, ne érezze szükségét annak, hogy az Úristennek köszönetet mondjon a bő termésért. Ti magatok is — bizonyára — hozzájárultatok a jó terméshez. Trágyáztátok, szántottátok, bevetettétek földjeiteket, a mezőn és szőlőben szorgoskodtatok, de a legtöbbet mégis a jó Isten tette. A szentírási mondást ismeritek: „Hiába az ember iparkodása, ha nincs rajta az Isten áldása.” Az idén rajta volt az Isten áldása. Gyönyörűen fejlődött, virágzott és érett a szántóföldön, réten és szőlőben minden. Örvendező szívvel láttátok ez új teremtművet. De gondoltatok-e már arra, hogy a föld mélyében mint dolgozik a megszámlálhatatlan parányi élet és mint készíti a táplálékot a gabonának, fünek, fáknek és venyigéknek? Hát arra gondoltatok-e már, hogy millió kis rovar kora reggeltől késő estig mily fáradhatatlanul tevékenykedik a virágoknak, fáknek és szőlőknek megtermékenyítésén? Jutott-e már eszetekbe, hogy a hó és eső, nap és szél munkatársaitok voltak? És most azt kérdem: mit használt volna a ti munkátok földi és égi segítség nélkül? Semmit! Egyáltalában semmit sem ért volna. Egyetlen fűszál sem nőtt volna, egyetlen gyümölcs sem képződött volna, egyetlen gabonaszem sem ért volna meg. Ki adta mindezt a ti munkátok támogatására? Ugyanaz, aki mindent teremtett és napnak, esőnek, szélnek a megbízatást adta, hogy az embert szolgálja.

Elődeink lelkük mélyén meg voltak győződve, hogy a termést az Úristennek köszönhetik, azért tartották a régi aratószokásokat, amiket sajnos, ma már nagyrészt elfelejtettek. Vetéskor az első marék búzát a Szentháromság nevében hintették a földre. Őseink a gabonaérés idejét „szent időnek” tartották, ezalatt minden zajos szórakozástól tartózkodtak, nehogy az istenáldást ezáltal földjükről elűzzék. Sok helyen azzal kezdték az aratást, hogy előtte az egész család szentmisén vett részt, meggyóntak és megáldoztak. Az első kaszavágás előtt levették a férfiak a kalapot, imádkoztak és „Isten nevében kezdem el”, vagy „Jézus segíts” kis fohással fogtak munkához. A kéréket kereszt alakba rakták és a szép kalászból csokrot kötöttek és az útszéli keresztet meg a szobájuk keresztjét díszítették vele. Másutt a szép kalászból koszorút fontak és azt a templomba akasztották fel. Miatyánkot imádkoztak, majd örömeiknek kíséretében takarították be a termést. Elődeink meg voltak győződve, hogy a jó Isten adta a termést és azért hálát kell adni. Így gondolkoztak: ezek a régi szokások külsőségek, össze kell azt kötni belső érzéssel. De a belső érzelemnek külsőben is meg kell nyilvánulnia. Épp ezek az aratószokások a földművesszív kifejezései és intenek mindenkit, hogy az Úristennel szemben hálás legyen. Őseinktől különféle szokásokat örököltünk. Ezek egyike az aratószokás. Gyakoroljuk azt, szenteljük meg azt hittel és elődeink jámbor érületével.

Az első oltártól menjünk a másodikhoz és lássuk, mint mutat be Noé hálaáldozatot azért, hogy az Úristen őt és családját megmentette a vízözöntől.

Szeretteim! A nyáron nem öntötte el az áradat a földünket, de bizony sok nedves hónapunk volt. Sokat esett, mégis be tudtuk takarítani szénánkat. Sok zivatar is volt, de sem a villám, sem a jégeső nem tett kárt határunkban. Az ujságokból sok szerencsétlenségről olvashattunk, hogy a felhőszakadás egész vidékeket tönkre tett, rengeteg búzaföldet öntött el,

állatokat ragadott el, más helyen jégeső pusztította el az egész évi termést. Emlékezzünk csak az amerikai nagy hőségre, vagy a Misszissipp-i áradására (1936), mily rengetegen veszítették életüket. És nálunk talán kevesebb volt az átkozódás, a vasárnap megszenteltelenítése, a valláson való gúnyolódás, a részegeskedés, embertársaink megcsalása, kevesebb volt talán felénk a szemérmetlenkedés, mint másutt? Ha őszinték akarunk lenni, be kell ismerni: semmivel sem voltunk jobbak, mint mások. A jó Isten büntető öklével mégsem sujtott reánk, hanem „Felnyitotta kezeit és betöltött bennünket áldásával.” (144. zs. 16.) Ezért megvan az okunk, hogy Noéval együtt hálát adjunk, hogy minket a szerencsétlenségtől megóvott.

Még egy harmadik oltárhoz is el akarlak benneteket vezetni. Egy öreg, hófehér szakállas földműves áll az előtt. Ábrahám ez. Az oltáron fekszik fia, Izsák. Az atya kész, hogy isteni parancsra a földön legkedvesebbjét és legdrágábbját, egyetlen gyermekét feláldozza.

Isten nem kívánt Ábrahámától véres áldozatot, de töletek sem kíván, csak azt akarja, hogy ismerjétek el, hogy Ő az Úr és házatok az Ő tulajdona, hogy termésteke tőle való és azért magatokat, vagyonotokat és javaitokat neki szenteljétek. Így imádkozzatok tehát mély meggyőződéssel: Én Uram és Istenem, minde-nem a tiéd, te teremtetted a földet és megmunkálásra nekem adtad. Neked akarok szolgálni a földműves-osztályban, dicsőségedre akarok dolgozni, ne a haszon és csengő pénz legyen az én első és legfőbb célom, hanem a te dicsőséged. Mindennapi imámban neked akarok hálát adni, különösen a közös asztali és esti ima legyen a köszönet javaidért. Csupán szép szóval azonban ezt nem lehet elintézni, tettekkkel mutassátok ezt meg, épp azzal, hogy megszentelitek a vasárnapot, résztvesztek a szentmisén és megtartjátok a vasárnapi munkaszünetet. Minden katolikus földművesnek alapelve legyen: vasárnap nem dolgozom, hacsak a szükség nem kényszerít rá. Hálaérzeteteket mutassátok ki

azzal, hogy életeteket a hit, szeretet, igazságosság és tisztaság szerint alakítjátok. Kérdezzétek meg ma: hol van e téren hiány bennetek? Mit kell a jövőben jobban csinálnotok? Itt a szép alkalom a lelkiismeret-vizsgálatra, nézzetek bele kissé az imakönyv helyett lelketekbe, tegyetek elhatározást, hogy a termést az Isten dicsőségére, a ti jólétekre fordítjátok és a szegényeknek az őket megillető részt kiadjátok; ami földetekon és fáitokon érik, nemcsak tiétek van, hanem a szűkölködő felebarátoké is. Ők éppúgy Isten gyermekei, mint ti. Hányszor voltatok csüggetegek és elégedetlenek, mennyit szitkozódzatok a rossz idő miatt és most ismét láthatjátok, hogy az Isten mindent jól intéz. Azért ne kezdjétek mindjárt szitkozódni és zsémbeskedni, ha az idő nincs éppen kedvetekre. A jövőben legyetek rendíthetetlen bizalommal Isten iránt és viseljétek állhatatosan a földművesélet megpróbáltatásait és szenvedéseit. A mostani aratáskor ismét láthattátok, hogy az Úristen javatokat akarta.

II.

Egy földműves fiúból lett papköltő (Dörfler Péter) mondja el egyik könyvében, hogy atyja minden szünidő végén egy nagy asztal mellé hívta és összezsugorított pénzes zacskójából kiszámolta a tanulmányára szükséges pénzt. „És ilyenkor szinte megigézve maradtak a szemeim e kezek mellett. Ezek a kezek kissé remegtek, jóllehet atyám különben erős ember volt és bátran hozzáfogott mindenhez, kezei már nehékesek és meggörbültek voltak, egyik-másik ujját lóharapástól vagy kaszavágástól eredő sebek csúfították. A nap megbarnította és tele repedéssel és bőrkeményedéssel. És ez mind értem!” A költő e leírása emlékeztessen titeket arra a sok napbarnította és kerges kézre, mely e nyáron nektek dolgozott. Hozzá tartozóitok és cselédeitek keze ez. Hirtelen nem tudnátok elszámolni, mennyit dolgoztak, izzadtak, forróságot, szomjúságot és fáradságot tűrtek az utóbbi

hetekben. Testvéreim, köszönjétek meg nekik is, ismerjétek el munkájukat, ne sajnáljatok tőlük egy kis jókedvet, bánjatok velük emberségesen és adjátok meg nekik, amire szükségük van. Mindnyájan, akik arattatok, dobjátok ki lelketekből az egymással szemben táplált irigységet és ellenszenvet. Ha meghasonlottak voltatok, béküljétek ki még ma. Hogy tudnátok az istenadta javakkal egy fedél alatt lakni, ha a mellett szívetekben neheztelést és gyűlölséget hordoznátok. Nem kell-e attól tartanotok, hogy az Úristen mindeneteket tönkre teheti, mert nem tudtok megbocsátani egymásnak? A termés kézzelfoghatólag bizonyította be, mint gondoskodik a jó Isten az emberekről, hogy a nagy mindenséget az ember szolgálátára rendelte. Az Isten gondolatában és minden lény működésében az ember és annak halhatatlan lelke állt központként. Erre kell tehát minden gondolatunkat és törekvésünket irányítani. Legfőbb elv legyen a földművesházban: első az ember és utána a föld és az állat, első a lélek és utána a test.

Az arató hálaünnep alkalmával nyíljék meg a lelkünk. Amint az édesanya kitárja karját, hogy hálás szeretetébe foglaljon mindeneket, úgy szálljon a mi köszönetünk a temetőben nyugvó szeretteink felé, akik ma szintén velünk örvendeznek. Ezekről az elődöktől kaptátok ti a földet és rétet. Kimondhatatlan áldozatot hoztak ők nehéz háborúkbán, csakhogy utódaik részére birtokukat fenn tudják tartani és átadni. Ők megsoványodtak a sok munkától és kifáradt testük most ott pihen a sírban, de lelkük segítségére nektek még ma is szükségetek van. Gondoljatok ma rájuk, imával és áldozattal háláljátok meg nekik gondoskodásukat. Tiszteljétek emléküket és elődeitek igazi keresztényi lelkületét őrizzétek és ápoljátok magatokban. Egyszóval, tiszteljétek őseiteket.

Az Úristennel és elődeitekkel szemben oly sok hálaadósságtok van, hogy azt egyedül elviselni nem tudnátok. Jézus Krisztus, a ti testvéretek jön segít-

ségtekre. Tegyétek minden kérésteket és köszönete-
teket az oltárra és szóljatok így az isteni Üdvözítőhöz:
Uram Jézus, köszönd meg helyettem a mennyei Atyá-
nak. Egyesítsd végtelen értékű érdemeddel az én
koldusszegény köszönetemet, akkor kedve telik abban
a mennyei Atyának. Üdvözítöm, add kegyelmedet,
áldd meg szeretteimet és mindenkit, aki nekem a
munkában segítségemre volt. Segítsd meg elődeink
lelkeit. Életelvül akarom fogadni Apostolod szavát:
„Amit cselekedtek szóval vagy tettel, mindent a mi
Urunk, Jézus Krisztus nevében tegyetek, hálát adván
Istennek, az Atyának ő általa.” (Kol. 3, 17.) Amen.

TARTALOM

A kiadók előszava	3
A fordító előszava	5
Bevezetés a földművesprédikációkba	7

I. Szántás-vetés

1. A földműves és az Úristen	14
2. A földműveshivatás	22
3. Urunk földműves asszonyainak feladatai	31
4. A földműves keresztútja	39
5. A mindennapi kenyér gondja	46
6. Földművesválság, földműveszsűkség, földművesöröm	52
7. A földműves és az egyházi év	58
8. A földműves és a szülőföld	65
9. Az Egyház kultúrmunkája	69
10. Jézus a jó Pásztor és a földműves	75
11. A földműves és az Egyház	81
12. Az Egyház és a földművesnép	87
13. Remete Szent Antal a földműves-védőszent	94

II. Növekvés és érés

14. A földművescsalád	101
15. A kenyér	106
16. A megszentelő kegyelem	112
17. Az Oltáriszentség és a földműves	119
18. Földműves, legyen a te házad kápolna	125
19. A babonaság	130
20. A földműves és az Egyház áldása	135
21. A cselédség	141
22. Szent Zita a hűséges cselédleány	147
23. Fűűi Szent Miklós és a földművescsalád	153
24. Apostolkodás falun	159

III. Aratás és nyugalom

25. A szent célért való imádkozás	165
26. Szent Vendel ünnepén	176
27. Az imafohász és alpesi ének	182
28. A Mária-tisztelet	187
29. Nyugalom — halál	193
30. Halottak estéjén	199
31. Arató háláünnep	205

